R.P.F. FRANCISCI CARRIERE ... HISTA...

François Carrière

R. P. F. FRANCISCI

CARRIERE

APTENSIS MINORITÆ,

Conuent. D. Theolog.

HISTª. CHRONOLOGICA PONTIFICVM ROMANORVM,

Cum præsignatione futurorum ex S. Malachia.

EDITIO SECVNDA AVCTA.

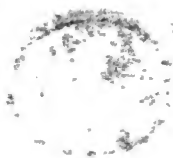

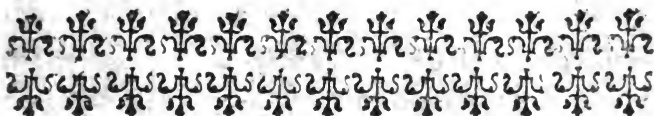

LVGDVNI,
Sumpt. H. BOISSAT, & G. REMEVS.

M. DC. LXIII.

Cum permissu Superiorum.

ILLVSTRISS. ECCLESIÆ PRINCIPI

MODESTO DES ARCS, EPISCOPO APTENSI ET PRINCIPI.

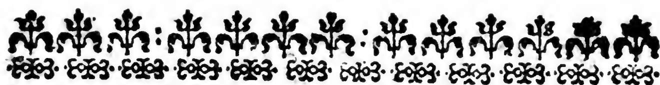
VOD duo ex celebrioribus sanctæ Sedis Apostolicæ Pontifices Vrbanus V. & Greg. XI. anno 1635. & die 22. Octobris magno cum Eminentissimorum Cardinalium, Dynastarum & Magnatum comitatu Aptam Ciuitatem conuenerint venerabundi sacra lypsana beatorum Comitum in matrimonio virginum Eleazarij & consortis eius Delphinæ in præfatæ Ciuitatis conuentu Minoritano quiescentium mouit me eiusdē Conuentus alumnum plenam & planam Romanorum Pontificum Chronologiam retexere, vt qui è summo vertice pietatis fulgor illuxerat, nostræ repercussus irradiaret ætati quam nuperrimè anno 1660. & die 18. Martij nouo perstrinxit lumine Regia & planè mirabilis deuotio Christianissimæ Francorum Reginæ Annæ

Austriacæ, quæ voti causa eandem Seraphicam visitans Ecclesiam incredibili comitate & dignatione congratulatorios seruitutis meæ suscepit applausus.

Vtinam (Præsul illustrissime) *pari humanitate & beneuolentiâ hanc quam gloriæ tuæ patrocinio submitto Historiam Pontificiam admittas, nihil enim iamdudum mihi fuit antiquius, quàm vt quæsito meæ in Te obseruantiæ & reuerentiæ pignore deuotã tibi mentem posteritati condigno testarer monimento: Sed quid Episc. Aptensi & Principi digniori inter dignissimos, meliori inter optimos, maiori inter maximos, nobiliori inter nobilissimos offerri poterat cõdignum & amplitudinis affinitate cognatum? Certè hæc sola summorum Pontificum Vita & Prophetia de futuris opportunè accurrit, quæ ex præfixo illustrissimi tui nominis, & dignitatis caractere Zoilorum obtrectationes supergrediens, Galliam cateràsque Europæ oras incolumis gratáque Lectoribus ad futura vsque sæcula Deo annuente percurret vt in eodem confidit.*

Celsitudinis vestræ,

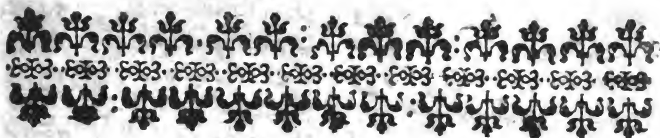
Obsequentissimus & humillimus
in Christo seruus,
Fr. Franciscvs Carriere
Minorita Aptensis.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

DAMVS (Amice Lector) summariam non incommodè deferendam, & ambulando si lubet peruoluendam (vt communi voto expetebatur) Chronologiam summorum Pontificum: hanc digesto nostro fidei iam pridem adiunximus pro coronide XXXVII. articuli qui est de Romano Pōtifice, eique depromenda obedientia quæ & cum specialibus Approbationibus venundatur in folio. At ex vsu publico fore commodiori persuasi sumus, si eam darem quasi ad manum breuiusculo volumine in duodecim, vt vocant Bibliopolæ, exaratam. Ne autem actum agerem, illam quàm potui diligentia excussi, & ex selectioribus Historiographis ampliaui, curauíque solerter ne quid omitterem in quo hærere posset Lectoris cursus & cognoscendæ veritatis auiditas; quò autem curiositati plurimorum satisfacerem, subiunxi quæ cir-

cum afferturex Sancto Malachia Archiepiſcopo Hyberno, Prophetiam de futuris vſq; ad finẽ ſæculi Romanis Pontificibus; minus fortaſſe eam probando quàm vellent qui aſſerunt ſatius eſſe errare cum pluribus, quàm à ſe ſolo ſtare. Sed (niſi mea me fallit opinio) negatiua quinque argumenta quæ præfixi, ſi ad pondus Sanctuarij trutinentur Lectorem ad me trahent, qui ſaltem ignoſcet, ſi candidum attulerit animum, cùm mei candorem ſtudiúmque cognouerit. Vale.

TABVLA SVMMORVM PONTIFICVM,

ordine Alphabetico.

Cum anno Christi quo sedere cœperunt, & schismatum Conciliorúmque notatione.

A

ADrianus I.	772
Adrian. II.	867
Adri. III.	884
Adrianus IV.	1154
Adrianus V.	1276
Adrianus VI.	1521
Agatho.	678
Agapitus I.	535
Agapitus 2.	946
Alexander I.	121
Alexander II.	1061
Alexander III.	1159
Alexander IV.	1254
Alexander V.	1409
Alexander VI.	1492
Alexander VII.	1655
Anacletus.	103
Anastasius I.	398
Anastasius II.	496
Anastasius 3.	910

TABVLA.

Anaſtaſius IV.	1153
Anicetus.	167
Anterus.	237
B	
Benedictus I.	573
Benedictus 2.	684
Benedictus 3.	855
Benedictus IV.	905
Benedictus V.	964
Benedictus VI.	972
Benedictus VII.	975
Benedictus VIII.	1012
Benedictus IX.	1033
Benedictus X.	1058
Benedictus XI.	1303
Benedictus XII.	1334
Bonifacius I	419
Bonifacius II.	530
Bonifacius III.	606
Bonifacius IV.	607
Bonifacius V.	617
Bonifacius VI.	895
Bonifacius VII.	974
Bonifacius VIII.	1294
Bonifacius IX.	1389
C	
Caius.	283
Caliſtus I.	221
Caliſtus II.	1119
Caliſtus III.	1455
Cæleſtinus I.	423
Cæleſtinus II.	1143
Cæleſtinus III.	1191
Cæleſtinus IV.	1241
Cæleſtinus V.	1294
Clemens I.	93
Clemens II.	1046
Clemens III	1188
Clemens IV.	1265
Clemens V.	1305
Clemens VI.	1342
Clemens VII.	1523
Clemens VIII.	1592
Cletus.	80
Conon.	686
Cornelius.	253
Conſtantinus.	708
Chriſtophanus.	907
D	
Damaſus I.	367
Damaſus II.	1048
Deus dedit.	614
Deo datus.	669
Dionyſius.	251
Donus I.	676
Donus II.	972
E	
Eleutherius.	179
Euariſtus.	112
Eugenius I.	654
Eugenius II.	824
Eugenius 3.	1145

TABVLA

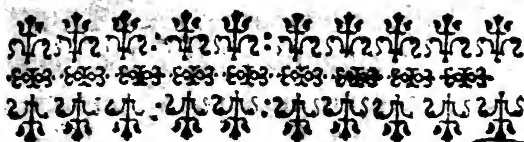
TABVLA.

TABVLA.

Pontifices indiſcriminatin è diuerſis mundi Prouinciis electi.

Palæſtini.	2	Anglus.	1
Græci.	11	Hollandus.	1
Itali.	68	Prouincialis.	1
Romani.	102		
Galli.	15	Benedictini.	31
Hiſpani.	3	Eremitæ.	2
Africani.	2	Dominicani.	3
Germani.	4	Franciſcani.	6
Saxones.	2		

CHRONO

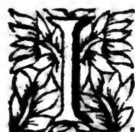

HISTORIA CHRONOLOGICA

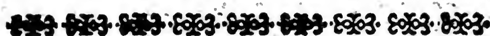
Pontificum Romanorum.

Anno ab orbe condito 4022.

IESVS-CHRISTVS Deus homo natus est secundum carnem ex Vîrgine Maria, die vigesima quinta Decembris, anno mundi (vt vulgaris habet supputatio) notántque Pererius lib. 2. in Daniel. quæst. 5. & Apparatus Annalium §. 118. Olympiadis 194. anno 2. à Roma condita 751. Octauij Augusti ab inito Triumviratu 41. à nece Iulij Cæsaris 42. Herodis regis 29. inchoato anno. Mortuus est autem & crucifixus ætatis suæ anno 34. à tribus mésibus inito, vt scribit S. Ignatius ad Trallianos, & apertè docuit Beda lib.

de Ratione temporum, c.45. Tiberij Imperatoris anno 18. Ipſe Dominus & Redemptor noſter, & Summus Pontifex qui ſeipſum in holocauſtum Deo Patri offerens in ara Crucis legalium differentiam hoſtiarum vnius perfectione ſacrificij conſummauit, quod pridie quam pateretur in antitypo & Euchariſtico ſub ſpeciebus panis & vini incruentè ſecundùm ordinem Melchiſedech pro remiſſione peccatorum inſtituerat; Sacerdotij & Pontificatus ſui participes ordinans Apoſtolos ſuos ſub his verbis, *Hoc facite*, quibus & toti Eccleſiæ, Petrum collatis clauibus præfecit, non vt ſui ſucceſſorem (cum nullum habeat vtpote qui ſemper iam viuat) ſed vt Vicarium & Summum Paſtorem, ſeu Epiſcopum, qui poſſit in terris quodcunque ligare & ſoluere, & dominicum ouile plenipotentialiter paſcere, id eſt regere & gubernare.

Petri itaque & Successorum eius gesta, quæ ad illustrationem Tractatus de Pontifice, & ad compendium Historia Ecclesiastica concurrunt, summariè hic habe, Beneuole Lector, *eaque iuxta calculum Baronij.*

PETRVS APOSTOLVS PONTIFEX I. Petrus Galilæus à Betsaida promissam à Christo Math. 16. vniuersalis Ecclesiæ præfecturam sub Metaphora clauiũ, *& tibi dabo claues regni cœlorum,* suscepit post eius resurrectionem, cum ad maris Tiberiadis littus ter à Domino interrogatus de singulari dilectione, *Simon Ioannis diligis me plus his;* audiuit coram sex eius sociis qui cum eo piscari venerãt: *Pasce agnos meos. Pasce agnos meos. Pasce oues meas,* quo verbo *pasce* includitur omnis actus iurisdictionis qui ad claudendum vel aperiendum regnum cœlorum conferre potest, vt hoc modo donatio sit æqualis promissioni. Itaque Petrus tenuit Primatum Apostolicum ab anno Christi 34. vsque ad 70. id est 36. annis, mensibus 5. diebus 12. scilicet Hyerosolimis annis quinque, Antiochiæ septem, initis anno Christi 39. & Romæ 24. mensibus 5. diebus 12. sic famosiores habent Chronologi. Petrum enim fundasse Ecclesiam Antiochenam, atque in eadem sedisse Episcopum anno Christi 39. Caij

ANNO CHRISTI 44.

Imperatoris anno primo constat traditione Maiorum, & authoritate Conciliorum, nec non ipsius institutionis anniuersaria celebritate solita fieri olim in Ecclesia Catholica die 22. Februarij.

Notandum autem non ita rudè intelligendum sedisse Petrum Antiochiæ, vt nunquam per illud tempus recesserit Antiochia, qui vniuersæ Ecclesiæ prospicere tenebatur, sed quòd donec alia ab eo sedes nempe Romana (quam maximam omnium esse voluit) esset erecta, dictus est Episcopus Antiochenus, inde verò Romanus Episcopus sit appellatus.

Non est autem dictus Episcopus Hierosolymitanus, quia ipse vnà cum Ioanne & Iacobo fratre eius, id est Zebedæo, præfecit Hierosolymorum Ecclesiæ Iacobum Alphæi seu Maiorem dictum & fratrem Domini, hoc est consobrinum, qui primus Apostolorum ab Herode Agrippa occisus fuit, Act. 12. idque per impositionem manuum & ordinationem, quæ vsitato iam vocabulo dicitur *consecratio.*

Anno Christi 44. Petrus Romanus venit vt Simonem Magum populo suis magiis illudentem expugnaret, qui diuinos sibi magicis artibus comparauerat honores, & Statuam ex Senatus-Consulto à Claudio Imp. erectam in insula Tiberina cum hac inscriptione SIMONI DEO SANCTO, vt asserunt Iustinus Ireneus, Tertull. & post eos Eusebius qui & ipse æquè ac Hieronymus asserit Petrum Apostolum à Deo quasi ma-

nu Romam deductum ad eiusmodi Simonis Magi pestiferam corruptelam delendam.

Excipitur Petrus à Pudente Senatore, qui cum familia sua Christo credidit, cuius donum in Ecclesiam conuersam, Pastoris Timulum dixête Christiani ibi audientes Petrum, qui post aliquot menses ab aduentu suo peractos cum Iudæis incolentibus trans-Tiberim, Romanam Ecclesiam omnium totius orbis principem instituit, ac Sede Pontificia decorauit, anno Christi 45. Claudij Imp. anno tertio, decimoquinto Calendas Februarij, seu 18. Ianuarij vt in tantæ rei memoriam anniuersariâ solemnitate recolit vniuersa Ecclesia; asseruatur hactenus in Basilica Vaticana ipsa sedes Petri lignea Cathedra quàm plurimis semper illustrata miraculis.

Quia autem Petrus Apostolorum Princeps & caput, sedem fixit, cathedramque sibi constituit in Romana Ecclesia quam nō mutauit, sed proprio sanguine & morte cōsecrauit, ideo Romana Ecclesia primatum Petri hæreditauit, *& mater & radix omnium Ecclesiarum totius orbis*, vt eam vocat S. Cyprian. Epist. 45. meritò dicitur, cuius est aliàs in fide confirmare, vtpote quæ portas inferi seu hæreses non timeat, ob singularem Dei assistentiam, quam Christus oratione sua Petro, eiùsque successoribus impetrauit: Ne dicas Primatum dignitatis Pontificalis datum esse personæ Petri, consequenter priuilegium hoc esse personale?

Quod si sedes eius ab ipso Petro mutuatur, iam ergo sedes Antiochiæ habebit, semel autem concessum non potest auferri, etiamsi Petrus inde recedat & alibi moriatur. Respõdeo siquidem Primatum esse personale priuilegium Petri, non priuatum, sed publicum, id est datum, non tantùm pro ipso, sed & pro suis successoribus, & ex ipso facto Petri factum esse locale, seu Romanum: ita vt quamdiu Petri successores retinent Romæ sedem, succedant & Primatui Petri.

Hinc fideles qui *Christiani* nomen sortiti sunt Antiochiæ anno Christi 43. (& postea ab ipsis Apostolis *Catholici* cognominati fuêre, vt ea discriminatione distinguerentur ab Hæreticis, qui Christianos se dicebant (quod primò fecisse Carpocratianos author est S. Epiphan. hæres. 27. quare vera Dei Ecclesia cognominata est in Symbolo quod Apostoli ediderunt *Catholica*) à communione fidei quam habent cum successore Petri Episcopo Romano *Romani* dicti sunt, vt quemadmodum omnes qui Romano subessent imperio *Romanorum* appellatione nobilitati sunt: sic & omnes quotquot fide & communione Catholica pollerent *Romani* itidem dicerentur, eo quòd & ipsa fides Catholica *Romana* pariter appellaretur; id enim antiquo vsu receptum fuisse probatur & Scriptura Roman. 1. *Fides vestra annuntiatur in vniuerso mundo*, Ex Patribus, Ireneo, lib. 3. cap. 3. *Ecclesia Romana dicitur propter protentiorem*

principalitatem ad Romanam necesse est omnem Ecclesiam conuenire, idque vsu receptum fuisse tum apud Catholicos quàm ipsos etiam Hæreticos plurima demonstrāt veterum testimonia & exempla.

In hunc igitur modum Romanâ Cathedra stabilitâ cessit Petrus Ecclesiæ Antiochenæ, & alium sibi in ea Episcopum subrogauit, Eusebius scribit *Euodium*: memor autem Ecclesiarum quas in Ponto, Galacia, Capodocia, Asia minori, & Bithinia erexerat, suam primam ad eas scribit epistolam quam quidem hoc ipso anno antequam ab eo Marcus mitteretur Alexandriam, esse conscriptam innuunt hæc verba: *Salutat vos Ecclesia quæ est in Babylone collecta & Marcus filius meus*; vbi per Babylonem Romam intellexisse Patres omnes qui ea de re egerunt, testantur, Euseb. lib. 2. Hist. c. 14. Hieronym de Scrip. Eccl. in Marco, & alij hinc conuincuntur Nouatores negantes Petri aduentum Romam.

Hoc eodem anno Christi 45. post epistolam scriptam Marcus scripsit Euangelium quod Ecclesiæ legendum proposuit Petrus, deinde misit Euangelistam (filium suum spiritualem & vnicè dilectum) Alexandriam fundaturum Ecclesiam nomine suo, vnde & Patriarchalis est habita, & primum locum post Romanam obtinuit, licet Petrus per se rexisset Antiochenam ob excellētiam suam, ait Spondan. quoniam illa erat quasi theatrum Orbis, ad quod ex Asia, Africa, Europa vniuersæ fermè Gentes confluerent, quam

& ideo Ammianus lib.22. *Verticem omniũ ciuitatum* appellat. Herodianus item primũ eidem locum post Romam tribuit: nisi quòd de secunda palma cum ea tradit certasse Chartaginem.

Anno 46. Qui Petri secundus dicitur stabilitâ iam Sede Romana Petrus, cui vniuersi gregis cura à Domino commissa erat, cœpit discipulos amandare ad diuersas instituendas Ecclesias, hósque priùs ordinauit Episcopos; plurimi leguntur in Martyrologio, & alij apud probatos Authores.

NOTA tamen maritima Prouinciæ confinia fidem suscepisse ante institutionem Cathedræ Romanæ, & antequam Petrus intellexisset reseratum ostium Euangelij Gentilibus; constat enim Act. 8 dispersos fuisse post necem Stephani fideles, qui erant Hierosolymis, præter Apostolos; vnde per diuersas Palestinæ, Iudææ, atque Samariæ ciuitates propagatum intelligimus Christianismum. Hac ipsa dispersione Ananias discipulus profectus Damascum, collegit Ecclesiam.

Anno Christi 51. Petri VII. Claudius Imp. edixit Iudæos omnes à Roma discedere 1. Petrum autem recessisse Hierosolymis testatur Lucas, dum hoc ipso anno eundem ait interfuisse Concilio in quo diffiniuit circumcisionem & legem Moysis abrogatam esse. Post hanc Synodum Petrus venit Antiochiam, vbi cum Gentilibus æquè ac Iudæis agebat & edebat: cùm verò quidam Iudæo-Christiani aduentassent, Petrus,

subtraxit se à Gentilibus Christianis, & Iudæis fidelibus inhærens. simulauit se iudaïcè viuere, quod Paulus reprehendit Galat. 2. eò quod in perniciem Gentium conuerti aspiceret, quæ inde ad iudaizandum impellerentur, nulla tamem in opere culpa fuit, cùm Apostoli potuerint absque culpa vti legalibus secundùm loci & temporis rationem, sicut & Paulus ipse sæpè fecisse conspicitur, nam postea Timotheum Patre Gentili natum circumcidit, Act. 16. ipséque sibi caput totondit more Nazaræorum Act 18. & Ierosolymis se purificauit cum Iudæis Act. 21 ac denique factus est Iudæus Iudæis vt eos lucrifaceret 1. Cor. 9. Opus ergo Petri visum est Paulo non consonum tempori, quia inde Gentes adduci poterant ad iudaizandum, sicque coram omnibus redarguit illum, quò & Gentiles in officio retineret & Iudæos quid agere de cætero deberent Petri exemplo commoneret.

Anno Christi 68. Petri 24. cùm iam à duobus annis Nero Romæ ipse incendiarius, inuisos vulgo effecisset Christianos, & vt loquitur Tacitus *exitiabiles superstitiosos*, quos Authores incendij falsò publicabat, ideóque dirissimam persecutionem in eos instituisset, Petrus & Paulus diuino consilio vt afflictatæ à persecutoribus Ecclesiæ Romanæ succurrerent, Romam se iterū contulerunt è diuersis Orbis partibus. Cùm enim Neronis gladio in Romanos qui in eum coniurauerant conuerso temperatum fuisse à Christianorum sanguine videretur, hac

ipſi opportunitate bene vſi collabentem, vt licuit Eccleſiam inſtaurarunt, & Petrus ſecundam ad Iudæo-Chriſtianos ſcripſit epiſtolam. Interea Simon Magus diuinos ſibi ex magia comparat honores & charus Neroni magiæ ſtudioſiſſimo, ſe *virtutem Dei magnam*, quæ Angelis dominatur publicè iactat, & vt de iis aliquod experimentum exhibeat volatum per aëra populo promittit, & altercando cum Petro de Miraculis præſtandis, aſſerit ſe conſcenſurum in cœlum, & indè ſectatoribus ſuis omnia bona ſuppeditaturum: ſed cùm ſublatus à Dæmonibus volaret ſublimis cuncto ſpectante populo, orat Petrus, & mox decidit Simon iuxta cubiculum Neronis, quod cruore ſuo reſperſit, & fractis cruribus iacuit, vt teſtatur Clemens lib. 6. conſt. cap. 9. & Arnobius aduerſus Gentiles lib. 2. & alij. Inde miserè periit præſtigiator ille qui vt refert Anaſtaſius ſtatuas faciebat ambulare, & innoxiè volutabatur in igne, & ex lapidibus panes faciebat, aliáque eiuſmodi per imaginem ope Dæmonis oſtendebat. Hac occaſione lapſus Simonis, Nero detruſit Petrum & Paulum in carcerem Mamertinum, in quo detenti fuêre nouem menſibus vſque ad Martyriũ, quod die 29. Iunij conſummarunt, Petrus quidem ob conſternatum Simonem, Paulus verò ob conuerſam Neronis pellicem, aut vt alij ſcripſere quòd Proculum pincernã Neronis fide Chriſti imbuiſſet.

Cùm autem executio capitalis ſententiæ expectaretur Chriſtiani indigniſſimè ferẽtes

ſuum à ſe Paſtorem Petrum abripi, eum vt fuga ſibi conſuleret inſtantiſſimis precibus compulerunt, aderat enim præſens auxiliũ Proceſſi & Martiniani cuſtodum carceris, quos ſacro *B*aptiſmate (erumpente ad eiuſmodi miniſterium in medio carceris miraculoſo fonte) Petrus initiauerat, nec non & aliorum 47. militum quos in carcere poſiti Apoſtol. Chriſtianos efferant, Petrus ergo cœpit muro egredi nocte, ſed videns Chriſtum ſibi in porta occurrere, vrbémque ingredi obſtupuit,& interrogauit: ***Domine quo venis?*** habito autem reſponſo: ***Venio iterum crucifigi***, intellexit hoc pertinere ad ſuam Crucem ad quam pro Chriſto ſubeundam ſponte remeauit,vt ſcribunt S.Ambroſ.Acta Lini,Egeſipus iunior, Gregor.in Pſal.4. pœnitentialem.

Sed & Paulum vnà cũ eo fugam arripuiſſe Acta Proceſſi & Martiniani tradunt, ambo ergo virgis cæſi vt morte damnatis apud Romanos fieri ſolebat, extant adhuc Romæ in Eccleſia S.Mariæ Tranſpontinæ,& in honore habentur Columnæ, in quibus ambo Apoſtoli alligari & virgis cæſi feruntur, Paulus quòd ciuis Romanus eſſet capite truncatus eſt extra portã Oſtienſem, Petrus verò quòd vilis eſſet perſona cruci addictus eſt: ipſe autem reputans ſe indignum qui ſic crucifigeretur, quemadmodum Dominus ſuus, petiit crucifigi capite deorſum verſo, & in ſublime pedibus eleuatis, locus Martyrij fuit trans Tiberim (vbi Iudæi habitabãt) in sũmitate Ianiculi,quæ pariter Va-

ticanus dicebatur, posteà verò putâ honoris causâ, ob nobilem Petri triumphum *Mons aureus* dici meruit: ima autem Vaticani pars, vbi nunc cernitur nobilissima totius orbis Basilica locum sepulturæ dedit, iuxta viam triumphalem, vt cum Hieronymo de Script. Eccl. multi scribunt. Qui plura de Petro Sedis Romanæ fundatore voluerit, consulat Scriptores Ecclesiasticos, quorum vna est vox ipsum tenuisse Romanum Pontificatum annis 14. mensibus 5. diebus 12. & Clementem sibi successorem ordinasse his verbis, vt refert idem Clemens in ipsa 1. ad Iacobum fratrem Domini. *Sicut mihi gubernandi tradita est à Domino meo Iesu Christo potestas ligandi & soluendi, ita & ego tibi committo, vt ordines dispositores diuersarum causarum, per quos actus non Ecclesiastici profligentur, & tu minimè curis sæculi deditus reperiaris, sed solummodò orationi & prædicationi ad populum vacare stude.* Tertullianus autem lib. de præscript. cap. 32. Epiphan. hæresi 27. & alij scribunt Clementem recusasse Episcopatum vsque ad Lini & Cleri obitum, qui ipsius Petri coadiutores extiterant. Sub Petro celebratum est Concilium primum Hierosolymis, vt videre est Act. 15.

70. LINVS, natione Tuscus Volaterranus, subrogatus est primus in locum Petri, qui primò Pauli Diaconus extiterat, vt legitur 2. Timoth. 4. inualuit quidem penès aliquos Linum, & Cletum nequaquam post Petri obitum

obitum ipsi suffectos esse,sed tantùm viuentis adhuc (dum illum vniuersalis Ecclesiæ sollicitudo in diuersas Prouincias euocaret) coadiutores extitisse, ipsùmque Linum vrgente Neronis persecutione martyrio sublatum esse ante martyrium Petri annis tribus, ait Metaphrastes,sed Lino & Cleto esse certa Sedis tempora tribuenda, veteres rerum Ecclesiasticarum Scriptores conuincunt, cùm S.Ignatius qui eodem sæculo vixit cum Apostolis Epistol. ad Mariam Cossobol. dicat Clementem successisse, Cleto, & Euseb. lib. 3. histor. cap. 28. Nicephor.lib.2.cap. 18. omnésque Græci, ac Latini authores, testentur Clementem subiisse martyrium anno tertio Traiani Imp. idque S. Hieron. lib. de Script. Ecclesiast. firmiter asseueret, ipséqne liber de Rom. Pont. doceat, & 33. annorum spatium ab obitu Petri ad hoc intercurrat, Clemens verò nouennio tantum Ecclesiæ Rom.præfuerit. Adde ipsius Rom. Eccl. traditionem in Martyrologio & Canone Missæ, in quibus Linus,& Cletus secundùm antiqua Diptycha post Apostolos primi recensentur. Quamobrem quæ habentur in Ioannis Papæ tertij Epist.ad Episc. German.& alia Leonis Papæ II. quibus declaratur non fuisse à Petro Linum, & Cletum institutos Romanæ Sedis Episcopos,sed tantummodò coadiutores, non aliter sunt intelligenda, nisi quòd sic sederint,dum Petrus vixit,quod verum est. Quod autem additur,Clementi datam manus impositionem pro Pontificatu ab ipso Petro, Epiphanius

& Ruffin exponunt id quidem verum esse, sed Episcopatum recusasse vsque ad Chorepiscoporum, seu Coadiutorum obitum. Sedit itaque Linus sub vltimo Neronis anno, & Saturnini Consularis iussu (cuius filiam à dæmonum vexatione liberauerat) capite truncatur, anno 9. Vespasiani Imperij, Pontificatus sui anno vndecimo, mens. 2. die 23. Constituit, *Vt mulier velato capite in Ecclesiam introiret*, varias Ordinationes Diaconorum, Prisbyterorúmque, qui Romanæ Ecclesiæ vsui essent, fecit, necnon & Episcoporum quos ad exemplum Petri in diuersas Prouincias misit. Scripsit Historiam de altercatione Petri cum Simone Mago.

81. CLETVS, natione Romanus, succedit annis 12. m. 7. dieb. 12. sub Vespasiano, Tito, & Domitiano Imperatoribus: Presbyteros 25. in vrbe ordinauit. *Primus in litteris vsus est verbis illis, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.* Eius 2. Ioan. Euangelista, qui Asianas Ecclesias Ephesi degens curabat Romam, ad Domitianum reus impietatis à Proconsule Asiæ vinctus mittitur ibi in feruentis olei dolium, cúmque illæsus exiuisset relegatus est à Domitiano in Patmo ad effodienda metalla, cùm autem illic ageret accolas eiusdem insulæ ad pietatem instituit. Die 26. Aprilis, anno Christi 93. martyr occumbit Cletus, & in Vaticano sepelitur.

93. CLEMENS, natione Romanus, antiquus Petri & Pauli discipulus, hunc enim

illum esse cuius meminit Paulus ad Philippens.4. quemque S. Eucherius vetustâ prosapiâ Senatorum, & stirpe Cæsarum tradit; omnes existimant, post dies 20.vacationis, siue à Petro nominatus iampridem successor, siue à Cleto declaratus Sedē tenet annos 9. menses 6.& totidem dies,intra illud tempus plures ordinauit Episcopos puta Taurinum, quem Ebroicensibus dedit. Lucianum Belloacensibus,Eutropium Santonensibus, Nicasium Rotomagensibus, Dionysium Parisiensibus,& alios aliis:& ne ingratus videar,memorabor Auspicium Artensibus. Clemens instituit septem Notarios, eisque Vrbis Regiones diuisit, qui, (quod habet in eius vita Anastasius,) Acta Martyrum solicitè & curiosè per Regiones quisque suas perquirerēt atque conscriberent. Quod planè argumento est non vno tantum loco vrbis carnificinas exerceri de Christianis solitas , sed multis, furens enim tunc Domitiani persecutio debacchabatur. Multa scripsit Clemens , vt notauit Epiphan.hær.30 Hyeron.apol. contra.Ruffin.& Sixtus Senen.lib.2.Biblioth. in Clemente,constitutiones Apostolicas,& epistolas pro quarum firmitate vide Franciscum Turrianum. Reliquit etiam Ecclesiæ Romanæ Liturgiam, seu ritum Missæ,quem acceperat à Petro. Sedit annos 9. mens.6.

ANACLETVS, natione Græcus, patria Atheniensis succedit, qui cùm adhuc Presbyter esset construxit desuper corpus B. Petri in Vaticano memoriam, siue Ecclesiā: 103.

aliqua fecit decreta Ecclesiæ vtilia, *Quòd Sacerdotes sacrificent non soli, sed secum testes adhibeant: idque in sacratis Deo locis,* iuxta illud Deutero. 12. *Vide ne offeras holocausta in omni loco quem videris*, &c. Primatum Petri, & Ecclesiam Romanam esse Ecclesiarum omnium caput, Seriemque Sedium Patriarchalium docuit, Clericisque comam nutrire prohibuit, quomodóque esset Episcopus consecrandus, scilicet per tres Episcopos, & à quibus accusandus, declarauit. Martyr. autem occubuit sub Traiano post annos 9. mens. 3 d. 10.

112. EVARISTVS, natione Græcus ex patre Iudæo, cùm vacasset Sedes dies 13. suffectus est: ipse vt tradit Liber Rom. *Titulos diuisit in vrbe Roma Presbyteris*, id est, domus Fidelium cultui diuino mancipatas, in quibus Christiani Synaxes agere consueuerant, quas nos Ecclesias dicimus. Tituli nomenclatura à rebus fiscalibus accepta est, cùm Tituli impositione rem aliquam sibi fiscus solitus essent vendicare, ac Principi consecrare: quæ constat fuisse vela quædam imaginibus, aut certè nominibus Imperatorum insignita. Titulus, quo apud Christianos domus aliqua cultui diuino mancipabatur, fuit vexillum Crucis, quod intelligimus ex eo quòd Theodosius Imperat. edicto præcepit, *l. si decernimus, C. de Episcop. & Cleric.* vt delubra Gentilium Christianæ legis cultui manciparentur, *collocato in eis venerando Christianæ Religionis signo*; eaque ratione,

quòd titulo Crucis censerentur res dicatæ religioni. LEO itidem Imp. vetuit, *Nouel,* 117.*cap.*7.*Venerabilem Crucem, aut sanctorum martyrum Reliquias*, inferri in ædes publicas, vel loca populi voluptatibus fabricata; ne sic *occuparentur ea quæ ad causas publicas, vel ad populi oblectamenta extructa essent*. Præter quæ sunt & alia permulta exempla veteráque monumenta, quibus probetur Crucis signo illato velut præfixo titulo, res Deo dicari consueuisse.

Sed quod ad *tituli* nuncupationem spectat, eâ quoque ratione dici potest ECCLESIAM appellatam esse Titulum, quòd qui ei Presbyter adscriberetur, ab eo nomen Titulúmque acciperet. Verùm Romæ obtinuit tandem, vt non omnis ECCLESIA Titulus diceretur, sed tantum insigniores quibus præficerentur Cardinales.

Post hæc additur in eodem libro EUARISTUM, *Septem Diaconos ordinasse, qui custodirent Episcopum Prædicantem*, hoc est, ei assisterent, *propter stylum veritatis*, nempe ob muneris maiestatem, & functionis amplitudinem; non autem, sicut aliqui sunt interpretati, vt eum tuerentur ab irruentibus Christianæ fidei hostibus: perseuerauit per aliqua sæcula, vt septem tantùm in ECCLESIA Romana Diaconi ministrarent: quibus fabianus Papa illud muneris postea addidit, vt quatuordecim vrbis Regionibus præessent, singulis binas assignans, vt pauperum in eis degentium curam agerent, vnde & Diaconi Regionarij dicti sunt: iidémque in Conci-

lio Romano, sub Syluestro, hoc est anno 325. nominati reperiuntur Diaconi CARDINALES, quòd licet diuersis in locis agerent, vnius tamen Ecclesiæ, eiusdémque primariæ cardine continerentur: cùm alioqui non deessent in aliis vrbis Ecclesiis Diaconi in singulis saltem duo, vt habet Canon 6. Euaristus matrimonia publicè solemnizari, & benedictione Sacerdotali donari instituit, aliter verò præsumpta non coniugia, sed adulteria dici voluit, coronatur martyrio sub Adriano Imp. cùm sedisset annos 9. m. 3.

121. ALEXANDER I. Romanus post 18. dies vacationis subrogatus est Senatores complures, & Hermetem Vrbis Præfectum aliósque Romanos ciues ad Christi Religionem perducit, hincque truditur in carcerem, vbi multa edit miracula, & Quirinum Tribunum eiúsque filiam Balbinam Virginem contactu catenarum suarum sanitati redditam ad fidem conuertit: hincque multis cruciatibus, creberrimisque punctis affectus, capite truncatur: ea lib. Rom. habet. Quod autem tradit ipsum inter alia constituisse, vt *Aqua aspersionis cum sale benediceretur in habitaculis hominum*, id sanè iampridem Apostolica institutione traditúm, ab Alexandro potiùs decreto roboratum, quàm recens statutum dici debet, vt notaui suo loco de Traditionibus. Habentur Alexandri Epistolæ tres, in quibus agitur de aliis ritibus Ecclesiasticis, tanquam ab ipso primùm statutis; quod tamen non ita accipiendum est. Sed

ut quæ traditione Apostolicâ accepta seruabantur à Catholicis ab eo fuerint decretis firmata, ne hæreticorum fraude consuetudo aliqua in contrarium irreperet: sicuti quod traditur ibi de vino aquâ miscendo in sacrificio, quod ex Apostolica, vel etiam Dominica traditione manasse Lithurgiæ ferè omnes ostendunt, hincque SS. Patres, Iustin. martyr. Oratione ad Antoninum Pium. Irenæus lib. 5. cap. 2. Theodoret. dialog 2. Cyprian. epistol. 63. & subsequenter Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 4. Eucherius Episcop. Lugdunens. hom. 5. in Passion. Nec non, & Concilium Carthag. III. Can. 34. Aurelianense IV. cap. 4. quibus consonat Hieron. cap. 14. in Marc. Expresè docent ita Christum fecisse, & docuisse consequenter, & talem fuisse primitiuæ Ecclesiæ praxim (hæc notaui, quia suo loco in art. 25. desiderantur.) Alexander multa de SS. Trinitatis fide docuit. Seditque plenus meritis, annis 10. mens. 5. & diebus 20. sic. Spondan.

SIXTVS I. Romanus post dies 25. subrogatur, leguntur eius titulo duæ Epistolæ: sed quod in alterâ ipsarum VNIVERSALIS APOSTOLICÆ ECCLESIÆ EPISCOPVS, inscriptus habeatur miror adeò offendisse Nouatores perinde, ac si fuerit humanum inuentum, vt Petrus, & qui in Petro suscepe-runt à Domino (quod art. 37. demonstraui) totius ouilis Dominici curam, *Vniuersalis Ecclesiæ*, inscribantur *Episcopi*, quandoquidem, & hoc eodem sæculo, apud Tertullia- 132. *Rom. Pont antiquus titulus.*

num lib. de pudicit. c. 1. Zephirinus Romanus Episcopus non nisi secundùm veterem nomenclaturam appelletur PONTIFEX MAXIMVS, & EPISCOPVS EPISCOPORVM.

Legitur in lib. Rom. Pont. Decretum, *Vt quicunque Episcopus vocatus fuerit ad Sedem Romanam Apostolicam rediens ad Parochiam suam non suscipiatur, nisi cum Formatis salutationis ad plebem à Sede Apostolica.* Eiusmodi quidem commercio FORMATARVM, vnius Ecclesiæ Catholicæ seruari, ac proinde probari solitam vnitatem, docent Optat. lib. 2. contra Parmen. August. Epistol. 163. ad Eleus. quarum in Concil. Nicæno certa quædam forma (vnde & formatæ dictæ) ne fraus irreperet est instituta.

Decreuit etiam, *Ne sacra vasa ab aliis, quàm à sacris ministris tangerētur.* Si enim in iis quæ futurorum erunt vmbra tanta Dei monitu, Num. 4. Orat. obseruantia, vt sacra vasa filiis Caath, nonnisi tecta portare liceret, quomodo non religiosiori cultu seruanda essent, quibus sacrificium præstantissimū omnium exhibetur.

Constituit etiam vt Missarum actionem Sacerdote incipiente populus Hymnum decantaret, *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth*, cum autem id iam fuisse in vsu afferat, lib. 8. const. Clementis, const. 16. intelligo Sixtum Decreto suo firmasse martyrio coronatus, obiit sub Antonio Pio Imp. cùm sedisset an. 10.

TELESPHORVS, natione Græcus, ex Anachoreta ſuccedit; Epiſtolâ decretali ſtatuit, ***Numerum dierum, ſeu hebdomadarum Quadrageſimalis ieiunij***, quem olim variè in Oriente & Occidente obſeruari conſueuiſſe, teſtantur S. Ignatius, & Auguſt. vide quæ de Quadrag. obſeruatione ex Apoſtolica traditione annotaui fol. 535. Decreuit, ait Anaſtaſius, Collector libri de Rom. Pont. ***Vt in Natali Domini noctu Miſſæ celebrarentur***, cum inquit omni alio tempore ante horæ tertiæ curſum nullus præſumeret Miſſas celebrare, quia eâ horâ Dominus aſcendit in crucem. Verùm ſunt hæc accipienda de iis, quæ frequentiori vſu in Eccleſia celebrarentur: cùm alioqui multis conſtet exemplis in ſacris vigiliis noctu ſacrificium offerri conſueuiſſe. Communiter creditur, quòd Teleſphorus tres Miſſas ſtatuerit debere cantari in die Natali, ad oſtendendum, quòd Chriſti Natiuitas ſaluauit Patres trium temporum, ſcilicet Patres ante legem, ſub Lege & poſt Legem. Prima canitur media nocte ad inſinuandum horam Natiuitatis Chriſti per quã aperitur noſtra ſalus. Secunda in Aurora, vt exprimatur hora qua Paſtoribus reuelatus innotuit. Tertia pleno die ad deſignandam plenitudinem temporis gratiæ quæ illuminat omnem hominem. Aliqui referunt has Miſſas ad triplicem Chriſti natiuitatem primam vti occultam, æternam de Patre æterno mortalibus obſcuram: ſecundam ad eius temporalem de Maria Virgine: tertiam ad eam qua per gratiam ſpiritualiter generatur 142.

in cordibus fidelium. Vide Positiuos. Statuit Papa, vt ante Sacrificium diceretur Hymnus *Gloria in excelsis Deo*, &c. Cùm autem sedisset annis 11. mens. 3. d. 22. martyr occubuit, sub Antonino Pio Imp.

154 HIGINVS natione Græcus Atheniensis Philosophus subrogatur. Liber Rom. Pont. habet de illo quod composuerit Clerum & gradus seu officia distinxerit vel traditam ab Apostolis formam illustrauerit; videns enim vni Ecclesiæ vnum non sufficere Presbyterum, ob increscentem fideliũ numerum plures addixit cuilibet, cum Diaconis aliisque Ministris altarium; Presbyteros illos nuncupauit *Cardinales*, transsumpto nomine honorifico à Præsidibus Asiæ sic nuncupatis, & appropriato iis qui curam & administrationem habebant Ecclesiæ, in qua sacramenta populo conferebantur; interdumque contigit vt primariæ alicui ecclesiæ duo assignati fuerint administratores appellati *Cardinales*. Hæ autem Ecclesiæ dicuntur hodie *Tituli*, quorum numerus plurimum excreuit à primo per Euaristum instituto, & per Higinum incremento. Sedit anno 4. martyrio sublatus.

158 PIVS Italus natione, Aquileiensis, anno 2. suæ Assumptionis edidit decretum *de celebrando Paschate die Dominica*, ex traditione Apostolica & ex reuelatione per Angelum data Hermeti viro perito libri Pastor nuncupato authori fratri eius, iam

enim plures Ecclesiæ iudaizantes 14. celebrabant idque corrigendum fuit. Gratian plura eius refert decreta quæ in duabus eius Epistolis leguntur, vt qui prædia diuinis vsibus tradita subtrahit vt suis inseruiant sacrilegus habeatur. *Blasphemus Ecclesiasticus deponatur, Laicus anathematizetur.* Pœnitentiam iniunxit ei cuius negligentia aliquid de sanguine Domini distillauerit. Consuetudines quæ nihil contra fidem Catholicam habent laudauit. Primus omnium consecrauit Romæ templum Thermas Nouati dictum, domum Pudentis Senatoris Patris Nouati & Thimothei, & virginum S. Pudentianæ & Praxedis ad quam primò Petrus receptus fuit. Sedit ann. 9. m. 6. martyrio donatus.

ANICETVS natione Syrus renouauit Decretum Anacleti, vt *Clerici comam non nutriant, sed desuper caput in modum Sphæræ radant. Cauit à paucioribus, quàm tribus ne consecraretur Episcopus, Metropolitanus autem ab omnibus Suffraganeis Episcopis ordinetur.* Martyrio clarus migrat ad Dominum, cum sedisset ann. 8. sub M. Aurelio Imp. sepultus traditur in eo Arenario. quod postea Calistus cæmeterium fecit. 167

SOTER natus Fundis in Campania subsequitur: huius tempore recrudescit in diuersis Orbis regionibus Aureliana Persecutio, ipse longè positas Ecclesias non litteris modò consolatus est, sed & pecuniis sub- 175

leuauit, ac Christianis ad metalla damnatis pari liberalitate subuenit. Iam enim Romanam Ecclesiam tantam habuisse opum abundantiam, testatur Eusebius lib. 4. hist. cap. 22. idque ex Epistol. quam Dionysius Corinth. Episcopus ad Romanam Eccles. scripsit, vt non solùm sufficeret ad Fideles pauperes, qui Romæ essent vbertim alendos, sed etiam ad longè & propè positas Ecclesias egentes subleuandas & fouendos Christianos ad metalla damnatos, quorum ingens soleret esse numerus: cum & præter hæc non putandum sit Gentiles tempore persecutionis se temperasse à bonorum rapina, qui adeò immaniter sæuirent in corpora. Decreuit, *vt nullus nisi ieiunus sacrificet. Nec nisi duobus præsentibus, sibique respondentibus, & ipse tertius habeatur.* Quia cũ à Sacerdote dicitur, *Dominus vobiscum*, &, *Orate pro me*, aptissimè conuenit, vt ipsius respondeatur salutationi. Constituit ne vlla Diaconissa, licèt Monacha, sacra vasa, aut pallas, seu corporalia contingat, nec incensum circa Altare deferat: id eâ de causa tunc potuit constitui, quòd ex Montani secta fœminæ se sacris ministeriis immiscerent, *Incauta, & in malum vergentia iuramenta non obseruanda definiuit.*

Euaristi Decretum de Benedictione Sacerdotali, & consensu parentum in matrimoniis adhibenda renouauit. Sedit ann. 4 & martyrio extinctus est.

ELEVTER

ELEVTERVS natione Græcus, patria 179
Nicopoleus post dies 11. subrogatur anno eius 5. & Commodi Imp. 2. Christiana Religio, ait Euseb. lib. 5. cap. 20. ad tranquillum statum deducta est, magnáque facta est cum aliis locis, tum Romæ accurrentium ad fidem suscipiendam accessio, ac præsertim eorum, qui nobilitate generis diuitiarum affluentia, & animi ingenuitate præstarét. Inter quos Lucius Britannorum Rex legatos ad Papam direxit ad suscipiendos ab eo sacros ministros qui misit Fugatium & Damianum, notat autem Gilda *de Excid. Britan.* Euangelium diù antè fuisse in Britanniam perlatum Epistol. ad Galliæ Prouincias direxit, in qua docet nullas escas superstitiosè refutari debere, quoniam vniuersas Deus ad cibos tribuit fidelibus suis, & probat Matth. 15. *Non quod intrat per eos coinquinat*, & Act. 10. Sedit annos 15. dies 23. incompertum autem est in gladio sublatus fuerit, nisi quod in antiquis omnibus Martyrologiis martyr reperitur adscriptus: cum alioqui certum sit martyris nomen apud Tert. Cypr. & alios plerósque antiquorum tribui consueuisse non iis tantùm qui mortem, sed etiam qui cruciamentum aliquod Christi causâ subiissent, qui & aliquando dicti reperiuntur CONFESSORES, cùm & si earum vocum vim expendas, eædem sint.

Martyres Confessores dicti.

VICTOR Africanus natione post quinque dies subrogatus est; sub primordiis 194
istius Papæ; res Christianorum floruisse

annuente Seuero Imperatore, tradit Nicephor. imò Tertull. Apologiæ cap. 37. qui sub eodem Imp. scripsit aduersus Gentiles & Iudæos, iustè gloriatur iam tùm Christianos omnia vbique implesse vrbes, Insulas, Castella, Palatium, Forum, Senatum, & Christi regnum longè latiùs se prodens, quàm Romanum vbique porrigi anno Christi 198. Victoris V. controuersia de tempore celebrandi Pascha exorta est in Asia, itaque tùm *Romæ* à Victore Papa, tùm in Palæstina à Theophilo Cæsariensi Metropolitano, itemque in *Ponto* à Palmâ Episcopo, in *Galliis* ab Irenæo Lugdunensi, in *Græci* à Bacchyllo Corinthio, ac denique per vniuersum fermè terrarum orbem ab Episcopis ad Synodos conuocatis (vnde obiter notabis Ecclesiarum omnium toto orbe tranquillissimam hoc tempore pacem) vno omnium consensu ex antiqua Apostolorum traditione statutum est Pascha celebrandum esse tantummodo die Dominico, licèt Asiani Episcopi traditionem Ioannis Euangelistæ iactantes de Paschate celebrando 14. Lunâ quocunque tandem die, hoc est, siue Dominicus esset, siue non, ea accideret vehementer obnisi fuerint Victoris, & aliorum vbique Episcoporum contrario iudicio. Hæc autem Ioannis traditio imaginaria est, ipse enim nusquam censuit quacumque die accideret 14. Luna celebrandum esse Pascha: id tantùm, sicut & alia multa tolerauit in illa, tunc nuper in Asia coalescente primitiua Ecclesia, cùm alioqui diem Dominicum Pas-

chali assignare videatur, Apoc. 1. Ideò enim eius meminit tanquam celebris in Ecclesia, ait Ignatius, quòd consecratus esset Resurrectioni Dominicæ.

Cæterùm Victor, vt refert Euseb. lib. 5. cap. 24. totius Asiæ Ecclesias tanquam alterius fidei & opinionis litteris grauiter obiurgatas excommunicauit; hinc seueritatis nimiæ ab ipsissimet Episcopis Catholicis Irenæo maximè est redargutus. Porrò qui in Oriente eâ de causâ auulsi sunt ab Ecclesiâ permanserunt in schismate magna ex parte vsque ad Concilium Nicænum, à quo probata est sententia Victoris. Hinc perpendas quanta auctoritate per vniuersum Christianum Orbem polleret Romanus Episcopus, de cuius potestate ad rescindendas à communione sua tot Ecclesias ne quidem schismatici quidquam opposuerunt. Constituit Victor vt dictante necessitate Gentiles ad fidem venientes quocumque loco, vel momento confessione Christianæ credulitatis declaratâ, baptizarentur à quouis viro, vel muliere per quamuis naturalem aquam. Licèt tunc Baptisma daretur tantum ex ritu Ecclesiæ in Paschate & Pentecoste, auspicatus iam per 2. menses annum 10. sui Pontificatus, martyrio coronatus est, & sepultus in Vaticano. *Desciuit Tertullian. ab Ecclesia dilapsus in Montanismũ.*

ZEPHIRINVS Romanus post dies 11. subrogatur. Duæ extant eius Epistolæ in quarum prima tradit illud, quod & alij multi tradiderunt. *Quod iudicia Episcoporum &* 203

maiores Ecclesiæ causæ à Sede Apostolica sint terminandæ, quia sic Apostoli, & sancti successores eorum statuerunt. Tertulliano anathema dixit vnde ipse obstrepere cœpit in Rom. Pontificem, quod de recipiendis mœchis pœnitentibus (quæ fuit semper Christi, & vniuersæ Ecclesiæ doctrina) promulgasset edictum. In edicto appositi leguntur veteres tituli Papæ. PONTIFEX MAXIMVS, EPISCOPVS EPISCOPORVM, nota autem Rom. Pont. dici *Maximum* respectu Episcoporum qui Summi Sacerdotes dici solebant, vel ob eminentiam eius Sacerdotii *Episc. Episcoporum*, quòd tam eorumdem, quàm cunctarum rerum, ac causarum ad Religionem pertinentium sit iudex & arbiter à Deo constitutus: Decretum eius, *Quòd calices & patenæ ministeriales vitreæ essent*, habetur in lib. Rom. cuius obseruantia diu perseuerasse constat, siquidem Hieron Epist. 4. scribit Exuperium Episcopum Tholosanum, corpus Domini canistro vimineo, sanguinem portare in vitro, & Cyprian. Gallus in vita S. Cæsarij Arelaten. *An non*, inquit, *in vitro habetur Sanguis Christi*: Quod tamen non sit intelligendum, vt non nisi vitrei essent calices in primitiua Ecclesia, hanc enim aureis & argenteis abundasse ipsis etiam temporibus persecutionum, testis est August. Epist. 103. de tempore Diocletiani lucernas quoque argenteas, & aureas, & supellectiles habuisse ornatissimas, tradit Optat. lib. 1. contra Parmen. Sanctique Laurentij Acta declarant. In Conc. autem Rhe-

mensi sub Carolo Magno vetitus est calix vitreus ob fragilitatem, & ligneus ob porositatem. Indixit Zephirin. *Omnibus Christianis communicare in Festo Paschatis si 12. vel 13. attigerint annum* Sedit annos 8. totidémque dies; an martyr occubuerit dubitat Spondanus, quia sub Antonio Eliogabalo Ecclesia pace fruebatur: hunc titulum habet ab Eccl. tabulis forte quia Confessores, qui ob fidem aliqua passi essent eo decorantur, licèt diem extremum in pace clausissent.

CALLISTVS Romanus post dies sex eligitur. *Quatuor anni Tempora, quibus ieiunium ex Apostolica traditione acceptum constituit, vt ab omnibus seruaretur*, propter fructuum, inquit, abundantiam, iuxta Prophetiam Zachar. cap. 8. quia sicut replemur à Domino frumento, vino, & oleo ad alenda corpora, sic repleamur ieiunio ad alendas animas. Ædificauit Ecclesiam S. Mariæ trans Tiberim. 221

In Epist. ad Episc. Galliarum vetuit, sub excommunic. conuersationem cum excommunicatis. *Prohibuit matrimonia inter consanguineos*. Hos autem appellat quos Diuinæ atque Imp. & Roman. atque Græcorum leges consanguineos appellant, & in hæreditatem suscipiunt, nec repellere possunt. Diuturno detentus carcere post longam famem, & quotidiana verbera, è fenestra domus in qua custodiebatur in puteum præcipitatus martyrij coronam adeptus est, cùm sedisset

annos 5. m. 1,d.12. sepultúsque in cæmeterio Calepodij, via Aurelia milliaria tertio, quamuis & esset aliud in via Appia nominatissimum ab eodem Callisto constructum & eius appellatione nuncupatum, in quo multi Sacerdotes,& Martyres sepulti sunt.

De cæmeteriis vrbis eorumque vsu.

NOTA, fuisse quam plurima cæmeteria extra vrbem (intra enim mœnia Romana prohibitum erat Romanis legibus defunctos sepelire) quæ modò *Area*, interdum *Tumba,Catatumba,vel Crypta Arenaria*,& loci natura nomine comparato dici consueuerunt? sed frequentius *cæmeteria*, quod fides doceret Christianos non mori sed rursus excitandos interea in Domino obdormire. Porrò eiusmodi Cryptarum recensentur nomina Quadraginta trium in lib. de Rom. Pont. Martyrologio Romano,& aliis. Eramtque specus subterranea, cùm ad sepeliendos Fideles,tùm ad Conuentus & Synaxes peragendas tempore persecutionum,indéque fiebat, vt edictis Imperatorum, quod docet Euseb.lib.6.hist. cap.10. & 12.ab eis Christiani arcerentur, redditâ verò pace eadem frequentare permitterentur. Quæ & postea quamdiù in eis fuerunt corpora SS. Martyrum frequenti cœtu à fidelibus visitari consueuisse, Hieronym. in Ezech. cap. 40. Prudent.hymn.11. de S.Hyppol.testantur. Cessarũt autem eiusmodi Fidelium studia postquam ea quæ ibi sita erant Sanctorum corpora delata sunt in Vrbem, & in diuersis Ecclesiis honorificentiùs collocata. Sed & accidit, vt sicut maiorum consuetudine, etsi

non iisdem sepulchris, iisdem tamen cæmeteriis sepelirentur Fidelium corpora, vt notaui fol. 599. & tandem in Ecclesiis, quòd eos doceret fides meritis Sanctorum adiuuari animas defunctorum.

VRBANVS Romanus post 6. dies à morte Callisti substitutus est. Fecisse legitur omnia Ministeria sacra argentea, & patenas argenteas viginti quinque apposuisse, & vitrea exclusisse ab altari. Extat eius Epistola decretalis ad vniuersos Episcopos per quam statuit, *Vt oblationes fidelium, hæreditates agri non vendantur, sed relinquantur matricibus Ecclesiis*, (id est, quibus præsident Episcopi) & reditus earum dispensentur Clericis ab Episcopo, vel omnibus communem vitam agere volentibus, idque iuxta eorum necessitatem, vt nemo in eis egens inueniantur. Nondum Ecclesiæ dona erant priuata, & propria Clericorum, sed ad necessitatem singulis singula: ipsæ enim res fidelium oblationes appellantur, ait Vrban. quia Domino offeruntur. 226

Rationem affert, cur Sedes Episcoporum excelsæ & paratæ vt Thronus habeantur in Ecclesiis, scilicet ob eis à Domino traditam potestatem iudicandi & soluendi, atque ligandi, & ob impendendam eis venerationem.

Anno suo 6. Valerianum sponsum Cæciliæ Virginis baptizauit, necnon & plures Romanos nobiles inter eos autem Tiburtium & Maximum cubiculi Imperatoris Præfe-

ctum, quos ad gloriam Martyrij perduxit, & ipse ea non frustratus, cùm sedisset annos 6.m.7.d.4.vt habent Indices Vaticani.

232 PONTIANVS Romanus post triginta dies præficitur Ecclesiæ, sub Imperatore Alexandro,qui anno 13.Pontianum vnà cum Hippolyto Presbytero in Sardiniam Insulā relegauit.Alexander Maximini dolo occiditur, qui accepto Imperio acerbam persecutionem excitauit,quam Osorius & Aug.sextam appellant, hac Ecclesiarum Præsules, & Clerici tanquam authores doctrinæ Euangelicæ ad necem requisiti sunt, porrò huius causam præcessisse,tradunt Origenes, & Firmilian. Cæsareæ in Cappadocia Episcopus, quòd cùm grauissimi terræ motus Orientis oras acerbissimè excogitassent, ea mala Gẽtiles more solito adscriberent Christianis, quasi non colerentur ab illis Dij,vel aliis cladibus orbem sæpè irati concuterent; Maximini ergo iussu Pontianus fustibus verberatur vsque ad mortem. Vniuersos fideles per Epistolam docuit venerandos esse Sacerdotes, quoniam proprio ore Corpus Domini conficiunt,& populis tradunt.*Psalmos in Ecclesiis, die ac nocte cantari:* Missæque præponi *Confiteor* constituit,ait Platina,Corpus eius à Fabiano Romam translatum est, & in cæmeterio Callisti sepultum, cùm sedisset annis quinque.

237 ANTERVS Græcus Episcopatum habet post dies 13. respondet consulentibus

Episcopis Toletanæ Prouinciæ licitas esse mutationes Episcoporum, si id communis vtilitas, aut necessitas exigat, vt Petrus translatus est, inquit, de Antiochia Romam. Eusebius de quadam parua ciuitate translatus est Alexandriam, & Felix electione ciuium propter doctrinam, & exemplarem vitam communi Episcoporum Sacerdotum, & populi consilio translatus est Ephesum, & alij quidam Apostolica authoritate mutati sunt; Martyrio coronatus legitur cum vix mensem, vt habet Euseb. in Chron. egisset, quòd *Gesta martyrum diligenter à Notariis exquisisset, & in Ecclesia recondisset:* Cæterùm à Clemente Papa primùm magna diligentiâ curatum fuisse, vt à septem Notariis gesta martyrum scriberentur, iam vidimus qui publicè agebantur, sustinebantur, dicebantur, notabant: illa autem quæ intra cancellos obducto velo à Iudicibus martyres interrogati dicerent, Publicorum Exceptorum, seu Graffariorum muneris erat inter publica Acta referre: quæ cum agerentur in Prouinciis *Proconsularia* ab Augustino, & aliis dicta reperimus, eadémque ipsa, vel potiùs exempla eorum à Christianis collatâ pecuniâ redimi solebant, & inter Acta martyrum sedulò asseruari. Cuius rei causa Anterus martyrio affectus dicitur; non solùm autem à Romana Ecclesia, vt Acta martyrum accuratè conscriberentur, sed ab aliis quoque diligenter curatum esse, extant clarissima antiquitatis testimonia de insignibus Ecclesiis Smyrnensi, Viennensi, & Lu-

gdunensi, apud Euseb. Alexandrina, & Carthaginensi, & aliis apud Cyprian. Epist. 37. quæ quidem tanto studio perquisita maxima ex parte Diocletiani edicto flammis tradita legemus.

257 FABIANVS Romanus post 13. dies subrogatus est quem diuinitùs electum esse dum in ipsis Fidelium comitiis de repentè columba è sublimi deuolans eius capiti incedit, Euseb. scribit lib. 6. cap. 22. vnde ab vniuerso Clero, & populo electus fuit Episcopus qui ante Episcopatum habuit vxorem, quæ post martyrio coronata est. Occiso à propriis militibus acclamatus Cæsar Summum in Romano Imperio otium dedit, & tranquillitatem Ecclesiæ, qua bene vsi Prælati religionem propagare, & ædificiis illustrare studuerunt in suis Parœciis, Fabianus præsertim erigens in cæmeteriis ædificia, quibus latentia martyrum sepulchra fierent conspicua. Gordiano item à Collegâ Philippo impiè occidi iusso in finibus Persidis. Philippus anno 4. sui imperij fit Christianus operâ Pontij Præfecti, vt Acta martyrij eiusdem declarant vnàque cum filio baptizatus à Fabiano, si quid autem post baptismum deliquit quo ab Ecclesia iure deberet esse extorris, idem facta exomologesi publicè in Ecclesia (quòd Euseb. narrat 6. hist. c. 27. Fabiano Papâ aliter eum ad preces, cum reliquis celebrandas postremâ vigiliâ Paschatis admittere recusante magnæ pietatis exemplo diluit. *Anno Christi* 253. vt habet

Philippus I. Imperator Christianus, baptizatur à Fabiano Papa.

inſcriptio Veronæ, *Philippus ſenior Veronæ, Iunior Romæ ſunt à ſatellitibus occiſi.* Imperat Decius qui mox perſecutionem conflat, eáque aufert Fabianum, qui rexit Eccleſiam annis 15. & diebus 4. multáque ſanctè conſtituit, *Quotannis chriſma conficeret, & vetus incendi.* Sic enim Apoſtolos docuiſſe ſcribit, & à Chriſto in vltima Iouis ſancti Cœna accepiſſe ſeptem præfecit Subdiaconos, qui ſeptem Notariis à Clemente inſtitutis pro colligendis Actis martyrum præeſſent, vt omnia accuratius perficerentur.

Nam vt colligo ex 1. Datis animaduerſionibus Notarij, vt celeriter exciperent geſta, dictáque martyrum notis compendioſè vtebantur, hæc autem ſcribendi ratio valdè obſcura, imò fallax viſa eſt Fabiano, ideò 7. Notariis, 7. Subdiaconos præficit, qui curarent litteris integrè perſcribi, quod notis exceptum antea erat. Statuit, *vt fideles communicent ter in anno in Paſcha, Pentecoſte, & Natali:* decreuit, *vt in omnibus diebus Dominicis oblatio tam panis, quàm vini fiat ab omnibus viris, & mulieribus,* vt ſic à peccato liberentur.

Ad *Presbyterij ordinationem ætatem 30. annorum ſtatuit*, quia ipſe Dominus 30. annorum baptizatus eſt, & ſic cœpit docere. *Illiteratos Presbyteros vetuit celebrare Miſſam.*

Sedes vacat vno anno, & ampliùs ob Decij perſecutionem.

CORNELIVS Romanus durante adhuc perſecutione, electus eſt à Clero Romæ 253

no,& 16. Episcopis qui in vrbe reperti sunt adhibito populi suffragio,quod factum fuisse viuente adhuc Decio, atque vt colligo, mense Aprilis, Cypriani Epistola ad Antonianum indicat.

NOTA, tam vehementem vbique sæuisse persecutionem, vt complures Episcopi se subduxerint ad tempus, inter quos Cyprianus Episcop. Carthaginensis, magno Gentilium ardore quæsitus ad necem, sæpiúsque ad leonem petitus in Circo,proscriptúsque,& bonis spoliatus,non quidem formidine, sed Spiritus sancti monitu latebras quæsiuit, ne per eius præsentiam persecutio in cæteros fideles acriùs sæuiret,vt idem ipse testatur, tum ad Clerum suum, tum ad Romanum, de ratione sui secessus scribens. Tunc plures ad solitudines montium confugiebant: inter illos Hieron.Paulum Anachoretarum antesignanum in Thebaïdem secessisse recenset.Porrò Cornelius post gloriosam,cùm suam, tùm totius Cleri sui confessionem, vna cum maxima eiusdem Cleri parte exul missus est ad Centumcellas, audiens autem Volusianus successor Decij absorpti in paludem Cornelium frequenti concursu Fidelium, & absentium litteris visitari eundem Romam accersiuit, & tanquam ea fierent contra Rempublicam,quódque recusaret Diis sacrificare capite truncari iussit.

SCHISMA I.

Nouatus Episcopus Africanus Romæ

nunc

tunc existens dissensionem concitauit, videns enim Nouatianum Presbyterum Romanum, qui ex Philosophia, & dicendi peritia magnum fastum sibi comparasset, ob Cornelij electionem inuidiæ stimulis agitari, cœpit vnà cum illo aduersùs Cornelium agere, & multa de eo falsa iactans, alios quoscunque ab eius communicatione retrahere; adeò vt etiam nonnullos ex Confessoribus qui nuperâ persecutione vincula sustinuissent in partes suas traxerit, ita vt Nouatianum per tres rudiores, ac simpliciores Episcopos, vi ac fraude adductos, eósdémque ebrios redditos clandestinè ordinarint Romanum Episcopum, qui secuudùm Regulas Ecclesiasticas non debuisset in Clerum assumi, quòd in lecto ægrotans Baptismum suscepisset sícque non liberè, sed timore mortis Christianus factus videretur, idémque nec cætera quibus post Baptismum imbui oportet, non accepisset, neque Confirmationis Chrisma, factúsque Presbyter, in persecutione se Presbyterum negasset, idem verò adeò fuit in fulciendo schismate sacrilegus, vt etiam in dispertiendâ sanctissimâ Eucharistia suos cogeret iurare per Corpus & sanguinem Christi, ipsos nunquam deserturos illum, nec ad Cornelium reuersuros, patent hæc ex Cypriani Epist. 42. 52. & in ea quam Cornelius ad Fabian. Antiochenum Episcopum titubantem scripsit. Intereà dum contigisset Nouatum vnà cum aliis quibusdam Schismaticis Româ in Africam ad euertendam illam Ecclesiam legationem ac-

D

cepisse, fœliciter accidit, vt qui ab eodem Nouato Romæ fuerant seducti Confessores, cognito dolo & malitia hominis (nam Lapsos, seu Apostatas in Cyprianum concitarat in Africa, quòd non protinus in Ecclesiam reciperet, sed ex Decretis Ecclesiasticis iuberet prius agere pœnitentiam: iam verò mutans pro occasione laruam more omniũ hæreticorum criminaretur Cornelium, quòd lapsos pœnitentes reciperet in Ecclesiam) errorem suum deposuerũt, & Cornelium Papam legitimum agnouerunt speciali professione, cuius formula habetur apud Cypr. Epistola 46. &c. Nouatianus autem addens ad Schisma & hæresim asseruit lapsos Dei iudicio relinquendos, nec vllum eorum habendum esse discrimen criminúmve distinctionem.

Anno 255. habita est Romæ Synodus illa maxima, vt vocat Euseb. 60. Episcoporum, totidémque Presbyterorum vnà cum Diaconis aduersùs Nouatianum & sectatores eius, additque & per singulas vbique Prouincias alios Episcoporum Conuentus in eadem causa habitos esse, ac tandem ab omnibus esse decretum Nouatianos omnes ab Ecclesia exclusos esse. Lapsos autem post pœnitentiam recipi debere Cornelius sedit annos duos m. 2. dies 3.

NOTA, Lapsos seu deficientes à fide fuisse in multiplici differentia. Cyprianus aliquos vocat *Sacrificatos*, vel *Thurificatos*, qui quomodocumque gustassent immolata diis, aut immolassent, vel thus obtulissent; alios

verò *Libellaticos*;ij autem erant qui Christũ publicè negare erubescentes priuatim id per se,vel per alios suo nomine facerẽt,& à Magistratibus libellos securitatis impetrarẽt ne amplius inquirerentur solutâ pro huiusmodi dispensatione pecuniâ.Hinc Carthaginensis, & Romana Ecclesia *Libellaticos* damnauit. In iis autem non censentur Libellatici dicendi, qui pretium soluerent,ne cogerentur negare fidem nam nullum crimen est vexationem à Gentilibus pecunia redimere, cùm ex præscripto Euangelij Matth. 10. fuga licita sit,*Cùm vos persecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam*,& Christiani sæpè latebris vel fuga se subducere solerent à furore persequentium , nisi priuatus impulsus Spiritus sanctialiter faciendum aliquibus suaderet, quod Cyprianus exemplo suo docuit, Athanasius , &alij. Quidquid in contrarium hæretici Montanistæ dicant, qui nefas ducebãt captare fugam tempore persecutionis : imò lego Ecclesias certam pecuniæ summam tanquam tributum pendere consueuisse Principi,vt non solum redemptione martyrij priuatim quisque sibi consuleret, sed vt ipse suos Conuentus possent celebrare. Sic Act. 17.Iason, & alij discipuli Pauli satisfactione datâ,hoc est,vt olim exposuit S.Petrus Episc. Alexandrin. pecuniæ largitione se redemerunt à vexatione Gentilium , & Iudæorum Thessalonicentium, iuxta quod dicitur Prouerb 13. *Pretium redemptionis animæ hominis propriæ diuitiæ.*

256 LVCIVS Romanus post 35. dies suffectus est vnus ex Presbyteris confessoribus, qui cum Cornelio exulauerant. Hunc verò non post multum temporis à creatione sua relegatum apparet in lib. Rom. qui habet statuisse, vt duo Presbyteri, & tres Diaconi in omni loco Episcopo assectarentur, nec desererent *propter testimonium* ait, *Ecclesiæ*, huius decreti sanciendi causam dedisse putantur calumniæ in Cornelium Lucij decessorem à Nouatiano confictæ. Hoc anno obit Origenes, de quo dictum ab antiquis, *Vbi bene nemo melius; vbi male nemo peius.* Lucius in Epist. ad Episcopos Galliæ & Hisp. excommunicat expoliantes bona Ecclesiæ, traditque Rom. Ecclesiam esse Apostolicam matrem omnium Ecclesiarum, quæ à tramite Apost. traditionis nunquam errasse probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauata succubuit secundùm Domini pollicitationem Luc. 22. *Rogaui pro te Petre*, &c. Ministros Altaris continentes eligi mandauit, quibus & cum mulieribus contubernia & frequentationes prohibuit. Passus est sub Valeriano Imp. quarto Nonas Martij hincque colligitur sedisse in 2. vsque annum incœptum, sepultus est in cæmeterio Calisti.

257 STEPHANVS Romanus post 35. dies creatus est Archidiaconus Lucij. Hoc anno Cypryan Synodum celebrauit in Africa, ad quam inter alia perlata est querela quòd moriens Christianus homo Presbyterum filiis suis tutorem ex testamento nominasset

contra Eccles. canones. Quod facinus seuerè admodum vlta sancta Synodus, secundum antiquam disciplinam censuit ne pro eodem defuncto Sacrificium offerretur, aut preces frequentarentur in Ecclesia, vt sic cæteris daretur exemplum, ne quis Sacerdotes Dei ministerio, & Altaris mancipatos curis sæcularibus implicaret. Hic vide solitū fuisse missas celebrare pro fidelibus defunctis. Anno 258. Nouatianorum occasione, & Cataphrygum magna in Ecclesia agitata est controuersia, *Num qui ab hæreticis, baptizati erāt, cùm ad Ecclesiam Catholicam se conferrēt essent denuò baptizandi.* Quod enim vtrique iidem hæretici soliti essent, quos peruertissent Catholicos rebaptizare tanquam immundos, id prouocauit quosdam Episcopos Catholicos, vt & ipsi quos ad Ecclesiam redeuntes susciperent hæreticos, denuò baptizarent, rati apud se solum, nempe in Ecclesia Catholica, verùm esse baptisma. At non quidem in Africa hoc à tempore Cypriano tantùm eiusmodi cœpta est controuersia agitari, sed primò ea mota est in Oriente; eâ nimirum occasione quòd *Iconium* in Phrygia conuenientes finitimarum Prouinciarum Episcopi in odium Cataphrygum statuissent, nihil eorum quæ ab hæreticis facta essent recipiendum esse ab Ecclesia Catholica, non ordinationes, non baptismum, non manuum impositionem, nec aliud quoduis sacrum, testatur hæc Firmilianus Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, qui interfuit in Epistol. ad Cypryan. Aliarum in eandem sententiam cele-

bratarum in Oriente Synodorum meminit Dionysius Episc. Alexandrinus, qui & addit tam eundem Firmilianum, quam alios eiusdem opinionis sectatores, ab Stephano Papa, Apostolicæ Sedis communione priuatos esse. Cyprianus ergo Concilia cogit Carthagine, & concludit rebaptizationem Stepheanum per Synodicum certiorem facit de decreto: describit Papa, *Si quis à quacunqne hæresi, ad Ecclesiam eueniret*, NIHIL INNOVARETVR, NISI QVOD TRADITVM EST. (nempe seruaretur) vt manus illi imponeretur in pœnitentiam. Sic Papa ex sola authoritate Traditionis confutat omnia, quæ ex Scriptura, vel rationibus ab robur suæ sententiæ coaceruarat Cyprian. specialiter ex Ephes. 4. *Vna Fides, una Spes, unum Baptisma*, quæ apud hæreticos non sunt. Proh! dolor: Cyprianus non ferens veram Sedis Apost. definitionem Stephano notam inussit superbiæ, & imperitiæ, & quod hæreticorum causam contra Ecclesiam Dei asserere conaretur, non quidem id agens, vt legitimas traditiones impugnaret, sed vt quam Stephanus Traditionem prætendebat, haud de Apostolico fonte dimanare demonstret, sed ob repentem errorem esse prauámque consuetudinem Hieron. adu. Lucifer. August. lib. 2. cont. Donat. hoc de Cypriano exprimunt, quod contestationem fecerit in Synodo 1 & 2. quàm habuit, de pace & vnione conseruanda cum iis qui secùs sentirent, vt videre est in libello *de Bono Patientiæ*, quem scripsit in quo docet, vt quisque aduersantem sibi fratrem

æquanimiter ferat. Porrò August. Epist. 48. ad Vincent. & lib. cit. affirmat Cyprianum mutasse sententiam, & Stephano adhæsisse, qui martyriũ pro Ecclesia obiit. Idem fecerunt Episc. Africani.

Anno 259 sæuiit persecutio, quæ substulit illustriores Christianos, quorum plerique ipsius Stephani in cryptis vt plurimùm latentis prædicatione, & miraculis conuersi fuerant. Legitur in lib. Rom. quod constituerit vt *Sacerdotes & Leuitæ sacratis vestibus in vsu quotidiano non vterentur, sed tantummodo in Ecclesia eáque non contingerentur, aut ferrentur nisi à Sacratis hominibus* ne vltio Baltasaris in præsumentes veniat. Multi scribunt Stephanum ordinasse qualia debent esse vestimenta quibus cultus diuinus celebratur. Lucillæ filiæ Nemesij Tribuni visum dedit, & baptismum, decollatus est ante altare, in quo Missam fecerat, & cum sua sede sanguine eius respersâ sepultus in cæmet. Calisti Pontificatus sui an. 3.

SIXTVS II. natione Græcus, Atheniensis 260
Philosophus post 22. dies subrogatur, sæuit vbique crudeli edicto Valeriani Imp. persecutio, qua ob denegatum simulachro Martis sacrificium capite truncatur, cùm sedisset menses vndecim, dies 12. & Laurentio post triduum coronam prædixisset.

DIONYSIVS, Græcus, qui aliquando vi- 261
tam monasticam solitudine egerat substituitur post 35. dies, quem à Maximo

Episcopo Ostiensi consecratum fuisse, habent Acta S. Laurentij. Hoc anno Cyprian. Episc. Carthag. post integrum annum exilij martyrium subit capitis abscissione, iuxta Carthag. muros. Liber Rom. tradit Papam anno 270. scripsisse epistolam ad Seuerum Episc. Cordubensem de Parochiarum diuisione, ipsúmque Presbyteris diuisisse Ecclesias,& Cæmeteria, Parochiáque & Diœceses constituisse. Quod cùm à prædecessoribus id factum reperiatur, inteligendum est, quòd in persecutione Valeriani ab Ecclesiis auulsi essent Presbyteri & cæmeteria prohibita: illo sublato, & à Galieno restituta pace Dionysium easdem Parochias aliis assignasse Presbyteris Paulum Samosatenum Episc. Antiochenum negantem Christi deitatem compressit, & Sabellium negantem personarum diuinarum distinctionem confutauit, non solùm definitione Conciliorum, sed & libris duobus conscriptis, ita benè meritus de Ecclesia feliciter migrauit ad Dominum cùm sedisset annos vndecim, m. 3. dies 14. sepultus est in cæmeterio Callisti.

273 FELIX, Romanus, post dies 5. eligitur: Decreuit ne Missa præterquam in loco sacro celebraretur, eáque super sepulchra, aut memorias martyrum: quod cùm longè antè Ecclesia id faceret edocta ab Apoc. 6. *Vidi sub Altare Dei animas interfectorum propter verbum Dei.* Altare fuisse sepulchrum martyrum docent Interpretes dicendum est Felicem stabilisse decreto, quod priùs; sim-

plici traditione ſeruabatur : ſicut & de aliis eiuſmodi rebus ſæpiùs iam notaui : ſcripſit Epiſtolas aduersùs Samoſaten, & Sabellium: martyr occubuit cùm ſediſſet ann. 2. m. 5.

EVTICHIANVS, Tuſcus, poſt 5. dies ſubrogatur : multa eius decreta extant apud Gratian. inter illa. *Quam duxit fidelis vxorem ante Baptiſmum liberum ei eſſe habere, vel non habere.* Decreuit excommunicandos Chriſtianos, qui ebrietatis vitium vitare noluerint 342. Martyres per diuerſa loca manu ſua ſepeliuit : vetuit *ne martyres ſine Dalmatica*, aut colobio purpurato, quod eſt tunica ſine manicis *ſepelirentur.* Quod autem lib. Rom. refert eum conſtituiſſe *fruges fabas, & vuas ſuper Altaria benedici*, id cùm iam vſus obtinuiſſet in Eccl. decreto ſuo corroborauit, vt magis obniteretur Manichæorum erroribus, qui quòd à malo principio creaturas exortas, ac propterea execrabiles eſſe dicerent, eis pariter maledicebant, vt præter alios docet Cyril. Hieroſ. catech. 6. paſſus eſt ſub Numeriano Imp. cùm ſediſſet ann. 9. 275

CAIVS, natione Dalmata, ex genere Diocletiani poſt dies 9. præfectus eſt, ſubſequenter Diocletianus acclamatus eſt Imperator, menſe Maïo, qui anno 3. Maximianum collegam Imperij ſibi adſciuit; poſteà verò immanem in Chriſtianos ſuſcitauit perſecutionem Romæ, vt nulli quicquam, vel vendere, vel emere liceret, niſi 284

Anno Christi 301. Marcellini 6. Dioclet. 18 Persis, ac Parthis penitus deuictis cùm coregnantes Dioclet. & Maximian. triumphum agerent Romæ de tanta felicitate, quam diis acceptam ferebant, quam ad maiorem eorum gratiam promerendam vnanimiter consilium inierunt, infestum diis Christianum nomen prorsùs extinguere, adeóque de inferendâ vniuersis toto Orbe Christianis sæuissimâ omnium persecutione edicta promulgarunt. In Actis autem *S. Sabini* Episcopi Spoletini & illustris martyris, traditur quòd is Calendas Maïas Maximiano Imp. Ludos Circenses in Circo Maximo Romæ spectante acclamatum sit à populo *Christiani tollantur* duodecies, & *Christiani non sint* decies, atque ex eo factum, vt Eugenio Hermogiano Præfecto Prætorio referente in Senatu de Persecutione in Christianos decernendâ, eadémque decreta Maximianus pridie Calendas Maïas ad Venustianum Augustalem rescriptum dederit, cur vbicumque Christiani inuenti essent, aut sacrificare Diis cogerentur, aut pœnis subiicerentur eorúmque facultates Fisco vindicaren.ur.

Anno sequenti persecutio nouis aucta est edictis promulgatis mense Martio, fuerunt autem illa edicta, vt ait Euseb lib. 8. hist. c. 3 vt diruerentur Ecclesiæ, & omnes Christianorum Scripturæ igni traderentur, & qui honores fuissent adepti, deponerentur, cæteri verò libertate priuarentur; denique vt omnes vbique Ecclesiarum Præsides coniicerentur in vincula, & quibuscumque adhibitis ma-

chinis cogerentur immolare diis. Quanta inde fuerit strages Christianorum aperit Liber Rom. qui 17. millia Martyrum vno in mense (totius decem annorum temporis, quo ea post hæc perdurauit aucta, & ferocior persecutio) recenset. Adeò acerbè grassata est persecutio, vt à Gentilibus creditum fuerit Christianam Religionem esse penitùs abolitam, ac de subactis deletisque Christianis columnas erexeriut. Hæc enim Cluniæ in Hispania inscriptio legitur:

DIOCLETIAN. IOVIVS. MAXIMI. HERCVLEVS CÆS. AVG. AMPLIFICATO PER ORIENTEM ET OCCID. IMPE. ROM. ET NOMINE CHRISTIANORVM DELETO QVI REMP. EVERTEBANT.

Rursúsque ibidem hæc altera, DIOCLETIAN. CÆS. AVG.

GALERIO IN ORIENTE ADOP. SVPERSTITIONE CHRISTI, VBIQVE DELETA. CVLTV DEORVM PROPAGATO.

Nec verò in Hispanis tantum erecta fuisse trophæa de Religione Christi prostrata credendum est, sed toto Orbe Romano similiter factitatum. Marcellinus minis ac terroribus inductus Deorum simulachris thus adhibuit, sed pœnitentia ductus Sinnessum Campaniæ vrbem (vbi Concilium 180. Episcoporum coactum

coactum erat) cilicio inductus, ac squalidus venit, petens pro inconstantia iustis pœnis puniri. Verùm à nemine damnatus fuit, cunctis clamantibus eadem animi infirmitate, & Petrum deliquisse, ac veniam similibus lachrymis fuisse assecutum à Deo, *Tuo te ore*, inquiunt, *non nostro iudica, nam prima Sedes à nemine iudicatur.*

Marcellin. Romam reuersus Imperatorem adit, grauiter eum accusans, quòd se ad tantam impietatem impulisset, qui iratus ipsum cum pluribus aliis supplicio affecit, cùm præfuisset Ecclesiæ ann. 8. cùm verò interfectorum corpora iacuissent insepulta iussu Diocletiani 36. dies Marcellus Presbyter à S. Petro in somnis admonitus honorificè sepelienda Presbyteris, & Diaconis, ac luminibus adhibitis ea in cæmeterio Priscillæ condidit.

MARCELLVS, Romanus, ex Presbytero eligitur Papa, post 25. dies, sub Constantino, & Galerio Imp. nam Diocletian, & Maximian, se abdicarant: primus nicomediæ. Max. Mediolani, vno eodémque die purpuram deponentes, prætexentes fortunæ satietatem, & amorem mutationis, sed priuatim amicis fidelioribus, fatentes se id mœrore, & desperatione agere, quòd cum sperassent immanibus suis persecutionibus Christianam Religionem radicitùs excidere, tamen præter expectationem viderent eam fœcundiori germine propagari. Perseuerat persecutio nomine eorum quorum edictis 304

inducta fuerat. Hinc multi variis in regionibus Martyres, anno 306. Galerius duos Cæsares creauit Seuerum & Maximinum: illum præfecit Italiæ: istum Orienti. Hic consule quæ notaui art. 36. fol. 1073.

Quieuit persecutio sub Maxentio occupatore Imperij Romæ, qui vt Christianos à Constantino dato ei in collegam auerteret, pacem dedit vbique Ecclesiis occidentalibus, eâ bene vsus Marcellus, ait Lib. Rom. *Viginti quinque Titulos in vrbe constituit; & quasi Diœceses propter Baptismum, & Pœnitentiam multorum, qui conuertebantur ex Paganis, & propter sepulturas martyrum.* Videtur illud à Maxentio concessum, vt corpora Christianorum martyrum liceret sepelire intra vrbem, quod omnibus vetitum olim erat lege duodecim Tabularum, vt notat Cic. lib. 2. de legibus.

Maximinus interea persecutionem renouat in Oriente. Maxentius autem vafer, quam simularat fidem, vt Christianos Romanos, & Afros sibi deuinciret, eidem penitus renunciauit, postquam extinctis Seuero Cæsare in Italia, & Alexandro in Africa res nouas molientibus, firmasse Imperium sibi visus est. Quapropter Marcellum componẽtem Ecclesiam Romanam longa persecutione dissipatam comprehendit, & quod diis sacrificare renuisset damnat in catabulum (stabulum scilicet iumẽtorum publico vsui adscriptorum) rémque inde post nouem menses à Clericis suis noctu erectus, & à Lucinâ viduâ receptus eiusdem Lucinæ domũ,

in Ecclesiam conuertisset, quæ hodie titulo B. Marcelli nominatur, ibique munia Ecclesiastica obiret: his auditis Maxentius in eam Ecclesiam Catabuli bestias transferri,& à Marcello earum seruitio iterum destinato curari iubet,vbi loci fœditate nudus, & cilicino habitu amictus multis ærumnis afflictus,post multos dies defunctus est, cùm sedisset annos quinque m.1.d.25. Extat Epist. prι eius decretalis ad Episcopos Antioc. de primatu Ecclesiæ Romanæ, quam cap. Ecclesiarum appellandam demonstrat, ad quam omnes Episcopi recurrere debent,vt inde recipiant liberationem,vnde acceperunt informationem & consecrationem, vbi etiam illud scriptum est nullum Concilium iure celebrari, nisi ex authoritate Rom. Pontificis.

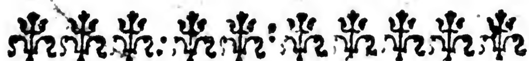
EVSEBIVS Græcus quondam medicus post dies 10.creatus est,decreuit: *Sacrificium altaris, non in serico panno aut tincto, sed in puro lineo ab Episcopo consecrato celebrari.* Sic corpus Christi in Syndone munda sepultum fuisse constat.Definiuit *Sacramentum Confirmationis perficiendum à solis Episcopis, nec tempore Apostolorum ab aliis, quàm ab ipsis Apostolis peractum. Et si aliter præsumptum fuerit irritum haberi, & vacuum.* Anno eius 3. imperante Maximiano in Oriente, cum decimus, at vltimus declinaret persecutionis annus, tamen Gentiles satiati sanguine effuso, non destiterunt in aliquos grassari. Hoc enim anno contigit martyrium Luciani piissimi & doctissimi 309

Presbyteri Antiocheni,qui cum Nicomediã ductus, vbi agebat Imperator apologiam coram ipſo, pro Chriſtiana religione dixiſſet in carcerem coniectus eſt. Vide Euſebiũ, libro nono, capite quinto & Acta ipſa Luciani. Sedit Euſebius annos 2. menſ.7. dies 25. vt habet index Creſconianus, neſcio an martyrio coronatus, Confeſſione tamen talis.

311 MELCHIADES, natione Afer post 8. dies ſubrogatur, extat eius Epiſtola ad Epiſc. Hiſp. docens præeminentiam poteſtatis Petri in Apoſtolos: vetuit Ieiunium die Dominico, & die quinto, quia inualeſcentibus tunc per vrbem Manichæis ſolemne erat; inſtituit propagationem panis benedicti in ſymbolum vnionis inter Fideles, vide quæ notaui fol.619. Sedit ann.1.men.2. dies 7. martyr ab aliquibus conſignatus ex Confeſſione, vt notaui.

314 SYLVESTER, Romanus ex Presbytero ſubrogatus in deceſſoris locum Petri claues ſuſcipit anno 9. Imperij Conſtantini, quo Maximini miſerandus contigit exitus. Ceſſat vbique perſecutio, & pax reſtituitur; quare Syluester inueniens Conſtantinum optimè in Chriſtianos animatum, ei auctor eſt vt varia Templa ad Dei honorem ædificet. Quorum primum in domo Lateranenſi conſtructum dedicauit, ac conſecrauit ritu, qui nunc eſt in vſu, conſecrauit quoque Baſilicam D. Petri extructam in vaticano. Vide

quæ de liberatione Ecclesiæ scripsi fol. 1073 Hoc Pontifice Christianismus excreuit fœliciter, nam ad Indos vsque penetrauit per Frumentum Tyrium, qui etiam Alexandriæ consecratus Episcopus in Indiam reuersus doctrina ac miraculis Indos ad Christum conuertit. Siluester multa Decreta fecit Ecclesiæ Dei vtilia: *Vt à solo Episcopo Chrisma conficeretur. Vt Presbyter baptizati verticem Chrismate liniret, ut Diaconi Dalmaticis in Ecclesia vterentur, & palla linostima ad lauam vterentur. Præscripsit tempus exercendi Ordines susceptos.* Primus Pontificum vsus est Phrygiâ mitrâ, cúmque creasset 65. Episcopos, 42. Presbyteros, 36. Diaconos, sedisset ann. 21. mens. 11. obdormiuit in Domino.

Nicænum Concilium Generale I.

Anno Christi 325. *Sacro-sancta OEcumenica Synodus Nicaæ in Bithynia celebrata est, vbi præsidentibus Legatis Sylueſtri, qui ætate præpeditus accedere non poterat, præsentéque Constantino* & 318. *Episcopis sancta &*

Catholica fides explicata est, Causa autem eius indicenda S. Athanas. lib. de Synod. Euseb. lib. 3. de vita Const. Chrysost. hom. 10. ad pop. tradũt vt Orientali Ecclesiæ subueniretur, quæ Ariana hæresi inualescente, & quartadecimanorũ errore maximè apud Syros, Cilices, & Mesopotamos infectabatur. Arrius accersitus, cum suis fautoribus proposuit quæcunque Filium Dei ab æterna, atque ineffabili Patris substantia separare videbantur concludere. Decretum fuit à trecentis & vno Episcopis Filium Dei ὁμοούσιον hoc est, consubstantialem esse Patri. Exemplárque Professionis fidei, seu Symbolum ab Eusebio Pamphilo fuit conscriptum Cæsareæ Palestinæ Episcopo, & ad Pascha ritè celebrandum Cyclus nouemdecennalis fuit compositus, aurei numeri, cuius initium auspicaretur primo anno Imperij Diocletiani, Canones quoque editi 20. & Synodales litteræ Missæ Alexandriam, atque in Ægyptum, & ad alia loca: omniáque subscripta ac signata fuere Thalia, hoc est, Conuiuium liber Arrij, quem edide-

rat, & quæcumque scripta eius, & sectatorum Constantinus vbique comburi iussit, pœnâ capitis aduersus occultatores sancitâ, vt narrat Sosomen.

MARCVS, Romanus subrogatur post dies 15. constituit, vt Episcopus Ostiensis pallio vteretur, quando consecrat, vt moris est, Papã. Instituit vt recitato Euãgelio in Missa Symbolũ Nicænum à Clero, & populo decantaretur. Duas extruxit Ecclesias alteram in vrbe aliam viâ Ardeatinâ, eius anno Arrius moritur infami obitu, diuertens enim ad latrinas publicas Constantinopoli, vt ventrẽ exoneraret, ibi medius crepuit effundens vnà cum excrementis viscera omnia splen & iecur, vt Athanas. Socrat. Sosomen. Theodoret. Ruffin. affirmant. Sedit Marcus menses 8. dies 21. 336

Infamis obitus Arrij.

IVLIVS, Romanus post 20. dies eligitur: sub eo vniuersus Oriens tumultuabatur ob hæresim Arrianam & fautorum in Athanasium odium hospitalitatis commendatur, quod Episcopos ad se venientes profugos benignè exceperit, præcipuè Athanasium, in cuius causa Romæ Concilio habito 50. Episcoporum eum innocentem declarauit, & Sedi suæ Alexandrinæ restituit. Quàm autem proficuus fuerit Athanasij Romam accessus, vel ex eo potest intelligi, quòd in Vrbe diuulgans vitam admirandam Antonij 336

Magni adhuc viuentis, Monasteriorum quoque in Thebaïde Pachomij, & Virginum, & Viduarum, inuexit primus omnium disciplinam: quam ad omnes Euangelicæ perfectionis numeros attemperatam etiam nobilissimæ fœminæ consectari cœperunt. Sicut de S. Marcella testatur Hieron. Romæ item cùm esset Athanasius insigne fidei suæ reliquit monumentum Symbolum, quòd hactenùs Athanasij nomine in Ecclesia Catholica publicè recitatur. Indixit Concilium Sardicense, in quo diuersorum Antistitum causæ tractatæ sunt, Canones 21, sanciti pro disciplina Ecclesiastica, quam Arriani pluribus modis conuellabant, & statutum est, vt si quis in iudicio Com-Prouincialium Episcoporum se iniustè damnatum putaret, liberum ei esset prouocare ad Rom. Pontif. qui vel iudicata confirmaret, vel denuò eandem causam cognosceret. Sedit Iulius ann. 15. men. 5. dies 17.

352 LIBERIVS Romanus, post dies 26. subrogatur dum Constantius, filius Constantini Magni, Arrianorum fautor regnat, iam ab annis 16. qui iubet Liberio, vt subscribat condemnationi Athanasij: detrectanti autem (quòd nefas sit hominem inauditum condemnare) irascitur, eúmque tandem præualentibus Arrianis relegat in Bœream Thraciæ. Interim in eius locum Felix Rom. Ecclesiæ Diaconus suffectus est anno 4. ab Acacio Episc. Cæsarien. Arriano id operãte.

SCHISMA II.

FELIX non poteſt dici ſubrogatus, ſed intruſus, nam ſuperſtite Liberio, cóque confeſſionis gloria celebri nullus canonicè Sedem Romanam tit. Rom. Epiſcopi occupare poteſt, adde quod, vt ſcripſere Hieron. & Athanaſ. Felix ordinatus dicitur à tribus Arianis Epiſcopis, ideóque nulla & irrita fuit hæc ordinatio, vt non ſit mirum, quod ſcribit Theodoret. lib. 2. cap. 17. nemo ex Romano populo in Eccleſiam, dum Felix intus eſſet, ingredi vellet. Certum itaque habeatur Felicem non eſſe inter Romanos Pontifices computandum toto illo biennio quo ſedit, cùm Liberius legitimus Pontifex exularet.

Anno 356. Conſtantinus Imperator in vrbem ſe contulit triumphum agens de Magnentio Tyranno extincto, cuius pompa ab Ammiano deſcribitur lib. 16. Ibi autem cum eſſet, inquit Theodoret. inſtant Matronæ Romanæ de reſtituendo Liberio, cuius reditus notatur anno ſequenti, quo victus tædio exilij biennalis ſubſcribit damnationi Athanaſij, & fidei formulæ in Syrmienſi Concilio Arrianorum editæ defectiuæ vocis *Conſubſtantialis*, quâ tamen aſſerebatur Filium Patri tam ſubſtantiâ, quàm cæteris omnibus eſſe ſimilem; quam quidem S. Hilarius interpretatus, agnoſcit eſſe Catholicam, quippe cui nihil deeſſet præter vocem *Conſubſtantialis.* Hinc Liberius malè audit, quaſi

Consubstantialitatis Nicænam vocem damnasset, quod non est verum, longè enim aliud est damnare consubstantialitatem, aliud vocem illam silentio prætetire; nam asseuerando Filium eiusdem esse cum Patre substantiæ, idem est, ac si professus esset Consubstantialitatem. Quocirca Liberius nullo modo dici potest hæreticus. Quòd autem subscripserit Regulæ fidei ab hæreticis conscriptæ, & cum iisdem communicasset, ac denique Athanasij condemnationi consensisset, cuius tanta existimabatur causa, vt qui in eam subscriberent Nicænæ pariter fidei contraïre existimarẽtur. Ex his, inquam factum est, vt à Catholicis existimatus fuerit in hæresim subscripsisse. Itaque hac Syrmiensi approbata fide Constantius dat Liberio potestatem reuertendi Romam, addit Sosomenus Episcopos Concilij scripsisse litteras Felici, ac Clero Romano, vt Liberium reciperent, & ambo Apostolicam Sedem administrarent. At Clerus populúsque audito consensu Liberij Constantiũ, & Arrianos iunxit se Felici, iã extollenti & propugnanti Catholicam fidem aduersùs Liberium. Iámque Felix legitimus declaratur à Clero populóque Rom. Pontifex. A quo tempore vix reperio quantum sederit: Liber Rom. dat ei annum, & tres menses totidémque dies.

356 FELIX II. Romanus recensendus inter Pontifices Romanos, licèt ingressus eius fuerit vitiosus, & tempus Sedis eius inclusum habeatur Pontificatu Liberij, cuius præsum-

pta hæresis fuit sufficiens motiuum Clero Romano abdicandi eum:quod sine dubio fecit,legitimúmque declarauit Pontificem Felicem, quando præuaricationem Liberij audiuit, cùm autem legitimè sedere cœpit Felix condemnauit Cõstantium Imperatorem, ob quam obtruncatione capitis martyrium consummasse in ciuitate Cœre docet Martyrologium. Hoc iam plenè constat, nam tempore Gregorij XIII. cùm ageretur de emendatione Martyrologij.& de Felice non leuis controuersia incidisset,an expungendus esset ob vitiosum ingressum eius, vel absque martyrij titulo relinquendus, ac demum ob innumeras Doctorum contrarias assertiones, idem Felix causâ fermè cecidisset, accidit Dei prouidentiâ eo ipso tempore 1582. vt cùm in Diaconia SS. Martyrum Cosmæ & Damiani in Foro Romano,clam quidam Altare suffoderent, vt thesaurum inuenirent, quem acceperant ibi esse reconditum, in arcam marmoream inciderent in cuius altero latere corpus S. Felicis inuentum sit cum laterculo lapideo ibidem intus posito hisce litteris exarato: CORPVS S. FELICIS, PAPÆ ET MARTYRIS, QVI DAMNAVIT CONSTANTIVM. Quod contigit pridie eiusdem diei, quo eiusdem S.Felicis in Ecclesia natalis dies agi consueuit, quarto Calendas Augusti.

LIBERIVS itaque cum litteris suprà dictis Romam rediens quasi Victor in Vrbem intrauit,verum qui expetitus anteà fuerat ab omnibus,iam quòd adeò turpiter cõ-

ſenſiſſet Conſtantio, omnium animos à ſe abalienatos inuenit, & Felici addictos, vnde magna turbatio Romæ, ac planè perſecutio facta eſt à Magiſtratibus aduersùs eos, qui non parerent litteris Imperatoris pro Liberij reſtitutione conſcriptis, ita vt intra Eccleſiam Clerici, & Presbyteri plures necarentur, nec Liberio communicare vellent, tunc fortè capite plexus eſt Felix, quo defuncto nullus in locum eius ſubrogatus eſt, quia Liberius abruptâ penitus quæ recipiendæ Sedis causâ intercesserat, cum Arrianis communicatione, ab omnibus legitimus Eccleſiæ Rom. Pontifex, vt erat antea cognitus, acceptus fuit. Conſtátque auctore Marcellino Preſbytero, eundem ad tollendum Eccleſiæ Romanæ Schiſma, eos qui Felice fuerant ordinati in Clerum cum ordinibus, & honoribus recepiſſe, factúmque vnum paſtorem ouilis vnius. Anno poſtea 359. indicta eſt ab Imperatore Synodus OEcumenica Arimini ad controuerſias de fide componẽdas: ibi Regula fidei conſtituitur, in qua vox *Subſtantia*, & *Conſubſtantialis* (quod offendiculum in Eccleſia parere dicerent Arriani) prætermiſſa eſt, cuius loco poſita eſt vox *ſimilis*. Tunc Arriani iactarunt ſe feciſſe explodere nomen Vſiæ, ſicque conclamatam eſſe Nicenæ fidei damnationem: *Tunc ingemuit Orbis, & ſe Arrianum eſſe miratus eſt*, ait Hieron. Liberius hanc damnat formulam, ideóque ab Eccleſia exturbatur ſecundâ vice, & ſic eiectos delituit in cæmeteriis ſuburbanis Nouellæ, & Oſtriano nuncupatis,

cupatis ; vbi mansit vsque ad obitum Constantij, quando (vt testatur Hieron.adu. Lucif.reddita est pax Ecclesiæ,& ad Sedes proprias exterminati Episcopi redierunt:in hoc 2.exilio Liberij nullum legimus substitutum Episcopum, sed ab ipso Liberio *Damasum* Presbyterum Vicarium esse relictum. Porrò Liberius recensetur inter Sanctos , quippe quem Ambros. lib.3. de virg. vocat, *Sanctæ & beatæ memoriæ virum* Basilius *beatissimum*, Epiphan.*beatum*,cuius etiam nomine insignita fuit primum Ecclesia ab ipso extructa Romæ in monte Exquilino,ex collatis impensis Ioan. Patrit. quæ hodie dicitur S.Mariæ Maioris. Sedit Liberius ab ingressu annos quindecim,men.4.d.2 sepultus in cæmeterio Priscillæ.

DAMASVS Iustinianus post 6. dies legitimè subrogatur ab iis qui. fauerant Felici. Pars autem aduersa (nam in Clero Romano ortu erat dissensio ex substitutione Felicis) indignè ferens ex communione Felicis electum esse Pontificem vnà cum Diaconis Rom.Ecclesiæ conspirans,collectáque factiosorum hominum manu occupans Basilicam Sicinini sitam in regione quinta Vrbis iuxta Forum Exquilinum *Vrsicinum* Diaconum creauit Papam. 367

SCHISMA III.

Quod magnos tumultus, imò & cædes in eadem basilica factas causauit,in ea siquidem

F

die reperta fuisse 137. cadauera peremptorum scribit Ammianus, ita vt Viuentius vrbis Præfectus hæc corrigere aut mollire nō sufficiens vi magnâ coactus secesserit in suburbanum. Addit verò idē author etsi Ethnicus, lib. 27. se non mirari si tanta contentione Rom. Episcopatus appeteretur; cùm (vt ait) id adepti futuri sint ita securi vt ditentur oblationibus matronarum, procedantque vehiculis incidentes circumspectè vestiti epulas procurantes profusas, adeò vt eorū conuiuia regales superent mensas. Equidem ita Romæ his temporibus effulgebat Pontificum splendor vt ipsis etiam amplissimis Magistratibus inuidiam commoueret, vnde Prætextatus ipse Romanorum nobilissimus, qui in Græcia Proconsulatum gesserat, & Viuentio in Vrbana præfectura sequenti anno suffectus aliisque Magistratibus auctus qui & Consul designatus mortuus est: solebat, ait Hieron. ludens beato Papæ Damaso dicere, *Facite me Romanæ vrbis Episcopum, & ero protinus Christianus*, vt planè appareat summo atque regali Christi Ecclesiæ sacerdotio regiam pariter magnificentiam fuisse coniunctam. Sed quòd Damasi electio legitima agnosceretur, Schismatici ad falsas accusationes conuersi sanctissimum virum adulterij accusarunt, sed probata eius innocentia Concordius & Calistus Diaconi calumniatores ab Ecclesia fuere deiecti, latâ lege talionis in posterum contra falsos delatores: durauit Schisma 13. mensibus quando Vrsicinus se Pontificatu abdicauit factúsque fuit

Episcopus Neapolitanus. Damasus anno 3. Synodum Romæ habet nonnaginta Episcoporum in qua damnatus est Auxentius Arrianismi fautor; & stabilita fides Nycena, damnatáque formula Ariminensis Concilij.

Constantinopolitanum Concilium Gen. II.

Anno Christi 381. *Damasi* 15. *Theodosij Imper.* 3. *præcepto & authoritate Damasi litterisque Theodosij* 150. *Episcopi conuenerunt Constantinopolim, tum vt Nazian. Gregorium eius Sedis Episcopum stabilirent, tum vt fidem Concilij Nyceni stabilirent: sed cum in Nicæno parciùs de diuinitate Spiritus sancti actum esset (eò quòd nulla tunc hæresis ei aduersaria emersisset, iam verò Macedonianorum, siue Pneumachomacorum hæresis pullularet qui diuinitatem Spiritus sancti negabant, eúmque Patris ministrum & secretarium faciebant), placuit de ea*

addere aliqua (vt olim de Filio, *in Niceano Conc. factum fuerat) quibus aduersus omnes hæreticos eiusdem Spiritus sancti vna eadémque cum Patre & Filio diuina substantia prædicaretur: nimirum hæc verba;* Et in Spiritum S. Dominum, & viuificantem ex Patre procedentem cum Patre Filioque coadorandum & conglorificandum, qui locutus est per Prophetas. *Itaque Canone 7. constitutum est Symbolum de fide quod canitur hodie in Ecclesiis in Missa saluo additamento processionis Spiritus S.* Filioque, *facto in Concil. Florentino. Quæ ibi statuta fuere Damasus confirmauit, hincque Concilium hoc, licet Papa nec per se, nec per Legatos interfuerit, quia inde prætendebat Episcopos postea Romam venire, vbi ipse cogerat Synodum Episcoporum Occidentaliũ vt Romæ plenissimum fieret Concilium, Generalis, & Oecumenici nomen obtinuit.*

Plurima decreta Damasi leguntur, vt ad finem Psalmorum alternatim cãtatorum diceretur, Gloria Patri & Filio, & Spiritui sancto, *vt* Alleluya *iam dudum inductum diceretur, extra*

tempus Paschale Interpretationi Biblia quam iussu eius edidit Hieronymus authoritatem tribuit, quæ exinde successit vulgatæ, quæ habebatur 70. Interpretum. Claruit scriptis & miraculis, ipsius tamen non est series vitarum Rom. Pontificum, quæ eius nomine fertur. Sedit annos 17. men. 3.

SIRICIVS Romanus Presbyter tituli Pastoris creatur post dies 31. statuit *vt Symbolum Constantinop. loco Nicæni decantaretur in templis. Monachos promoueri ad Clerum Ordinésque interpolare, non autem omnes vna ordinatione dari decreuit, & vt non celebretur Baptismus præterquam in Pascha & Pentecoste* Manichæos ab vrbe pepulit, quam variis imbuebant superstitionibus, induxitque Theodosium Imperatorē, vt vndique pellendos scripserit; Iouinianum damnauit Pseudomonachum asserentem eiusdem esse gloriæ virgines, ac maritatas. Deiparámque Virginem desiisse esse cùm Christum peperit. Siricium sugillat Hieronymus ob non damnatum Ruffinum Origenistam, & ob hanc negligentiam, vel simplicitatem, qua non potuit credere occultari venenum in Christiano tam conspicuo, quòd tamen serpebat in vrbe, & detectum fuit à S. Marcella, notat eum citiùs è vita sublatū inuigilante nimirum super Rom. Ecclesiam diuinâ prouidentiâ, ne quâ vel leui suspicio- 385

ne hæreticæ contagionis aspergeretur. Sedit annos 13. men. vnum, d. 14.

398 ANASTASIVS Romanus Patreque Presbytero natus electus est post 20. dies. *Vir ditissima paupertatis*, ait Hier. Episcop. ad Demetriad. *Et Apostolica sollicitudinis*. ad excludendum Manichæos qui de Orientis partibus Romam veniebant, vetuit ne in Clerum admitterentur nisi quinque Episcoporum testimoniales litteras haberent, Origenis hæreseon damnationem promulgauit, hincque vbique denuntiatus fuit Origenes hæreticus in Synodis Orientis, & Occidentis, hanc sententiam Episcoporum secuta est sanctio Imperatorum de pellendis sectatoribus eius. Statuit vt ad Euangelium starent Sacerdotes, quòd & omnibus iniunctum. qui essent in Ecclesiis docent Chronologi, cùm tamen ex dissidio eis temporibus orto inter Diaconos & Presbyteros occasionatum sit decretum, Diaconi enim administrabant res Ecclesiæ non tantum Romæ sed vbique, hincque à populo maiori frequentabantur obsequio, & ita insolebant vt in domesticis conuiuiis benedictiones dare, & inter Sacerdotes sedere præsumerent, Presbyteri autem ex consuetudine Ecclesiæ Romanæ ipsis in Ecclesia sedentibus Diaconos stare contendebant; eò progressa est contentionis pertinacia, vt etiam cùm stantes Diaconi coram populo legerent Euangelium, Presbyteri minimè è sessione consurgerent. Quòd vt enorme factum Ana-

ſtaſius emendandum ſancito eo decreto putauit. Sedit ann. 4. men. 1. d. 13.

INNOCENTIVS Albanus poſt 21. dies 402
creatus eſt; multa decreta Eccleſiæ vtilia edidit, inter illa, quòd paruulis conferatur Baptiſmus, antiquas Patrum traditiones ſeruandas eſſe docet. Ad eum exagitatus, & calumniosè damnatus Chryſoſtomus Epiſcopus Conſtantinop. appellat è Concilio, ſeu Conciliabulo Conſtantinop. Legationibus vtriuſque partis auditis reſcindit damnationem Chryſoſtomi eo mortuo in ferendo exilio, excommunicat Arcadium Imperatorem & Eudoxiam Auguſtam miſſa ad eos fulminante litera, in qua ipſum Cainum & Eudoxiam Dalilam vocat. Arſacium quem in thronum Epiſcopalem produxerant exauctorauit vnà cum omnibus, qui conſultò communicauerunt cum eo Epiſcopis erat is iam defunctus. Ad Theophyli Epiſc. Alexandrini, qui orditus erat vexationem Chryſoſtomi, anathematiſmum addidit abrogationem Huic verò Innocentij epiſtolæ ſubiicit Glycas Arcadiæ ad eundem reſponſionem & humilẽ excuſationẽ de rebus per Epiſcopos aduersùs Chryſoſtomum eo inſcio geſtis, pro quibus Auguſtam conſentientem grauiter corripuit, vnde graui detinetur ægritudine. Itaque Papa Imperatorem & vxorem abſoluit. Porrò accidit vt Alarico Gothorum Rege obſidente Romam fame, ac peſte vexatam anno 409 Innocentij verò VIII. ipſe tanquam iuſtus Loth ſubſtractus à Sodomis

occultâ Dei prouidentiâ apud Honorium Imper. Rauennæ constiterit, ne peccatoris populi videret excidium, ait Orosius. Errores Pelagij & Celestij damnauit, vnáque eorum authores, confirmauitque Conc. Carthaginense & Mileuitanum, quæ Pelagianos damnauerant & ad Conciliorum epistolas gratulatoriè rescripsit cúmque præfuisset Ecclesiæ annos quindecim men. vnum, dies decem obiit, sepultúsque est in cæmeterio Priscillæ, quòd decessor eius Anast. ædificauerat.

417 ZOSIMVS Græcus Cappadox post dies 20. subrogatur. Ad eum appellat Pelagius qui calumniosè asserebat Innocentium secum sensisse, iterum damnatur in alio Concil. Carthag. 217. Episcoporum, quòd instaurandum in ea causa scripserat Zosimus. Demum sententia Zosimi Cælestius & Pelagius damnati sunt, literæque ad vniuersas Ecclesias missæ sunt, quas rescriptum Honorij Imperatoris irrogans exilij pœnam in Hæresiarchas & eorum sectatores mox consecutum est. Scribit consequenter Augustinus duos libros, vnum, *de Peccato Originali*, quod negabat Pelagius, alium, *de Gratia Christi*: quam idem diuersimodè exagitabat. Papa dicitur concessisse licentiam, per Parochias *Benedicendi Cereum Paschalem*, cuius vsum iamdudum habebat Ecclesia (vt constat ex hymnó quem de eo edidit Prudentius poëta Christianus circa annum 376.) sed in maioribus duntaxat Basilicis incendi

ſolebat. Vetuit *ne ſerui in Clerum reciperentur*, nec ſpurij, ait Platina, definiuit tempus interſtitiorum circa Ordines Sacros: tres Legatos miſit Carthaginem ob diſſenſionẽ quamdam ortam de proſecutione Appellationum ad Sedem Apoſtolicam, quas decreto Concilij Nycæni (ſeu potius Sardinenſis, quod idem exiſtimabatur, vtpotè celebratum pro corroboratione Nyceni) firmari profeſſus eſt. Miſit Auguſtinum cum aliis Epiſcopis in Cæſaream Mauritaniæ ad corrigendos multos prauos vſus, qui irrepſerant in Eccleſiam Africanam, vbi inter alios ſuppreſſit Balationes ante Baſilicas in feſtis Sanctorum exerceri ſolitas: inſectatúſque eos qui cogerent Presbyteros abbreuiare Miſſas, & ad eorum libitum cantare. In quo obſerua priſtinum morem canendi omnes Miſſas, & notes abbreuiationem earum, & recitationem ſummiſſa voce fluxiſſe ab indeuotione populi, qui propter gulam, aut auaritiam recedebant antequam abſoluerentur. Zoſimus obit poſt 14. men. d. 7.

BONIFACIVS Romanus in lege Doctiſſimus & vetus Preſbyter poſt vnum diẽ à Zoſimi obitu inuitus ac reluctans eligitur à 70. Preſbyteris & 9. diuerſarum Prouinciarum Epiſcopis, & conſenſu Optimatum diuinæ inſtitutionis ordine conſecratur. 419

SCHISMA IV.

Eulalius Archidiaconus circumuentis

Diaconis, aliquibus Presbyteris, ac multitudine plebis turbatæ fauentéque Symmacho Vrbis Præfecto intruditur, hincque Bonifacius coactus est deserere S. Petri Basilicam, & cum suis extra vrbem ad S. Pauli Secedere, contentio defertur ad Honorium Imper. Rauennæ existentem, qui commotus mendaci relatione Symmachi ad ipsum dat rescriptum, vt Bonifacium, si Eulalio cedere nollet, Vrbe pelleret: cuius virtute rescripti Eulalius in S. Petri Basilicam intrusus est. Re autem fideliter comperta iubet Honorius vtrumque ad se Rauennam accedere, ibique conuocatis aliquot Episcopis ventilata est causa, quæ cum ob discrepantiam sententiarum non poterit terminari, Imperator eam differens propter dies, qui imminebant S. Paschæ vtrosque Vrbe iussit abstinere, & Spoletinum Episcopum Romæ Sacra mysteria celebrare; cùm autem Eulalius temerariè se in vrbem intrusisset & publicæ seditionis præbuisset occasionem, quâ & ipse Præfectus Symmachus periclitatus est, Honorius iussit vrbe eum expelli, Clericósque ei communicare præsumentes & vt Bonifacius in vrbem deduceretur & tanquam legitimus Papa regeret Ecclesiam. Quod confirmauit Concilium 252. Episcoporum, vt refert Lib. Rom. in quo legitur Eulaliam factum Nepesinæ ecclesiæ Episcopum. Hæc sint notata ad explodenda deliramenta Nouatorum, qui cùm ignoratione rerum gestarum, tum obstinatâ ad detrahendum Romanis Pontificibus malitiâ Bonifacium inua-

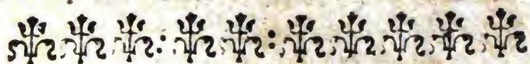
ſorem Sedis ſuperbum & maleficium nominant. Eius anno 1. Synodus Carthaginēſis habetur 217. Epiſc. in cauſa appellationis ad Sedem Apoſt. cui iuri derogare non intenderunt Epiſcopi Afric. Anno 2. Hieron. *Magiſter Catholicorum & Lampas mundi*, vt vocarunt S. Auguſt. Proſper & alij nonagenario maior è vita deceſſit in Bethleem qui Stridon in Dalmatia natus erat. Et ob ſingularem doctrinam Damaſo Papæ inſeruierat in conſultationibus & Scripturis enodandis & Epiſtolis conſcribendis, quem ob tale munus donatum Cardinalatu à Damaſo multi adſtruunt, quibus refragatur Baron. vide Spond. Anno Chriſti 378. Leo eius imagini depingitur, non quod Leonem curarit (id enim de Geraſimo Abbate in Paleſtina narratur) ſed Hieroglyphicè annotando robur eius in ſectandis hæreticis, & vehementem in eos inſtar rugitus clamorem. Bonifacius coërcet temeritatem Patrocli, qui Sedem Arelatenſ. vſurpauerat, ſtatuit ne mulier, vel Nonna Sacra attingeret, aut incenſum adoleret, prohibuitque ne minor 30. annorum admitteretur ad Sacerdotium. Sedit annis quinque men. 2. minus.

CÆLESTINVS Romanus poſt dies 9. 423
fruſtrà quibuſdam petentibus reditum Eulalij Schiſmatici pacificâ electione ſubrogatur, qui à prima ætate in Monaſterio adoleuerat, indéque inuitus Epiſcopus Cyræ in Syria ordinatus fuerat. Auguſt. congratulatur ipſi promotionem Papalem Epiſt. 261.

Huius anno v. emerferunt in Gallia Narbon. & Vienn. Innouatores, qui in vestitu Clericorum nouum vsum inducerent, nempè vt incederent palliati ac præcincti renibus eò, quòd Dominus suos Luc. 12. admoneat, *sint lumbi vestri præcincti*. Quos reprehendens Cælestinus iussit Clericos illum quem à maioribus accepissent retinere habitum, nec à Peregrinis peregrinum acciperēt, quòd præstaret moribus magis, quàm indumentis Sacerdotalem præseferre decorem. Scothos atque Britannos ad fidem Catholicam, quæ apud illos Pelagianorum erroribus infecta erat, redegit per Germanum Episcopum Antisiodorensem illuc delegatum vice sua. Anno 5. Nestorius quem Theodosius Imper. accerserat ex Antiochia, vbi magnæ facundiæ Presbyter habebatur, aptum videlicet docendo populū, creatus est Episcopus Constantinop. cum autem plenè positus est honore cunctarum hæreseon insectatur errores vt vni hæresi suæ aditum patefaciat. Itaque prædicare incipit ex Mariâ hominem tantùm, & non Deum natum, eique diuinitatem collatam esse pro merito, negátque Mariam dici debere Θεοτοκον, seu Deiparam, audet & ad Cælestinum sua de his mittere scripta in Oriente iam euulgata, oportunè autem contigit, vt paulò post reciperet Cyrilli Arch. Alexandrini volumina aduersus Nestorij blasphemias, quibus addita erat supplicatio vt dignaretur Orientis Antistitibus declarare, an cum Nestorio communicare deberent nécne? Cælestinus igitur visis

vtriusque

vtriusque scriptis colligit Synodum Romæ, & Nestorium damnat, concesso tantum dierum decem spatio ad resipiscendum, scripsitque Cyrillo suas ipsi vices in hoc negotio delegans. Colligit Cyrillus Synodum Alexandriæ: decernuntur 4. Legati delaturi Constantinopolim ad Nestorium litteras Cælestini vnà cum decreto damnationis eius, additáque est Synodalis ad eundem Epistola vnà cum fidei confessione, & 12. Anathismis aduersus totidem ipsius hæresis capita quibus subscriberet. Tantùm autem abfuit, vt eis subscripserit, vt contrà tum ipse eosdem carpere cœperit, labémque hæresis Cyrillo ex illis inferre studuerit quasi Apollinaristæ, Hinc sententia Cælestini non voluit mandari executioni, cùm qui eius executor præpositus erat, Cyrillus æquè hæresis accusaretur à fauroribus Nestorij, quapropter operâ Theodosij Imper. mouetur Cælestinus ad indicendam Synodum Oecumenicam. Obit interea S. August. Hippone anno 340.

Concilium Ephesinum Generale III.

Anno Christi 431. Theodosij II. 24. Cælestini Pap. 8. Conuenerũt Ephe-

sum plusquam ducenti Episcopi unà cum Legatis Cælestini & vices eius agente Cyrillo, & duobus Legatis Imperatoris Theodosij, qui consultationibus Ecclesiasticis non se immiscere, sed tumultus impedire habebant: conuenerunt inquam in Ecclesiâ Marianâ, ac primùm omnium ut Christum præsidere significarent, Sanctum Dei Euangelium ex inolitâ consuetudine in conspicua Sede in medio collocata posuerunt, & sedentibus ordinatè sub Cyrillo Episcopis cum omnium consensu 21. die Iunij, inchoanda res esset iudiciali ordine, ante omnia missi sunt à Pastoribus quatuor Episcopi inuitare, seu potius citare Nestorium ad diei sequẽtis futurum in publico omnium consensu iudicium, quibus ille fastuosè respondit, considerabo & videbo, postera verò die qua primam sessionem haberi contigit lectis Cælestini, & Cyrilli gestis contra Nestorium, & litteris Imperatoris, de Indictione Synodi rursúmque missis ad citatum Nestoriũ secundò ac tertiò, aliis atque aliis Episcopis, cum ipse nunquam eos ad se admittere voluisset domúmque suam ma-

nu militari vallasset ne vllus à Synodo missus ad ipsum ingredi permitteretur. Hoc intelligens Synodus ad deliberandum se conuertit, & lectis Imperatoris literis ad ipsam Synodum scriptis, ac recitato ex more Nyceno fidei Symbolo, lectis Calestini Papæ de ipsius Nestorij damnatione litteris, auditisque aliorum Episcoporum relationibus, de blasphemiis Nestorij, ac rursum post prolata Sacræ Scripturæ, & SS. Patrũ testimonia, hæc ego retuli in explicatione verborum : Ex Maria Virgine, *fol.* 299. *quibus demonstraretur Verbi incarnationem indiuisè & inconfusè in vtero Virginis factàm, duarúmque naturarum coniunctione vnam tantùm redditam esse personam Iesum Christum Deum & hominem, post denique lectos, & cum exercitatione auditos Nestorij quaterniones eidem Orthodoxæ fidei repugnantes, aliáque ad rem huiusmodi necessaria peracta : tandem damnationis Sedísque priuationis in eundem Nestorium lata est sententia, cui omnes subscripserunt numero, vt habent Acta, plusquam ducenti : eámque ipsi Nestorio significari eundem*

vocans Nouum Iudam, *Synodus iussit. Expectabat populus Ephesinus à mane ad vesperam S. Synodi iudicium, qui vt audiuit Nestorium esse depositum cœpit Deum glorificare, & luminaria per totam ciuitatem accendere, imo ipsæ mulieres adolentes thymiamata cum thuribulis progredientes præcesserunt; Patres è templo exeuntes, móxque per publicos præcones damnatio Nestorij proclamata est. Vide hæc in Act. de officio diuino fol. 583.*

De omnibus Synodales habet Cælestinus litteras, confirmata acta Synodi, & quomodo futura mala caueri possint rescribit, & post eas ad Orietales datas litteras 22. diebus obit dignè perfunctus Papatu per ann. 5. men 5. d, 3. Lib. Rom. tradit eum inter alia constituisse, vt Psalmi Dauidis 150. ante Sacrificium Psallerentur Antiphonatim ex omnibus quod, vt ait, antea non fiebat, sed tantum Epistolæ Pauli recitabantur, & Euangelium. Hic, si Caranhæ credimus, inseruit missæ Introitum, Gradus, Tractum, Offertorium, Communionem, & Orationes.

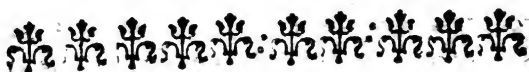
SIXTVS III. Romanus poſt dies 20. eligitur moxque incubuit, vt acta Epheſina firmata perſtarent, & Ioannem Antiochi Epiſcopum, qui cum aliquot Syriæ Epiſc. aduerſus Cyrillum tumultus fecerat induxit ad pacem, & ratificationem Neſtorianæ damnationis, ſicque Schiſma eius ceſſaret. Accuſatur Papa poſt 10. menſes de ſtupro Sacræ Virgini Chryſogonitæ nuncupatæ illato, vnde Valentinian. Imper. & multus populus, ab eius communione, ſe ſegregabat ob Arcinij Baſſi exconſulis & Mariniani, Patricij teſtificationem. Sixtus ſubiiciens ſe purgationi indicit Concilium Romæ, quod ventilet diligenter cauſam eius præſente Imperat. Clero, atque Senatu; abſoluitur & prædicti calumniatores condemnatione & præſcripti fuerunt bonis Baſſi Eccleſiæ adiudicatis, qui intra tres menſes diuinâ vltione mortuus eſt, & ab ipſo Sixto honorificè propriis manibus cum aromatibus conditus in ſepulchro maiorum eius. In pauperes & Sacra ædificia profuſus fuit, & author Imperatori, vi Eccleſias exornaret: acerrimus Pelagianiſmi oppugnator cùm fuerit, calumnioſè ipſi attribuuntur tria volumina, primum de diuitiis, ſecundum de malis Doctoribus, tertium de caſtitate, quæ Pelagianiſmis refecta ſunt, cum & alioqui nec vllus antiquorum dixerit Sixtum harum Scriptionum authorem. Sedit annis octo, menſe minus. 432

440. LEO natione Tuſcus S. R. E. Diaconus è Galliis rediens, quò miſſus erat amicitiæ inter Aetium & Albinum Romani exercitus duces redintegrandæ cauſa, mirabili pace, atque patientia ab omnibus expectatus, publicáque legatione accitus ordinatus eſt Rom. Pontifex poſt 40. vacationis dies. *Magnus* à maioribus cognominatus ob excellentiſſimum doctrinæ, & Curæ Paſtoralis ſtudium. Pontificatus eius incidit in miſerrima tempora, cùm Orientalis Eccleſia Neſtorianorum causâ aſſiduis quateretur procellis: Occidentis verò Imperium à Barbaris deuaſtaretur. Ex Africa per Genſericum deuaſtatâ Manichæorum examina pulſa, ſe in Vrbem tanquam Catholici commiſeratione digni magno ciuium detrimento, ſed eo lethalius erat malum, quo occultiùs eorum venenum ſerpebat, quibus detegendis & reducendis non leuiter inſudandum fuit Leoni. Proſper ſcribit eam illi curam diuinitus inſpiratam non ſolùm Vrbi, ſed etiam vniuerſo Orbi profuiſſe, dum confeſſionibus captorum, qui Doctores eorum, qui Epiſcopi, quiue Presbyteri in quibus Prouinciis, vel ciuitatibus degerent patefactum eſt. Anno 5. Concilium habuit Romæ aduerſus Manichæos, quo iidem condemnati, ſunt alij cum pœnitentia recepti, alij pertinaces exilio mulctati ex legibus Imperatorum, & edita Valentiani conſtitutione.

Anno eius 7. ingens terræ motus per varia loca concitatus eſt quo Vrbes plurimæ

& muri Constantinop. cum turribus 77. corruerunt: ac fames & pestifer aëris odor multa millia hominum, & iumentorum deleuit, hincque ille est planè horrendus, & terribilis terræ motus, quo ad sex menses perseuerante vniuersus ferme Orbis concussus est, cum innumerabilibus terrâ marique funestis casibus. Accidit autem, hoc mirandum Constantinopoli, vt cum Theodosius Imper. vnà cum Patriarcha Proclo vniuersóque populo, præ metu ruinarum ædificiorum extra vrbem in loco, qui dicitur Campus, habitarent, ac die quadam motu vehementiùs grassante, cuncti simul ex intimo corde misericordiam diuinam implorarent, & clamarent, *Kyrie eleyson*, supernâ repente vi puer spectantibus omnibus, de media turba extra visum hominum raptus, rursumque per aërem priore via in eundem locum demissus, multitudini supplicationibus intentæ retulerit, se audiuisse decantatũ, ab Angelis Trisagion hoc modo, *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis*, & vt ipsa eod. modo concineret hortatus est, quo dicto animam Deo reddidit. Vbi verò populus iubente Proclo Trisagion, ad eum modum decantare cœpit motus terræ omninò cessauit, quo miraculo cõmoti, Theodosius Imper. & Pulcheria Augusta Constitutione Imperiali decreuerunt, vt per totum Orbem hymnus iste diuinus concinneretur, hancque Græci habent consecratam in tabulis Eccl. die 24. Septembr. Ex eo tempore Ecclesia eum acceptum frequenter vsur-

pat, quem Concil. Chalcedon. in fine primæ Actionis, quando damnatus est Dioscorus, eiusdémque impietatis consortes hæretici, decantauit.

Concilium Chalcedonense Generale IV.

Anno Christi 451. Mariani Imper. II. & Valentin. Imper. XXVII. Leonis Papæ XII. conuocati sunt Chalcedonem propinquam Constantinopoli ciuitatem. Bithyniæ Metropolim 630. Episcopi contra Dioscorum Patriarcham Alexandrinum, qui Synodum Ephesinam secundam, absque Sedis Apostolicæ consensu congregarat, & omnes Regulas Patrum peruerterat. Et contra Eutychem Presbyterum Præfectum Monachorum, qui profitebatur Christum ex diuina humanáque naturis ita cõpositum, vt nulla esset in vna persona iam substantiarum, seu naturarum diuersitas, sed vna tantum natura. Præsidentibus legatis quatuor Leonis Papæ con-

cessui facto in Sanctuario amplissima basilica S. Euphemiæ extra vrbem 16. habitæ sunt sessiones In tertia Dioscorus præmissis citationibus damnatus est, Episcopali dignitate & sacerdotali ministerio, spoliatus declaratus est, ob probata eius plura crimina, quòd inter alia, cum fustibus & gladiis, in pura charta coegisset in Ephesina Pseudo-Synodo Episcopos subscribere confessioni Eutichetis, quam ipse admittebat, quòd Christus ex duabus naturis fuisset, ante adunationem, post verò vnam naturam confitebatur. Quæ verba, cùm hic repeterentur, Episcopi dixerunt. Ista nemo dixit, Anathema ei, qui dixit ista. Pharaonis ista sunt. Hæc Dioscori sunt. Quòd etiam præsumpsisset excommunicare Leonem Rom. Pontificem, &c. Notandum est Eutichem damnatum iam fuisse Presbyteratu, & Monasterij administratione priuatum latâ sententia Anathematis in communicantes cum eo, pronuntiante sententiam Flauiano Archiepiscop. Constantin. in eiusdem vrbis Concilio 32. Episcoporum, & 23. Archimandritarum habito tribus ante hac annis. In 6-

ſeſſione Chalcedon. conſcripta eſt recta, & omnibus numeris abſoluta fidei definitio, qua poſt trium Oecumenicorum Conciliorum Nyceni Epheſini Conſtantinop. profeſſiones fidei, itémq; SS. Leonis, & Cyrilli aduerſus Neſtorium & Eutychetem Epiſtolas confirmatas quæſtionem de duabus naturis Chriſti in vna perſona, ſic Patres expreſſerũt: Conſtanter omnes docemus Chriſtũ Ieſum Deum verum, & hominem verum, conſubſtantialem Patri ſecundùm diuinitatem, conſubſtantialem nobis ſecundùm humanitatem. per omnia nobis ſimilem abſque peccato: ante ſæcula quidem à Patre genitum ſecundùm deitatem, in nouiſſimis autem diebus eundem propter nos, & noſtram ſalutem, ex Maria Virgine Dei Genitrice ſecundum humanitatem vnum eundem Chriſtum Filium Dominum vnigenitum, in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indiuisè, inſeparabiliter agnoſcendum nuſquam ſublatâ differentià naturarum propter vnitionem, magiſque saluâ proprietate vtriuſque naturæ, in vnam perſonam, atque

ſubſiſtentiam concurrentis non in duas perſonas partitum, atque diuiſum. *Sicque qui propter duarum in Chriſto naturarum differentiam perſonæ vnitatem non agnoſcit, condemnatur, vt Neſtorianus. Et qui in perſonæ vnitate naturalem non concedit differentiam, damnatur vt Eutichianus. Poſthac Marciam Imper. pro firmitate Chalcedon. Concilij Sanctionē edidit ne cui amplius liceret de fide diſputare. Habetur in Codice Iuſtin. leg. 4. cap de Summ. Trinit.*

Porrò Leo approbauit Concilium. Anno 13. Attilam deuaſtaturū Romam regredi fecit eloquentiâ ſua, Adhibuit hæc verba in actione Miſſæ, Sanctum Sacrificium immaculatam Hoſtiam, *Sepulchris Apoſtolorum cuſtodes ex Clero Rom. adhibuit quos Cubicularios appellauit, dictos iam Capellanos, his & aliis præclarè geſtis obiit 3. Idus Aprilis. Sedit annos 20. men. 10 d. 28,*

HILARIVS natione Sardus creatur poſt menſes ſeptem. Epiſtolam decretalem de fide Catholica mox promulgauit, vetuit ne Epiſcopi delegerent ſibi ſucceſſores, anno 461

2. Considerans iam labentem Theophili Alexandrini Cyclum absoluendum, anno Christi 480. iniunxit Victorino Aquinato, qui huius facultatis habebatur omnium hoc tempore peritissimus nouam conscribere. Ædificauit duas Bibliothecas; munificentissimus notatur erga Ecclesias, & egenos: cúmque sedisset ann.quinq. m.10. migrauit ad Dominum.

467 SIMPLICIVS patriâ Tiburtinus,post dies 10. sufficitur. Incidit autem in funestissima politici status tempora, cùm vniuersus Christianus Orbis, sub hæreticorum Principum Dominio constitutus nullum penitùs Catholicum Regem alicui saltem exiguæ Prouinciæ dominantem habuit. Etenim Italiam Rex Arrianus dominio occupauit: Gallias Burgundiones & Gothi itidem Arriani & Franci adhuc Gentiles partiti sunt: Hispaniæ Gothos Arrianos dominantes patiebantur: Africa Vvandalos,æque Arrianos & vniuersumOrientale Imperium Zenonem Eutychianum hæreticum. Quare solicitiùs Papa prouidet statui Ecclesiastico,Vrbem in quinque regiones Presbyteris diuisit,seu Ecclesiarum dependentias, prima fuit Petr. 2. Paul.III. Laurentij IV.Ioannis Lateranensis nunc in Orbe prima v. S. Mariæ maioris. Gaudentio Episcopo Aufiniensis Ecclesiæ ob illicitas ordinationes ab eo habitas ius ordinandi penitùs abrogauit, proximo illud Episcopo delegans:& malè diuidentem redditus Ecclesiasticos administratione prorsus interdixit,

interdixit, cùm & more Ecclesiæ consueto Oblationes quadripartitò diuidendas esse præcepit, vt ei vna portio deberetur, vna itidem Clero, duæ vero in Ecclesiæ fabricam & in peregrinos ac pauperes erogarentur. Vetuit Clericos recognoscere beneficium Ecclesiasticum à Laicis. Sedit annos 15. men. 5. dies 10.

FELIX III. Romanus, post 6. dies creatur, atauus Gregorij magni, vt ipse tradit hom. 38. in Euang. mox reiicit Zenonis Imp. Henoticon, seu vnitiuum decretum fidei, quod laicus homo etsi Imper. edere ausus erat, in quo admissis simulatè tribus prioribus Oecumenicis Nicæna, Constan. Ephesi. Chalcedonensis Synodus tacitè abrogatur. Excommunicauit Acacium Archiepisc. Constantinop. quia fauebat Petro Fulloni Archiep. Antiocheno hæretico, & duos ad Zenonem Imp. delegauit Episcopos de Acacij præsumptione querelam daturos, & Legatorum Apostolorum messenæ & vitalis infidelitatem repræsentaturos qui corrupti ab Acacio & Fuloni communicauerant nihilque minus quam præcepta Apostolica præstiterunt, hincque tanquam præuaricatores communione Ecclesiæ priuati fuere. 481

Secundo Felicis anno 484. Clodoueus regnare cœpit Parisiis qui etsi Ethnicus Virginem Genouefam & Remigium Episcopum Rhemensem coluit, qui postea anno scilicet 499. eum ad fidem adduxit & baptizauit Felix Acacium Arch. Constantinop.

excommunicauit & sacerdotio priuauit in Concil.Rom.Constituit ne Ecclesiæ non nisi ab Episcopis consecrarentur. Sedit annis 9. minus diebus 12.

492 GELASIVS Afer discipulus olim S.Aug. vir exacti iudicij, post 5. dies creatur: Manichæorum libros perquisitos combussit. Habuit Conc. Romæ 70. Episcoporum, in quo decretum edidit de Primatu Ecclesiæ Romanæ super alias omnes voce Domini instituto, déque aliarum post eam Patriarchalium Sedium Alexandrinæ & Antiochenæ antiquis iuribus, ad reprimendam Constantinopolitanorum Episcoporum, se supra eas erigentium præsumptionem. Quibus addidit approbationem quatuor Oecumenicarum Synodorum hucusque celebratarum. Vtriusque Testamenti Libros,ac Doctorum scripta Ecclesiastica authentica discreuit ab ambiguis & Apocryphis.Multas lucubrationes edidit. Ordinum collationem à mense Decembri quatuor temporum sabbathis attribuit. Clerum amauit,auxit & instituit variis, quos scribit libris, præfationibus ad Canonem Missæ,&c.Sedit ann.4.m.8.d.19.

496 ANASTASIVS II. Romanus, post dies 7. subrogatur, moxque legationem ad Anastasium Imperatorem misit, qua vrgebat vt Acacij nomen è Diptychis eraderetur, sicque concordia restitueretur Ecclesiæ Orientali. Imp. benè habet legatos *Germanum* Episcopum Capuanum, *Cresconium*

Episc. Tudertinum, & *Faustum* Patricium; hosque detinet spe pacis vsque ad finem anni sequentis, dolosè molitus interea, si quo modo ad subscribendum Henotico Zenonis Papam inducere posset. Id enim per eundem Festum tentasse tradunt Theodorus. Lector collect. lib. 2. & Nicephor. lib 16. cap. 35.

Quòd verò ad Anastasium Papam attinet, cùm is iam antea obiisset, quàm à Festo eiusmodi perfidiæ tentaretur (quod iidem authores affirmant) eum integrum sincerúmque in fide Catholica permansisse, nullũ est dubium. Quod si Liber Romanus at ei crimini de communicatione cum Photio, seu Photino Thessalonicen. Diacono Romã missso ad ipsum, & de nisu eiusdem Anast. Papæ in reuocando nomine Acacij in Diptychis, Resp. ad primum, communicationem cum Photino nõ ob aliud fuisse, quàm quòd is petiisset vt deprauata S. Leonis Epistola ad Conc. Chalcedon. per vitiosam interpretationem in Germanam redderetur integritatẽ ex prototypo Rom. Ecclesiæ; idque constat ex libello Alexandrinorum, hoc autem officium nec hæreticis negari potest. Ad secundum si sit verum, Resp. in hoc admirandam Dei prouidentiam erga Romanam Ecclesiã, cùm titubantem eius Rectorem priùs ex humanis subduxerit, quàm quòd meditaretur impleret, sicut de aliis proferuntur exempla.

Quod verò Gratian. dist. 19 can. Anast. dicit eum errasse, quia voluit rata esse Sacramenta Baptismi & Ordinis, quæ contulerat Acacius; Resp. id non ostendere Anast.

hæreticum, ſed Gratianum imperitum. Quis enim Catholicorum ignorat Baptiſmum ab hæreticis datum valere? nec non & Ordinationem collatã ab Epiſcopo ſuſpenſo? Quòd dicitur communiter Anaſt. morte repentinâ à Deo immiſsâ ſublatum, videtur ortum ex eo, quòd conſtat Anaſt. Imp. illo ipſo tempore fulmine ictum periiſſe, vt ſcribunt Beda, Cedrenus, Paul. Diac. ſic ergo veritati ſupponitur mendacium & æquiuocatio, hincque ſcioli & delibantes rerum corticem ſcriptores decipiuntur. Obiit Anaſtaſ. 13. Kalendas Decembris, cùm ſediſſet annis duobus minus diebus octo.

498 SYMMACHVS natione Sardus die quarto eligitur in Baſilica Conſtantiniana, ſed eodem die fit.

SCHISMA V.

Feſtus Patricius cùm aduenîſſet Romam ſuaſurus nomine Anaſtaſij Imperatoris Papæ Anaſtaſio ſubſcriptionem Henotici, elapsâ iam occaſione id agendi cum Anaſtaſio, ſucceſſorem creare ſategit, qui ad id præſtandum facilè induci poſſet; ſicque eodem die introductionis Symmachi, pecuniis & arte agens intrudit Laurentium in Baſilica S. Mariæ in via noua creandum. Quâ de cauſa non ſolùm inter Clerum, ſed etiam inter Senatores ingentibus diſcordiis ſecuta ſunt plurima mala, cùm interea vtraque pars Rauennam pergens ad iudicium Regis Theo-

dorici, vt habet Liber Rom. hæc ſententia ab eo acceptâ, vt qui primò ordinatus eſſet, aut à maiori parte, ipſe ſederet; iis etiam conditionibus ſuperior Symmachus Sedem Apoſtolicam tenuit, qui anno ſequenti Cõcilium habens ad præcautionem intruſionũ, aliquos edidit Canones, quibus primo loco ſubſcripſit Laurentius præfatus, quem intuitu miſericordiæ ordinatum eſſe Epiſcopum Nucerinum ſcribit Anaſt. Hoc eodem 499. Symmachus Anaſtaſium Imper. vrget per litteras vt à communicatione & Patrocinio hæreticorum deſiſtat, is in peius ruens, cogit Orthodoxos Antiſtites cum eis communicare, dum autem ſic offunderetur Oriens, illuſtratur Gallia, per conuerſionem Regis ſui Clodouei, qui ſuſcipit Baptiſmum Ampullâ Chriſmatis ore columbæ cœlitus miſsâ. Recrudeſcit Feſto & Probino Senatoribus ſedatum in Papam Schiſma, reuocatur Epiſcopus Nucerinus, hinc cædes & expilationes, accuſatur Symmachus multis criminibus apud Theodoricum Regem, mittit ipſe Viſitatorem Epiſcopum, qui de impoſitis Pontifici agnoſcat, horrent ad tantam nouitatem Catholici, ſupplicantque Regem, vt ſinat res Eccleſiæ Romanæ in Synodo tractari more maiorum. Venit Romam 501. anno Theodoricus; conuocatur Conc. 502. dictum Palmare à loco vbi habitum eſt, porticu ſcilicet baſilicæ S. Petri, ſic tunc vocata conſulunt iis Epiſcopi acciti Regem, quid vellet agi in cauſa Symmachi, Modeſtè reſpondet, *ipſorum eſſe praſcribere in tanto*

negotio sequenda. Declaratus est Papa ab obiectis innocens, damnatus Petrus Altinensis Episc. Visitator missus, quòd iudicium sibi in Rom. Pontificem arrogasset. Laurentius verò Schismaticus depositus, & in exilium missus: In hac Synodo decretum edidit Symmachus, quo Laicorum præsumptio quâuis fulta regiá potentiâ ab electione Pont. Romani arceretur, adiecitque aliud de non alienandis bonis Ecclesiasticis. Hoc eodem anno 502. consultus à Cæsario Episc. Arelat. respondet possessiones dari posse ad tempus Clericis. Hincque origo Beneficiorum Ecclesiasticorum, vide quæ scripsi fol. 562. multa fecit Symmachus laude digna: extruxit varia, reparauitque templa. Episcopis & Clericis in Sardinia exulantibus ex persecutione Vvandalica in Catholicos pecunias & vestes subministrauit. Manichæos Vrbe expulit. Anastas. Imper. hæreticum anathematizauit in Conc. Palmari; denique perfunctus variis ærumnis & laboribus obiit, cùm sedisset annos quindecim, m. 8.

Symmachus initium dedit beneficiis Ecclesiasticis.

514 HORMISDA natione Campanus. patriâ Frusinas, post dies 7. à Clero summâ concordiâ creatur. Huic Clodoueus Christianissimus Rex coronã auream cum gemmis, quæ Regnum appellari solet, misit, qua etiam occasione S. Remigius Episcopus Rhemensis litteris suis Papam salutans suscepit ab eo Epistolam, qua factus est in regno Francorum Vicarius Papæ, saluis tamen Metropolorum priuilegiis: Anno

ſeq. 4. iterauit Legationem ad Anaſtaſium Imper. cum libello fidei Catholicæ cui ſubſcriberet, nec non & Orientales Epiſcopi Eutichianiſmo infecti. At ille Legatos fruſtra tentatos de corruptione naui fragili impoſuit, & reſcripſit ſe iubere velle, non iuberi, hincque iuſto Dei iudicio fulmine ictus interiit, anno 518. imperij ſui 27. cui ſuccedit Iuſtinus Conc. Chalced. aſſertor & fidei. Manichæos Romæ pullulantes eiecit Papa, eorumque libros combuſſit ante fores Baſilicæ Conſtantinianæ, quam & ornauit; obiitque meritis clarus; cùm ſediſſet annos nouem, d. 10.

IOANNES I. Etruſcus natione, poſt dies 7. ſubrogatur. Iuſtin. Imper. edicit Manichæos puniri, deinde Arrianos exagitat, eiſque aufert Eccleſias, quod audiens Theodoricus Rex, litteris apud eum queſtus, cùm nihil conſequi poſſet pro libertate ſuorum Arrianorum Ioannem cogit legationem obire ad Iuſtinum, miro excipitur Conſtantinopoli honore, occurrit ei ciuitas ad 12. milliarium cum cereis & crucibus, adorat eum pronus in terra Imperator, qui licèt ab vrbis Epiſcopo Diadema ſuſcepiſſet Papæ voluit manibus coronari, in itinere & ingreſſu ciuitatis miracula edidit Ioannes. Reuerſus Rauennam detruditur in carcerem à Theodorico, quòd Eccleſias Arrianorum in Oriente in Catholicas conſecraſſet, vt ſcripſit ipſe in carcere, in quo pœdore & inedia mori coactus eſt, cùm ſediſſet ann. 2. m. 9. 523

FELIX IV. natione Samnita, assumitur post dies 58. Theodoricus Rex arrogans sibi electionem summi Pontificis, quem in Clero probabilissimum nouit virum, Felicem Papam nominauit, refragatur multis diebus huic nominationi Senatus, quia tyrannicè vsurpata erat, sed die præfato acquiescit hic: sanctis medicis Cosmæ & Damiano templum Romæ ædificauit, Felix notatur à Baronio author Concilij Arausicani, quod Collector Conciliorum Collector Carranza erroneè sub Leone primò collocauit. Concilium verò illud habitum fuit ob scripta S. Cæsarij de Gratia & libero Arbitrio aduersus Fausti Regiensis Episcopi libros eiusdem argumenti, his diebus Felici Papæ ab ipso Cæsario missa, quæ non solum probauit, sed vbique vulganda curauit, scripsit ad Episcopos monendo eos Missam celebrari non debere nisi in locis sacris, nisi magna compulerit necessitas. Sedit ann. 4. m. 2. d. 18.

530 BONIFACIVS II. Romanus, genere Gothus, post dies 45. admittitur.

SCHISMA VI.

Dioscorus Diaconus aduersus eum sedit in Ecclesia Constantinop. diebus 28. quibus vixit infamatus simoniæ, eáque de causa post mortem à Bonifacio anathematizatus; absolutus tamen ab Agapito, vt iniustè damnatus, sic refert Anast. Bibliot. Synod.

Synodum habet Romæ, in qua decreuit ne quiſpiam ſibi ſucceſſorem in Epiſcopatu deligeret, quod poſtea multi Pontifices confirmarunt, ſcribit autem Anaſtaſ. emanaſſe prius ab eo decretum, quo ſibi ſucceſſorem delegit Vigilium. Quòd enim Gothorum Reges Italiæ dominantes impiè vendicaſſent ſibi electionem Papæ, hoc prætextu nouam viam viſus eſt aggredi, quæ cùm hactenus intenta & contra canones eſſet, mox reſcindit, & fortè quia Deo diſpliceбat ſublatus eſt citò è viuis, cùm ſediſſet annis duobus.

IOANNES II. Romanus cognomento Mercurius poſt menſes 2. dum interea 532
complures malis artibus ſibi aditum pararent, præficitur; ſequentique anno honorificam legationem Iuſtiniani Imperatoris ſuſcipit cum muneribus ad B. Petrum miſſis, & Confeſſione Fidei. Habet Concilium Romæ pro dicenda quæſtione, ***An vnus de Trinitate paſſus dici debeat***, in qua annua conſultatio impenſa eſt, & ſtatutum poſſe dici, ſed ſecuriùs addi, ***paſſum in carne***, approbat profeſſionem Iuſtiniani hàncque Imperator, vt fixius vniuſcuiuſque animis inhæreret ad rithmos Cantici Eccl. accommodatam inſtar Pſalmi tradidit Eccleſiis concinendam. Agente ipſo Ioanne factum eſt Senatuſconſultum (quod edicto ſuo Rex Athalaricus corroborauit) contra Simoniacos. Addidit verò Rex ſummam pecuniæ, quæ pro confirmatione electorum Epiſcoporum, tam ipſius Romani, quàm aliorum ſub ditione

Regis ſoluenda eſſet, ſub prætextu eandem in pauperes erogandi. Sedit Ioannes ann. duobus, m. 2.

535 AGAPITVS Romanus, id eſt dignus amari à Deo & hominibus, Gordiani Presbyteri Eccleſiæ SS. Ioannis & Pauli, filius ſuſceptus, ſcilicet ex legitimo matrimonio patris ante ordinationem eius (quod & de cæteris Preſbyterorum filiis ſemel dictum ſit, aliàs enim ad tantæ dignitatis gradum prorſus inhabiles eſſent) poſt dies ſex, aſſumitur. Iuſtinian. confeſtim more maiorum ad eum ſcribit, fideique Confeſſionem ſuam mittit; hanc recipit Papa, ſic tamen reſcribens, *Firmamus, laudamus, amplectimur, non quia laicis authoritatem prædicationis admittimus, ſed quia ſtudium fidei veſtræ Patrum noſtrorum Regulis conueniens confirmamus.* Hac Agapiti cenſura prudentior factus Iuſtinianus, non amplius priuatam à ſe editam profeſſionem vſurpauit, ſed eam ipſam edidit coram Papa, qui anno ſequenti venit Conſtantinopol. quam olim miſerat Hormiſda. Rogatur à S. Cæſario Epiſcop. Arelat. vt alienationem prædij Eccleſiaſtici ad alendos pauperes permittat, renuit, miſſo ad Cæſarium Decreto Concilij Rom. ſub Symmacho, quo prohibitum erat, ſub anathemate, cuiuſcumque neceſſitatis obtutu prædium vel exiguum alienare. Non ſilebo hîc Hiſtoriam *Regni de Yuetot*, quam Guaguinus, Gilius, Tilius, & alij rerum Francicarum Auctores referunt. Clo-

tarius Rex Franciæ, Gualterium de Yuetot, aliàs ipsi charum, sed aulicorum calumniis exosum occidit intra Ecclesiam Suessionis die Veneris Sancti in procinctu adorationis sanctissimæ Crucis, quod tempus oportunè elegerat Gualterius, vt Regi offerret litteras Agapiti commendatitias reconciliationis, Rex enim eo agnito furore correptus ipsum gladio peremit, quod audiens Papa imperauit Regi, sub pœna interdictionis Regni, satisfactionem tanti sacrilegij. Statuit Rex terram de Yuetot, ab omni in perpetuum feudo, omnibúsque Regi debitis iuribus immunem fore, sic terra illa posita est titulo Regni ad multum tempus, quæ mutata fuit in Principatum. Papa cogitur à Theodato Rege Gothorum suscipere legationem eius ad Iustinianum, vt remoueret de Italia distinctum exercitum, infensus enim erat Imperator Theodato qui Amalasuntham matrem Atalarici linguarum & scientiarum peritissimam sæculi sui prodigium enecarat, cumque Agapitus pecunias ad expensas faciendas non haberet, regio Arcario opus habuit vasa sacra oppignerare, quæ tamen postea Cassiodori operâ reddita fuere Ecclesiæ S. Petri. Gregor. Magnus testatur Agapitum in itinere edidisse miracula, & in quodam Græciæ loco mutum & claudum natum per Missæ oblationem omnino sanasse. Ingressus Constantinopolim causam legationis suæ egit, deinde Anthimum, quem Theodora Augusta in eam Sedem ex Trapezuntina intruderat suscipere noluit, in salutationē, nisi

priùs se Orthodoxũ dato libello probaret,& ad Sedẽ Trapezunt. reuerteretur. Ad hæc minatur Imperator nolens rescindere intrusionem. Respondet Papa: *Ego quidem peccator ad Iustinian. Imper. Christianissimum venire desideraui, nunc autem Diocletianum inueni: qui tamen minas tuas non pertimesco.* post hæc autem Anthimus interrogatus cum noluisset duas confiteri in Christo naturas, & Imp. fraudem comperuisset expulsus est. & depositus, suffectúsque Menas, Imp. autem Papam supplex adorauit. Referuntur omnia ad Orientales Episcop. per Agapiti circulares litteras: accidit autem, vt cogitans Papa regressum in Italiam ibi migrarit è vita post Sedis annum. Scribit Gratian. de consecrat. dist. 1. cap. 23. Agapitum omnes Templi ædes,& Altaris Sedisque velamina sacrilegi Anthimi infecta flatibus Catholicis precibus eluisse, hincque probatur antiquus ritus Eccl. Cath. expiandi, quæ hæretici polluere: corpus Agapiti plombeo in loculo translatum est Romam.

536 SYLVERIVS, natione Campanus Hormisdæ quondam Papæ filius legitimus, quo notaui suprà modo, post mensem,& 28. dies per vim ac metum Theodati Regis ordinatur à Clero, cuius tamen improbatores ei consenserunt postea, & subscripsere ad vitandum Schisma. Interea Belisarius exercitus Iustinianei Dux Neapolim (Romámque iam à Gothis per 60. annos possessam capit, hanc Vitiges Rex Goth. comparato exercitu

exercitu 150. millium militum obsidet: insimulatur Siluerius fauere Gothis, eiiciturque à Belisario exulatus in insulam.

SCHISMA VII.

540 Vigilius Romanus Ioannis viri Consularis, filius Agapiti, Diaconus intruditur à Belisario renitente licet Clero. Series hæc est Historiæ. Theodora Augusta promisit Vigilio se effecturam, vt ipse crearetur Pontifex eà conditione, vt Antimum Constantinop. Sedi restitueret, eiúsque dogma confirmaret, quibus Vigilius præsidendi cupidissimus annuit, itaque litteris Augustæ ad Belisarium Gothos expugnantem Romam tradit iis promouendus, sed reperit Siluerium iam ab anno 2. initio sedentem: audiens autem Theodora Silueríj præfecturam, petit ab eo restitutionem Antimi, quam eo recusante mandat Belisario, vt prætextibus quæsitis Siluerium deponi curet, & Vigilium substitui: Inde finguntur litteræ Silueríj nomine ad Gothorum Regem, & Belisarius Monachi vestitu indutum Papam exulat, in Pataram ciuitatem, intruditque Vigilium, qui Romæ, vt Catholicus, agit & per litteras apud Imperatricem, se Eutichianum simulat, hincque Schismaticus, & hæreticus declaratur à Nouatoribus. Vt vt sit non officit id integritati Rom. Sedis; cùm legitimus viuat Siluerius Pontifex, & iste spurius sit, qui nec hæresim definitiuè asseruit, sed occultè tantum ad Augustam simu-

lauit, à qua timebat. Moritur Siluerius, anno 540. confectus ærumnis & inedia in insula Palmaria, cuius ibidem sepulchrum miraculis Deus honorat, cum sedisset annos 4. & quintum inchoasset. Hæc audiens Vigilius, se in ordinem redigit, consideransque se Schismaticum, dat locum Comitiis habendis de electione Papæ, in his autem Clerus ad Schisma vitandum imminens, & authoritate Theodoræ Vigilium nominat, post dies sex.

540 VIGILIVS ex legitima electione ascendit thronum B. Petri, moxque recipit legationem Iustiniani, & Menæ Episcopi Constantinop. vnà cum Catholicæ fidei cõfessione: rescribit Papa per eosdem legatos, se illibatè semper seruasse in omnibus fidem Catholicam, & seruaturum, iisdémque litteris confirmat omnia, quæ à prædecessoribus suis gesta fuissent, ipsum quoque Antimum vnà cum aliis hæreticis, atque Schismaticis nominatim excommunicauit: mirare hîc Dei Prouidentiam pro Rom. Ecclesia in hac Vigilij mutatione. Anno 546. maxima prorupit dissensio, inter Orientales ob tria Capitula aduersus quæ Iustinianus promulgat Edictum, considerans autem cuncta in rebus fidei pendere à Rom. Pontificis definitione, Vigilium summâ celeritate Constantinopolim accedere rogauit, hanc autem accessionem magnam intulisse Ecclesiæ damnum declararunt euenta.

Concilium Generale V. Constantin. II.

Anno 553. *conuenerunt Constantinop.* 165. *Episcopi, inter quos erant quatuor Patriarchæ* Eutychius *Constantinop.* Apollinaris *Alexandrin.* Dominus *Antiochenus*, & Eustochius *Hierosolemitan. per suos legatos*; Papa *autem non interfuit, nec per se, ægrotabat enim Constantinopoli, nec per legatos. Causa autem congregandi fuit Origenis hæresis inualescens; quæ cum ipsomet, & sectatoribus damnata est, antequam ageretur de tribus Capitulis causa secundaria Concilij. Cum autem ob celebre nomen Origenis quæreretur, an deceret anathemate ferire iam olim vita defunctos, Eutychius videns hæsitationem Patrum dixit haberi in Scriptura exemplum de facto, nam Iosias Rex, non modo Sacerdotes, qui dæmones colebant interficit dum viue-*

rent: sed eorum sepulchra, qui iam diu mortem obierant effodi curauit, ossáque combussit, ut legitur 2. Paralip. 34. hincque sequuta est damnatio. Quin & Vigilium decreto singulari damnasse Origenem testis est Cassiodorus.

Causam trium Capitulorum summatim refero: inueniebantur in scriptis Theodori Episcopi Mopuestani erroris Nestoriani plurimi. Theodoretus Episcopus Cyri notabatur scripsisse aliqua, quæ Nestorianismum habebat, & Ephesinæ Synodo aduersabantur, maximè autem Cyrillo Alexandrino, qui præfuerat ei vices agens Cælestini Pap. Tertio. Ibæ Episcopi Edessæ Epistola, quam ad Marim Persam scripserat, Nestoriana constabat & maternitatem Dei genitricis Mariæ conuellebat. Hæc sunt tria Capitula ex quorum damnatione à Iustiniano incautè, & imprudenter promulgatâ, quam plurima oborta sunt mala, ipsáque Ecclesia diro ac diuturno Schismate vexata: contentio enim non erat de erroribus, seu hæresibus iam diu explosis, sed de personis, quæ cùm eas abiurassent in Conc. Chal-

cedonensi, & consequenter tanquam Orthodoxa & indemnatæ defunctæ essent, Orthodoxi quamplures ipséque Vigilius quasi vindices ipsius Concil. Chalcedon. in cuius præiudicium damnatio trium Capitulorum præfixo nomine Authorum sancita erat ab Imperatore, obstiterunt; At cum perspicuè cognitum fuit ne quicquam esse derogatum Chalcedon. Concil. per damnationem Trium Capitulorum ipsa imprimis Apostolica Sedes eandem Imperatoris edicto primum promulgatam, & postea in hac Synodo confirmatam assertionẽ, probauit & retinuit, & qui deinde ab ea dissenserunt, vt Schismatici habiti sunt, atque reiecti: cùm alioqui ante huiusmodi nouissimum Apostolicæ Sedis assensum, non fuerit piaculum pro tribus Capitulis pugnare.

Interpellatur Papa de sua sententia, libellum de ea mittit ad Imperat. & Synodum, in quo statuit errores quidẽ Theodori, Ibæ & Theodoreti reiiciendos esse, quos singulos longa scriptione confutat, personis autem nullam debere inferri contumeliam, quas Synodus

Chalcedon. recepisset, ac demum decreuit quaecumque contra ipsius sententiā scriberentur nullam habitura authoritatem: Synodus autem octaua Collatione tacens, quod expressit Papa, Capitula & Personas damnat. Hinc diuisio apud Orthodoxos, & excitata ab Imperatore persecutio aduersus eos, qui damnationem Capitulorum non reciperent fretos Constituto Vigilij cui adhaereat.

Vigilius Casus ac fune collo tractus per vrbem, carceri mancipatus, demùm in exilio deportatus est vnà cum Clero qui cum eo erat: ab illo reuocatur anno sequenti 554. vt notat Anastas. tuncque Synodum comprobasse affirmāt Graeci, ex qua comprobatione Synodus haec Oecumenica authoritatem oblinuit. Papa in Italiam venturus Syracusis in Sicilia calculi morbo diem obiit, cùm sedisset annos sexdecim, iusto autem Dei iudicio exagitatus & defunctus in insula, qui decessorem coëgerat mori in exulij insulâ.

PELAGIVS Romanus post tres menses & dies quinque subrogatus est promotione Iustiniani, qui vt scribit Anastas. hanc anthoritatem sibi abrogauerat exemplo Gothorum Regum Arrianorum : sicque qui præ cæteris pius videri voluit, maximè impium se præstitit, dum duriorem Ecclesiæ Romanæ seruitutem imposuit, quàm vsquã Ethnici Imperatores, de quibus non legitur, confirmationem electi in Rom. Pontificem sibi aliquando vsurparint, quam ab eo non sine certæ pecuniæ oblatione fieri solitam deplorauit S. Gregor. *Ierem Thren.* 1. Incidit autem Pelagius, in suspicionem illatæ mortis Vigilio, ideóque ferè omnes ei communicare recusabant, vt vix duo Episcopi *Ioannes* Perusinus, *Bonus* Ferrentinus inuenti fuerint, qui vnà cum Presbytero Ostiensi eum consecrarent, sed ipse processionem habuit à S Pancratio, vsque ad S. Petrum, & ibi conscenso ambone, tenensque Euangelium & crucem super caput, ab eo se purgans crimine populo satisfecit, decretúmque promulgauit aduersus eos, qui pecunia aut promissionibus, ad gradus ordinésque Ecclesiásticos peruenirent. Decreuit Synodos generales non posse conuocari nisi authoritate Sedis Apostolicæ. Confirmauit Synodum quintam cui plures refragabantur Episcopi defendentes tria capitula. Hinc autem Pelagius suspectus fuit de violata fide Catholica, quare Chilbertus Rex legatum ad eum misit sciscitatum an Catholicam Leonis 555

Papæ epistolam aduersus Eutychetem sequeretur, cui per omnia se adhærere, & Concilio Chalcedonens. rescripsit; moxque de fide Catholica ad vniuersos Christianos circulares de eo argumento litteras dedit, & cum sedisset annos quatuor, menses decem, dies 18. ex hac vita migrauit 2. Martij.

559 IOANNES III. Romanus post 5. menses, diebus 5. minùs successit Pelagio antequam Iustinus sororis Iustiniani secundus filius thronum, nequaquam autem virtutes eius possideret. Narses tunc ab Imperatore Præfectus Italiæ ad exterminium Gothorum aduocatur Constantinopolim, suasione Sophiæ Augustæ vt præsit, ait ipsa, textrinæ & lanæ; iratus dux telam orditur Imperatori inextricabilem, Legatis enim & muneribus Regem Longobardorum Alboinum ad Italiæ expugnationem inuitat, tot inde secutæ in temporalibus mutationes & deprædationes mortem Pontifici accelerarunt, eius anno 4. noui de fide tumultus Ecclesiam Constantinopolitanam perturbarunt, & Iustinian. incidit in vnam hæreticorum sibi circa affectus Christi naturales aduersantium sectam non ferens, ait excusans eum Nicephorus, vt Christus diceretur suscepisse carnem passionibus obnoxiam, quod tamen verum est; absque peccato tamen & forsan ideo repentina morte raptus est, anno 565. Imperij verò 39. Spuria & suppositiria est, quam supponit Mercator epistola Ioannis aduersus Chorepiscopos ad Galliæ &

German. Episc. consequenter proruit, quod eadem dicitur Linum & Clementem non fuisse, Romanos Episcopos, sed tantùm Chorepiscopos: seditque ann. 12 d. 16.

BENEDICTVS Romanus post mens. 10. & dies 3. creatus est, huius tempore Lōgobardi pessumdant Italiam: scripsit Epistolam ad Dauid Episcopum in Hispania Bœtica, de mysterio Trinitatis quà ex scripturæ testimoniis Esai. 6. Exod. 34. Gen 18. Esa. 37. 2. Reg. 7. Matth. 28. confundit eos qui dicebant neminem veraciter posse probare Trinitatem vnitatem fieri, mortuus est ex compassione afflictionis Italiæ. ann. 4. & m. 1. 573

PELAGIVS II. Romanus post menses 5. & dies 10. durante Vrbis obsidione creatus est absque iussione Iustini Imper. Ex sanctione enim Iustiniani confirmatio Imperatoris accedere debebat electioni à Clero, ac S. P. Q. R. factæ; sic vt nemo posset Ecclesiæ Rom. præesse nisi eum fidum fore Imperio sciret Princeps; ideò electi consecratio differri solebat vsque ad literas patentes Imperatoriæ confirmationis, pro quibus obtinendis, id est pro licentia suscipiendæ consecrationis necesse erat transmittere Imperatori certam pecuniæ summam; Pelagius itaque veritus iam Tiberij, qui successerat Iustino misit Gregorium Monachum ac Diaconum suum, vt se excusaret quod neminem ob Longobardorum excur- 577

siones antea potuerit emittere ab Vrbe.

Quomodo administraretur Rom. Ecclesia pendente confirmatione Imperatoris.

NOTA. Sic admĩnistrari solitam Romanam Ecclesiam, dum qui electus erat vetabatur exercere munus suum donec accederet confirmatio Imperatoris. Quatuor erãt præcipui Ecclesiæ Rom. Ministri simul, vt refert Beda, lib. 2. hist. Angelic. cap. 19. Anno enim 639. Scoti consulunt Seuerinum Papam de celebratione controuersâ die Paschatis, sed cum deputati inuenissent Seuerinum defunctum, Clerus Romanus vnà cum Ioanne IV. electo, nec dum confirmato litteras aperuerunt, Scotísque responsa fecerunt, sic habet inscriptio: Dilectissimis Thomiano, &c. *Hilarius Archypresbyter*, & & seruans locum S Sedis Apostolicæ, *Ioannes* Diaconus, & in nomine Dei *electus. Ioannes Primicerius*, & seruans locum S. Sedis Apost. *Ioannes* seruus Dei & *consiliarius* eiusdem Apostolicæ Sedis. Perdurauit hæc consuetudo, vsque ad Benedictum II. creatum anno 684. id est annis 130. cuius sanctitate permotus Constantinus Imperator Heraclij pronepos edicto suo indulsit, vt electus à Clero & S.P.Q.R. statim nulla expectata approbatione aut confirmatione, Imperatoris ordinaretur ab Episcopis. Sed de his suo loco.

Cæterùm Gregorius agens Constantinopoli Eutychium Archiepisc. eiusdem conuicit: ediderat is Commentarium de Resurrectione, hanc tamen ex Origenis erroribus fore absque carne palpabili instar aëris attenuata asserebat, Pelagius mouet Gregorium

Romam 584. reuocatum ad scribendum contra Schismaticos trium Capitulorum defensores & Exarchum Italiæ in eosdem commouet anno 587. Synodum quam collegerat Ioannes Eutychij successor dissoluit prohibuitque Apocrisiario suo, seu Legato apud Imper. ne ei communicaret, quia superbus arrogauerat sibi nomen *Patriarchæ Oecumenici*, & consenserant coadunati Episcopi: extant Pelagij litteræ quæ tradunt nunquam antea permissum fuisse aliquem Antistitum Cõstantin. vti hoc nomine Oecumenici, sed omnes ipsorum conatus repressos fuisse à Romanis Pontificibus, quibus solis competit ex Petri priuilegio vnà cum iure conuocãdi firmandique Concilia Generalia. Cõc. Romæ habuit pro statu Ecclesiæ, & Episcopis German. & Galliæ Præfationes nouem, quibus vtitur Rom. Eccl. tenendas præscripsit templum supra sepulchrum S. Laurentij ædificauit, & lue inguinaria, quæ Orbem deuastabat à plurimo tempore mortuus est, cum sedisset annos duodecim, m. 2. d. 10.

GREGORIVS Romanus, Gordiani Senatoris filius post menses sex, dies 25. 590
consecratur, qui tamen quàm primum à decessore, electus est inuitus, & renitens, nam vt electionem irritam faceret Mauritium Imper. litteris à sui confirmatione dehortatus est, dum Clerus per legationem eam requirebant; quod præsentiens Germanus, tunc Præfectus vrbis litteras intercepit. Inter hæc

tamen necessitate grassantis Romæ pestis, in eo se Gregorius pro Pontifice gessit, vt sub finem mensis Augusti Litanias generales, atque Processiones publicas, & cum in procedendo peruenisset, ad molem Adriani Tiberi adiacentem, visus est Angelus super ipsam recondens gladium in vaginam, quò significabat luem extinguendam. Cum autem delatæ post hac fuissent confirmatoriæ litteræ latibula captauit, & dissimulato habitu negotiatoribus se immiscens portas ciuitatis egressus, in spelunca delituit, vbi deprehensus indicio igneæ columbæ super ipsum iugiter è cœlo dependentis, traductus est ad S. Petrum consecrandus. In Pontificatu multa doctrinæ, ac sanctitatis exempla reliquit, vsum in Sicilia, quo Subdiaconi vxores ducebant compressit, prohibuitque ne quis in posterum Subdiaconus ordinaretur, nisi continétiam seruare spopondidisset Episcopo. Plures longè post hac scriptæ extant eius Epistolæ, quibus prohibet habitare cum Clericis fœminas, hincque ruit fabella de capitibus infantium suffocatorum repertis in piscina sua, cùm pisces educi iussisset, vnde intelligens cædem hanc ex occultis fornicationibus Sacerdotum reuocarit suum decretum. Tum de hoc portento nihil habent illius temporis Scriptores, & Epistola Sancti Vdalrici Episc. Augustani ad Nicolaum Papam, ex qua hoc dicitur depromptum, conficta euincitur, quia iste Nicolaus II. creatus fuit 85. annis post defunctum Vdalricum vnicũ hoc nomine Augustanis. Greg. anno 3.
emendat

emendat legem Mauritij prohibentem militibus Monachos fieri. Anno 6. corripit litteris Ioannem Patriarch. Constant. qui se Oecumenium Patriarcham, seu vniuersalis Ecclesiæ Episcopum scribebat, & Legatum Sedis Rom. Sabinianum ab eius communicatione auertit, ne eius videretur superbiæ fauere, Accipitur autem vniuersalis Patriarcha à Ioanne pro nomine singularitatis, per quod alij Episcopi subsint ei, vt filij, & Vicarij, & non vt fratres, & in administratione collegæ; quo quidem sensu solus Christus est vniuersale Ecclesiæ caput; ipsáque Ecclesia vniuersalis dicitur toto orbe diffusa, extra quam nulla potest esse ecclesia; & eâ significatione negauit Gregorius vllum Rom. Pontificum illud sibi nomen assumpsisse. At verò alia est huius nominis significatio, quâ vniuersale dicitur, hoc est, quod remanentibus partibus integris ipsum supereminet cæteris? qua ratione vetuit olim Pelagius, & modò Gregorius aliquem inter Patriarchas dici Oecumenicum. Hoc enim soli Romano conuenit, & datum est ab Oecumenicis Cōciliis, cùm id quòd verè ipse est exprimatur, nempè quod ipsi cura Pastoralis vniuersi gregis totius orbis concredita sit, quam eum semper vbique, & in omnes exercuisse nemo nescit. Cur autem Gregorius abhorruerit ipsum nomen vniuersalis Episcopi, ipse declarat, nempè quòd fastuosum nimis videretur, & Christianæ humilitati, minimè congruens: vnde ne mireris si se vniuersalem dici negat, qui aliâ ad Imper. hoc eodem an-

K

no ſcriptâ Epiſtolâ negat etiam ſe eſſe Sacerdotem, ſicuti olim Paulus. 1. Cor. 15. indignum ſe dixit vocari Apoſtolum: Ex humilitate ergo, *Seruum* ſe *Seruorum Dei*, appellare inſtituit, quod & ſucceſſores hactenus fecerunt. Anno 7. Anglorum conuerſionem per Auguſtinum Monaſterij ſui præfectum promouit. Anno 9. ſollicitus de Monachorum quiete plura de iis ſcripſit, & Priuilegia conceſſit Monaſterio Claſſenſ. quod cum à Diœceſanis Rauennæ dura pati cogeretur ab eorum poteſtate in pluribus exemit. Sic enim placuit ſummis Pontificibus occaſione nonnullorum Epiſcoporum Regulares opprimentium multa eis indulta, & exemptiones concedere. Multa ſcripſit de rebus ſacris aſſiſtente Spiritu ſancto, in ſpecie Colombæ, ſæpiùs viſæ à Petro Diacono, eáque de cauſa eius imagini ad aurem appingitur. Cantum plenum inſtituit, Stationes, Proceſſionem in Ramis, & Purificatione. Tandem mœroribus, curis, & podagræ doloribus attritus migrauit in cœlum promeritus Nomen *Magni*, cùm ſediſſet annos tredecim menſ. 6.

Monachorum Priuilegiorum cauſa.

604 SABINIANVS, natione Tuſcus, patria Volaterranus charus olim Gregorio, eiúſque Conſtantinopoli Apocriſiarius poſt Sedis vacationem menſium quinque, & dierum 18. creatur: ingratus deceſſori, cuius liberalitatem in pauperes, cum moneretur imitari, reſpondit Gregorium ex popularis famæ ambitu diſſipaſſe largitionibus patrimonium Eccleſiæ. Cæterùm ab hoc laudan-

dus habetur, quòd cùm antea nisi horologiis Sciotericis, aut Clepsydris ad Horarum Officij diuini distinctiones vteretur Clerus; ille voluerit distingui pulsu Campanæ commoditati omniū noctu, & interdiu ex æquo consulens Sigebertus in Chron. scribit eum ab ipso Gregorio per visum, ter de tenacitate sua, vt prehensum quartò terribiliter increpitum, atque in capite percussum esse, eóque dolore vexatum, non multò post mortem obiisse; habet autem Anastas. corpus eius non fuisse ex more per medium ciuitatis, cum funebri pompa ad S. Petrum delatum, sed eiectum extra vrbem per portam S. Ioannis, perductúmque vsque ad pontem Miluium, indéque illatum in ipsam S. Petri Ecclesiam, & tumulatum. Hocque ita factum quòd exasperatus esset in eum Populus Rom. eò quòd dira vrgente fame triticum Ecclesiæ non erogasset in pauperes vt consueuerat Gregorius, sed venum exposuisset triginta solidis modium vnum. Sedit menses quinque, dies 19.

BONIFACIVS III. Romanus Gregorij olim ad Phocam Imper. Apocrisiarius 608
post annum vacationis creatur; Accidit enim sæpius, vt qui eo functi essent munere, iidem in summos Pontifices eligerentur, cùm videlicet Clerus eos eligere studeret, quos sciret Imperatori fore gratos: Phocas Imper. in odium Cyriaci Patriarchæ Constantinop. (qui pro immunitate Eccl. restituerat ei, ne Constantinam Mauritij relictam cum 3. fi-

liabus ad Eccles. refugiatam abstraheret) Imperiali edicto sanciuit nomen *Vniuersalis* decere tantummodò Ecclesiam Romanam, tanquam quæ caput esset omnium, solique conuenire Rom. Pontifici, non autem Constantinopolitano, qui sibi illud vsurpare præsumeret. Quod quidem hunc Bonifac. Pap. III. à Phoca obtinuisse Anast Bibliothecarius & Paul. Diac. tradunt, hincque mœrore Cyriacum decessisse habent Græci Annales? sic autem terminata fuit lis Papæ, & Patriarchæ Constant. non quòd Phocas priuilegium exercendi Primatum in Ecclesia tribuerit Rom. Pontifici (quod garriunt Nouatores) hunc enim exercuerat super omnes Patriarchas Orientales, multosque magis super Constantin. omnium nouissimum, vide fol. 1089. quæ scripsi, sed in eo tantùm, quòd ipsi nuper Oecumenici nomen vsurpassent & reclamantibus, licèt Rom. Pontificibus conseruassent, hactenus fauore Mauritij Imperatoris: Hanc igitur causam sententiâ suâ Phocas decidens, eam adiudicauit soli Rom. Episcopo. Habet Bonif. Conc. Romæ 72. Episc. & Cleri, in quo decreuit sub anathemate ne quis in demortui cuiusuis Episcopi suffectionem tractaret, nisi saltem tertiâ die post eius obitum. Sedit menses 8. dies 23.

607 BONIFACIVS IV. Romanus, post menses 10. & dies 6. subrogatur, qui statim domum suam in monasterium erexit, cui fundos suos in vsum Monachorum adscri-

psit; cúmque antea nullum templorum Deorum Gentilium esset vsui Christianorum dedicatum, & propter Honoris hanc legem, *Sicuti sacrificia prohibemus, ita & volumus publica ornamenta seruari.* Extarent complura fana & intactum remansisset PANTHEON, nobile delubrum à Marco Agrippa ter Consule tempore Augusti erectum, Iouique vindici consecratum omnibúsque Diis, ideóque ad mundi formam circulariter ædificatum: Bonifacius illud à Phoca Imp. impetrauit & eiectis simulachris Gentilibus, in honorem Dei genitricis Mariæ & omnium SS Martyrum, quorum plurimorum reliquiæ ex cæmeteriis eò translatæ sunt, consecrauit, & vt rei memoria perpetua esset, statuit festiuitatem omnium Sanctorum martyrum ibidem celebrandam Kalendis Nouembris; quam in omnium Sanctorum honorem vbique celebrandam extendit Gregor. IV. anno 835. sub vltimo anno Bonifacij, qui incurrit in Christi 614. Cosroes Rex Persarum, Ægypto & Africâ occupatâ, sanctam Hierusalem occupauit, & deuastauit loca sancta, cæsis ibi innumeris Christianis, quorum plures 90. millia vili pretio venundata Iudæis post innumera tormenta ab iisdem illata dirè trucidata sunt. Zacharias verò Patriarcha vnà cum Christi cruce aliáque prædá in Persidem abductus est. Hic in temporis calculo discrepare notatur à Breuiario Romano Baronius, qui deuastationem prædictã ponit Heraclio iam quintum agente imperij regnum. Breuiarium verò extremis Pho-

cæ imperij temporibus. Vnum certum est Heraclium capta Constantinopoli Phocam manibus, pedibus, ac pudendis obtruncasse, & qui iampridem in Africa appellatus erat Imperator coronam à Sergio Patriarcha suscepisse, & Phocæ successisse, qui iustè sic periit ob Mauritij Domini sui crudelem, quam fecerat & prolis suæ internecionem. Sedit Bonifacius annos 6. mens. 5. dies 12.

615 DEVS-DEDIT Romanus, Cardinalis S. Ioann. post mens. 5. & dies 12. omnium votis præficitur; cùm autem ex terræ motibus vehementissimis in italia lues Elephantiæ subsequuta esset, túncque Papa visitaret ægrotos in Vrbe, vnum ex illis ex commiseratione exosculans sanauit. Extat vnius epist. fragmentum apud Gratian. à Papa scripta ad Episc. Hispan. de viris ac mulieribus, qui proprios liberos suscepissent ex Baptismo, quos ex sententia Prædecessorum iussit à carnali copula abstinere. *Secundam in Clero instituit peragendam Missam singulis diebus*, ait Diacon. vnde intelligas vnicam priùs dici solitam. Sedit annos tres, dieb. 5. minus.

617 BONIFACIVS V. Neapolitanus post mensem & 16. dies subrogatur, vir singularis clementiæ & humanitatis. Anno eius primo, Christi 618. Heraclius pragmaticam sanctionem edidit, ne quis coaptaretur in Clerum nisi in defuncti locum subrogaretur, tot enim fauore Procerum se se in Eccl. Constantinop. intrudebant, vt redditus ad

alendos omnes non ſuppeterent 620. Heraclius expeditionem parans aduerſus Perſas, & pecunia militiæ neruo careret ob repetitam ſubditorum expoliationem à Perſis, cò adactus eſt, ait Theophanes, vt ab Eccleſiis & religioſis domibus mutuò, quam haberet pecuniam acciperet, ſed & Sacra earumdem aurea argenteáque vaſa conflaret quò poſſet militibus pro templis & S. Crucis recuperatione certaturis ſtipendia ſoluere: multas Heraclius in Coſroem Regem Perſarum victorias obtinet, quas ſine dubio Crux Christi captiua Perſis damnoſa vt olim Arca Philiſtinis 1.*Reg.* 5. operatur. Papa confugientes ad Eccleſias ne vi retrahi poſſent, ſanciuit. Eduino Regi Anglorum ſcribens præfatur ſe *ſeruum ſeruorum Dei*, teſte Beda lib. 2. Hiſt. Sedit annos ſeptem, m. decem, diem vnum.

HONORIVS natione Campanus, Petronij Conſularis filius, Canonicus Regularis, Theologia & Poëſi excultus, poſt menſes 6. dies 18. creatur: Heraclius à ſexiam annis belligerans in Perſide Coſroem multis attributum debellationibus in fugam compulit, qui in Seleuciam vrbem trans Tigrim munitiſſimam ſe cum coniugibus, liberis, & theſauro recepit, vbi in morbum incidens, cùm operam daret, vt Maderſam filium coronaret, Syroës maior natu filius de necando patre, cum Optimatibus egit: eum itaque fugientem capit, illudit, Maderſam alióſque fratres coram ipſo interficit, ipſúmque poſt 5. dies acubus perimi fecit. Ita 626.

Theophanes, & Cedren.

Syroës regno potitus pacem cum Heraclio iniens mox captiuos omnes restituit, & cum Zacharia Hierosolymitanorum Episcopo S Crucis lignum intactum, nec à Persis visum, quod in Persidem in theca sua obsignatum traductum fuerat à Chosroë, sicque remanserat. illud anno 628. Heraclius transtulit Constantinop. & inde Hierosolymam, accurrentibus ad spectaculum Fidelibus cum palmis, oliuis, suffitibus, atque luminibus. Ergo Crux 14. annis in Perside captiua, in locum Caluariæ, vnde fuerat à Persis sublata, restituitur ab Heraclio eam humeris suis referente: hinc Festum Exaltationis celebratur 14. die Septembris. Collabitur interea Regnum Persarum, pulsóque vltitimo Rege Hormisda à Saracenis, delatum est ad Arabes. Mahomet tyrannidem sumit apud Arabes, & quia Heraclius Iudæos regnicolas ad susceptionem Baptismi compulit. Sarraceni, & Arabes bellum ineunt sub Duce Mahomete qui vt Dei Propheta aput ipsos habebatur, primúmque certamen init prope Mecham: legem præscribit, à Iudæis, Arrianis, ac Nestorianis, præsertim Sergio Monacho, varias edoctus hæreses, quam sibi cælitus traditam fuisse affirmat Arabicè eleganter in Motheth villâ, anno 624. conscriptam, quam Alcoranum nuncupauit, *vide Historicos.* Sarracenis autem Syriæ inhiantibus reportata est S. Crux, anno 633. Constantinopolim ad securitatem; ibi à Clero & populo solet adorari tribus diebus Hebdomadæ sanctæ; pro-

flueréque ex nodis ligni liquor odoriferus, quo omnes ægritudines sanarentur, vt scribit Beda *de loc. sanct. c.* 20. Cyrus Alexandr. Patriarcha promulgat hæresim. Honorius informatur à Sergio Episc. Constantinop. Silentium imponit Papa propugnans fidem. Sed à Schismaticis litteræ eius infamantur de eodem Monothelismo de quo agebatur. Eius anno vndecimo Hierosolyma capta est à Sarracenis, & 13. Rex Hispaniæ Cinthilanus cognominatus *Catholicus*, quia de eius & Optimatum sententia statutum est in Concil. Toletano VI. vt qui assumeretur ad Thronum iuraret se non permissurum aliquem in regno suo degere, qui non esset Catholicus. Obiit Honorius commendatissimus cùm sedisset annos 12. ac menses 5.

SEVERINVS Romanus eligitur, sed Græci Legatos Constantinopolim missos, pro confirmatione diutiùs retinent, donec ipsi promittant se Papæ persuasuros vt Ecthesim ab Heraclio promulgatam subscriberet: sic vacauit Sedes 19. mensibus & diebus 17. Anno 639. Heraclius iamdudum ab hæreticis deceptus, iamque in Monothelismo induratus *Ecthesin*, id est expositionem, promulgauit, quam Sergius ita callidè concinnarat, vt fallere posset quempiam incautum: hanc ab Imper. ad Exarchum Italiæ, & per eum ad Seuerinum ad approbationem, missam constat ex Cyri ad Sergium Epistola, sed detestatus est eam Papa cum vniuerso Clero, & anathemate damnauit. Inter hæc 638

Isacius Exarchius Episcopum Lateranense deuastat & expilat, & Cardinales resistentes in exilium repellit, quod antehac nunquam factum fuerat. Seuerinus itaque exagitatus à ministris Imperatoris ob damnatā Ecthesin, Sedet à confirmatione, menses duos & dies 4. vt scribit Anast. ad Seuerinum facta est Legatio Scotor. Vide dicta in Pelagio II.

639 IOANNES IV. Dalmata, post quinque menses ordinatur: pendente autem eius firmatione perlatæ sunt Epistolæ Scotorum, ad Seuerinum Pap. defunctum, quibus Clerus responsum dedit, vt supr. notaui. Anno 640. Collecta Synodo damnauit Ecthesin & Monothelitarum hæresim, quæ Imperatoris authoritate multum inualuerat. Damnarunt eandem Ecthesin Ecclesiæ Africanæ. Quod audiens Heraclius nouo edicto promulgauit, hanc non esse suam, sed Sergij, qui eam suo nomine edidisset (debebat rectæ suæ fidei edictum promulgare, vt suspicionem hæreseos elueret) qui infœliciter 31. annum imperij clausit infœliciter anno 641. Ioannes autem erogauit thesaurum residuum in redimendis captiuis, seditque an. 1. m. 9. d. 6.

641 THEODORVS Theodori Episcopi filius, Hierosolymitanus, post mensem & 13 dies subrogatur. Conuincitur Pyrrhus Constan. episc. in disputatione cum Maximo Abbate Constan Orthodoxo: Romam accedit Catholicæ suæ fidei libellum offert Pontifici à quo redintegratur in Patriarcha-

tum cum honorifico commeatu. Relabitur, quod audiens Papa eum damnat, & deponit: & accedens ad ſepulchrum S. Petri de ſanguine Chriſti ex calice diſtillato in atramẽtum depoſitionem Pyrrhi excommunicati conſcripſit: quo ritu octaua Synodus vſa eſt aduerſus Photium, nequaquam tamen à Latinis de cætero vſurpatus legitur. In pauperes benignus extitit Theodorus: extruxit Baſilicam via Flaminia, ſeditque ann. 7. m. 5. d. 20.

MARTINVS Tudertinus, patriâ in Tuſcia, poſt menſem, & dies 16. inthronizatur; mox Synodum habet Lateran. 105. Epiſcoporum, non tam vt Sergius, Pyrrhus & Paulus Epiſcopi conſtantinopolitan damnarentur, qui iam fuerant damnati, quàm vt recens ab Imperat. Conſtante promulgata formula *Typus* dicta (quæ ſilentium indicebat tam iis, qui duas voluntates & operationes, quàm qui vnicam credebant) proſcriberetur, & anathematizaretur. Interim Olympius Exarchus, qui in Italiam miſſus fuerat à Conſtante vt Typum in Italia promulgaret, decreto Synodi perturbatus; quod vltimum erat, de Martino ſi obſtaret, tollendo, iuſſum intentat. Primò ergo ſeditionem per exercitum mouere tentauit, & cùm fruſtra id fieri videret, Spatarium ſuum impulit, vt dum in Miſſa ab eodem Pap. Communionem acciperet, eum interimeret: ſed excæcato diuinitus eo tempore Spatario, Olympius poſtea reconciliatus eſt Pontifici.

649

Isacius Exarchius Episcopum Lateranense deuastat & expilat, & Cardinales resistentes in exilium repellit, quod antehac nunquam factum fuerat. Seuerinus itaque exagitatus à ministris Imperatoris ob damnatã Ecthesin, Sedet à confirmatione, menses duos & dies 4. vt scribit Anast. ad Seuerinum facta est Legatio Scotor. Vide dicta in Pelagio II.

639 IOANNES IV. Dalmata, post quinque menses ordinatur: pendente autem eius firmatione perlatæ sunt Epistolæ Scotorum, ad Seuerinum Pap. defunctum, quibus Clerus responsum dedit, vt supr. notaui. Anno 640. Collecta Synodo damnauit Ecthesin & Monothelitarum hæresim, quæ Imperatoris authoritate multum inualuerat. Damnarunt eandem Ecthesin Ecclesiæ Africanæ. Quod audiens Heraclius nouo edicto promulgauit, hanc non esse suam, sed Sergij, qui eam suo nomine edidisset (debebat rectæ suæ fidei edictum promulgare, vt suspicionem hæreseos elueret) qui infœliciter 31. annum imperij clausit infœliciter anno 641. Ioannes autem erogauit thesaurum residuum in redimendis captiuis, seditque an. 1. m. 9. d. 6.

641 THEODORVS Theodori Episcopi filius, Hierosolymitanus, post mensem & 13 dies subrogatur. Conuincitur Pyrrhus Constan. episc. in disputatione cum Maximo Abbate Constan Orthodoxo: Romam accedit Catholicæ suæ fidei libellum offert Pontifici à quo redintegratur in Patriarcha-

tum cum honorifico commeatu. Relabitur, quod audiens Papa ~~eum~~ damnat, & deponit: & accedens ad ſepulchrum S. Petri de ſanguine Chriſti ex calice diſtillato in attramẽtum depoſitionem Pyrrhi excommunicati conſcripſit: quo ritu octaua Synodus vſa eſt aduerſus Photium, nequaquam tamen à Latinis de cætero vſurpatus legitur. In pauperes benignus extitit Theodorus: extruxit Baſilicam via Flaminia, ſeditque ann. 7. m. 5. d. 20.

MARTINVS Tudertinus, patriâ in Tuſcia, poſt menſem, & dies 16. inthronizatur; mox Synodũm habet Lateran. 105. Epiſcoporum, non tam vt Sergius, Pyrrhus & Paulus Epiſcopi conſtantinopolitan damnarentur, qui iam fuerant damnati, quàm vt recens ab Imperat. Conſtante promulgata formula *Typus* dicta (quæ ſilentium indicebat tam iis, qui duas voluntates & operationes, quàm qui vnicam credebant) proſcriberetur, & anathematizaretur. Interim Olympius Exarchus, qui in Italiam miſſus fuerat à Conſtante vt Typum in Italia promulgaret, decreto Synodi perturbatus; quod vltimum erat, de Martino ſi obſtaret, tollendo, iuſſum intentat. Primò ergo ſeditionem per exercitum mouere tentauit, & cùm fruſtra id fieri videret, Spatarium ſuum impulit, vt dum in Miſſa ab eodem Pap. Communionem acciperet, eum interimeret: ſed excæcato diuinitus eo tempore Spatario, Olympius poſtea reconciliatus eſt Pontifici. 649

Acta Synodi damnantis Typum, in diuersas Prouincias mittuntur. Monet Martinus Constantem: furore repletur, & ne hæretici & persecutoris nomen incurreret causas effingit, quibus iustè videatur expellere Martinum. Mittit itaque Calliopam Exarchum Italiæ, qui defuncto successerat Olympio, ingressus militariter Ecclesiam Constantinianam, ac Palatium Lateran. & noctu ægrũ podagra Pontificem naui impositum tradidit in Orientem asportandum. Agit annum in Insula ærumnosè, adducitur Constantinop. ibi seminudus & ferreis catenis onustus, per vrbem tractatus est, & per sex menses in carcere detentus: inde Chersonam relegatus, vbi ærumnis fractus, obit miraculis post mortem clarus, cùm sedisset annos 6.

654 EVGENIVS Romanus, quem Calliopas introduxit, cum audiuit Martinum ad Chersonam relegatum ad finem vitæ, Vicariâ tamen Præfecturâ susceptum à Clero viuente Martino, quo mortuo legitimè cœpit sedere annum vnum in mansuetudine, & magnificentia in pauperes.

655 VITALIANVS Signinus, Prouinciæ Campaniæ, post menses duos ordinatur, qui ex more Apocrisiarios, seu Responsales suos misit ad Imper. cum Synodica fidei confessione, quos Imper. benignè suscepit, confirmatisque priuilegiis Ecclesiæ Rom. per eosdem misit ad Papam Euangeliorum codicem geminis miræ magnitudinis exornatum.

natum. Sic vafer Princeps voluit demereri Clerum Rom. & populum, quos ſibi infeſtos non dubitabat eſſe ob eiectionem Martini. Ann. 663. accedit Romam Imper. cui Papa cum Clero obuius ad quintum lapidem acceſſit: viſitat Eccleſias; Vaticanæ offert Pallium auro textili, ſed poſt dies 12. Romam ſpoliat vſque ad tegulas æreas S. Mariæ ad Martyres, prædam nauibus direxit Conſtantinopolim. Vital. cantum Eccleſiaſticum ad conſonantiam Organorum ordinaſſe dicitur, vti muſicis peritus in hoc exemplum Dauidis ſecutus. Sedit ann. 13. m. 5. & ſanctus habetur.

ADEODATVS Romanus, Monachus laudatiſſimus, quòd neminem inconſolatum à ſe diſcedere fineret, ſubrogatur poſt men. 2. dies 13. ædificauit templum S. Petri via Portuenſi, & Monaſterium S. Eraſmi in monte Cælio, quod excoluerat. In Archiuo Turonenſi extat eius epiſtola, qua per priuilegium eximit à poteſtate Epiſcopi Monaſteriorum S. Martini. Sedit annos ſeptem, men. 2. dies 16. 669

DONVS Romanus, poſt men. 4. d. 6. creatur: veſtibulum B. Petri quadriporticum marmoribus ſtrauit: Theodorum Rauennæ Epiſcopum ad obedientiam Romanæ Sedis deduxit. Sedit annum vnum, menſ. 5. dies 10. 676

678 AGATHO natione Siculus, Panormitanus Monachus, post menses duos, & dies 5. subrogatur: Imperator Constant. Pogonus agit de pace Ecclesiæ, hortaturque Papam, vt Legatos mittat ad Concil. Constantinop. & Episcopos Occidentales, pro quorum omnium sumptibus iussit Theodorum Exarchum Italiæ omnia subministrare. Interea Theodori Episcopi Constantinopol. qui Vitalianum Papam è Sacris Diptychis contra expressam ipsius Imper. prohibitionem eraserat, deposuit, & Gregorium subrogauit, significatur in Occidente voluntas Imp. passimque habentur Concilia aduersus Monothelitas.

Concilium Gener. VI. Constantin. III.

Anno 680. conuocati sunt Constantinopolim centum septuaginta Episcopi, vt exprimit Balsamon, variatur enim à plerisque numerus: in vltima autem actione Synodi numerantur subscripti omnes 166. locus congregationis fuit, vt habent Acta, Secretarium

Sacri Palatij Trullus *dictum: interfuit Imperator cum Magistratibus, omnibus ferme actionibus, vt eas moderaretur: Legati Agatonis digniori loco sederunt, sinistris scilicet tunc pro digniori reputatis primi enim sententiam dixerant, primisque subscripserunt: in medio autem super ornatam* Sedem *Codex Euangeliorum Christum repræsentans: habita sunt Actiones seu Sessiones* 18. *Præfantur exordientes Legati Papæ, quòd* 4. *Constantinop. Episcopi Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus. Itemque Cyrus Alexandriæ Episc. atque Theodorus Episcop. Pharan nouam induxissent hæresim ante annos circiter* 46. *de vna in Christo voluntate & operatione.*

Respondet Macarius Antiochiæ Episcop. huius sectæ, nullam editam nouitatem, sed ea tantum prolata esse, quæ à sacris Synodis & Patribus essent accepta. Itaque tam in hac prima quàm in totis quinque sequentibus Actionibus, nihil aliud actum est, nisi, quòd lecta sunt Acta Conc. *Ephes.* Chalcedon. *&* Constant. *V. necnon testimonia quà-*

plurima Patrum, ex quibus Macarius vanè iactabat asseri unicam in Christo voluntatem: quæ quidem diligẽter examinata à Synodo inuenta sunt detorta, falsata, ac detruncata Act.7. iussa est fieri collatio exactissima de testimoniis Patrum vtrimque adductis, cum codicibus Patriarchij, per Macarium, & Georgium Constanstantinop. Episcop. Act.8. Georgius relatione facta de veritate locorum à Legatis Apost. prolatorum, palàm testatus est se, cum iisdem S. Patribus profiteri duas in Christo voluntates & operationes, cuius confessioni omnis Synodus adhæsit, excepto Macario & Stephano Abbate, qui protestatus est, se non discessurum ab opinione contraria etiamsi membratim præcideretur, nec erubuit se, vt stabiliret quod credebat iactare, quòd scripta Patrum corrupisset. Itaque conclamatum est anathema in eum, & ablata insignia Episcopalis Patriarchatus. damnatáque eius & aliorum hæreticorum scripta actione 13. lata est sententia aduersus omnes Monothelitas supradictos, post quos etiam in Actis vul-

gatis separatim nomen additur Honorij Papæ, tanquam & ipse in Epist. ad Sergium scripta ipsius adhæsisset errori de unica in Christo voluntate. Sic & Synodorum Compilator Caranza refert, Spondanus hîc conatur probare corrupta fuisse Acta à Theodoro, quem expulerat Imperat. Subrogatus enim Gregorius obiit post annum, & ipse restitutus fuit anno 682. post confessionē fidei exteriùs factam: egit autem apud Imper. vt Legati Apostolici variis prætextibus detinerentur Constantinopoli diutius, atque interim Acta Synodalia dimoueri non sinerentur; sic nomen suum ipse è damnatorum numero deleuit, atque in eius locum Honorij nomen inseruit. Vide quæ in Art. de Pontif. dixi fol. 1101. Act. 17 Orthodoxæ fidei decretum lectum est quo quinque Vniuersalia Concilia confirmata sunt, appositáque est damnatio Monothelitarum ex præscripto Epistolæ Agathonis, ac de vno volente & operante in duabus operationibus & voluntatibus doctrina subscripta est, & facta Epistola Synodalis ad Agathonem, tanquam, vt

legitur, Primæ Sedis Antiſtitem vniuerſalis Eccleſiæ ſtantem ſupra firmã fidei Petram, *pro confirmatione.*

Addit Anaſt. abraſa eſſe à Diptychis nomina Patriarcharum damnatorum, eorumdémque picturas de Eccleſiis, aliiſque vbique locis ablatas; & Dominica Octauarum Paſcha Miſſam latinè celebratam eſſe in templo S. Sophiæ ab Epiſcopo Portuenſi, præſentibus Imperatore & Patriarcha ac latinis vocibus acclamationes fauſtas à toto cœtu factas.

Addit denique per Legatos Romam redeuntes ſcriptam ab imper. Epiſtolã, quâ ſignificauit ſe liberare Rom. Eccleſiam à penſitatione illa pecuniæ quam primùm Gothorum Reges Ariani perſoluendam recens creatis Pontificibus indixerant, ac poſt illos extinctos, Orientales Imperatores exigebant: retinuit tamen adhuc Conſtantinus ius confirmationis olim tyrannicè pariter vſurpatum.

Tantæ ſanctitatis notatur Agatho, vt leproſum oſculo ſanauerit. Sedit ann. quinque.

LEO II. Siculus, pietate, & eruditione præſtans, & muſicæ peritiſſimus, poſt menſes duos & dies quinque ordinatur, conſecratur à tribus Epiſcopis Oſtienſi, Portuenſi & Velletrenſi quod deinceps obſeruatum notatur, cùm prius ab Oſtienſi ſolo conſecratio data legatur. Concilium VI. approbauit: Macarium alioſque in eo damnatos Romam miſſos retruſit pertinaces in diuerſa Monaſteria. Superbiam Epiſcopi Rauennatis ſe ob Exarchatum extollentis retudit, decernens, vt Archiepiſcopus, vt mos fuerat, Romam veniret ordinandus. Pallium Archiepiſcopis gratis dandum ſanciuit. Baptiſmum, quolibet die conferendum ſtatuit. Cantum Eccleſiaſticum promouit, ſanctúſque ſedit men. dec. d. 15. 683

BENEDICTVS II. Romanus poſt menſ. & dies 22. creatur. Huius pietate, & eruditione motus Conſtantinus ſtatuit, vt is quē Clerus populuſque Rom. elegiſſent Pontificem, eum haberent nullâ expectatâ Imperatoris, ſeu eius Præfecti confirmatione, ſicque mox ordinaretur. Hoc anno Imper. dedit filios ſuos Benedicto in filios, mittens eorumdem cirros capillorum. Sic Symbolicè aliquis offerebatur in filium, & patrem: cuius ipſi monita impensè ſuſcipere deberent. Obit Imp. ſuccedit Iuſtinianus filius: obit & Papa, cùm ſanctus ſediſſet, menſ. 8. d. 17. 684

685 IOANNES V. natione Syrus, patria Antiochenus, post mens. 2. & dies 15. subrogatur, Agatonis olim ad 6. Synodum legatus: moxque ab electione ordinatus ex concessione sup. librum de Palatij dignitate conscripsit. Sedit annum vnum & dies 11. vt scribit Anastas.

686 CONON natione Thrax, patriâ Tomitanus, post men. 2. d. 18. præficitur consentientibus in eum omnium votis, cùm antea esset.

SCHISMA VIII.

Ex diuisione suffragantium, quia Theodorum ex vna, & Petrum ex alia parte Romanos Presbyteros elegerant.

NOTA Ex Anastasio, Legatos directos ad Theodorum Exarchum, qui eum de electione Pontificis admonerent, nimirùm cũ Papæ confirmationem remisissent Imperatores, voluerunt tamen, vt non crearetur absque Italiæ Exarchi, qui propiùs adesset, consensu: Hinc obortum est malum illud, vt ambientes Papatum, per Exarchi ministerium consequi illum quomodocumque conarentur, sæpéque inde schismata conflarentur. Munificus notatur Conon in ædes Sacras ob delegata eis data, Angelici nomen sortitus decessit, in mense 12. Sedis.

688 SERGIVS Antiochenus, post duos menses & dies 13. præficitur.

SCHISMA IX.

Populus in duas partes diuisus, pro Theodoro Archipresbytero, & Paschali Archidiacono certat: hinc autem maxima pars Cleri cum Optimatibus Sergium, quem insignis probitatis & Doctrinæ Leo Presbyterum tituli S. Susannæ ornauerat, vno consensu Pontificem creant: cui cum statim Theodorus cessisset, Paschalis quoque pudore coactus id ipsum publicè egit, sed clanculùm Ioannem Exarchum promissis centum auri libris Rauennâ Romam accersiuit. Intelligitur autem ex Sergij Epitaphio Theodorum cognitum fuisse Pontificem, nec nisi eo mortuo Sergium sedisse, quod quidem reliquos Scriptores penitùs præteriit. Tradit autem Anastas. Exarchum centum auri libras promissas, ab ecclesia S. Petri frustrà reclamante Sergio immitissimè extorsisse.

Concilium Generale V. Constantin. II.

Anno Christi 692. conuenerunt Constantinopolim, sub Iustiniano iuniore 227. Episcopi, & Callinico eiusdem

Patriarcha, & sine consensu Papæ, aut eius Legatione, Synodum (quam Patres iustè Erraticam *dixerunt) iniere in Trullo, ad supplementum, vt habet Præfatio Præsidentis, quintæ & sextæ Oecumenicæ præcedentium, quòd Canones non fecerint ad Ecclesiarum constitutionem, sicut quatuor præcedentes: propterea enim nec sexta propriè numeratur, sed* Πενθέκτει, *id est, Quini sexta, quia quod quintæ ante* 150. *annos facta, & sextæ ante annos* 10. *deerat, repleuit: ibi* 102. *Canones editi sunt, qui multa habent contra veterẽ Traditionem & Conciliorum decreta, vt v. g. Can.13. decernitur deponendos eos, qui audeant post ordinationẽ Diaconos & Sacerdotes cum prioribus suis legitimis vxoribus consuetudine priuare, &c. Cæterùm Sergius damnat hos Canones, quos eorum fabricatores statuerunt ab eo confirmari, eoque renuente conati sunt, sed frustra à Ioãne VII. & Const. Pap. approbari; imò nec Patriarchæ Orientales, excepto Constant. admittere voluerunt, quòd nec per se, nec per Legatos interfuissent huic Con-*

ciliabulo. Vide hos Canones apud Caranzam. Nec prodest pro eorum legitimatione, quod Gregorius II. & Adrianus 83. *citarint, qui est de imagine Christi in figura non Agni, vt prius consueuerat, sed hominis pingendâ, si quidem id egerunt, dum aduersus ipsos Græcos, eosdemque Iconoclactas pugnarent; nempè vt suis ipsorum gladiis iugularent.*

Verùm quamuis S.R.E. eos Canones semper sit aduersata, tolerauit tamen multa in Græcis, putà connubia Clericorum, & alia eiusmodi, quandiu Catholicæ fidei & Ecclesiæ vnitati non sunt aduersati (quod plenè contigit sub Photio Constantin. Pseudo-Episcopo circa annum 886.)

Ob reiectionem Canonum Imperator mittit Protospatarium suum, qui Papam vinctum traducat Constantin. Sed præstò existens auxilium diuinum effecit, vt Italica militia Rauennâ & aliundè cum ducibus suis Romam adueniens, Sergium à periculo liberauerit; Zachariam autem protospat. iniuriis & contumeliis agitatum Vrbe expulerit:

qui vt tradit Anast. visis vndique concurrentibus militibus in cubiculum ipsius Pontificis perfugerat, & sub eiusdem lectum præ nimia temporis angustia se absconderat. Sergius adiunxit Missæ decantandum ter Agnus Dei. *Litanias B. Virginis 4. eius principalibus festis decantandas constituit, B. Petri Basilicam reparauit, Leonis magni corpus in locum celebriorem reportauit, S. Crucis portionem inclusam capsæ argenteæ ex reuelatione declaratam produxit adorandam.* Sedit *Sanctus ann. 13. m. 8. d. 14.*

701 IOANNES VI. Græcus, post mensem & dies 10 eligitur: venit autem Romam Theophylactus, Patricius & Exarchus Italiæ, aliquid moliturus aduersus eundem: sed vniuersa malitia Italiæ Romam conuenit in Papæ defensionem, à cuius furore Thophylactus, per eundem Ioannem liberandus fuerit. A quo tempore Exarchorum vires admodum tenues reddi cœpere, contrà verò Pontificum, pro quibus milites starent, augeri: adeò vt post hæc supplices, non insultantes, in Italiam mittere Imperatores solerent Exarchos. Templum S. Andreæ reparauit, seditque annos 3. m. 2. d. 18.

715 IOANNES VII. Græcus, post mensem & dies 18. sufficitur. Quòd enim tyrannicæ confirma

confirmationi Rom. Pontificis tandem renuntiassent Imperatores, studuerunt aliâ viâ id efficere; nimirum id agentes, vt in Collegium S.R.E. Clericorum alligerentur Oriétales, iidémque operâ Exarchorum crearentur Pontifices. Hincque videas tot his temporibus sedisse eiusdem Ecclesiæ Antistites ex Oriente prognatos: sed factum est tanquam miraculum à Deo, vt iidem creati Pontifices Sedis Apost spiritum pariter hæreditarint Apostolicum, & steterint aduersus conatus Imperatorum, & Orientalium Episcoporum. Quod de isto Ioanne probatur, ad quem Iustinian. direxit legationem duorum Metropolitanorum, vt sancitos Sergij temporibus. Quini sextæ Synodi Canones examinaret, & pro arbitrio seligeret & reprobaret. Conuocat Pap. Synodum, & recusat approbare, quod in non legitima Synodo erat statutum: tamen Canones non reprobat, ne commoueret animum Imperatoris. Verùm non recepisse, satis videri poterat condemnasse. Singulariter delectabatur picturis, quas ad veri similitudinem complures exquisiuit SS. Patrum, quibus ornauit ecclesias. Sedit annos 2. m. 7. d. 17.

SISINIVS Antiochenus, post men. 3. creatur, podagrâ ita constrictus, vt cibum sibi exhibere non valeret. Obit post dies 20. 707

CONSTANTINVS natione Syrus, post mensem subrogatur grassante fame triennali, c... prouidè succurrit paup...es su- 707

bleuando. Rauennæ Arch. Episc. Romam venit ex more consecrandus, sed rediens iterum se schismate diuisit à Romano, cuius rei causa Imperator captâ ciuitate rebelles bonis spoliauit & interfecit, Felicem verò Arch. oculis priuauit & in Pontum relegauit. Hoc meruere Rauennates, quòd Exarchum confisi potentia, sæpius contra Rom. Ecclesiam rebellantes abusi essent veniâ sæpius datâ ad iactantiam Imper. Iustinian. Papa Constantinopolim nauigauit, vbique Imperatorio susceptus honore, ad cuius occursum Nicomediæ Imperator coronam in capite gestans se se prostrauit ad pedes eius, eosque osculatus est, deinde in amplexum mutuum corruerunt, proximâ autem die Dominica communicauit à manu solemniter celebrantis, & requisitus à Papa priuilegia Eccl. Romanæ confirmauit, licèt in controuersia, quæ erat inter Occidentales & Orientales, de Canonibus quini sextæ Synodi Pontifex, nihil remisisset, sed acerrimè propugnasset antiquas Patrum constitutiones. Post tres menses à reditu Pontificis Tertij allatum est nuntium Romæ de nece Iustiniani, cui successit Philippicus, qui statim Synodum colligit ad promouendum Monothelismum, quem profitendum edixit, vt patet ex Theophanis & Cedreni Annalibus, loco ergo Catholicæ professionis hæreticam, & execrabilem mittit ad Papam, qui non solùm eam detestatus est, sed S. P. Q. R. Zelo fidei accensus statuit nequaquam Imperatoris hæretici nomen, aut diplomata, vel etiam imagi-

nem monetæ suscipere (vnde nec eius effigies ex more in Ecclesiam introducta fuit, nec eius nomē ad Missarum solemnia prolatum) verùm post annum & sex menses imperij excæcatus fuit, & in exilium eiectus Philippicus. Ita Annales Græci & Latini. Papa autem optimè perfunctus Pontificatu, sex annis & mense è vita decessit.

GREGORIVS II. Romanus, ex Monacho Benedictino Cardinalis à Constātino post 40. dies creatur vir piè doctus. Mox mœnia Vrbis collapsa ædésque Sacras sedulò reparauit. Anno 716. Monasterium Cassinense à Longobardis incendio vastatum restituit, & disciplinam S. Benedicti propè intermortuam suscitauit, per Petronacem ciuem Brixianum diuino amore compunctum, cui hoc suasit. Anno 717. Leo Isaurus suscipit imperium, scribit ad Gregor. Orthodoxæ fidei suæ Confessionem. Suscipiuntur honore magno *Laurata* eius, id est, imagines Imper. ad Prouincias mitti solitæ, atque Papæ opera curatum est, vt eædem reciperentur à reliquis Principibus Christianis in signum pacis, & beneuolentiæ. Sed anno 726. Leo promulgat edictum, vt imagines sacræ, vbique delerentur: sicque qui antehac omnibus fuisset Catholicus existimatus, vno veluti momento visus est Heresiarcha. Id aiunt fecit, quia quorumdam Hebræorum impostorum datæ in adolescentia de obtinendo imperio promissiones, fidem suam obstrinxerat, dato euentu, se facturum quidquid 714

postularent, Iudæi autem semper abominati sunt Imagines, hasque dux quidam eorum *Serantapechys* nomine præstigiator, Gizido Sarracenorum Principi, iam ante auferendus, ab Ecclesiis Christianorum, quæ sub eius ditione essent suaserat, promittens se effecturum, vt 40. annos Principatum obtineret. Hincque missis Hebræis & Arabibus expunctæ, & ablatæ imagines, quas tamen mortuo intra 18. menses Gizido, succedens Vlidus filius eius restituit, qui & Serantapicum tanquam parentis interfectorem turpissima morte affecit; Leo dirè persequitur defensores imaginum, pro quibus multi subiere martyrium; Has Gregorius Synodo Romanâ roborat, & Imperatorem monet de resipiscentia, frustrà tamen, cùm Pontifici Chersonæ exilium minitatus sit, quale per Constantem Imper. passus fuerat, Martinus Pap. mittit Legatos, per quos ab errore reuocetur. Hos contra ius gentium mori in exilio cogit Leo, moliens vi & dolo necem Gregorij, qui interea ieiuniis & Litaniis incumbit pro conuersione eius.

Gregor. ad cautionem init fœdus cum Francis mittens ad Carolum Martellum Legatos cum muneribus sacris Clauium, & catenarum S. Petri, & oblatione Romani Consulatus vt si opus esset, in Italiam se conferret susciperétque pro Rom. ecclesia defensionem aduersus eam impugnantem Imperatorem. Hoc audito cessat Persecutio, sed reuocat eam Leo 730. abdicans German. Patriarch. Conf. Orthodoxum, & Iconoclastam substituens.

Gregor. frustrà monitum Leonem anathematizat, & Italos ab eius obedientia & tributorum solutione recedere penitus fecit, cúmque Sanctus sedisset ann. 16. m. 8. d. 20. Obiit Gregorio magno non minor.

GREGORIVS III. natione Syrus post 731
5. dies subrogatur ob fidei zelum & probitatem de ipso, vulgatur quòd Psalmos omnes per ordinem memoriter teneret, mox mittit ad Imper. Gregorium Presbyterum; subsequenter & alios: hos omnes malè afficit Leo, & propagat persecutionem ex qua plures crudeliter enecantur, qui in Menologio memerantur, eum excommunicat Papa. Anno 740. Luitprandus Longobardorum Rex obsidet Romam. Greg. angustiatus legationem mittit ad Carolum Martellum implorans eius auxilium, quem in Epistola vocat bis *Christianissimum filium*. Anno sequenti moritur Leo, succedit filius Constantinus dictus Copronimus, non melior patre, sed ab aduersario repressus, obit Gregor. benè meritus de Ecclesia ob redditus ad luminaria, & oblationes impensos, cùm sedisset annos 10, m. 9. d. 12.

ZACHARIAS Græcus Monachus, post 741
octo dies sufficitur, adit Luitprandum Rauennam obsidentem, & dimouit enixè rogatum, deinde Concil. habet Romæ, pro disciplina Eccl. aduersus incontinentes, & illicita coniugia. Obit Carolus Martellus, duo eius filij Carolomannus & Pipinus suc-

cedunt hæreditati, maior natu in administratione proprij principatus, Pipinus verò in officio maioris domus Regum Francorum 747. Caroloman. vitam Monasticam amplectitur Romæ, hincque Cassinum petiit. Anno 751. Zacharias bene consulturus Monarchiæ Francorum ipsorum seu Merouingiorum regnum, quod sub Childerico stupido dicto, reliquo Clodoueæ sobolis, periclitabatur, consultus de his à Francis Proceribus transtulit Apostolica authoritate in Pipinum, solutis Francis iusiurandi erga Childericum religione. Pipinus itaque habito Procerum conuentu Suessione vnctus est Rex, & Childericus in Monasterium detrusus: minimè negari potest fœlicem tunc fuisse non solùm Galliæ, sed & Orbi Christiano hanc translationem Regni à Zacharia, qui *Nominationem*, siue postulationem Episcoporum, pro vacantibus Galliæ Ecclesijs concessit Pipino, vt constat ex epist. quadam Lupi Abbatis Monasterij Ferrariensis Senonum in Gallia ad Amulum Arch. Lugdunen. longè post hæc tempora scriptâ. Multa in vrbe erexit aut restituit Sacra ædificia. Libros Dialog. S. Greg. Græcè reddidit, Ecclesiam Coloniensem iuxta petitionem Francorum Metropolim confirmauit, sanctéque perfunctus annos 10. men. 3. dies 10. migrauit ad Dominum.

752 *Papa trium dierum.* STEPHANVS II. Romanus, post 12. dies eligitur, sed tertio die apoplexia tactus moritur, hincque ob breuitatem dimit-

titur à pluribus in ſerie Rom. Pontificum, cùm tamen verè Pontifex fuerit.

STEPHANVS III. Romanus ſucceſſor 752
aſſumitur : hortatur per legationem Imperatorem, vt ad defenſionem iurium Imperij quæ ſupererant in Italia, exercitum mitteret contra Aiſtulphum Longobard. inuaſorem, quòd verè nulla eſſet auxilij ſpes, Papa ad gentem Francorum Rom. Eccleſiæ amantiſſimam recurrit, conſcriptiſque ad Pipinum litteris petiit vt mitteret qui ipſum Pontificem in Gallia deducerent. Nec mora, Legatos ſuſcepit Rodigangum Epiſcopum, & Anthcarium Ducem. Hunc obuius cum vxore, & liberis Pipinus, ſuſcipit in loco dicto Pontigni magna cum veneratione proſternitur enim vnà cum vxore ad pedes eius, & vice ſtratoris iuxta eius equum ambulans aliquantulum itineris deduxit. Anno 754. Papa habens à Rege habitationem in Monaſterio S. Dionyſij, ſi non Pipinum, certè tamen duos eius filios inunxit, & coronauit. Poſt hæc Pipinus cum Papa, & exercitu Italiam ingreditur, & Aiſtulphum in faucibus Alpium deuictum fugatúmque inſequens Papiæ obſedit, cùm Pontifex accepto iuramento de reſtitutione Exarchatus ab Aiſtulpho & 40. obſidibus in Galliam deductis ſuaſit Pipino regreſſum.

Hoc anno Conſtantinus Imper. Conciliabulum 338. Epiſcoporum Orientalium, ſuæ ſectæ facit, in quo decretum eſt, vt Sacras imagines quilibet *Idola* nuncuparet, quòd-

que Sancti, nec ipsa Deipara nihil post obitum iuris haberent, ad intercedendum pro nobis. Quòdque hoc Conciliabulum VII. Synodus Oecumenica diceretur, quæ omnia secutæ sunt acclamationes nefandæ, & inter illas, *Hodie salus mundo, quandoquidem opera tua, ó Imperator, idolis liberati sumus,* additique in cultores imaginum Anathematismi, Stephanus damnat hæc omnia; quod & tres Patriarchæ Alexand. Antioch. Hierosf. qui non interfuerant fecerunt. Fædifragus Aistulphus Romã obsidet: Stephanus die 55. obsidionis scribit ad Pipinum nomine ipsius B. Petri, vt deuastatæ ab Aistulpho succurrat Ecclesiæ Romanæ, Aduolat Pipipinus, regionem & tyrannum Papiæ transfugam cogit ad restitutionem omnium. Quæ Pipinus *Primus amplificandæ Ecclesiæ viã aperiens* (quod ipsius elogium in antiquo marmore conscriptum Rauennæ adhuc legitur), Romanis Pontificibus perpetuò possidenda suis diplomatibus concessit. Hæc est origo supremi Dominij Rom. Pontificum cuius latitudo, tunc concessa multas continet Prouincias & innumeras ciuitates. Moritur post modum Aistulphus in venatione ab Apro vulneratus. Hocque anno obit Stephanus, post immensos labores pro Eccl. Romana, per annos quinque & dies 28. honestè perfunctos.

Cõciliabulum 338. Episcop. sub Copron. contra imagines quod eas idola dicit.

757 PAVLVS Stephani frater, Germanus, post mensem subrogatur, vir summæ pietatis; solitus de nocte cum paucis familiaribus

pauperum ædes visitare, captiuos subleuare, oppresſóſque tueri: mox Pipino significauit electionem suam amicitiæ reciprocæ causâ, conatus est Imperat. Copronimum ab impietate reducere, sed obduruerat, qui non solùm in imagines, sed & in Monachos sæuiebat: vetuit enim eos esse in Oriente, quia aduersarios in promulganda hæresi sua experiebatur. Hinc plures se se Romam receperunt, qui in Monasterio, quod Paulus in paternis ædibus ædificauit, ipsisque tradidit, Psalmos Græca lingua occinebant. Huius tempore Copronimus tentauit recuperare Exarchatum, & Desiderius Longobard. Rex sæpius Ecclesiæ Rom. ditionem vastauit, sed in his atque aliis angustiis imploratum à Pipino habet auxilium, pacémque obtinet, cum sederit an. 10. m. 1.

Hic vacat Sedes 13. mensibus, quòd Toto quidam Dux ciuitatis Nepesina fratrem suum hominem laicum, per vim intruserit, feceritque per Pranestinum Episcopum consecrari & ordinari, & à conuocato viciniorum Episcoporum Conciliabulo electionem approbari, aruisse autem in breui ordinatoris manum tradit Anast.

STEPHANVS IV. Siculus presbyter 768 communi consensu creatur, cùm iam Zelatores occidissent Totonem & Constantinum Pseudo-Papam expulissent, quem postea Concilium Episcoporum deposuit, & inclusit in Monasterium, à quo per milites, inscio Stephano, extractus excæcatus fuit.

Papa legationem ad Pipinum eiusque filios direxit, petens aliquot Galliæ Episcopos ad Synodum agendam Romæ; pro restauratione disciplinæ Eccles, quam Pseudo Papa peruertisset. Accersiti 12. interfuere Concilio cum Italicis: ibi damnatus Constantinus productus in medium, qui cum semel reatũ agnouisset, postęaque excusationem prætenderet, exemplo quorumdam aliorum, qui ex laicis repentè Episcopi consecrati fuissent. Synodus fecit alapis eius ceruicem cædere, & extra illam Ecclesiam eiicere. Et ne imposterum talia præsumerent laici, ne ex alio ordine, nisi qui per distinctos gradus Diaconus, vel Presbyter Cardinalis effectus esset, Pontifex creari posset, Canone sancitò decreuit. Quos autem ordinauerat redegit in pristinum gradum, omniáque quæ in diuinis egisset irritauit præter Baptismum, & confirmationem. Ad postremum hæc Synodus anathemati subiecit, quæcumque aduersus sacras Imagines ediderat Copronimus in sua Pseu-Synodo. Sedit annos tres, menses 5. dies 28.

772 ADRIANVS Romanus post dies 8. summa consensione succedit, ob nobilissimum genus, & dotes mentis, sub huius initio Desiderius Longabard. Rex Fœdifragus multa occupat de ditione Ecclesiæ, & Romam cum exercitu procedere statuit, sed acceptâ in ciuitate Viterbiensi excommunicationis sententia per tres Episcopos ad eum missâ, qua constrictus declarabatur,

nisi à Romanorum finibus abstineret, reuersus est illicò ad propria, Adrian. Legationé mittit ad Carolum Magnum Francorum Regem, quâ cum rogauit, vt sicut eius pater Pipinus, ita ipse subueniret Ecclesiæ oppressæ à Longobard. Mouet Carolus exercitum & Longob. à faucibus montis Cinicij diuinitùs excussum Papiæ obsedit: pendente obsidione venit Romam, Papa ad Atrium S. Petri opperitur eum, Rex omnes gradus sigillatim deosculatus est, ac demum benignè cum amplexibus susceptus populo acclamante: *Benedictus qui venit in nomine Domini*: quod quidem accidit Sabbatho sancto, cùm autem reliquas vrbis Ecclesias visitasset. Festúmque solemniter celebrasset, quarta post Pascha die monitus à Pontifice antiquam Pipini donationem, Exarchatus Rauennatis aliorúmque dominiorum nouis diplomatibus à se suisque magnatibus subscriptis confirmauit, & ad eiusdem conseruationem solemni edito ad B. Petri sepulchrum iuramento se se suósque obstrinxit. Hinc Papiam reuersus eam cum ipso Rege in deditionem accepit, quem cum vxore in Gallias secum traduxit, sicque Rom. Ecclesia liberata & amplioribus dilatata est finibus, & extinctum regnum Longobard. in Italia à 206. initum.

Sigebertus in Chronico scribit Carolum Papiâ captâ rediisse Romam, & in Synodo 153. Episc. & Abbatum ab Adriano celebratâ datum ei fuisse ius eligendi Rom. Pontificem, & vt Archiepiscopi & Episcopi, per

ſingulas Prouincias ab eo acciperent inue-ſtituras; Hæc cum ab ipſo, non niſi poſt annos 338. hoc eſt 1111. ſcripta fuerint, nullo penitus antiquioris æui autore conſcio, ne ipſis quidem, qui vitam Caroli omnéſque habitos Conuentus réſque ab eo geſtas ſcripſere ex profeſſo: iure creditur hãc impoſturam eo tempore adornatam eſſe in gratiam Henrici Imperatoris ſchiſmatici, cuius & partes Sigibertus totis viribus fouit, nam quòd poſt captam Papiam Carolus non redierit Romam, ſed celerrimè regreſſus ſit aduerſus Saxones rebellantes, habent omnes Authores. Imò & Eginardhus, qui Carolo fuit à ſecretis, & vitam eius ſcripſit, expreſſè affirmat eum non niſi quater Romã ſe contuliſſe, primò hoc anno aduerſus Longobardos, ſecundò voti ſoluendi causâ 780. tertiò aduerſus Ducem Beneuentanum 786. quartò, ad reſtituendum Leonem, anno 800. quando & creatus eſt Imperator. Accidit autem vt nullo de impoſtura habito diligentiori examine, multi cum Gratiano nimis credulo, & Ciaconio eidem conſentiente in Paſchali ſe excuſante, quod vi conſecratus ſit, reſpondente Ludouico ne pacta violent, & maieſtatem lædant, authores laborarint tantùm, vt oſtenderent iſta ab Adriano conceſſa Carolo fuiſſe, poſtea reuocata. Anno 775. contigit miſerandus Copronimi exitus vociferans, ait Cedrenus, ſe adhuc viuentem inextinguibili igni traditum propter Mariam, iubenſque eam exinde honorari tanquam Virginem ſanctam, ac verè Deiparam.

Conſtan

Constantinus & Irenes mater imperantes anno 783. legationem mittunt ad Adrianum pro Conc. Oecum. habendo ad restitutionem fidei.

Concilium Gener. VII. Nycænum II.

Anno 787. Conuenerunt Nyceam Bithiniæ ad Synodum Oecumenicam 350. Episcopi cum Legatis Adriani Papæ, & Patriarcharum Alexand. Antioch. Hierosol. deputatis præsente Constantinopolitano. Sessiones habitæ sunt in Ecclesia titulo S. Sophiæ; sex primæ in resipiscentium à Conciliabulo Ephesino Episcoporum excipienda confessione, in probanda testimoniis Scripturæ,& SS.Petrum,fide de cultu Sacrarum imaginum, & accurata confutatione oppositionum, & declaratione, quòd Eucharistia sit verè corpus Christi & non imago, transacta sunt. Denique in septima sancita est Catholica

fidei definitio : in qua primum confirmatio facta est reliquarum sex Synodorum Vniuersalium, deinde Catholicum Symbolum recitatum, cum hac de Spiritu S. Professione, Qui ex Patre Filioque procedit. *Ac demùm definitionem fidei de cultu Sacrarum imaginum, his verbis conscripserunt.*

Definimus in omni certitudine sicut figuram viuificantis Crucis, ita venerabiles & sanctas imagines propagandas ex quauis materia paratas, congruenter in Templis sanctis, vasis, vestibus, parietibus, & tabulis in ædibus priuatis, in viis publicis habendas, quo scilicet per hanc imaginum inspectionem inspectores, ad Prototyporum memoriam veniant & desiderium, illisque salutationem & honorariam adorationem exhibeant oblationibus suffitorum & luminum, vt antiquis piæ consuetudinis erat, imaginis enim honor in prototypum resultat. Non tamen veram Latriam, quæ secundum fidem est quæque solùm diuinæ naturæ competit, impertiendam igitur qui aliter docuerit,

vel aliquid ex his quæ deputata ſunt Eccleſiæ, ſiue Euangelium ſiue figuram Crucis, ſiue ſanctas Martyrum Reliquias, quas ſciuerit eſſe germanas, & veras, proiicere aut contra cõſtitutionem Eccl. improbè aliquid moliri auſus fuerit, ſi Clerici aut Epiſcopi fuerint, deponi præcipimus, Monachos autem & Laicos à Communione priuari. *Ad hæc addita Epiſcoporum & Imperatoris matriſque Irene ſubſcriptio: ſubſequutæ fauſtæ acclamationes de ſtabilita fide Orthodoxa, additique in hoſtes Sacrarum imaginum tam viuos quàm defunctos anathematiſmi.*

Adrianus Bullas, quæ primò cera ſigillabantur, plombo muniri conſtituit: profuſus fuit erga pauperes, magnificus in ornanda Vrbe. Candelabrum in modum Crucis 1370. *candelabrum capax quater in anno accendendum appendit ante Presbyterium S Petri. Diuturniorem cæteris habuit Pontificatum*, 43. *dierum breuiorem à Petro: ſedit enim annos* 23, *menſes* 10. *d.* 17 *eius ſepulchrum Carolus Magnus Epitaphio decorauit.* N 2

795 LEO III. Romanus, ipſamet die obitus Adriani aſſumptus eſt, omni Eccl.diſciplina inſtructus, móxque legationem ad Carol. Magn. cum Clauibus aureis ex Sepulchro S.Petri ex more acceptis, atque vexillo Rom.vrbis decreuit.Anno eius IV.Adriani nepotes, Paſchalis Primicerius, & Campulus Sacellarius Eccleſ. Rom. tabeſcentes inuidia ob Leonis electionem. Cùm 7. Calend. Maij, ipſe ſolemni ritu Litanias maiores, cum Clero & populo celebraret, armati populum inermem exturbarunt ante Monaſterium SS. Stephani & Silueſtri:Leoni verò crudeliter cæſo eruerunt oculos, & linguam eundémque intra Eccleſiam Monaſterij tractum ante ipſum Altare plagis diuerſis proſciderunt, ac ſemiuiuum cuſtodiæ tradiderunt. Sed cum rurſum inde noctu in Monaſterium S. Geraſimi ad arctiorem cuſtodiam ductus eſſet, accidit, vt per interceſſionem SS. Apoſtolorum viſum, & linguam receperit. Quapropter ſuorum quorumdam induſtria clàm in Vaticanum adductus,mox cooperantibus Legatis Caroli Magn. ab Spoletano Duce VVinigiſo,qui repentè cum exercitu aduenerat, ductus Spoletum,paulò pòſt ad Carol. Magn. properauit: à quo honorificentiſſimè ſuſceptus Paderburnæ in Saxonia,cum ampliſſimo Francorum Antiſtitum, & Optimatum comitatu Romam rediit: quem ſubſequutus eſt paulò pòſt Carolus, inquiſiturus anno 800. de obiectis contra Papam: congregauit Antiſtites Italiæ &

Franciæ, vt ea examinarent, qui omnes vno ore dixerunt: *Nos Apost. Sedem quæ est caput omnium Ecclesiarum, iudicare non audemus; nam ab ipsa, & Vicario suo nos omnes iudicamur, ipsa autem à nemine, sicuti antiquitùs mos fuit.* Itaque die sequenti Leo vmbone ascenso coram omnibus iurans super Euangelia purgauit se ab obiectis, & se impetitum sine causa declarauit, tantúmque egit apud Carolum, vt eius hostes simplici exulio affecti sint.

Posthac aliquot diebus in Natali Domini Feria sexta Leo Missam celebrans in Eccl. S. Petri, Carolo coronam Imperialem capiti imposuit, & Imperatorem Romanorum pronuntiauit, acclamante ter S.P.Q.R. CAROLO AVGVSTO DEO CORONATO, MAGNO ET PACIFICO IMPERATORI ROMANORVM, VITA ET VICTORIA: & mox Pontifex vnxit eum oleo sancto. Nec omisit Imperator iuramento tunc se obligare Rom. Ecclesiæ defensorem. Sicque translatum est Imperium ab Oriente in Occidentem, vbi posthac semper stetit, & hactenus perseuerat. Anno 804. Leo Mantuam petiit, quia ibi repertus dicebatur Sanguis Christi: quem post examen comprobauit de Christi corpore fluxisse tempore Passionis, & diplomatè sanxit. Hinc Imperatorem In Gallias conuenit, cum quo Natali Domini in villâ Carisiaco celebrato, inde Aquisgranum cum eodem progressus, vbicumque moram faceret, Ecclesias vel Altaria consecrabat, & indulgentias eis concedebat. Sed & VVerdam cum Carolo acce-

Carolus Magnus pronuntiatus Imp. Occidentis.

dentem eiusdem rogatu B Svvibertum post lectam ipsius vitam, & miracula, pôstque actas preces, ac celebrata ieiunia de consensu Cardinalium, & Prælatorum, qui in eius comitatu erant, Sanctorum Confessorum Catalogo adscripsisse, pridie Nonas Septembris tradit S. Lugderus primus Monasteriensis Episcopus, qui aderat; & instituisse diem ab incolis festiuè celebrandum, atque ad diuina confluentibus indulgentias concessisse. Leo cùm esset suo tempore grauissimis vexatus afflictionibus septies in die, & nouies Missas celebrasse pro implorando auxilio diuino perhibetur à Vvalfrido Strabone de rebus Eccl. cap. 21. necnon & supplicationes trium dierum ante Ascensionem instituisse. Sedit ann. 20. m. 5. d. 17.

Prima solemnis canonizatio S. Svviberti.

Leo II. nouies in die celebrauit Missam.

816 STEPANVS Romanus, post 10. dies creatus est Mox Populum Rom. sacramento Ludouico Imp. adstrinxit, seu ad reuocationem proscriptorum ob iniurias Leoni irrogatas: tertio verò mense in Gallias tendit pro stabilienda Eccl. pace, ait Anast. cui Imp. obuiauit, térque ante pedes ipsius se prostrauit. Papa autem in Eccl. principali Rhemensi ante Missarum solemnia, coram Clero & populo vnxit Ludouic. in Imperatorem, & Irmingardem coronauit, Augustámque nominauit: tertio autem mense à reditu Papa obiit Romæ, cùm sedisset mens. 7. & d. 3.

PASCHALIS Romanus, Præfectus Monasterij S. Stephani, electus est post duos

dies ob præclaras animi virtutes,quibus præfulgebat: quem miracula edidiſſe, teſtatur Anaſt. Mox ad Ludouicum adornat Legationem ad confirmationem pacti & amicitiæ, vt habent Hiſtorici. Confirmauit Ludouicus in Conuentu, quem habuit *Aquiſgrani*, pro reformatione Monachali, quæcumque à Pipino auo,& Carolo patre donata, vel reſtituta fuiſſent Eccl. Romanæ: ita ſcribit Leo Oſtienſ. lib. 1. Chronic Caſſin. cap. 18. habetúrque apud Gratian. diſt. 63. cap.Ego Ludouic. & conſeruatur in Vaticano hæc Conſtitutio, qua Imp. profitetur ſe concedere Rom. Pontif. ipſam Romanam ciuitatem cum Ducatu ſuo,&c.Subſcriptúmque per Legatum Paſchalis ipſi tranſmiſit. Hac eadem donatione electionem, & coronationem Rom. Pontificis reliquit omnino liberam Clero S.P.Q.Romanus,nec ad aliud teneri voluit, niſi vbi eſſet conſecratus legationem mittere ad Imperatorem, quâ cum de ſua promotione certum faceret: recrudeſcit in Oriente perſecutio ex Iconomachis, ideò Paſchalis Legatos mittit Conſtantinopolim,cum litteris adhortatoriis,& comminatoriis, quibus plurimi deteſtati ſunt errorem & martyrio ſe obiecerunt. Anno 823. *Lotharium*, quem Imperatorem Ludouicus pater deſignarat,Paſchalis Romæ coronauit. Idem reperiit in cœmeterio Prætextati corpus S. Cæciliæ aureis indumentis, ſanguine adhuc infuſis velatum. Sedit annos 7. m. 3. d. 16.

Electio & coronatio Papa relicta libera à Ludou. Pio, LeDebõnaire en François.

Ronouatur in Oriente Iconomachia aduerſus Orthodoxos,

824 EVGENIVS II. Romanus, doctrina & pietate celebris post 4. dies eligitur.

SCHISMA X.

A magna populi parte assumptus notatur Zinsinus, qui post aliquot dies abdicauit, vincente enim nobilium parte ordinatus est Eugenius, non leuis tamen momenti fuit hoc Schisma, cùm ad componendas Romanorum implacabiles eâ de causâ contractas dissensiones opus fuerit Ludouico mittere Lotharium filium suum Imperij collegam, qui omnia ritè ex beneuolâ assensione Pontificis disponens Constitutionem promulgauit, qua Pontificum electionibus eos tantùm interesse iussit, *Quibus antiqua fuit consuetudo concessa per Constitutionem Sanctorum Patrum.* Michaël Balbus Imperat. Orientis legationem, cum litteris & muneribus misit ad Ludouic. pacis cum eo stabiliendæ gratia. Cùm autem Iconomachus esset, multáque fraudulenter blaterasset in Epistola de sacris Imaginibus, & peteret, vt ipse in Occidente sublato superstitioso earum cultu, Ecclesia pacem & vnionem recuperaret: Ludouicus licentiam petit à Pontifice per legationem singularem colligendi Parisiis viros Doctissimos ad exactam rei discussionem: Collatores isti ex malè percepto S. Gregorij sensu, Epist. ad Serenum Episcop. Massiliens. colligentes sacras Imagines in Ecclesiis ad instructionem dumta-

xat Fidelium, non ad eas adorandas exponi debere, ex eâ falsâ assumptione in illud simul præcipitium sponte delati sunt, vt VII. Synodum Nicænam eo falso nomine condemnarint, quasi in ea latriæ adoratione iussæ essent Imagines adorari.

Sicque occasione Legationis Michaëlis Imp. Iconomachi suadebant, vt Papa aliquo modo cultum imaginum damnaret, sub bono pacis Eugenius ne minimum deflexit à Maiorum confirmata Traditione, quam Consiliarij isti, non peruicaces susceperunt, vnde & in Agiomachos Ionas Aurelianen. Episcopus stylum exacuit; munificus fuit erga pauperes Eugenius, curauitque vt nusquam viliùs quàm Romæ annona venderetur. Sedit annos 3. men. 2.

VALENTINVS Romanus, die sequenti assumitur magno Cleri, & S. P. Q. R. consensu, ob præstantissimas virtutes, sed 40. die obit. 827

GREGORIVS IV. Romanus, apprimè eruditus 3. die inuitus, & latebras quærens inthronisatur. Michaël Balbus Orientis Imp. moritur 829. succedit Theophilus filius persecutor cultorum sacrarum Imaginum: Ludouic. mittit ad Papam Amalarium Fortunatum, occasione librorum de Ecclesiasticis officiis quos composuerat, vt ex Rom. Ecclesia Antiphonarios Gallicanos corrigeret. Quam antiquus sit in Ecclesia cantus, dixi in suo Tract. Huius enim ait 827

August. *Domini & Apostolorum habemus documenta.* Ann. 833. Greg. profectus est in Galliam pro componenda pace inter Ludouic. & filios belligerantes, sed re infecta regressus est, cúmque Ludouic. coactus fuisset in Compendij Conuentu gladium deponere, & cilicio sumpto reum se de malè administrato regno confiteri, atque pœnitentiam publicam suscipere, Imperium ipsi ademptum translatum est in filium eius Lotharium, quod facinus detestatum ab omnibus Scriptoribus, Papa rescidit, vt testatur Paul. Æmil. & Lud. restitutus est anno seq. Ann. 839. Gregor. scripsit ad Episc. Galliæ mutuò ex æmulatione certantes, de Appellationibus ad Sedem Apost. iussitque Cenomanensem Episcopum grauatum à Comprouincialibus Episcopum permanere, quovsque ab ea iudicatus esset. Anno 842. succedens in Oriente Michaël Porphyrogenitus extinguit penitus hæresim Iconoclastam, quæ Constantinopoli authore Imp. in Ecclesiæ damnum ante 120. annos eruperat, & repressa sæpiùs rursum audaciùs fuerat debacchata. Solemni ritu facta est in vrbe erectio, atque restitutio sacrarum Imaginum, & annua Festa dies pro restitutione indicta prima Dominica Quadragesimæ, qua solemnitas hæc contigit. Obit Gregor, cùm dignè præfuisset annos 16.

844 SERGIVS II. Romanus illustris omnino subrogatur. Platina ex Martino Polono habet hunc primò vocatum *Os porci*, ideóq;

primum fuisse, qui in creatione nomen mutauerit, sed fabulosè scripta sunt hæc, & mutatio nominis facta fuerit à Sergio IV. anno 1009. qui Petrus vocabatur, quod nomen reuerentiæ causa dimisit. Lotharij filium Ludouicum Romæ vnxit in Imperatorem, quem aduentantem suscepit in atrio S. Petri ad osculum pedis, & ad amplexus; obstitit tamen ne exercitus Ludouici vrbem ingrederetur, qui suburbia deprædatus erat. Plures reparauit Serg. Ecclesias: extat in Titulo SS. Siluestri & Martini statuta ab eo *Indulgentia trium annorum, & 3. Quadregenarum* omnibus SS. Festiuitatibus accedentibus. Sedit annos tres, mens. vnum.

LEO IV. Romanus, magnæ virtutis & sanctitatis vir eodem die subrogatur, 847
quem licet vno omnium consensu electum esse, eidémque omnes antiquo more pedes exosculasse tradat Anast. addit tamen Romanos valde timuisse ne in aliquod hostium discrimen vrbs incurreret dum expectaretur eius consecratio, quæ non poterat fieri absque Imperiali authoritate. Porrò Leonem obstitisse Lothario & Ludouico Imperatoribus vendicantibus sibi ius in electione, vel consecratione Pontificis, & euicisse, vt iidem consenserint, ne ea nisi ex Canonum præscripto fieret, constat ex Decreto, quod Leo promulgauit. Adeò vt si quid fuerit, siue per Populum Rom. metus causâ iisdem Imper. malè promissum, vel ab eis pessimè vsurpatum, Leonis Papæ constantiâ irritatum fue-

August. *Domini & Apostolorum habemus documenta*. Ann. 833. Greg. profectus est in Galliam pro componenda pace inter Ludouic. & filios belligerantes, sed re infecta regressus est, cúmque Ludouic. coactus fuisset in Compendij Conuentu gladium deponere, & cilicio sumpto reum se de malè administrato regno confiteri, atque pœnitentiam publicam suscipere, Imperium ipsi ademptum translatum est in filium eius Lotharium, quod facinus detestatum ab omnibus Scriptoribus, Papa rescidit, vt testatur Paul. Æmil. & Lud. restitutus est anno seq. Ann. 839. Gregor. scripsit ad Episc. Galliæ mutuò ex æmulatione certantes, de Appellationibus ad Sedem Apost. iussitque Cenomanensem Episcopum grauatum à Comprouincialibus Episcopum permanere, quovsque ab ea iudicatus esset. Anno 842. succedens in Oriente Michaël Porphyrogenitus extinguit penitus hæresim Iconoclastam, quæ Constantinopoli authore Imp. in Ecclesiæ damnum ante 120. annos eruperat, & repressa sæpiùs rursum audaciùs fuerat debacchata. Solemni ritu facta est in vrbe erectio, atque restitutio sacrarum Imaginum, & annua Festa dies pro restitutione indicta prima Dominica Quadragesimæ, qua solemnitas hæc contigit. Obit Gregor, cùm dignè præfuisset annos 16.

844 SERGIVS II. Romanus illustris omnino subrogatur. Platina ex Martino Polono habet hunc primó vocatum *Or porci*, ideóq;

primum fuisse, qui in creatione nomen mutauerit,sed fabulosè scripta sunt hæc,& mutatio nominis facta fuerit à Sergio IV. anno 1009.qui Petrus vocabatur,quod nomen reuerentiæ causa dimisit. Lotharij filium Ludouicum Romæ vnxit in Imperatorem, quem aduentantem suscepit in atrio S. Petri ad osculum pedis, & ad amplexus, obstitit tamen ne exercitus Ludouici vrbem ingrederetur,qui suburbia deprædatus erat. Plures reparauit Serg. Ecclesias: extat in Titulo SS. Siluestri & Martini statuta ab eo *Indulgentia trium annorum, & 3. Quadregenarum* omnibus SS. Festiuitatibus accedentibus. Sedit annos tres,mens.vnum.

LEO IV. Romanus, magnæ virtutis & 847
sanctitatis vir eodem die subrogatur, quem licet vno omnium consensu electum esse, eidémque omnes antiquo more pedes exosculasse tradat Anast. addit tamen Romanos valde timuisse ne in aliquod hostium discrimen vrbs incurreret dum expectaretur eius consecratio, quæ non poterat fieri absque Imperiali authoritate. Porrò Leonem obstitisse Lothario & Ludouico Imperatoribus vendicantibus sibi ius in electione, vel consecratione Pontificis,& euicisse, vt iidem consenserint, ne ea nisi ex Canonum præscripto fieret, constat ex Decreto, quod Leo promulgauit. Adcò vt si quid fuerit,siue per Populum Rom. metus causâ iisdem Imper. malè promissum, vel ab eis pessimè vsurpatum,Leonis Papæ constantiâ irritatum fue-

BENEDICTVS *III.* Romanus, diù relu- 855
ctatus assumitur a Clero, & S.P.Qu.Romano, post mortem Leonis.

SCHISMA XI.

Anastasius Presbyter, Cardinalis tituli S. Marcelli, quem Leo in Conc. 67. Episcoporum Romæ, pro disciplina Eccl. habito excommunicarat, ac deposuerat eò, quòd Parochiam suam per annos 5. contra Canonum definitiones deseruisset: & Romam deductus factione impiorum, & consensu Legatorum Ludouici Imper. primò Basilicam S. Petri sacrilegè inuadens Imagines sacras confregit, & combussit, deinde ad Lateranense Patriarchium properans se se in solium Pontificium intrusit, eiecto Benedicto post conuicia & verbera custodiæ mancipato: sed resistentibus constanter Episcopis vnà cum Clero & populo iidem Imperat. Legati coacti sunt Anastasium expellere, & Benedicto se reconciliare: qui postea receptis factiosis in gratiam consecratus est magna omnium exultatione, vt testatur Anast. qui aderat.

Fuit verò iste pessimus conatus Ludouici Imp. qui cernens in electionē Rom. Pontificis nullam haberi rationem ipsius, studuit in odium Romani Cleri & populi liberis suffragiis Papam eligentis, prouehere in Sedem Apost. hominem illum perditissimū, qui diù multúmque ista molitus fuerat.

Constituit vt Pontifex honorando exe-

quias intereſſet Sacerdotum funeribus, & Clerus reciprocè: quod & ipſe obſeruauit, omniaque charitatis officia implens delatus eſt poſt obitum in Eccl. S.Petr. Diaconorum humeris, inter quos fuit eius ſucceſſor. Sedit annos duos, m. 6. d. 10.

858 NICOLAVS, Romanus, cognomento Magnus, qui in Baſilica S.Dionyſij, electus aufugiens ne conſecraretur, è latebris extractus initiatus eſt apud S.Petrum, præſente Ludouico Imp. & cum hymnis & canticis deductus in Patriarchium Lateran. Addit præterea Anaſt. Imperatorem occurriſſe Pontifici ad eum viſitationis cauſa aduenienti, & equum eius fræno dixiſſe quantum iactus ſagittæ extenditur, idèmque in reditu eius ad Vrbem præſtitiſſe.

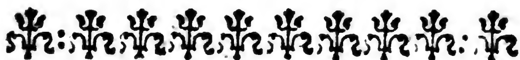
Imperator equũ Papa fræno ducit.

Sub eo Tyberis bis in anno in tantum excreuit, vt Romani crederent eluuione mundum rurſus periturum: pro viribus autem Vrbi ſubuenire non omiſit. Ioannem Epiſc. Rauennatem depoſuit; humiliatum verò, & veniam petentem reſtituit. Conſultationes frequentes ex toto orbi ſibi ob culmen doctrinæ directas ſuſcepit, & plenè reſoluit: laudatiſſimus, & Gregorio Magno æquiparandus ita religiosè ſe habuit in officio, ne Michaëlis Imperatoris Græcorum ſupplicationem reiecerit, & Conciliabulum quod abdicarat Ignatium Patriarcham Conſtantinop. ſubrogando Photium reprobarit, ipſúmque Photium communione fidelium priuarit, ſuoſque Apoſtolicos Legatos qui

Photio per dona Imperatoris fauerant exauctorauit eadem animi constantia Lotharium Austrasiæ Regem fratrem Ludouici Imperatoris ad resumendam vxorem suam quam prætextu adulterij repudiarat, vt concubinam Valdradam induceret quam anathemate feriit, & Episcopos qui huic diuortio consenserant. Sedit annos 9.m.6. d.21. ante fores Basilicæ, vt elegerat, sepultus, & in cœlum, vt visione constitit, receptus.

ADRIANVS II. Talari, postea Episcopi 867
filius, ex cognatione Stephani IV. & Sergij: vir multarum virtutum septuagenario maior consecratur, cum iam bis antehac post obitum Leonis IV. & Benedicti III. ab omnibus expetitus, exquisitis excusationibus verecunde subterfugisset. Indignatos esse Imp. Legatos Romæ commorantes, tradit Anast. sed hoc responso eis satisfactum esse, quod non in contemptum Imperatoris accersitio ipsorum omissa fuisset, sed ne imposterum inde Legatis principũ in electione Pontificia expectandi mos per huiusmodi fomitem insolesceret. Laudauit electionem Imperator. diuersa fiunt iudicia de affectu Adriani in Nicolaum decessorem, quasi quæ ille zelo Religionis sanxisset, ipse refringere gauderet: cuius spargendi rumoris occasionem dedit, quòd manu sua Eucharistiam dedisset Theutgaudo & Zachariæ Episcopis, à Nicolao excommunicatis; quódque Lothario Regi aduentum in vrbem aperuisset litteris suis, quem Nicol. denegauerat, quód-

que eius pellicem VValdradam à Nic. excommunicatam curauit absoluendam: mediam Pontificatus partem rebus Galliæ dedit, alteram autem negotiis Græcorum; Lotharius Romam venit anno 868 cum comitatu regio vt adulterij quo criminabatur famam per aulicos testes dilueret & vxoris resumptionem assereret, ad quorum omniũ concipiendam fidem Papa illos ad sinaxim de manu sua accipiendam inuitauit, quam vt falsi testes in sui accepere condemnationem, notat enim Regino Rex & alij defuncti obierunt in fine anni. Ex morte Regis dissident Ludouicus Germaniæ Rex & Carolus Caluus in Comitiis meti habitis declaratus Rex Francorum. Adrian. stans à Ludouico vt Lotharij regno inuestiretur, excommunicatione rem vrget, sed in cassum. Hunc tamen coronauit Imperatorem, hinc quia vniuersa Ecclesia sollicita erat de memoria Nicolai, malè audit Adrian. & nonnulli ab eius communione, tacitè se subtrahebant. Purgat se Adrian sic 6. Feria Septuagesimæ conuocat ad conuiuium Legatos, & Prælatos, omniúmque manibus humiliter aquam fundens, cibos apponens, pocula ministrans, ac denique cum illis discumbens, quod nullum Pontificum fecisse nouerat: dum surrexit ab epulis in faciem suam coram omnibus procidit, rogánsque, vt pro Eccles. Cathol. pro Imper. ac pro ipso preces Deo offerrent, demùm in laudes Nicolai prorupit, eiúsque memoriam in sacris Diptychis celebrari rescripsit ad Synodum Trecensem.

Concilium Gener: VIII. Constant. IV.

Anno 869 *Basilius Constantinop. Imperator Photium, qui de Sede Const. deturbarat Patriarcham legitimum, deiecit, & exulantem à 9. annis Ignatium restituit: postea legationem misit ad Adrianum pro indicenda Synodo Oecumenica. Itaque Papa remittens Legatos Basilij associauit eis suos à Latere* Donatum *Ostiensem Episc.* Marinum, *S. R. E, Diaconum,* Stephanum *Nepetinum Episc. Causa fuit, vt prospiceretur lapsis, qui Photio sæpius excommunicato communicarant, & plenissimè consuleretur statui Eccl Orientalis.*

In ipsa Actione prima pauci notantur Episcopi. Primò præfati Legati Papæ, locum tenentes Patriarcharum Antioch. & Hierosol. Ignatius Constantinopol. Imperator, cum pluribus Patriciis, iis considentibus Ingredi iussi

sunt Episcopi, qui nunquam desciuerant ab Ignatio, gloriosi Confessores, eius causâ multa perpessi, omnes numero duodecim, & non ampliùs; vnde videas miserandum Orientalis Eccl. naufragium. Caterùm annumeratis iis, qui recantantes palinodiam Synodo subscripserunt, in fine recẽsentur interfuisse huic Synod. 102. Episc. Ita Nicetas.

Hic post lectam Imperatoris exhortationem ad Synodum, ea exegit à Legatis Rom. litteras delegationis suæ: qui cum respondissent hoc nunquam factũ fuisse, Bahanes vir primarius apud Imp. qui gessit in Synodo munus Iudicis cognitoris, videlicet definienda proponendi, & rogandi Patrum sententias, dixit istud non peti in dedecus Apostolici throni, sed quòd nuperi Legati Rodoaldus, & Zacharias tot decepissent, alia in mandatis habentes, & alia facientes: obtulerunt itaque Legendas litteras Adriani, quibus mandata eius continebantur. Summa libelli Apostolici editi à Nicolao, quem dedit Adrianus Legatis à Synodo profitendum. Approbatio immaculata Fi-

dei Sedis Romanæ. Anathematizatio omnium hæresum, & maximè Iconomachorum, atque etiam Photij alienæ Sedis inuasoris. Lecto libello, eodemque omnium vna voce laudato & approbato, lecta est etiam, & approbata definitio Sedium Patriarchalium super Photij depositione, quæ conueniebat cum Romana à Nicolao facta.

Actione secunda venerunt qui adhæserant Photio, & proferentes libellos pœnitentiæ coram Synodo recepti sunt cum sola manus impositione.

Actione 3. cùm alij lapsi Antistites noluissent libellum à Papa missum suscipere, à Synodo non sunt recepti.

Act. 4. Lecta est Epistola Nicolai ad Michaëlem Imper. missa per Rodoaldum & Zachariam olim Episcopos, in qua ostendit Cæsari hominem laicum non promouendum ad Sacerdotium subitò sed per suos gradus, sicut Sardinense Concilium (vt de laicis non eligerentur Antistites, in cap. 13. prohibuit.) Item Cælestin. Leo, Gelasius, Lecta est altera Nicolai ad Photium, in qua inuehitur in illum propter vsur-

patum Sacerdotium contra ordinem Canonum. Deinde respondet ad allegata Photij, quòd exemplo aliorum fecisset.

Vectario qui ex Pratore Vrbano Catechumenus Sacerdotium susceperat in 2. Synodo Generali, & in locum Gregorij Nazianz. se abdicantis electus fuerat 381. Episcop. Constantinop. id necessitate semel factum, non esse tenendum ad exemplum, Tarasio qui ex Secretario Imperatoris ordinatus fuerat Patriarcha Constant. anno 784. Paulo abdicante, & in Monasterium secedente, respondit id, & necessitate, & votis Orthodoxorum conspirantibus, & diuino calculo, quòd fidei zelo, & authoritate præstaret, ipsôque renitente factũ. Ambrosio qui ex Catechumeno ad Mediol. Episcopum assumptus, respondet non instinctu hominum, sed de vocatione miraculísque electum.

Actione 5 Photius inuitus ducitur ad Synodum per laicos ei remensi suscipere Epistolas Nicolai, licèt vndique conuicto & condemnato tempus ad resipiscendum concessum est, vocatique sunt Photiani, iisque data induciæ 7. dierum.

Act. 6. Septima verò Photius introducitur, qui cum baculo innixus ingrederetur, Marinus iussit auferri, dicens: Baculus signum est dignitatis Pastoralis, iste lupus est, non Pastor; cúmque pertinacior existeret recitatæ sunt damnationes Rom. Pont. in eum sæpiùs promulgata, ibique conclamati anathismi in eum stantem.

Actione 8 Combusta sunt acta Conciliabuli Photiani, in quibus detectæ sunt falsitates, & impostura contra Nicolaum Papam, & Ignatium, quibus ausus fuerat retorquere anathema in Papam, &c Postremò editi sunt Canones, numero 27. Subscripsitque Imperator post Patriarchas, consequenter 102. Episcopi, Photius missus est in exilium: eius facta rescissa: Episcopi depositi, & Sacerdotio destituti: consecratæ ab eo Ecclesiæ, profanatæ & dirutæ. Continet tamen Photius per Epistolas ab exilio scriptas Sectarios suos, & Bohanem Patricium occultè sibi amicum in sui patrocinium excitat. Hæc de Conc. satis anno 871. Adrian. rogatur ab Imp. & Patriarcha, vt dis-

penset cum promotis à Photio: negat ipse, quòd ipse Photius cùm ab excom. & depositis Episcopis fuisset ordinatus, nunquam approbatus fuisset Episcopus, ideóque nec potuisset alios ordinare Ludouicum successorem Lotharij fratris coronat Imperatorem ipso die Pentecostes Romæ. Obit commendatissimus ann. 4. m. 10. d. 17.

72 IOANNES VIII. Romanus, post duos menses consecratur; accersit 875. Carolum Caluum, & coronat Imperatorem. Absoluit Ludouicum *II.* à iuramento, quod coactus præstiterat incarceratus ab Adelgiso Duci Beneuenti. Annonius & Otho Frigien. scribunt huic soli Rom. Pontifici accidisse, vt spatio 4. annorum, tres Imperatores coronauerit Carolum *II.* Caluum, Ludouicum *II.* Balbum & Carolum *III.* Crassum. Anno 6. misit legationem ad visitandam Eccl. Constantinop. quam Imperator requisiuerat, depositionem minitatus Ignatio Patriarch. Constantinop. si intra 2. Menses diœcesim Bulgariæ subiectam Rom. Eccles. non dimitteret. Inuasa Româ à Tyrannis Comite Spoletano, & Adelberto Marchione Tusciæ, malè tractatus cum Clero, omnibúsque rebus in vrbe confusis abscedit in Gallias asportans plures Reliquias. Arelatè aduentans Rostagno concessit pallium, quem Legatum suum in Galliis esse voluit, ac per ipsum

hæresim Simoniacam, tunc vrgentem extirpari. Concilium indixit Trecis, ibi audit querelam Hincmari Episc. Laudunensis, qui cæcus licet, in Synodum inductus libellum in ea obtulit, continentem ea quæ à patruo suo Archiep. Rhemensi, passus erat pro defensione iurium Sedis Apost. ad quam vocatus ab Adriano 871. accedere non est permissus, sed in itinere spoliatus, depositúsque in Synodo Dusiacensi eiectus fuit in exilium, vbi ferreis diu detentus vinculis demùm post biennium excæcatus est. Restituit eum Papa in Sedem. relicta parte reddituum Henedulpho qui subrogatus fuerat Episcopatui, cuius ministerium interea obire iussus est, & permisit Hinc Maro Missam celebrare, ita Aimo lib. 5. c. 37. Ado in fine Chron. Ioan. ibi petit auxilium à Ludouico Imperat. & omnibus Episcopis contra inimicos Eccl. Romanæ, obtinet Besonem Comitem, qui reducat eum Romam; ad quam remeans, scribit ex ciuitate Papiæ ad Episcopos, sub Ludouici ditione constitutos; se indulgentiam concedere omnibus, quos pro defensione S. Dei Ecclesiæ in bello occidi iam contigisset, aut posset contingere. Interea Photius à decemnali iam exilio reuocatur Constantinopolim, inde verò contingente obitu Ignatij, inuadit iterum Sedem: pro cuius confirmatione Basilius Imp. legationem ad Ioannem mittit, & multi alij, cùm ad hoc idem deputatis Patriarchæ Hierosolymitani. Quòd autem annuerit Papa, multæ intercesserunt tunc causæ; Græcorum potentia in Italia,

Episcopus cæcus permissus celebrare Missam.

Indulgētia pro viuis & defunctis

cùm iam Beneuentani, & Capuani à Francis ad Basilium defecissent.

Eiusdem promissiones de liberanda *Italia*, ac præcipuè ipsâ Rom. Eccles. ab incursionibus Sarracenorum, & infestationibus Comitum vicinorum Romæ, déque reuocanda sub Rom. diœcesi Bulgarorum: item prætexebatur bonum pacis, & vnio Ecclesiarum, quæ ob reiectum Photium maximo diuiderentur Schismate: Denique quòd mendaci relatione Basilius testatus esset, restitutionem Photij desiderari etiam ab iis qui à sancto Methodio & *Ignatio* ordinati fuissent. Hæc prudentia carnis, Deo & Ecclesiæ inimica considerauit *Ioannes*, sicque quod nullus fecerat prædecessorum, ipse maxima Orthodoxorum commotione perfecit; Hincque accidere potuit, vt ob nimiam animi facilitatem & mollitudinem, abiectâ penitus omni virilitate, idem non Papa Ioannes, vt Nicolaus & Adrian. qui constantissimè Photio restiterant, sed Papissa fuerit contumeliæ loco dictus, vtpotè quòd qui nec resistere sciret eunucho Photio, quique vinceretur à semiviro, non vir, sed esset fœmina potius nuncupandus, sicque nomen contumeliæ transierit posteris rerum insciis, in veritatis opinionem; rueritque à pluribus decantatum, *Ioannem* Octauum fuisse fœminam.

Vnde orta fabula Papissa.

Quanta autem mala eiusmodi factum Ioannis secuta sint vix credatur: nam Photius litteras Papæ ita falsauit, vt non solum restitutionem suam roborare, sed & octauam Synodum ab Adriano aduersus eum factam

damnare

damnare visæ sint (quod ex collatione versionis Photij, cum Autographo conseruato Romæ in Regesto euincitur.)Has autem sic adulteratas promulgauit in *P*seudosynodo, quam collectis 383. Episcopis habuit, in qua ipse præcessit Legatos, quos Papa miserat, vt Ecclesiæ Constantinop. prouiderent, & restitutionem Photij publicarent, ea tamen conditione, vt in Synodo misericordiam, vt moris erat, postularet. Anno 880. Ioannes damnat Synodum Photianam, & Photium, & ad hoc delegat Martinum, virum animo constantissimum, vt quæ perperam tres Legati gessissent, irrita redderet.

S. Ioan. anno 881. Carolum crassum coronat Imperatorem, cúmque Italia Principum, ac Saracenorum grassationibus premeretur, nec concilium haberet, mœrore obiit, cùm sedisset annos decem, & diem vnum.

MARINVS, Galleso oppido oriundus, Palumbi Presbyteri ex legitimo ante Sacerdotium matrimonio filius, qui maxima laude ter à Sede Apost. Legatus Constantinopol. missus fuerat, creatur post 13. dies. Photium cunctásque res ab eo gestas ad minus Episcopales damnat: hincque Basilius Imp. conatur eum de Solio deponere, obiicitque multa, quæ postea S. Stephanus VI. confutauit. Rescindens autem Marinus perperam facta decessoris sui, inter alia Formosum Episc. Portuensem, Apostolatu Bulgarorum, & magnis legationibus insignem restituit Episcopatui: quem damnans (nesci- 883

P

tur causa) Ioamnes iurare coëgerat, se in perpetuum laicâ communione contentum permansurum, sicque iuramento soluto Vrbem repetere iussit. Sedit laudabiliter ann. vnum, d. 20.

884 ADRIANVS III. Romanus, post duos dies subrogatur, qui inhærens sancti Decessoris sui vestigiis, execratus est & ipse Photium tanquam laicum agentem Const. Patriarcham, quamuis à Basilio rogaretur communionem ei impertiri. Cernens autem Imp. frustra se agere, hostiles & contumeliis refertas Epistolas ei scripsit, quas serò Romam perlatas post obitum Adriani Stephanus VI. recepit.

Duas edidit Constitutiones, vnam pro libera creatione Pontificis, ne in electione, aut consecratione illius expectaretur authoritas Imperatoris: quod enim instituisset iam Nicolaus I. fuit tantum ad præludium, aiunt Historici, non ad plenam determinationem aliam pro gloria Italiæ quam ab exterorum dominatu euincebat, & natiuæ genti subiiciebat cum titulo imperij si Carolus sine prole moreretur, quæ constitutio sortita est effectum, nam Carolus ob hebetudinem corporis & animi destitutus, & regno à primoribus, eiusdē & successor Adriani introduxit Comitem Guy & Imperatorem auguratus est. Sedit ann. 1. m. 3. d. 19.

Supprimitur hic Bonifacius VI. qui diebus quindecim vel electus vel intrusus fuit non numerandus inter Pontifices ait Spon-

danus, quia homo nefarius gradu bis deiectus; aiunt alij, quia canonicè electus.

STEPHANVS VI. Romanus, post aliquot dies assumptus est, miræ virtutis vir & 885.
pietatis, qui ipso die electionis Vrbi laboranti fame, aliisque incommodis ex locustarum deuastatione, & pluuiæ defectu optatam pluuiam copiosissimam impetrarit, quique aquam benedixerit cuius aspersione locustæ penitus sint expulsæ. Mox scribit ad Basil. Imper. pro defensione suorum Prædecessorum ipsum redarguens, quod pro Photio excommunicato tantopere laboret, Pontificúmque se iudicem constituat, quorum doctrinis sit dirigendus. Eo autem defuncto anno sequenti successit Leo cognomento Sapiens, qui Photium deposuit, & relegauit in Monasterium Armenorum, & in eius locum subrogauit germanum suum natu minimum Basilij, quem Pater Ecclesiæ destinauerat: sed quod iste Stephanus nomine fuisset à Photio ordinatus Diaconus, essétque lex Ecclesiastica, vt ordinati à Photio cessarent omnino, nec maiori gradu eleuarentur, missa est legatio ad Stephanum pro dissimulatione. Extat rescriptum Papæ ad Heribertum Arch. Moguntinum, quo explodit purgationem per ferrum candens, vel Aquam feruentem fieri solitam, tanquam iudicium Dei. Sedit an. sex.

FORMOSVS, Romanus, fortunæ inconstantiâ variè iactatus assumitur. 891.

SCHISMA XII.

Alberici factione *Sergius* Diaconus sedit aliquot dies, vt asserit Luitprandus, sed eo relegato extinctum est Schisma, & Formosus ex Episcopo Portuensi fit Romanus, (quod fieri non consueuerat; nam hactenus Pontifices ex ipsa tantùm Romana Ecclesia assumebantur)

Rescripsit se dispensare cum laicis, qui Photio adhæsissent: Episcopos autem & Sacerdotes ab eodem ordinatos, ita in communionem admitti velle, si priùs oblatis libellis se deliquisse faterentur, & pœnitentiâ veniam deprecarentur. Ad quæ omnia peragenda duos Episcopos misit Constantinop.

Anno 896. Arnulphum Regem Germaniæ coronat Imperatorem, qui ex suo consensu Romam armis cœperat, & de vexationibus in Pontificem Romanos castigauit.

Laborauit Formosus pro Carolo Simplici, scripsitque ad Othonem occupantem eius regnum, & ad Carolum, qualiter in regno esset agendum. Sedit annos sex.

897. STEPHANVS VII. Romanus, sufficitur per Adelbertos potentissimos, sicque Bonifacius inuasor Sedis pulsus est, qui eam tenuerat 15. dies non numerandus inter Pontifices, ait Spondan. vtpotè homo nefarius, bis gradu depositus, à Diaconatu primùm, deinde à Presbyteratu, & deinde à Ioanne IX. in Romana Synodo 9. annis posthac damnatus.

Hic incipiunt infœlicissima & luctuosissima Ecclesiæ Rom. tempora, quibus maiorem sustinuit persecutionem per Adelbertos Marchiones potentissimos Tusciæ, qui occupata munitione S. Angeli, omnia pro arbitrio faciebant, quàm vsquam passa sit à Gentilibus, aut ab hæreticis, vel Schismaticis. Verùm etsi sæpiùs deforme valdè, turpéque ab ipsis apponi Ecclesiæ caput contigerit; tolerandum tamen fuit, quòd non penitùs amens sit inuentum, sed Catholica fide semper constiterit, virtute orationis Christi pro inconcussa fide Successorum Petri.

Stephanus Formosum decessorem odio habens, quòd à Papatu priùs consequendo eum arcuisset, eius decreta abrogauit, & sacrilegus in cadauer extitit, vt constat ex Actis Ioannis IX. in Synodo. necnon ex Luitprando lib 1. cap 8.& aliis. Illud enim ex sepulchro extrahens, atque in Sedem Rom. Pontificaliter indutum collocans, cùm tanquam viuenti exprobrasset, quòd nimiâ ambitione ex Portuensi Episcopo Sedem Apost. occupasset, illud ipsum cadauer sic damnatum, sacrisque mox exutum vestimentis, ac tribus digitis mutilatum, quibus benedicere moris est, in Tiberim iactauit, cunctósque quos idem Formosus ordinauerat gradu deposuit, iterúmque ordinauit. Ita furore percitus homo, non quod iure liceret, sed quod exæstuans rabies persuaderet scandalosè perfecit reclamantibus, ait Sigibert, omnibus qui aderant. Peius tamen fuit, quòd tam nefa-

rium ſcelus Synodo ſuorum collectâ probarit, quæ poſtea legitimè reſciſſa, ignique tradita fuit à Ioanne IX.

Id myſtice deteſtatum à Baſilica Lateran. notatur, cùm ipſo tempore perpetrationis ab altari vſque ad portas ſolo penitùs proſtrata corruit, Sanctuario dumtaxat relicto, in quo ipſa Sedes Pontificis exiſtebat. Sicut & quantæ pietatis fuiſſet Formoſus, inde demonſtratum eſt, quod vt refert Luitprandus, dum eius corpus à piſcatoribus poſtmodum inuentum ad S. Petri deportatum eſſet, Sanctorum imagines illud in loculo poſitum venerabiliter ſalutauerint Colligitur ex Sergij Epitaphio, quod 10. poſt annis Sergius inſculpſit Stephani tumulo, ipſum fuiſſe expulſum anno 4. & detruſum in carcerem, ibique ſtrangulatum: ita refert Spondan.

900 ROMANVS, patria Galleſianus in Tuſcia, filius fratris Marini præualente in Vrbe Romanorum factione aduerſus Adelbertum Tuſciæ Marchionem, creatus eſt. Sed vixit tantum menſes 4. & dies 20.

901 THEODORVS II. Romanus, ſuccedit, & moritur die 20.

901 IOANNES IX. Tiburtinus patria, & profeſſione Monachus, ordine Diaconus, poſt dies 11. creatur. Leonis Imp. Orientalis quartum matrimonium ratum eſſe voluit, cui refragabatur Patriarcha Conſt. Ann. 4. Berengarium Romam cum exercitu venientem,

qui Ludouic. oculis simul & imperio priuauerat, coactus est coronare: sed eo recedente vocauit Lambertum quem Formosus coronauerat, habitáque Romæ Synodo, vtriusque Regis iuribus examinatis, abrogata est Berengarij coronatio tanquam vi extorta. Quod autem non esset liberum Papæ Romæ degere, studentibus nonnullis Berengario, conuocauit Rauen. 74. Episcopos Lamber. & coram Synodum habuit, in qua quæ gesta sunt in Romana prædicta Synodo recitata sunt; videlicet damnatio Synodi Stephani Papæ aduersus Formosum, eiusque Actorum combustio: improbatio electionis Bonifacij, Restitutio ordinatorum à Formoso, & anathematizatio Sergij Presbyteri, aliorúmque qui Formosi sepulchrum temerare ausi fuissent.

Item constitutio de legitima electione Rom. Pontificis: confirmatio Imperij Lamberti, & reprobatio Berengarij: Prohibitio ne decedente Papâ (quæ mala consuetudo irrepserat) Patriarchium expilaretur, aut alibi Episcopia. Hæc, inquam, & alia quædam ad mores reformandos in Romana Synodo gesta, in Rauennate sunt electa & approbata. Obit post ann. tres & d. 15. qui missus à Deo visus est ad destruenda, quæ malè egerat Stephanus.

BENEDICTVS IV. Romanus, sequenti die subrogatur: huius sæculi moribus corruptissimis laudabiliter viuens; & amore in pauperes commendatissimus, Sedit 905
annos 3.

ſius miraculo non eſt inuentus, qui hocce perditiſſimo ſæculo ab ipſa Rom. Eccleſia ſe abſcinderet ſchiſmate, vel hæreſi tunc eam impugnaret. Sed omnes fidei vinculo & obedientiæ nexu iuncti perſtiterunt Lateranenſem Eccleſiam terræ motu collapſam reſtituit. Lotharium Regem Pariſiis viſit aut cuius forte in gratiam ferociter ſæuiit in iamdudum defunctum Formoſum qui à Francis ad exteros tranſtulit imperium. Sedit annos tres, non ſeptem, vt produnt nonnulli.

ANASTASIVS III. Romanus, ſubrogatur: modeſtè & integrè vixit. Expoſcente autem Berengario Papienſem Epiſcopum ſingularibus auxit priuilegiis, vt crucem præuiâ haberet in itinere, vmbella vteretur, equóque albo, & in Conciliis à læua Pontificis aſſideret. Sedit an. 2. men. 2. 910

LANDO patria Sabinus, ſubrogatur. Is Ioannem Presbyterū Rauennatem creauit Epiſcopum Bononienſem, inde autem Arch. Rauennatem in gratiam, ait Luitprād. Theodoræ potentiſſimi ſcorti Vrbi Romæ imperitantis, quæ Ioannem deperibat. Obiit menſe ſexto, & die 22. 912

IOANNES X. Rauennas Theodoræ opera, poſt 26. dies ex Arch. Rauenn. introducitur, quòd facilius Amaſia eo potiatur. In iſto & aliis intruſis legitimus Pontificatus nuſquam ventilatus eſt, quia accedebat conſenſus Cleri. Spiritus eius militaris vtilis 913

fuit Ecclesiæ, nam Sarracenos penitus debellauit, qui Apuliam & Calabriam deuastarant, Berengarium vnxit Imperatorem, anno 915. ad referendum gratiam, vt putatur, ob auxilium quod contulerat aduersus Sarracenos hoc eodem anno. Sequenti verò misit Legatum Compostellam ad venerandum corpus Iacobi Apostoli, cum litteris ad Sisenandum Episcopum vt iuges preces pro se funderet apud eundem Apostolum. Anno 925. confirmauit electionem pueri quinquennis filij Comitis Aquitaniæ, electi in Archiep. Rhemensem, delegans interim munia Pastoralia Episcopo Suessionensi. Ingens istud malum fuit. Marosia Romæ imperitans impulit Vidonem maritum suum Tusciæ dominantem fratrem Hugonis Regis Italiæ, vt Ioannem è Sede deponeret, & in carcerem detruderet anno 928. idque propter inuidiam in Petrum fratrem Papæ quem etiam ante oculos Pontificis interfecerunt, vt narrant Luitprand. lib. 3. cap. 12. Flodoard. in Chron. suffocato exinde Ioanne faucibus ceruicali occlusis. Sic dignum suis sceleribus finem accepit inuasor Sedis Apost. vt qui per Theodoram impudicam fœminam eam arripuit, per Maroziam æquè impudicam eiusdem Theodoræ filiam, ea simul cum vita caruerit, postquam sedisset an. 16.

Puer nōdū quinquenniu electus in Arch. Rhem.

928 LEO VI. Romanus, Christophori Primicerij filius subrogatur: detrusus & ipse in carcerem ibi defunctus est, cùm sedisset, mens. sex, d. 25.

STEPHANVS VIII. Romanus, post duos dies creatur: cuius mansuetudo & religionis affectus commendatur. Sedit annos 2. m. vnum, d. 15. 929

IOANNES XI. Romanus, Sergij III. ex scorto Marozia filius introducitur iuuenis adhuc: quandoquidem matrem adhuc amoribus aptam, & pulchritudine florentem haberet. Pontificatus eius fuit infaustus, nam detrusus fuit in carcerem ab Alberico ipsius Maroziæ filio quem ex Adelberto Marchione susceperat, à quo detentus coactus fuit anno 934. concedere Patriarchæ Constantinop. vt absque Pontificum permissu, ipse & successores vterentur palliis: id muneribus corruptus exegit Albericus à captiuo Papa, indéque mos inoleuit, ait Luitpr. vt & Episcopi totius Græciæ Palliis vtantur. Deus hanc Ecclesiæ suæ maculam inuri permisit ad maiorem eius splendorem more mulierum quæ ad innati candoris augmentũ muscas & nigredines sibi in facie appingunt. Obiit intrusus Ioan. patientissimus afflictionibus, & bene functus cum sedisset annos quatuor m. 10. 931

LEO VII. Romanuss postera die legitimè creatur: seruus Dei & paci consulens, ait Edoard. sedet ann. 3. m. 6. 936

STEPHANVS IX. Patriâ Germanus, cùm à Romanis operâ Ottonis Germanorum 939

Regis electus esset posthabitis Cardinalibus, concitauit in se Tyrannorum odium, adeò vt à quibusdam Sacrilegis crebris ictibus per Alberici tumultum fuerit facie deformatus, qui idcirco abstinuit à publico hominum congressu. Misit pallium Hugoni à pueritia electo Rhemensi Arch. à Rhemensibus publica legatione petitum. Anno 942. Francorum Proceribus aduersus Ludouicum Regem rebellantibus præcepit sub Anathemate, vt Regi suo obedientes essent; & paruerunt. Sed pauló post Ludouicus regno spoliatur à vassallis suis in fauorem Hugonis Capetij Comitis Parisiensis capitis tertiæ Regum Franc. sobolis. Sedit ann. tres, m. 4. d. 5.

943 MARINVS II. Romanus, post decem dies subrogatur: vacat Cleri & Monachorum reformationi. Constantinus Porphyrogen. soluit Edessenorum obsidionem mediante dono imaginis, quam sui Christus Abagaro miraculosè fecerat: hanc autem solemniter traduxit Constantinopolim, inde autem ob bella translata est Romam. Sedit annos 3. m. 6.

946 AGAPETVS II. Romanus, post 3. dies eligitur, Reipubl. Christianæ amator. Legatum misit in Galliam ad stabiliendum Ludouici regnum, quod factione Hugonis ducis variis nutabat insultibus. Anno 950. Lotario Italiæ Rege veneno sublato Berengarius vendicauit sibi regnum, atque in ipso finem

finem accepisse Imperium Francorum in Italia notat Leo Ostien. cùm autem in causa Episcopi Rhemensis sub Legato Agapeti indicta fuisset Synodus 31. Episcoporum præsentibus Ottone Rege Germaniæ & Ludouico Rege Franciæ, litteræ Hugonis ab Agapeto obtentæ falsato nomine Episcoporum subreptitiæ declaratæ sunt, ac proinde nullius vigoris : & Artaldo confirmata possessio Archiepisc. Rhemensis. Hugo autem inuasor, quem Hugo Dux intruderat, excommunicatus fuit donec pœnitentiam ageret. B. sedit sanctus Agapetus ann. 9. m. 6. dies 10.

IOANNES XII. Romanus, Alberici Principis filius, iam antea ex Clerico factus Vrbis Princeps Apostolicam Sedem inuasit, suggerentibus (vt ait Flodoard.) Romanis. At licet omnia quæ requiruntur ad legitimã electionem suppetiissent, ex ætate tamen longè dispari, quàm vt legitimè ordinari potuisset, redarguitur illegitimè electus, cum nec 17. annum ageret : hincque Otto. Imp. de eo octauum iam Papatus annum agente, dixit quibusdam querulis de eius excessibus, *Puer est, facilè bonorum mutabitur exemplo virorum.* Hunc tolerandum suasere illa perditissima tempora magis, quàm Ecclesiam schismate scindere, vtpote malo omnium pessimo. Hic autem primus notatur à Guilielmo Bibliothecario mutasse nomen, vt qui ex Octauiano voluerit nominari Ioannes; vel quod ex eo nomine eius patruus Ioan. X I. sit appellatus, vel vt in nomine saltem benè

955

Papa iuuenis & primus qui nomen mutauit.

possset audire in adulatoriis acclamationibus, quibus malè vsurpatum proferri soleret sacrum illud Elogium: ***Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes.*** Vocat in Italiam Ottonem Regem Germaniæ aduersus tyrannidem Berengarij ea conditione, vt Romam nō accederet quin prius legatis Apost. Sedis se se iuramento obligasset de conseruandis integris ipsius Pontificis & Ecclesiæ iuribus, ac restituendis bonis à tyrannis sublatis: cuius iuramenti forma extat recitata apud Gratian. *distinct.63. can.33. Tibi Domine.* Cæterùm vice versa ipse Ioannes, per eosdem Legatos suos promisit Ottoni imperij titulum ex more exhibendum. Quod fecit 962. vngens eum magna cum S.P.Q.R. honorificentia: Otto autem confirmauit, quæ Pipinus & Carolus Magnus olim ei contulissent, sed postea tyranni per vim abstulissent: quibus & alia addidit, pro remedio animæ suæ suorumque parentum. Donatio asseruatur in Castello S. Angeli. Cui quidem hanc inter alias inseruit Otto conditionem, vt secundùm quòd in pacto Eugenij Papæ successorúmque illius continere-tur, omnis Clerus & vniuersa populi Rom. Nobilitas ad Pontificum irrationabiles erga populum sibi subiectum asperitates retundendas iuramento se obligarent, quatenùs futura Pontificum electio canonicè fieret; & vt qui electus esset non antea consecraretur, quàm talem in præsentia Legatorum Imperatoris, vel Regis ipsius filij & totius populi facerer promissionem pro omnium satisfa-

ctione, atque futura conseruatione, qualem Leo Papa fecisse dignosceretur: Itemque vt Legati Pontificis. seu Imperatoris annuatim eidem Imperatori renuntiarent, qualiter singuli Duces ac Iudices à Papa constituti populo iustitiam facerent. Quæ quidem vt decernerentur vis præcedentium tyrannorum effecit, aduersus quos Imperatoris auxilium fuit opus implorare. Anno sequenti dissentio orta est inter Papam & Imperatorem. Papa motus quod Otto duos Cardinales rebelles suscepisset & subditos Pontificis sibi Sacramento adstringere diceretur, quódque ea, quæ Ecclesiæ essent restituere cunctaretur; ab eo deficiens contra iusiurandum Romæ ipsi præstitum, adhæsit Adelberto Berengarij filio, qui huc illucque discurrens quoscumque poterat sibi aduersus Ottonem attrahere satagebat. Otto excusat se per Legatos. Papa autem non admittit satisfactionem. Otto venit Romam cum exercitu; fugit Papa. Romani suscipiunt Imperatorem eique iurant, se nunquam electuros, aut consecraturos Papam præter consensum, aut electionem eius, vel filij sui. Hinc Otto habet Romæ Cõcilium mense Nouembri 963. Episcoporum Italiæ nonnullorumque Germanorum, & S. P. Q. R. atque in eo variis atrocibúsque obiectis in Ioannem criminibus, cùm ipse citatus à Synodo, vt de iis se purgaturus accederet, nihil aliud rescripsisset nisi se omnes Episcopos excommunicare si vllum alium Papam eligere præsumerent: nihilominus iidem annuente ipsorum peti-

tioni Imperatore in locum eius subrogant & consecrant *Leonem* eiusdem Ecclesiæ Protoscriniarium. Hæc *Luitprand. lib. 6. cap. 6.* Sigebertus autem notat laicum fuisse, cum electus est Pontifex. Vbi omnia illegitimè facta esse constat. 1. Episcopi agnoscebant Ioannem verum Papam, vbi ergo ipsis facultas cogendi Concilij, absque eius consensu; vbi citatio trina requisita ad damnationem? Ioannes autem eadem qua secundò citatus est, die damnatus est, qui nec nisi semel repertus est. Tum conuictus quis non deponitur, nisi datâ sententiâ subscriptâ. Hic nullâ dictâ ad simplicem rogationem Imperatoris datur successor inhabilis: tum omnia corruunt, quia ab excommunicatis fiunt: adde, quod hæreticum est asserere, propter peccata auferri à Pontificibus potestatem clauium; quod tamen expresè professi sunt in litteris ad Ioannem, post eius in ipsos latam excommunicationem. Adde, quod in moribus Papa à nemine iudicatur. Spuria ergo sunt omnia. Anno sequenti Romani Leonem expellentes reuocant Ioannem, qui collecta Synodo Leonem deposuit, & eius ac pro eo gesta cuncta cassauit, ordinatoremque excommunicauit, ordinatosque à Leone in pristinos gradus reiecit. Post hæc Ioannes tenuit Sedem quatuor mensibus: cumque extra Romam nocte cuiusdam viri vxore oblectaretur, percussus perhibetur. à Diabolo in temporibus, vel fortè à marito, ita vt mortuus sit intra 8. dies. Quæ si vera narrat Luitprand. contigerunt, non quia

iustè damnatus, vel iniustè reuocatus esset; sed quia vitam non emendasset. Sedit annos nouem.

964 BENEDICTVS V. R. E. Diaconus subrogatur: quod audiens Otto Romam reduxit in angustias, & fame laborantem accepit in deditionem: mox conuocauit Synodum, in qua exauctorauit Benedictum, restituto Leone: quod facinus Deus ipse vindicauit immissa peste sæuissima in eius exercitum, quâ Antistites multi cum aliis extincti sunt. Benedictus autem vir Sanctus traductus in Germaniam Hamburgi sancto fine quieuit. Gratian. dist. 63. refert institutum in hac Pseudo-Synodo à Leone Canonem, quo Ottoni Imper. eiusque successoribus Italiæ Regibus datum sit ius eligendi, atque ordinandi Romanos Pontifices, aliisque Archiep. & Episcopis inuestituras tribuendi. Qui si factus sit, nullius tamen esse roboris conuincitur, cùm ab illegitimo Papa sit promulgatus, quiduis agente in gratiam eius, qui ipsum intruserat. Adscititius tamen ostéditur à Spondano, vti & ille quem Sigebert. nomine Adriani Papæ profert in gratiã Caroli magni. Vide Gretserum. Obiit Leo Pseudo-Papa, post 13. menses, defuncto iam Benedicto.

SCHISMA XIII.

965 IOANNES XIII. Narniensis Episcopus, consulto Imperatore creatur à Romanis,

qui ius assumendi & deponendi Pontifices sibi competere credebant, mox autem mota in Ioannem (Seuerum in proceres) seditione & accito Rotfredo Campaniæ Comite, captiuum relegant Capuæ. Obitus Rotfredi Sedem restituit Ioanni quem viribus destituti ciues adciscunt, Papa autem ex gratitudine in Capuanos apud quos honorificè susceptus fuerat ciuitatem in Archiepiscopatum erexit. Rediit cum exercitu in vrbem Otto, & seuerissimè in seditionis authores animaduertit, exhumatur cadauer Rotfredi & membratim proscinditur. Præfectus vrbis caput tumultuantis turbæ raptatur, & ignominiosè flagellatus suspensus fuit per pedes collo equi Constantiniani dein catenis vinctus traducitur in Germaniam. Imperatoria hæc vindicta desiit in munificen-singularem qua Otto confirmauit donationem Pipini, Caroli & Ludouici Pij & Rauennam à Berengario vsurpatam cum dependentiis reddidit Ecclesiæ. Ioannes ex gratitudine iuniorem Ottonem imperiali corona donauit, & consortem eius Theophaniam Imperatoris Græcorum filiam. In munimentum & augmentum tantæ solemnitatis publicæque lætitiæ anno 968. eleuata est campana miræ magnitudinis recens ære fusa quã priùs sacris ritibus Papa consecrauit, atque Ioannis nomine (cuius Ecclesiæ esset vsui) nuncupauit; hincque inualuit vsus benedicendi campanas. Sub hoc Pontifice Polonia fidem Catholicam suscepit Acciditque vt quidam Comes Ottonis dæmoniacus sana-

tus fuerit ex contactu catenæ B.Petri. Sedit annos 6. men. 11.

DONVS, seu Domnio Romanus, laudabiliter sedit tres menses, & obiit. 972

BENEDICTVS VI. dono trium mensium Pontifici subrogatur. Probauit is quantum possit sceleratus & potentia fretus ciuis: Circius Papam violenta manu captum in carcerem S. Angeli detrusum strangulauit, vt Francono filio Ferrucij Cardinali Diacono ista perurgenti viam ad thronum Petri aperiret. Sic itaque Franconus inuasit Sedem, quam sub nomine Bonifacij VII. tenuit 13. mensibus, verùm vbi tyrannus non numeratur ab antiquioribus inter Rom. Pontifices; nam Leo Ostiensis lib. 2. cap. 4. Benedicto VI. immediatè successisse Benedictum VII. tradit. 972

BENEDICTVS VII. Romanus, ex Albericis satus, exagitans vrgensque Bonifacium inuasorem Sedis coëgit abire. Qui nefandissimus homo antequam recederet vrbe, Vaticanam Basilicam spoliauit & Constantinopolim fugit: in cuius locum omnium suffragio idem Benedictus ex Sutrino Episcopo factus est Papa: vir optimus. Arnulphum Episcopum Rhemensem seditione pulsum Sedi suæ restituit, & Germanorum in creando Ottone tertio Imperatore electionem approbauit: cúmque sedisset annos 9. m. 1. d. 10. Obiit sepultúsque est in Basi- 975

lica S. Cruc. in Hierusalem dictâ.

984 IOANNES XIV. Episcopus Papiensis, olimque Ottoni II. Archicancellarius subrogatur: eius initio Sodalitium institutum est Romæ pro defunctis, quo singuli consodalium, pro singulis defunctis 40. Missas celebrarent. Extat adhuc incisum monumentum in marmore in Diaconia SS. Cosmæ & Damiani. Exactis à Ioanne 3. mensibus, rediit inuasor & expilator Bonifacius, qui suorum factione potens Papam detrusit in S. Angeli munitionem, quæ tenebatur à suis: ibique 4. detentum mensibus fame perire coëgit, ac mortuum exposuit spectandum omnibus, pro foribus Castelli. Hæc habet antiquus codex Vaticanus: ex quo constat extinctum fuisse Ioannem XIV. die 14. Augusti, cum sedisset mens. 8. Qui verò post illum sacrilegus prædo Sedem iterùm inuasit *Bonifacius* Deo vltore, post 4. ab eius nece menses repentina morte percussus est: quem sui ipsius fautores, post tetræ animæ exhalationem cæsum, & lanceis confossum, nudum, per pedes tractum, insepultum abiecerunt; licèt eum quidam Clerici postea sepelierint.

Institutio Romæ sodalitij pro defunctis.

985 IOANNES XV. Romanus, Leonis Presbyteri legitimus filius creatur: sed cum eodem tempore nouus in Vrbe Tyrannus Crescentius Numentanus munitionem S. Angeli titulo Consulatus possidere aggressus, inde nonnihil Pontificem infestare cœpisset, ille

timore perterritus secessit in Tusciam, & ad Ottonem legationes misit: à quo timens Crescentius Papam honorificâ legatione reuocauit in Vrbem, & piis obsequiis se cum fautoribus ei subiecit facta osculatione pedum præ foribus S. Ioann. Lateran. à Clericis fuit odio habitus, quòd diuina & humana cognatis, & affinibus suis elargiretur. Hugo Capetus primus à Ludouico vltimo Carolinorum Rex Franciæ legationem ad Ioannem Papam misit, anno 994. qua eum inuitauit in Gallias ad componendas discordias Rhemensis Ecclesiæ: ipse autem misit Legatum Abbatem Monasterij S. Bonifacij Romæ. Subrogatur mortuo Prædone Bonifacio morte repentina, qui Arnulphum filium naturalem Lotharij restituit Rhemensi Sedi & interdixit Episcopos qui quæsito prætextu traditionis vrbis in manus inimicorum eum abdicarant subrogato Geberto præceptore Roberti filij Hugonis Regis, quem deposuit. Obiit cùm sedisset annos 10. m. 4. d. 11.

GREGORIVS V. Saxo Germanus, consanguineus Imperatoris assumitur eo præsente, ait Platina, nec non & Ditmarus: sed deprauatâ lectione, nam plurium lectione cõstat ante aduentum Ottonis in Vrbem, creatum fuisse Gregorium, & post hæc per Crescentium Consulem Episcopum Placentinum Calabrum natione, & patria Rossanensem, appellatum Ioannem XVI. eleuatum fuisse in Sedem Apostolicam, sicque duobus simul creatis Pontificibus conflatum esse 995

ſchiſma in Eccleſia. Ita ſcribit Glaber Rodulphus Monachus Cluniacen. lib. 1. c 4. additque Ottonem compertâ expulſione Gregorij propinqui ſui, & introductione Ioannis Romam cum permaximo exercitu properaſſe, ac Ioannem manibus auribuſque truncaſſe, & oculis priuaſſe: Creſcentium verò in munitione S. Angeli ſe continentē, inde non niſi iuramento firmata promiſſione deduci potuiſſe ab Ottone, ſed de ita decepto ſummum fuiſſe capitis truncatione ſupplicium. Addit autem Petrus Damiani, Ottonem de eo crimine confeſſum S. Romualdo pœnitentiam iniunctam ſuſcepiſſe, vt nudis pedibus ad Garganum montem Apuliæ peregrinaretur, &c. Hoc anno 996. Gregorius coronauit Ottonem Imperatorem; deinde eiuſdem Imperatoris conſilio, Concilium coëgit Romæ, in quo licet Acta perierint, *Electores Imperij inſtituti ſunt.* Cuius rei decernendæ Gregorio ipſe Otto author fuiſſe videri poteſt, quòd abſque liberis eſſet, & ſpes omnis dempta vt in filium (quod fecerant ex indulgentia Rom. Pontificum ipſius auus ac pater) transferret Imperium. Quòd autem Gregorius V. Electores inſtituerit. non autem Gregorius X. qui Pontificatum iniit anno 1271. vt plerique decepti ab Onuphrio Panuino contendunt) conſtat ex probationibus quas affert Bellarmin. lib. 3. de tranſlatione Impeij Rom. cap. 8. Ex his affero inſtrumentum publicum Electorum Imperij ad Nicolaum *III.* Pontificem miſſum. *Nos Principes Imperij vniuerſis præſentem*

SCHISMA 14.

paginam inspecturis, Complectens vt olim sibi Romana mater Ecclesia quadam quasi Germana charitate Germaniam, &c. Illud *olim* malè insereretur, si referretur ad Gregorium X. forsan Gregor. V. omnes Principes feudatarios Imperij designauit, quorum quidem suffragio, post Ottonis *III.* obitum quotquot electi fuerunt Imperatores intra ducentos annos, non septem dumtaxat Electorum designati fuerunt. Numerus autem *VII.* electorum definitus fuit, in Concilio Oecumenico Lugdun. an. 1245. sub *I*nnoc. IV. videlicet Ecclesiastici tres Archiep. Coloniensis Moguntinus, & Salsburgensis: laici quatuor Duces: Austriæ, Bauariæ, Saxonum, & Brabantiæ. Stetit numerus conscriptus perseuerauitque in futurum: personæ autem quatuor mutatæ, vt pro Salsburgensi positus sit Arch. Treuerensis; próque illis tribus Ducibus Austriæ, Bauariæ, atque Brabantiæ, fuerint subrogati Comes Palatinus Rheni, Marchio Brandeburgensis, atque Rex Boëmiæ, qui potius locum teneret definitoris, si discrepent electores, quàm vnius ex electoribus. A quonam autem, retento numero *VII.* facta fuerit mutatio ista, num ab eodem *I*nnocentio Papa præsidente personaliter Concilio, vel alio ex successoribus eius, me latet: ex consensu autem Germaniæ Principum, id esse sancitum scribit Albert. Abbas Stadensis in Chron. Sedit Gregor. ann. 2. men. 8. d. 6.

999 SYLVESTER II. Gallus Aquitanus, ex Monacho Floriacensi ad Ligerim fluuium Episcopus Rhemensis, deinde authoritate Ottonis Tertij Imper. Episcopus Rauennas, hinc Romanum thronum obtinuit: ne enim Pontificatus, quo Germanus homo Gregorius perfunctus erat, in Romanum aliquem relaberetur (suspectam enim & nusquam tutam fidem Otto expertus fuerat Romanorum) ipsum Gerbertum, vt vocabatur, mox eligendum curauit, hominem alioqui astutum, & in gratiam se Principum insinuandi maximum artificem, tantâ Sede, ait Spondan. indignum, vtpote quam scriptis aliàs dirè proscidisset: quem tamen adulatus Ottoni S.P.Q.R. dicitur postulasse. Mathematices insigniter eruditus, & Astrologiæ sciẽtissimus: hincque præbuit ansam apud ignaros opinandi, quod Magicis incantationibus ad tantum culmen eleuatus esset: quòd Benno Pseudo-Cardinalis de eo effutiit, cuius testimonio perculsi recentiores Scriptores, dubitarunt an annumerandus esset inter Pontifices, quem crederent à Diabolo fuisse promotum. Magni ab Ottone Imper. & Roberto Galliarum Rege æstimatus, & apud antiquiores sui temporis Dimarum, Lambertum, Hermanum, Marianum Scotum, commendatissimus: qui plures edidit libros quorum causâ ingentem sibi vndique comparare Bibliothecam laborauit. Prudenter administrauit Pontificatum, cultor sanctorum virorum, & iurium Ecclesiæ defensor, pro cuius subsidio

ſubſidio primus bellum ſacrum conclamauit Epiſtolâ Parenecticâ. Sedit annos 4. & menſem, dies 10. cuius ſepulchro Sergius Papa Epitaphium appoſuit in baſilica Lateran.

IOANNES XVI. dictus XVIII. Romanus, ſedit menſes quinque & dies aliquot, vt habent Iudices Vaticani. 1003

IOANNES XVII. Romanus, dictus communiter XIX. quia hoc nomine includuntur Schiſmatici, qui non eſſent recenſendi, ſed ad euitandam Lectoribus perplexitatem, & in hoc nomine confuſionem, numerantur. Huius tempore Conſt. Eccl. cum Rom. coniuncta eſt Catholica communione, & à Sergio Patriarcha ipſius Ioannis nomen in ſacra Diptyca relatum. Monachis Caſſinenſibus multa conceſſit priuilegia. Sedit ann. 5. m. 7. d. 21. 1003

SERGIVS IV. Romanus, Epiſcopus Albanenſis, tunc Petrus nuncupatus; ſed cui ob reuerentiam Apoſtoli nomen mutare placuit, vel vt aſſerit Ditmarus, quod *Buccaporci* diceretur: aſſumptus eſt poſt 43. dies. Quam mutationem nominis rationabiliter imitati ſunt Pontifices: primò, quòd Chriſtus Petro in Apoſtolum aſſumpto nouum nomen impoſuit. Secundò, quòd Papa mutari debet ad perfectionem vitæ & famæ. Tertiò, quòd turpe eſſet, eum qui ad tam decorum dignitatis gradum aſcendit, nomine inhoneſto appellari. 1009

R

Hoc anno Iudæi apud Aurelianensem Galliæ ciuitatem degentes, cæteris omnibus nequiores, consilio inito fugitiuum quendam seruum Cænobij S. Mariæ Meletensis, pecunia corruptũ, sub peregrini habitu clàm miserunt ad Principem Babylonis cum litteris hebraicè scriptis, iisdemque pictaciolis ferri baculo insertis, ne quo casu possent ab eo diuelli: quibus significarent ei, nisi celerius Ecclesiam Christianorum subuerteret, breui Christianos illum priuaturos regno. Itaque Princeps furore arreptus mox Hierosol. misit qui templum funditus subuerterunt: sed ipsum concauum sepulchri Christi tumulum nullo conatu quassare valuerunt. Cùm autem paulò post manifestatum esset, *Iu*dæorum perfidiâ templum Domini subuersum esse, communi Christianorum consensu decretum est, vt cuncti Iudæi per vniuersum orbem ab eorum terris expellerentur: ita vt vix pauci residui fierent in Orbe Romano. Ipse verò litterarum gerulus Aurelianum reuersus atque detectus, traditus est igni. Quo eodem anno maiori decore restauratum fuit templum à matre Ammirati, siue Principis Babylonis, fœminâ Christianissimâ, cuius & vir occultè Christianus fuerat. Sergius Principes Italiæ mouit ad expellendos è Sicilia Sarracenos. Insigne parauit sepulchrum Syluestro: vt magiæ notam dilueret, quam ob peritiam matheseos incurrerat. Sedit an. 2. m. 8.

BENEDICTVS VIII. Romanus ex Comitibus Tuſculanis ſubſtituitur. Fuit autem SCHISMA quo aduerſus eum contra Sacros Canones creatus eſt *Gregorius*, qui pollens potentia Romanorum eum ab Vrbe expulit. Sed Henricus Rex Germaniæ Romam venit anno ſequenti, vt benedictum in ſuam Sedem reſtitueret, qui ad eum confugerat. Ex his tamen quæ Glaber narrat, intelligitur præmiſſum fuiſſe Benedictum, ad cuius aduentum Gregorius abdicauit. Henrico obuiam proceſſit Papa, & inſigne Imperij, pomum ſcilicet aureum pretioſiſſimis ornatum gemmis, deſuper inſerta aurea Cruce, quod fabricarat, ei tradidit; quò intelligeret non aliter debere imperare, vel militare in mundo; quàm ſi egregiis virtutibus exornatus eſſet, & dignus haberetur viuificæ Crucis protegi vexillo. Coronauit eum Papa an. 1014. & Chunegundem coniugem, præuia data reſponſione in atrio Vaticanæ Baſilicæ, quòd Patronus & defenſor foret Eccleſiæ; cuius priuilegia & liberam lectionem Papæ poſt inunctionem confirmauit. 101

A. Sarracenos Eccleſiæ littora inuadentes, Benedictus comparatâ validâ claſſe ad internecionem deleuit, ipſorum Rege fugâ lapſo.

B. Imperator animaduertens non dici Romæ Symbolum in Miſſa poſt Euangelium (quod tamen alibi canebatur) reſponſum habet, quòd Romana Eccleſia non fuiſſet aliquando hæreſi infecta, ſed ſecundùm Petri doctrinam in ſoliditate fidei permaneret inconcuſ-

ſa. At, inquit, & ideò magis neceſſarium eſt Symbolum frequenter decantare. Sic ſuſcepta eſt conſuetudo aliena. Sedit annos 12. quem à purgatoriis pœnis liberatum precibus S. Odilonis Abbatis, & Monachorum Cluniac. quos plurimùm coluerat, ſcribit Petr. Damian. narrátque eum priùs apparuiſſe Epiſcopo Capreæ, monentem vt denuntiaret Ioanni ſucceſſori impendere certam pecuniam pauperibus pro ſui ipſius à Purgatorio liberatione; quia quæ pro eo iam erogata fuiſſet, nihil ei penitus profuiſſet, quia de rapiuis & iniuſtitiis acquiſita erat.

1024 IOANNES XX. Benedicti frater, cognomento *Romanus*, repentè ex laico conſtitutus eſt Pontifex, largitione pecuniæ, vt tradit Glaber lib. 4. c. 1. Eius initio Græci Imp. Baſil. & Patriarcha Conſtant. tentant obtinere, vt liceret in ſuo Orbe, ſicut Roma in vniuerſo, Eccleſiam Conſtantin. *Vniuerſalem* dici & haberi. Quod Ioannes excæcatus muneribus clanculò pertentaſſe concedere, ſcribit Glaber: ſed rei famâ diuulgata, ingentique ab omnibus tumultu excitato, grauiſſimiſque aduerſus hæc præſumpta litteris datis à Vvilelmo Abbate S. Benigni in Gallia, magnæ doctrinæ & authoritatis viro; ab intento cohibitus fuit, vacuique receſſerunt Legati Græci. Regem Germaniæ Conradum ſolemni ritu coronauit Imper. S. Romuald. Abbatem defunctum 1027. canonizauit quinquennio ab obitu, vt ſcribit Petr. Damiani; ſed ritu temporis huius, qui erat, vt

petentibus concederet Apost. Sedes super corpus defuncti altaria construere & Missas celebrare. Sedit an. 9. m. 8. *Canonizandi ritus huius temporis.*

BENEDICTVS IX. Romanus, *Puer decem annorum*, Alberici Comitis Tusculani filius, & duorum præcedentium Pont. nepos, tyrannide Patris, ægrè ferentis Papatum successione duorum Germanorum stabilitum egredi è domo sua, intrusus est. Vt autem tantum nefas Albericus attentare præsumpserit, præcesserat exemplum in puerulo electo Archiep. Rhemensi, cui ad functiones Episcopales obeundas coadiutor fuerat datus Episcopus. Ingemuisse Orbem ad hanc intrusionem, testatur Glaber hanc videns, qui ait, Romanos hoc fecisse intercedente pecunia, & frequenter intrusum deiecisse, ac inhonestè receptum nullâ potestate viguisse. Habitus tamen fuit legitimus Papa, à quo petierunt & obtinuerunt pallium tres Archiep. Hamburgenses, sibi succedentes, viri sanctitate insignes: tanta videlicet vigebat tunc obseruantia erga Rom Ecclesiam, vt quemcumque audirent throno Petri insidere, colere eum & venerari non detractarent. Anno 1037. Benedictus retulit in Sanctorum numerum Simeonem Anachoretam, inclusum apud Treueros, qui hoc eodem anno ex hac vita migrauit. Anno 1041. Legatio facta est ad Pontificem pro dispensando Casimiro Monacho Cluniacensi professo, & Diacono, vt Poloniæ hæreditarium regnum susciperet, ad petitionem Procerum Regni, 1033 *Papa dispensat Monachũ Diaconum, vt ducat uxorem.*

quod dissipabatur. *Indulsit* Papa post longam consultationem, eidèmque regulâ monasticâ & Diaconatus ordine soluto, vxorem ducere & successores generare permisit, impositâ certâ conditione Polonis. Anno 1044.

SCHISMA XV.

Tres Pontifices simul habens.

Romani, inquit Hermanus, Benedictum Papam multis criminatum Sede suâ pellunt, & Cardinalem Sabinum, qui Siluester III. nuncupatus est, in eius locum statuunt, qui Sedem occupauit mense vno & diebus 19. quem tamen postea Benedictus excussit, excommunicauit & expulit, sicque pristino statui est restitutus, annitentibus Tusculanis proceribus, potentissimæ contrariæ factioni Ptolomæi ciuis Rom. Octauiæ vt gloriabatur, gentis præualentibus. Nec multò pòst ipse Benedictus inuisum se cunctis cernens, *Ioanni* R.E. Archipresb. Pontificatum remisit, & se recepit in paternam domum, cupiditates suas, ait Leo Ost. liberiùs executurus, Certum est tamen eundem dimissam repetiisse Cathedram. Traditque Otto Frisingensis, simul tres illos Anti-Pontifices, diuisis inter se redditibus Romæ sedere visos esse, vnum ad S. Petrum, alterum ad S. Mariam maiorem, & Benedictum in Palat. Lateran. omnésque flagitiosam ac turpem vitam duxisse, vt se ab ipsis Romanis in Vrbe audiuisse testatur Ioannes Gratinnus Presbyter vi-

dens hunc miserrimum statum Ecclesiæ, præfatos viros adiit, eisque à Sede sanctâ cedere pecuniâ persuasit: Benedicto, quia maioris videbatur esse auctoritatis, redditibus Angliæ relictis. Ob quæ S. P. Q. R. eundem ipsum Gratianum tanquam Ecclesiæ Dei liberatorem elegerunt, ac mutato nomine Gregor. VI. vocauerunt, cùm Benedictus sedisset annos duodecim.

GREGORIVS VI. Sic electus, cùm sedisset annum 1. & m. 7. Henricus Rex 1045
Germaniæ in Italiam cum exercitu veniens, & Placentiam accedens Gregorium ad se venientem honorificè suscepit: iuxta verò Romam apud Sutriam Synodo coactâ erroneorum Pontificum causam ventilauit, & Gratianum seu Greg. VI. ob transactionem pecuniariam, redditusque percipiendos præfatis Pontificibus relictos, exauctorauit. Hos autem prætextus venatus est Henricus, vt deponeret quem nullo petito Regis suffragio, nosset esse creatum à Romanis, ne eiusmodi licentiam sibi arrogarent. Quòd verò sanctissimus Papa cerneret eâ occasione durum schisma esse conflandum, Pontificiâ Sede libenter cessit.

CLEMENS II. Saxo natione, Episcopus 1046
Bambergensis, communi consensu electus est in Conc. Sutrino, & ipsa die Natalis Domini solemniter consecratus: qui & eadem die Henricum Regem & coniugem eius Imp. benedictione sublimauit. Remeans au-

tem Imp. in Germaniam, Clementem secum adduxit, nec non & depositum Gregorium, qui per Gallias transiens habitauit & decessit apud Cluniac. Monachos. Clemens verò in Germania obiit post nouem menses à promotione sua, & delatus est in Episcopatum Bambergæ.

BENEDICTVS IX. iam iterùm pulsus, adhuc tertiò inuasit Sedem; quam octo menses tenuisse, asserit Leo Ost. lib. 2. c. 22. Apparuit ipse aliquibus in horribili figura, vt testatur Petrus Damiani corpore vrsino in auribus & cauda asinina dicens se à Deo & Petro cuius dehonestarat Sedem inter bestias amandatum in desertis locis vsque ad finale iudicium damnatum inde ad inferos

1048 DAMASVS II. Bauarus natione, Episcopus Brixiensis, dum Benedictus inuasor Ecclesiam affligeret, missus est ab Imp. eligendus: qui votis omnium acceptus, consecratus est. Obiit autem 23. die.

1049 LEO IX. Alemanus, Comes Haspurgen. & Episcopus Tullensis, delectus est ab Imp. ad quem Cardinales, ne Benedictum sibi rursum nitentem vendicare Sedem, subire cogerentur, legationem fecerunt, vt quem sibi vtilem fore putaret Romam mitteret, qui ex consilio Cardinalium in ipsa Vrbe Pontifex eligeretur. Transiens per Gallias Bruno Tullensis Episcopus, Cluniacum ad-

uenit indutus purpurâ Pontificali : quam illicitè assumptam repræsentauit Hildebrandus Monachus, vtpote qui per manum laicam ad gubernium S. R. E. introiret, sicque Cleri Rom. affectus à se alienaret. Pollicetur Hildebrandus benè omnia fore, quòd scilicet Maiestas Imp. in ipso non exacerbaretur, quodque litteras Ecclesiæ in electione Canonica renouaretur, si purpuram deponat. Peregrini itaque habitu Romam cum Hildebr. accessit, sicque electus fuit & consecratus : voluit tamen ex singulari affectu dici etiam Tullensis Episcopus. Montem Garganum & Cassinense Monasterium visitauit: Simoniam & carnis vitia rescidit : Gallias & Episcopatum reuisit : an. 2. Berengar. Hæresiarch. Vercell. & Romæ in Synodo damnauit, & Ioan. Scoti librum de Euch. quem Berengarius laudauerat 1052. Germaniam venit, rogatus ad componendum Imp. cum And. Hungariæ Rege. Obtinuit ab Imp. Fuldens. Abbatiam, aliaque nonnulla quæ olim donata fuerant S. Petr. Beneuentum quasi per concambium cum Bambergensi ciuitate ad Sedem Apost. reduxit. Expeditionem contra Northmanos in Synodo Romana decreuit, cui ipse præfuit : sed obsessus relaxauit censuram, & Beneuentum ab Humfrido Duce honorificè deductus est, captiuus licet: indéque Romæ magna cum reuerentia redditus. Tantæ hospitalitatis & sanctitatis cōmendatur, vt leprosum in lecto suo poni iusserit, qui manè non apparens Christus fuisse existimatus est. Sedit annos 5. mens.

2. ad cuius tumulum in Vatican. coruſcant miracula.

1055 VICTOR II. natione Bauarus, Epiſcopus Aiſtetenſis, chariſſimus Henrico Imper. & inuitè ab eo diſtractus, eligitur in Synodo Moguntina operâ Hildebrandi Cardinalis, quem Collegium ad Imperat. delegarat, vt vice Cleri P.Q.R. eligeret, ac Romam deduceret conſecrandum aliquem Sedi ideneum. Accedente autem Imperatore in Italiam, Victor Synodum habuit Florentiæ: in qua multi Epiſcopi ob peccatum Simoniæ & fornicationis depoſiti fuere: vetitumque Epiſcopis, ne prædia Eccleſiæ diſtraherent, quod multis cauſam damnationis extitiſſe Deus tunc reuelauit. Victor mittit in Gallias Hildebrandum Legatum à latere, ad reformationem Eccleſiæ: de quo illud in ſua legatione contigiſſe refertur, quod cum in quadam Epiſcoporum Synodo ab eo celebrata, Epiſcopus Ebreduni litteratus, accuſatus de Symoniæ crimine illud omninò detrectaret confiteri, repentè iuſſus ab Hildebrando dicere: *Gloria Patri & Filio, & Spiritui ſancto*, Patrem quidem Filiumque diſertè & expeditè pronuntiauerit, Spiritum ſanctum autem nequaquam valuerit proferre, tuncque ſe conuictum iudicio diuino cernens crimen confeſſus fuerit, & depoſito Epiſcopatu mox Spiritum quoque ſanctum libero ore pronuntiauerit, hincque 47. Epiſcopi ſe ſimoniacos confeſſi renuntiarint gradibus ſuis.

Victor hoc ipso anno 1. horrendam patitur proditionem à Subdiacono ministrante ei in Missa, qui venenum immisit in calicem. Sed Deus duplici miraculo,& obstitit ne Pontifex biberet, & detexit tanti sacrilegij authorem. Cùm enim calicem, post consecr. leuare vellet nec posset, à Domino inquisiturus causam facti, cùm populo ad orationem prostratus est, statimque Subdiaconus à dæmone arripitur: Sic igitur causa manifestatâ Papa calicem cum sanguine Dominico cuidam altari iussit includi, & prostratus orauit donec Subdiaconus à dæmone liberararetur. Ita scribunt Lambert. & Vspergens. Obit Florentiæ cùm sedisset annos duos, m. 3. d. 13.

Subdiaconus propinãs venenum Papa sacrificanti abripitur à dæmone.

STEPHANVS X. filius Gozelonis ducis Lotaringiæ, Abbas Cassini & Presbyter Card. assumptus est vno omnium consensu: qui quidem ita permisit in locum suum alium eligi Abbatem, vt tamen dumtaxat post obitum suum succederet: voluit enim & Papa & Abbas Cassin. esse quamdiu vixit. Petrum Damiani ab eremo abstractum, creauit Episcopum Cardinalem Ostiensem, inuitum: qui mox cæpit eiuscemodi vitæ generis tædere, ac de reditu ad eremum subsequentem Papam pulsare, quod tandem ab Alexandro obtinuit. Mediolanens. Ecclesiam Rom. vniuit & submisit. Legationem ad Orientem decreuit pro consocianda Apost communioni Ecclesia Constant. sed ea non habuit effectum, quia eius obitus 1057

quam 3. mense ex mœrore è vita decessit. Hoc eodem anno mense Aprili Nicolaus Concilium 113. Episc. habuit in Laterano, ad quod dicturus causam reus vocatus est Berengarius patriâ Turonen. Arch Andegauensis, qui vt ait Lanfrancus, libris suis paratum ignem ipse accendit, & realitatem corporis Christi sub speciebus Euchar. professus est alta voce,& suo Chirographo roborauit, vt legere est in corpore Canonico, *Ego Berengarius*.Deinde in Conc. edita est Constitutio, qua Henrico Germaniæ Regi ius eligendi Papam concessum est. Quod enim eiusdem Regis ope proximè præcedenti schismati finis impositus esset, gratitudinis ergo quod datum fuerat eadem ex causa patri priuilegium, hoc Nicolaus cum Synodo propagandum putauit in filium ac successores, qui ab Apost. Sede personaliter illud ius impetrarent: sed ita tamen vt nequaquam eo priuari voluerit Romanum Clerum; imò ad S.R.E. Card. Episcopos statuerit, illud potissimùm pertinere, inde verò ad ceteros quos, siue iura, siue consuetudo admisissent,habetur apud Gratianum: Ius ergo istud, hoc importat, vt Imperator eligeret, seu potius confirmaret eum, in quem primò (si per pacem licuisset) suffragia Cleri & populi Rom. concurrerent: sin verò minus id ipsis facere licuisset, tunc iidem liberam refunderent in Imperatorem electionem, vt quem vellet eligeret, nomine tamen Cleri Rom. Cùm autem hoc priuilegio ad ædificationem Ecclesiæ Imp. col-

lato, iidem ad destructionem vti voluerunt, ipso priuari meruerunt.

Northmanis concessit in feudum Calabriam, Apuliam & Siciliam;eosque ex Apulia duces, Comitum Tuscul. & factiosorum loca munita destruit; ipsosque ad Apost.Sedes subiectionem venire coëgit liberatâ Vrbe ab eorum tyrannide. Anglorum Regem Eduardum absoluit à voto. eundi Romam. Obiit commendatissimus, & cultor pauperum, quorum pedes quotidie abluere non prætermisit, vt testatur Petr. Damian. cùm sedisset annos duos, men. sex, Florentiæ sepultus.

1061 ALEXANDER II. Mediolanen.Lucensis Episcopus absens proclamatur ob præclaras animi dotes. Magna tamen præcessit dissentio : nam Proceres illi Rom. Comites Tusculani, Galeriani & alij.ob ea quæ à Nicol.per Northmanos passi erant,infensissimi redditi in S.R.E. Card. legationem ad Henricum Rgem adornantes miserunt coronam auream, & cum ea insignem titulum Patriciatus,quo illius animum huiusmodi illecebris allicientes, quem ipsi vellent acciperent ab eo Pontif. Mox ea de re Girbert.de Parma Cancel. Regis homo nequissimus Basil. conuocat Episc. Italiæ, Longob. scilicet Simoniacos,& incontinentes. In hac Pseudosynodo statuitur, assumendum esse Papam ex Longob. dumtaxat. Nicolaus Papa damnatur, eiusque-Statuta rescinduntur, quæ cum nomine Regis Catholici euulgarentur, qui sanioris mentis erant Germaniæ Epis-

copi, erubescentes operati sunt postea vt author malorum omnium Cancellarius redigeretur in ordinem, ipséque Rex, qui fœminæ arbitrio duci videbatur, seorsùm educaretur. His auditis Romæ decernitur à Cardinalibus vnus eorum Legatus ad Regem, qui ad audientiam non fuit admissus. Hinc totius Cleri,& P.R.consensu,post tres menses vacationis *Anselmus* aulæ Regiæ alumnus creditus placere posse Regi electus est, & Alexander II. nuncupatus. Conclamat Girbertus iniuriam factam Regi, quo inscio creatus sit Pontifex : alium affirmat eligendum.

SCHISMA XVI.

Cadalous Episcopus Parmæ manifestus Simoniacus à duobus tantùm Episcopis Vercellensi & Placentino agente Girberto eligitur Romanus Pontifex, dictusque est Honorius II. qui vt Romanorum animos sibi conciliaret ingentem pecuniarum vim in ipsos effudit, à quibus potentioribus timens Alexander ab Vrbe fugit : venit autem Honorius Romam manu armata, in prato Neronis castrametatur, & in prima congressione victor apparet : sed adueniente duce Godefrido, ita coarctatus est, vt absque læsione proprij corporis abire retrorsum non potuerit, nisi humillimis precibus,& effusis magnis muneribus, sicque rediit Parmam spoliatus Mense Octobri 1062 Osborij in Germania ventilatur causa. Petrus Damiani

ſcriptionem ibi mittit, quæ omnium conſenſum in Alexandri comprobationem inclinauit, conclamatâ Cadaloï reprobatione: cui iudicio non acquieſcens Cadalous, fit 1064. noua Synodus Mantuæ, in qua Alexander obiecta ſibi ita diluit, vt qui ei aduerſati eſſent deinceps obedientiam præſtiterint, & Cadalous anathemate damnatus ſit: qui tamen nec ideò quieuit, ſed corruptis nonnullis Ducibus intrauit noctu Leoninam ciuitatem, & B. Petri Eccleſiam occupauit; ſed concurrente ad eam populo timidi fugiunt ſectatores. Cencius autem Præfecti filius Cadaloum ſuſcepit in Caſtellum S. Angeli, vbi per duos annos à militibus Papæ obſeſſus exire non potuit, donec ſe ab eodem Cencio 300. libris argenti redimens, inops & egens clàm inter oratores elapſus eſt, ac demùm paucos poſt dies obiit. Hæc apud Aragonium.

Alexander anno 1069. Legatum mittit ad Henricum Regem Germaniæ ad impediendum diuortium, quod intendebat à Berta Regina. Anno 1071. Caſſinum profectus nouam baſilicam S. Benedicti celeberrimè dedicat, conceſſa adſtantibus indulgentiâ remiſſionis peccatorum, 1073. Vocat Henricum Regem reſponſurum de accuſationibus in eum latis Simoniæ, & vſurpationis Ducatus Baioriæ. Duo Papæ miracula narrat Leo Oſtien. Dæmoniacum liberauit apud Caſſinum, & fœminam claudam apud Aquinum ſanauit, propinata aqua quâ poſt Miſſam manus abluerat. Sedit annos vndecim, m. ſex, d. 22.

GREGORIVS VII. Tuſcus, ex Soana ciuitate ex Comitibus Petilianis Hildebrandus dictus, Cardinalis Archidiac. magno omnium conſenſu eligitur ipſamet die obitus Alexandri, inuitus & reluctans: qui idcirco nuntios expediuit ad Henricum, deprecaturos ne aſſenſum præberet, alioquin certum haberet ſe grauiores ipſius exceſſus nullatenus impunitos toleraturum. At Rex miſit Gregorium Vercellenſem Epiſcopum Regni Italiæ Cancellarium, vt authoritate regiâ electionem eius confirmaret, & conſecrationi intereſſet: ſic teſtatur Lambertus, & conſtat ex Regis Epiſtola, ad Papam gratulatoria, quâ & veniam ſcelerum ſuorum deprecatur. 1073

Hugonem Candidum Card. mittit Legatum in Hiſpanias, vt quoniam magnâ iam ex parte vendicatæ eſſent ciuitates à Maurorum vſurpatione, quod in eis & prouinciis ius prætendebat Sedes Apoſtolica, ſiue cenſus ratione, ſiue tributi olim perſolui eidem conſueti, æquè reciperet.

Concilium habet Romæ, in quo renouat decretum de continentia Clericorum: quæ ita neglecta erat in Germania, vt omnes fere Sacerdotes coniugati eſſent, & in Gregorium infremuerint, & Moguntinum Archiepiſcopum vrgentem Papæ mandatum, de abiurando matrimonio, aut ſacri miniſterij abdicatione, congregata Erfordiæ Synodo neci tradere cogitauerint, ipſùmque Papam calumniati ſint de familiaritate cum Comitiſsâ. Anno 1075. Cincius vrbis Præfe-

ctus quem Gregor. frustra monitum de variis excessibus tandem anathemate innodarat, seductus à Guiberto Archiep. Rauennæ partiario Cadaloi Antipapæ aduersus Alexand. *II.* multa ea parte Imperatoris promittente Papam noctu in S. Maria Maiore celebrante natalem Domini abstraxit in manu forti ab altari se raptatum immaniter turri fortissimæ inclusit quam solo æquauit populus Romanus primo diluculo; liberatóque Pontifice nasum præscidit domesticis Cincij eumque per inuia & deserta *Imperatorem* adire coëgit. Anno 1076. arguit Henricum de contemptu Sedis Apost. de collatione Simoniaca beneficiorum, vocatque eum ad Synodum Romæ causam dicturum. Hinc Rex amplissimum conuocat Vvormatiæ Conuentum, pro depositione Gregorij, quæ conclamata denuntiata ei fuit celeriter pridie quàm Romæ indicta Synodus celebraretur. Papa autem nihil permotus atrocitate nuntij litteras denuntiatorias vt abdicaret quia nec fuisset vnquam, nec posset esse Papa, qui probris vitam cumulasset; publicari fecit in Synodo, & de consilio illius Regem & Architectos flagitij excommunicauit, deditque litteras ad omnes Christi Fideles: quibus adiunxit absolutionem iuramenti fidelitatis omnium vbique Henrici subditorum. Mox Sueui, Saxones & maioris Germaniæ Principes insurrexerunt in Henricum formidando apparato prælio, à quo inducias ei dedêre si se Papæ subderet. Qui ideò pœnitens in Ita-

liam profectus est, multa passus in itinere ab asperrima hyeme, & in Castellum, in quod præstolans Papa se receperat admissus, nudis pedibus, in laneis vestibus, ieiunus à manè ad vesperam, implorans misericordiam, quarto die præsentatus Pontifici, absolutionem habuit cùm certis conditionibus. Hanc seueritatem, qui sacrilegus extiterat in Papam, merebatur Rex. Post Regem absolutũ Gregorius Missam facit, & cum Euchar. manu teneret contestatus est coram multitudine, se sub pœna repentinæ mortis innoxium esse ab obiectis per schismaticos, post sumptionem incurrendæ. Subsecutæ sunt postea discordiæ inter Pontificem & Regem, quas suscitarunt Episcopi Longobardi irrisoriè decipientes Regem, quòd tali Papæ quem ipsi hæreticum, & probris omnibus infamatum prædicabant, Maiestatem regiam fædâ subiectione submisisset: hincque Rex conditiones pactas abrupit, & authore Guiberto Archiep. Rauennæ coniurauit in Gregorium, & Mathildem, quæ hoc anno Liguriam & Tusciam Prouincias Sedi Apost. donauit.

Inter hæc Principes Germaniæ Rodulphum Ducem Sueuiæ elegerunt in Regem addicato Henrico, eundèmque consecrauit Moguntiæ, eius ciuitatis Archiepiscopus: quod se inscio factum iuratus asseruit Papa.
1080. Conc. Romæ habet Papa, in quo periurum, & contumacem anathematizat Henricum & fautores, omnique dignitate priuat absoluendo subiectos à iuramento,

& Rodulphum quem Teutonici elegissent Regem confirmauit, ac coronam ei misit, cum hac inscriptione:

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodulpho. Post hæc Henricus cum Schismaticis Brixiæ, adunati sententiam depositionis in Gregorium absentem, & non vocatum pronuntiant: quòd vt habet eorum Decretum, Sedem Apost. malis artibus inuasisset, Ordinémque Ecclesiasticum subuertisset, & Christiani Imperij regnum perturbasset, &c. Fit ergo 1080.

SCHISMA. XVII.

IN illo Conuenticulo 30. Episcoporum creatur Antipapa Guibertus Archiep. Rauennas, cui nomen impositum est CLEMENS. Italia autem ita turbata erat, vt nullus securus ire posset, qui non priùs abiuraret, quòd ad Papam Gregorium diuersurus non esset: decretæque sunt ab Henrico pro Guiberto legationes in omnes Prouincias. Interea Robertus Guischardus inuasor bonorum Ecclesiæ, & ob id sæpè cum suis Northmanis ab eodem Gregorio excommunicatus, sponte veniens ei se subiicit præstátque iuramentum fidelitatis pro Apulia, Calabria, & Sicilia, cum censu annuo. Oportunè equidem: nam sub ipso Duce Gregorius expeditionem publicauit ad vendicandum armis à tyrannica Antipapæ occupatione Rauennatem Ecclesiam. Rex Rodulphus occiditur in prælio, huícque sub-

ſtituitur, in Saxonia Hermannus Dux Lotharingiæ. 1083. Henricus armata manu Romam ingreſſus intrudit in Sedem Petri Guibertum, & per Epiſcopos Bononienſem, Vicentinum, & Ceruienſem conſecrari fecit, & dici Clementem III. cúmque ciuitatem Leoninam duntaxat cœpiſſet, tandem vi & dolo vrbe potitus Lateranenſe Palatium intrauit, & coronatus eſt Imperator ab Antipapa.

Roma vidit tunc inauditum portentum, nempe viuente ipſo legitimo Orthodoxo Gregorio VII Papa, per annos vndecim recepto atque culto, ſuperinduci in Petri Cathedram ac conſecrari, ſæpè antea depoſitum & execratum Guibertum, decoro nomine Clementem III. nominatum. Erat tunc Greg. in Caſtello S. Angeli, qui cum videret Henricum obſidionem vrbis proſequi, Robertum Guiſchardum inter alios aſciuit; qui non cunctatus Romam inuaſit, fugatóque Henrico, totam vrbem Gregorio rebellem expoliauit, & ex parte combuſſit, expulsiſque Pſeudo-cardinalibus Guiberti, legitimos in ſacro miniſterio ſtabiliuit Sacerdotes: Portò Gregorius Caſſinum ſe recepit, vbi dum aliquando Miſſam celebraret, manifeſtata eſt viro cuidã rapto in extaſim columba expanſis alis protegens humeros Gregorij: quâ intellexit res geſtas à Greg. aduerſus Henricum comprobari à Deo, idque iuſſus eſt renuntiare ipſi, cum adhortatione, vt conſtanter perſtaret. Hinc Salernum ſe contulit, vbi conſiſtens, cùm ſediſſet an-

nis duodecim, mense 1. d. 3. migrauit in cœlum miraculis clarus.

1086 VICTOR III. Beneuentanus qui in adolescentia parentes & sponsam reliquerat vt alter alterius ad ineundam vitam monasticam. Abbas Cassinen. Cardinalis, ingenti desiderio ab omnibus expetitus, vi perductus in Diaconiam S. Luciæ electus est, ac Victor Tertius appellatus: sed post 4. dies Româ egressus insignia Pontificatus dimisit Taracinæ, & Cassinum se recipiens rigidus in proposito, non potuit persuaderi ea resumere, sicque annus elapsus est. Sequenti autem Concilio Capuæ habito Victor electus, victus tandem Romam petiit consecrandus,& in Apost.Sede locatus. Expeditionem militarem conuertit aduersus Saracenos Italiæ littora iugiter infestantes, & Christianos abripientes: hancque direxit in Africam,vbi maximam hostium stragem fecit captâ & excisâ præcipua vrbe. Conc. habuit Beneuenti, in quo inter alia Antipapam, ob vetera & recentia ipsius scelera rursum Anathemate innodauit: & antiqua de laicis inuestituris Decreta renouans, tam dantes, quàm accipientes excommunicationi subiecit: Ac denique decreuit pœnitentiam & communionem non debere suscipi, nisi à Catholicis Sacerdotibus, meliùsque esse sine visibili communione persistere, & inuisibiliter communicare Domino, quàm eam ab hæreticis, vel schismaticis sumendo, à Deo separari. Hæc pluribus habet

Leo cap. 71. additque eundem Beneuenti grauiter infirmatum petiisse Cassinum, vbi non sine suspicione veneni, dum sacra faceret Henrici & Antipapæ insidiis propinati, obiit 16. Calend. Octobr. cum sedisset à consecratione sex menses.

VRBANVS II. ex oppido Castillone, Diœcesis Rhemensis in Gallia, primò Canonicus Laterani, Monachus postea Cluniacen. inde Episcopus Ostiensis, Card. à Greg. VII. qui ante obitum commendauit eum ad Papatum, vti & decessor, factus est Summus Pontifex Tarracinæ, vbi conuocati erant Cardinales. Mox promotionem suam Catholicis intimauit vnà cum intentione sua adhærendi vestigiis Gregorij VII. Progressus inde Romam, cum à Clementis factione repelleretur, in Insulam Tyberis, nomine Lycaoniam confugit, ibique per menses aliquot piâ Rom. Matronarum subleuatus benignitate se sustentauit: postero anno vrbe exiit, atque in Apuliam cum Cardinalibus secessit, & Melphi inito Concilio Antipapam & fautores nouo anathemate detestatus est, Ibi Rogerium Roberti Guiscardi filium, Ducem Apuliæ & Calabriæ, ad se profectum fidelitatis promittendæ causâ absoluit ab excommunicatione, & in Ducatu confirmauit dato ei vexillo. Germaniæ interea feruebat dissentio & bellum inter Catholicos & Schismaticos Cum anno 1086. S.Bruno cœpisset solitudinem Carthusiæ habitare, cum S. Hugone Epi- 1088

Mens Clementis vitâ occupantis.

ſcopo Gratianop. Vrbanus Papa accerſiuit eum ad ſe anno 1092. & retinuit triennio, vſus eius operâ in diuerſis quæ habuit Conciliis. Interim Conradus filius Henrici *Im*peratoris, coronatus eſt Rex *I*taliæ, iuſtâ de causâ rebellans aduerſus Patrem. Vrbano apud Cremonam obuiam progreſſus Stratoris officium exhibuit, ac fidelitatem iurauit catholicè regnans in Longobard*i*a. Rebus ergo in ea probè diſpoſitis Papa in Gallias marino itinere diuertens peruenit Anicium 1095. in Aſſumptione. Concilium habet ad Claro-montem Archiep. 13. cum ſuis Suffraganeis pluriumque Abbatum: excommunicat Philippum Regem, quòd legitimâ coniuge dimiſſa militis ſui Fulconis Comitis Andegauij vxorem ſibi ſociaſſet. Et indixit expeditionem in Terram ſanctam: erat autem pro ſtipendio *I*ndulgentia plenaria propoſita, & pro teſſera militari Crucis ſignum rubei coloris ſuper ſcapulam dexteram impreſſum veſtibus. Expeditio vocata eſt *Cruciata*, quæ trecentos mille Chriſtianos tranſmiſit in Africam: vt autem Deus omnia proſperaret Papa indixit Clericis Officium Dei Genitricis, quod piè ſuſceptũ fuit etiam à laicis, & maximè à Carthuſianis 1096. Turonis in Gallia Synodum habet: acceſſit Philippus qui reiectâ pellice receptus eſt in gratiam. Redit Vrbanus in *I*taliam 1099. Concil. habet Romæ 150. Epiſcoporum, Abbatum, & Clericorum innumerabilium, in quo iterata ſunt anathemata in Guibertum & complices: hortati

Chriſtiani

ad expeditionem Hierosolymæ, quæ capta fuit hoc anno die 14. Iulij. Mortuus est autem Vrbanus in ædibus Petri Leonis apud quem semper fuit hospitio exceptus, quarto Augusti; cum sedisset annos vndecim, m.4. d.18.

PASCHALIS II. Tuscus, & quondam Monachus Cluniacen. inuitus, & è latebris eductus subrogatur. Igitur chlamide coccineâ, thiaràque capiti imposita, comitante Clero & populo ad Lateranum equo albo perductus, in basilica Constantiniana, in sede præparata consedit: vnde atrium Lateranense conscendens, Baltheo ex quo 7. claues, & 7. sigilla pendebant succinctus fuit. Inuisit deinde sceptrum gerens manibus, loca quæ solis Pontificibus adiudicata sunt: paulò post inunctus fuit in Basilica S. Petri, vnde in vrbem progressus coronam ex more accepit. Ecclesiæ vnitati consulens copias suas auxiliante Rogerio Siciliæ Comite in Pseudo-papam Albæ tunc agentem misit: quo bello feruente defunctus est, à tempore quo, facto Schismate desciuit à Gregorio, 13. annis: ossa eius translata sunt à montibus Aquilæ in quos confugerat, sepelienda Rauennæ: sed anno 1105. Decreto Paschalis exhumata in fluuium proiecta sunt, eò quòd, ait VVillelmus Bibliothecarius, aliqui in sepulchro eius falsas visiones facellarum è cœlo immissarum, indices eius in cœlum receptionis, spargerent in vulgus: hincque zelantes Catholici in Germa-

1099

Ritus antiquus coronandi Papæ

T

nia exhumarunt cadauera Schiſmaticorum.

SCHISMA XVIII.

Prorogat Henricus Imp-ſubrogans ſucceſſiuè tres Anti-papas, Albertum, Theodoricum, qui in Monaſteriis recluſi fuere poſt 4. menſes ab intruſione, & Siluestrum Abbatẽ Farfenſem: quem dum Paſchalis apud Beneuentum ageret, Vernerus Miniſter Regius, armata manu, corruptiſque multâ pecuniâ nonnullis Romanis Cathedræ S. Petri intruſit 1106. anno, & Papam Cæſari, ſub nomine Siluestri appellari voluit: qui paulò pòſt Latio expulſus mœrore obiit anno ſuo primo, ſeu 1100. Paſchalis miſit Mauritium Cardinalem Legatum in Orientem ad Fideles Occidentales, illic militantes. Anno 3. Conc. Generale habet Romæ in cauſa Henrici Imp. cui & ipſe ei intereſſe promiſerat: ſed cum non compareret, imò Anti-papam ſubintroducere moliretur, ſententiam excom. ibi rurſum accepit, ipsúmque eius Schiſma inter præcipuas hæreſes annumeratum, quæ doceret Eccleſiæ excommunicationem contemnere. Inſupérque edita eſt Catholica Fidei Profeſſio, de præſtanda ab omnibus obedientia Pontifici Sedis Apoſt. Narrat iſta Abbas Vſpergenſis. Quòd autem multi ab Eccleſiæ vnitate, & à Sedis Apoſt. obedientia impiè reſilirent, idcircò ad prædictam fidei profeſſionem, etiam cum iuramento exhibendam obligatos fuiſſe Antiſtites, & omnes à quibus eam Papa vel-

let exigere, constat ex Epist. Decretali ipsius Paschalis.

Peruulgata morte Henrici Imper. quam post abdicationem in Conuentu totius Germaniæ Præsulum, & Præsulum Moguntiæ factam contigit, Leodij venit Paschalis in Galliam Cisalpinam, & Synodum celebrauit in oppido Guastallæ super ripam Padi: in qua inter alia plurima omnes Episcopi & Clerici in Schismate ordinati,in suis officiis suscepti sunt, & permanere permissi, quod Vspergen. Abbas qui aderat testatur: ibique Henricus iunior subiectionem Sedi Apost. exhibuit per Legatos suos. At 1111. ingressus Romam receptúsque solemniter, cum post pedum Papæ oscula, & mutuum amplexum dexteram Pontificis ex more tenens, Basilicam ingressus solicitaretur de impletione pactorum conuentorum, & in speciali de non se immiscendo inuestituris Ecclesiarum: ille dolos suos & fraudes detegens, non solùm id negauit, sed & Pontificem ipsum aliter coronasse recusantem, cum Cardinalibus & multitudine ciuium Rom. captiuum sub militari custodia detinuit: hincque Germanorum facta cædes à Romanis repetitâ pugnâ, in quarum vna & ipse Henricus equo deiectus, & in facie vulneratus vix necem euasit.

Qui quidem Paschalem Pontificalibus exutum, cum aliis captiuis vinctum abducens, in arctissima custodia in castro Sabinensi 61.dies detinuit: à quo tandem in lachrymis concaptiuorum, & imminentiâ

Schismatis victo promissionem iuratam extorsit, quod neque excommunicaretur, neque de inuestituris inquietaretur: denique priuilegio scripto concessit Paschalis Henrico Episcopos & Abbates regni sui (Canonicè tamen,& absque vi,& simonia electos) per anulum & virgam inuestire,nullo modo consecrandos,quàm præuiâ Regis inuestiturâ.Post quæ ad Basilicam S. Petri deductus illic Henricum comparauit in Imperatorem eius nominis Quartum,portis omnibus Vrbis obseratis, ne quis ciuium eò adueniret. Vbi rursum, cùm in Missa ad Hostiæ confractionem venisset, partem ipsi sumens,alterámque Imperatori tradens obseruationem superioris concessionis promisit: tandémque imp.remeante ad castra,liberè cum suis ad Vrbem dimissus exultabundè à populo receptus est.

Ex hoc indulto tumultuantur Cardinales,& in absentia Paschalis conuenientes decreuerunt irritum esse, quicquid quouis prætextu contra Canones à Pontifice actum fuisset. Indicit itaque Paschalis Conc. Romæ copiosum 1112.anno:ibi declarat,quòd necessitate coactus transegisset cum Henrico,declarans tamen propter iuramentum ei præstitum,nunquam se illum excommunicaturum, aut de inuestituris inquietaturum: cæterùm corrigendum quidem esse priuilegium extortum, tanquam prauè factum, sed correctionis modum se iudicio Synodi relinquere. Ac ne quis de fide ipsius dubitaret,professionem Catholicæ fidei co-

ram omnibus edidit.

Post quæ secuta est Synodi sententia,qua priuilegium illud penitus damnatum est, & irritum declaratum, quòd esset contra Spiritum sanctum,& canonicam institutionem: additque Gotfridus Viterbien.Chron. part. 17.Paschalem se abdicasse mitrâ & manto depositis, sed à Patribus monitum ea resumere: priuilegium quoque combustum fuisse, atque in Imperatorem, eiúsque sequaces excommunicationis sententiam latam, & vbique promulgatam esse. Cúmque suggillaretur Paschalis,quod per Concilium potiùs, quàm per seipsum damnari Henricum permiserit, ideóque ab Apost.constantia deflectere videretur: Conc. in Laterano 4. ab hinc annis habuit,in quo publicè culpam suam confessus, priuilegium de Inuestituris Henrico factum perpetuo anathemate damnauit, ipsásque laicas inuestituras Ecclesiarum, sub anathemate dantis & accipientis prohibuit: & quamuis nunquam adduci potuerit, vt Henricum nominatim excommunicaret, tamen ad instantiam Cardinalis Cononis, & Archiep.Viennæ Legatorum Sedis,qui in Synodo Viennæ Henricum excommunicarant, approbauit & confirmauit quod fecerant. Henricus prodigiis perterritus laborauit pro absolutione à Paschali obtinenda, sed respondit, latum anathema à Synodo, non nisi eius consilio dissoluere posse. Sedit annos decem & octo, m.5. dies 4.

1118 GELASIVS II. patriâ Caietanus, Monachus Cassinen. Card. summo Cardinalium, & aliorum consensu creatur inuitus, & renitens: qui cùm in Pontificali locatus esset, Cincius Frangipanis, Henrici Imp. sectator accurrit ad Monasterium Palladium dictum, in quo habebatur electio, fores fregit, furibundus introiuit Ecclesiam, Papam distraxit, pugnis ac calcibus & calcaribus acriter cruentauit, & domum vsque deduxit & catenauit: quod idem magna ex parte qui conuenerant, passi sunt à satellitibus Cincij: audito facinore populus in arma prorumpit, Papam à Frangipane repetit, & in Lateranum solemni pompa deducit.

Porrò Henricum consensisse primum electioni Gelasij, & ex itinere quo properè ad Vrbem contendebat, electo Gelasio gratulanter scripsisse, petens confirmationem initiorum cum decessore suo, Vspergensis affirmat: hoc autem se facturum negauit Gelasius, vnde properat Henricus, & intempestâ nocte occupat Basilicam S. Petri: fugit cum suis Papa per Tiberim, vt in mare delabatur per duas triremes, quæ paratæ erat. Insequuntur Germani tela venenata iacientes, & omnia dira minitantes: cúmque ad Portum aduectis non daretur facultas vlterius progredi, ob sæuissimam maris, & aëris tēpestatem, *Hugo de alatro* Presbyter Cardinalis Pontificem senio grauem, & itinere grauatum collo suo impositum portauit ad Castrum S. Pauli nocte: recedentibus verò

Germanis rursum ingressus mare pontifex incolumis peruenit Caietam patriam suam, vbi paulò pòst conuenientibus Antistitibus, & proceribus, Calendis Martij presbyter ordinatus, & pontifex consecratus est. Ita Pandulphus scribit, qui aderat.

SCHISMA XIX.

Henricus Imp. intrusit in Sedem Petri Mauritium Burdinum Archiep. Bracharensem, dixitque Gregorium VIII. Quod vbi Gelasius accepisset, litteras circulares dedit in Gallias, pro vltione S.R.E. paritèrque in Hispanias ad Bernardum Archiep. Toletanum: quibus & præcipit, vt in locum Mauritij excommunicati alium sufficeret in Sedem Bracharensem. Henricus interea obsidens castrum, aduenientibus Northmanis, qui semper extiterunt tutores Sedis Apost. fugere cogitur Bordino in vrbe relicto.

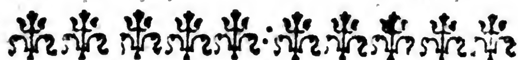
Post hæc Gelasius Romam intrauit latenter, & cùm Missam celebraret in Ecclesia S, Praxedis, suo die aduenientibus de repentè Frangipanibus, vix ab eorum manibus elapsus, & à suis equo impositus, ipse solus per campos errans sacris semi-indutus aufugit, dum interim acris pugna à suis cum Frangipanibus iniretur.

Cùm igitur nulla esset spes quietè agendi Romæ, migrauit in Gallias, vnicum refugium Rom. Pontificum. Pisas ergo migrauit vbi bene exceptus Episcopum constituit Archiepiscopum: inde soluens in Galliam

ad Portum S. Ægidij peruenit,petiturus auxilium à Ludouico Rege: ibi Gentis humanitas domos euacuabat,vt Pontifici subueniret. Viennæ Synodum habet, & inde in Monasterium Cluniac. secessit, vbi pleurisi correptus, & strato ad terram corpore, iuxta normam Monasticam, obiit in Domino, cum sedisset annum & dies quinque.

1119 CALISTVS II. Burgundus natione, filius Guillelmi Comitis Burgundiæ, Archiep. Viennen. eligitur à sex Cardinalibus, qui Gelasium comitati erant: adueniens autem Cluniacum, rursúmque ibi electus reiecit quantum valuit tantum onus, donec victus precibus, & adueniente mox consensu S.P. Q. R. illud suscepit. Rhemis indixit Concilium 426. Prælatorum, assidente quoque Rege Franc. Ludouico, cui & vicinum se exhibuit Henricus Imp. Ibi Henric. recusans Legatis à Synodo, deinde à Calisto ad eum missis renunciationem Inuestiturarum, excommunicatus fuit: editique Canones contra Simoniam, raptores bonorum Eccles. successionem hæreditariam beneficiorum, Inuestituras laicas, & incontinentiam Clericorum. Primatum contulit Ecclesiæ suæ Viennensi super 7. Prouincias Viennensem, Bituricens. Auxitanam, Burdegalen. Narbonensem, Aquensem, & Ebredunen. & vt in eis Archiep. Vienn. Papæ vices ageret. Aduentus eius in Vrbem miro applausu exceptus fuit, quem præueniens Anti-papa in munitionem Sutrinam se re-

cepit, ibi expectaturus opem Imp. Apuliam inuisit, huiúsque & Calabriæ VVilelmo dedit inuestituram, per quem obsedit, & cœpit Sutriam; vnde eductus Burdinus in Campaniam ad perpetuum carcerem deportatus est, post varias militum illusiones: deductus enim fuit per mediam Vrbem pilosa pelle veruecis pro chlamyde rubea indutus, camelo ex aduerso impositus, data ei in manibus pro fræno cauda cameli.

Concilium Oecumenicum IX. Lateranense I. CCC. & amplius Episcop.

Anno Domini 1122. Pace inter Ecclesiam & Imperium, seu inter Papam Callistum II. & Imperatorem Henricum V. initâ, Legati tum Imperatorem, tum cæteros publicè ab Ecclesia censuris absoluerunt; Burdinus Schismaticus damnatus est, eiusque Acta post eius damnationem rescissa

perij consecratus infra sex menses regalia per sceptrum à te recipiat. De quibus verò mihi querimoniam feceris & auxilium postulaueris, secundum officij mei debitum, auxilium meum præstabo. Do tibi veram pacem, & omnibus qui in parte tua sunt, vel fuerunt tempore huius discordiæ. Data anno 1122. nono Kalendas Octobris.

Calistus Laterani anno 1123. Concil. Generale 917. Episcop. habet, contra Sarracenos, pro recuperanda Terra S. Platina, Onuphrius, non extat.

Ad pacem firmandam destruxit turres Cencij Frangipanis, & præsidia tyrannorum. tandèmque effecit, vt Henric. 1122. renuntiarit Inuestituris, & Electionibus Episcoporum, sicque restitutus fuit in Ecc communionem, cum hac concessione, vt electiones Episc. & Abbatum Germaniæ in præsentia eius absque vi & Simonia fierent, & interueniente aliqua discordia ipse saniori parti assensum, & auxilium præberet, itémque vt electi tam Regni quàm totius Imperij ab ipso per Sceptrum reciperent, exceptis omnibus quæ ad Rom. Ecclesiam pertinere nescerentur. Sic Pax Ecclesiæ restituta est in Concilio Vormatij, vnde Imperator Legatos proprios, cum Legatis Apost. Romam ad Calistum cum muneribus direxit. Compostellanum Episcopum constituit Metropolitanum in honorem S. Iacobi illic sepulti: de cuius miraculis volumen fecit Calistus, qui bene de Deo, & hominibus meritus obiit,

obiit cum ſediſſet annos quinque, menſes 10. d.6.

HONORIVS II. Bononienſis electus eſt ſic: conuenientes in Baſilica S. Ioan. Cardinales elegerunt Theobaldum Card. & *Cælestinum* appellarunt, & ipſo non conſentiente electioni cæptus eſt cani Hymnus, *Te Deum laudamus.* At verò nondum dimidiato, Robertus Frangipanus cum ſuis aſſeclis Lambertum Card. Epiſc. Oſtienſem acclamauit (qui & ipſe pro Theobaldo Hymnum cantabat) vnde maximus ortus eſt tumultus: ſed mox omnibus ad concordiam reductis Lambertus perſtitit Pontifex, quem pontificalibus quàm citiùs indui fecit Robertus, dictúſque eſt *Honorius.* Qui cum ſuam electionem minus canonicam intelligeret, poſt. 7. dies 28. Decemb. in præſentia omnium Cardinal. ſponte mitrâ & manto depoſitis Pontificatui renuntiauit. Dicens malle ſe Oſtienſem Epiſcopatum iure obtinere, quàm iniuriâ Romanum. Cardinales perſpecta eius humilitate eundem denuò aduocarunt, & vt legitimum Papam adorantes conſuetam ei obedientiam exhibuerunt. 1124

Anno ſequenti Henricus Imp. ex hac vita ſublatus eſt nullâ relictâ prole maſculâ, quæ ſuccederet in Germaniæ regnum, Sicque Dei iuſto iudicio defecit Occidentale Imperium à Germanis, cùm eo ad impugnandam Eccleſiam ſunt abuſi, & tranſlatum eſt ad Saxones, quos inter omnes Ger-

maniæ populos Schismaticis Imperat. restitisse constat autem Opera, Alberti Archiep. Moguntini, præsentibus & fauentibus Legatis Apost. Lotharius Dux Saxonum regnum accepit, postea verò 1133. Imperium. Papa litteratos coluit Abbatum Cassini, & Cluniaci causas agnoscens eosdem abrogauit. Rogetio patrueli Ducis Apuliæ defuncti inuestituram Apuliæ contulit. Cùm autem beneuolè sedisset ann. 5. m. 1. & d. 17. sepultus est in Lateran.

1130 INNOCENTIVS II. Romanus, de familia Paparesij, olim Monachus, ipsa die conclamatus est successor Honorij suffragantibus sexdecim Cardinalibus, quibus Frangipanes accesserunt: eadem autem in Basilica Lateran. &. die paulò post creatus est à multis Petrus Leonis Card. dictúsque Anacletus II.

SCHISMA XX.

Magna hinc oritur seditio. Prærogatiua temporis fauet Innocentio: Anacleto autem amplior Patrum, & Procerum numerus. Antequam comitia soluantur laborant pro concordia Patres aliqui, proponentes, vt vel vnus alteri cedat, vel vtroque abdicante eligatur tertius: quod cùm impetrare non potuissent, quatuor ex Cardinalibus numero 21. qui Anacleto suffragati erant, transierant ad Innocentium, sicque pro eo expleuerunt vota 20. & Anacleto 17. residua fuere: hinc-

que ius *Innocentij* confirmatum fuit, qui coronationis insignia suscepit per Cardin. Ostiensem, ita Ciacon. habet, sed ex Baronij relatione cum multi in electionem Anacleti inclinabantur, qui in locum condictũ ab omnibus, scilicet ad S. Marcum, & morte comperta Honorij à pluribus electus fuerat quàm Innocent. quem antequam decessus, Papa publicaretur, elegisse dicuntur eius asseclæ.

Anacletus itaque Innocentium apud Frangipanes cum suis agentem pro refugio aggreditur armata manu, & cùm non præualuisset, indignatione & ira commotus equitans ad S. Petrum ipsam quam cepit Ecclesiam sacrilegè spoliauit, itémque Patriarchium S. Mariæ: hocque thesauro maiorem venalis vrbis partem emere studens, corruptum vulgus ita sibi adstrinxit, vt præter Frangipanum & Cursiorum munitiones Innocentius nullum in Vrbe subsidium haberet. Propter hos excessus & dilapidationem omnium bonorum, & ornamentorum Ecclesiarum, quam ad sui in Papatu tuitionem fecit Anacletus, habuit declamatorem infensissimum S. Bernardum, qui idcircò vocauit eum Antichristum, Epistol. 124. quem locum cum Nouatores vsurpent ad probandum Rom. Pontificem esse Antichristum, delirant omnino, nescientes vel dissimulantes, non ista Bernardum de legitimo Rom. Pontifice locutum esse, sed de schismatico, vel quem talem crederet; cùm Innocentium ibidem Christi Vicarium, imò & Christum

appellet: Eo autem præcone S. Bernardo pars Innocentij Regum, & Principum numerosior euasit, nec non & Sanctorum virorum, moribus apud omnes commendatissimi; cuius vita, nec fama æmulum timeret; cum Anacleti, nec ab amico tuta esset, qui titulum Regis Rogerio de Sicula Monarchia impertiuit, eiusque hæredibus, vt sibi eum demereret.

Porrò licèt vtrimque excommunicationibus certatum sit, Innocentius in Galliam se recepit: huic Reges Franciæ venerabundi occurrunt, & Rex Germaniæ, eiusque Episcopi præsentiam eius scriptis ad eum litteris exposcunt: huic itaque Lotharius stratorem se obtulit Leodij, moxque illi institit petens sibi restitui Inuestituras Episcoporum: ad quam petitionem expauescentibus Romanis, Bernardus audacter Regi resistens mira authoritate compescuit. Anno 1132. Innocent. reuertitur in Italiam accepta à Gallicanis Ecclesiis pro ipsius Romam reditu indictâ collectâ, & per Lotharium restitutus est Sedi Apost. ipse vero coronatus Imperator anno eodem 1133. vterque autē ab Vrbe recedit, quia munitiones Vrbis quas Anacletus occupabat, expugnare difficilis operis esset: Papa Pisas reuersus est potentissimam tunc, & Sedi Apost. addictissimam ciuitatem: ibi aduersus Schismaticos habet Concilium. Hugonem Episcopum Gratianopol. canonizat. Redit Imp. Lotharius rogatus comprimere Rogerij Siculi tyrannidem, anno 1138. Anaclet. moritur impœ-

nitens, cum Sedem occupasset annis 8. minus diebus 22.

SCHISMA. XXI.

Cardinales Anacleti consilio fratrum ipsius, petitâ à Rogerio Siculo licentiâ subrogant Gregorium Cardin. quem Victorem nominarunt, sed non multò post iidem fratres Anacleti diuinitùs compuncti se Innocentio submiserunt: quod & præstitit Victor depositis post aliquot menses Pontificiis insignibus. Sicque pax reddita Ecclesiæ. Hæc tradit Falco tunc viuens. Interim Rogerius in Schismate manet, & quæ potest subigit loca. Obitque Lotharius sine prole mascula. Conradus creatur *Rex Romanorum.*

Concilium Gener. X. Lateranense II.

Anno 1139. *Innocentius Papa II. tum ad hæreses damnandas, tum ad Schismaticos reprimendos, ac deprauatos mores corrigendos Prædecessorum sanctorum Pontificum exempla secutus vniuersale Romæ indixit Concilium,*

& conuocatis ex vniuersis Christiani Orbis partibus Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis, mille circiter conuenerunt, & in Lateranensi Ecclesia illud celebrauit.

In quo hæretici damnantur, & inter cæteros Arnaldus de Brixia, qui tum in Vrbe degebat. Petri Leonis, aliorúmque Schismaticorum Acta rescinduntur, & Ordinationes irritantur: & ad pristinam Ecclesiasticam disciplinam restituendam 30. Canones sanciti sunt, inter quos ille præcipuus 15. numero. Quod cum per id tempus Sacerdotibus & Clericis honor quem par erat non deferretur, sententiam excommunicationis detulit Papa, in eos qui violentas manus in Clericos iniicerent, à qua nullus Episcoporum illum absoluere præsumat, nisi mortis vrgente periculo, donec Apostolico conspectui præsentetur, & eius mandatum suscipiat. Quod à posterioribus Pontificibus, & Conciliis innouatum & confirmatum fuit.

Ex Canonibus huius Concilij Gratianus in suum Decretũ plures intulit.

Rogerius capit Innocentium, ad quem à duolutus cum filiis accedens misericordiã petit, iurauitque fidelitatem. Pontifex autem Regnum Siciliæ, & Ducatum Apuliæ, & Principatum Capuæ ei & hæredibus sub annuo censu per vexillum donauit 7. Calend. Augusti: sic igitur titulum Regis Siciliæ, quem malè acceperat ab Anacleto Anti-papa, ab Innocentio legitimo obtinuit, & in defuncti Rainulphi Ducis Apuliæ sine bello possessionem admissus est: hoc facto honorificè Innocentium Romam deduxit, qui cum non posset præualere aduersus Romanos antiquum Senatum, & Equestrem ordinem restituere satagentes, lecto cubans in pace quieuit ann. 13. m. 7. Pontificatus, cùm rebellem populum excommunicasset, ait Panuinus, & in toto exclusisset ab electione Pontificis.

CÆLESTINVS II. Tuscus, primus sine interuentu populi ob rebellionem excommunicati & exclusi creatus qui breuissimum decurrit Pontificatum quinque mensium & dierum 13. fœlicem tamen in quem nulla impegit seditio qua octo subsequentes Pontifices exagitati fuere. 1143

Hic Prophetia S. *Malachiæ Archiepiscopi incipit.*

LVCIVS II. Bononiẽsis præficitur: hunc Romani rebellantes vexarunt; nam Senatoribus, quos sub finem Innocentij insti- 1144

Romani rebelles hæresim sectātur Alnaldi, de Brixia, quòd Clerici non debent habere proprietatem, aut regalia, cunctáque esse Principis.

tuerant, Patricium adiecerunt, cui tanquam Principi subiicerentur; Atque inde Lucium adeuntes (vt notat Spondan.) omnia regalia eius tam in Vrbe, quàm extra ad Patritij sui ius vendicarunt, cúmque more antiquorum Sacerdotum de Decimis tantùm, & oblationibus sustentari oportere asserebant. Legitur in Codice Vaticano, qui inscribitur, *De priuilegiu Ecclesiæ Rom.* Lucium incerto lapidis ictu percussum, cùm Romanos ad noua studia concitatos conaretur depellere à Capitolio, sicque paucis post dieb. sedis m. 11. d. 14, obiisse.

EVGENIVS III. Pisanus, Ordinis Cistercienssis, Abbas Monasterij SS. Vincentij & Anastasij, extra Vrbem, assumitur à Conclaui in nullum de gremio conuenien-
1145 te, & ad Lateranum deducitur, dicitúrque Eugen. Qui cum proxima Dominica consecrationem apud S. Petrum suscipere pararet, præcognito Senatorum peruerso consilio, qui eius electionem violenter retractare disposuerant, nisi eis vsurpatum Senatum Apost. authoritate confirmaret; noctis silentio ab Vrbe secedens apud Farfense Monasterium in Sabinis consecratus est, vt tradit Codex Vat. Hinc Viterbij considet ob Romanorum seditiones, qui omnia diruunt, & Vaticanum in munitionem bellicam conuertunt; dum omnes ciues ad subiectionem sui Patricij compellant, deponentes Ministros Pontificis, peregrinósque ad oblationes quæstus gratiâ plagis, & verberibus cogentes.

Inter hæc Papa recipit legationem Metropolitani Armeniorum, qui mille pluréſque ſub ſe habet Epiſcopos, ſubiicientis ſe Rom. Pontifici, emenſam per annum & ſex menſes itineris: ſic è longinquo accurrunt populi ad Papam dum filij reſiliunt à Sede Apoſt. Laborat Eugen. pro noua expeditione in Terram ſanctam. Ludouicus Rex Fraciæ ad hanc peregrinationem propenſus agit de ea cum Pontifice, obtinétque ab eo promotorem, & prædicatorem Cruciatæ S. Bernardum.

Porrò dum hæc diſponuntur Romani coërcentur Tiburtinorum militiæ, & anathemate lato in Ioannem Patricium eiuſque fautores, pacem petunt & ineunt his conditionibus, vt Patriciatus dignitatem ab ipſis nuper introductam abolerent, & Præfectum quem Pontifices conſtituere conſueuiſſent ipſi verò expuliſſent, in priſtinam dignitatem reciperent, atque Senatores ex Papæ authoritate tenerent. Sic rediens in vrbem feſtiuè exceptus eſt Eug. ſed pauló pòſt ab eodem populo Rom. adeò importunè ſollicitatus eſt de excidio Tiburtinorum, vt improbitatem eorum non ſubſiſtens, à Laterano in munitionem S. Angeli ad euitandum eius furorem ſe receperit. Anno 3. tranſit in Galliam ob iugem Arnaldiſtarum Romanorum ſeditionem: honorificentiſſimè ſuſcipitur à Ludouico. Diuertit ad Cluniacum, cuius Abbas cum poſtea Romæ eum exiſtentem conueniſſet, quòd Hugo quidam cœpiſſet ædificare caſtrum ſuper Monaſterium

Cluniac. tanquam munitionem aduersus illud, Eugenius illud anathemati submisit: cúmque Hugo non desisteret deridere Monachos, Deus vindictam de contemptis seruis suis exercuit; nam sexto ab hinc anno castellum illud terræ motu absorptum est chasmate terræ, & loco eius lacus profundissimus excreuit. Ipsi S. Bernard. libros quinque de Consideratione obtulit, quibus informatur Pontifex ad benè administrandum Pontificatum. Sanctè obiit cùm sedisset annos octo, men. 4. & dies 13.

1153 ANASTASIVS IV. Romanus, Canonicus Regularis Episcopus Cardinalis Sabinensis præficitur: vir non sibi natus, sed pietati & patriæ, notatus tamen nimiæ facultatis erga Fredericum *I*mperatorem. Obiit sexto mense, quarto nonas Decemb.

1153 ADRIANVS IV. Anglus dictus Nicolaus Brecxspeare coactus in Galliam secedere ob seueritatem Patris, & tenuitatem, meruit recipi obsequiis suis in ordinem S. Ruffi Valentiæ, eiusque deinde factus Abbas, cùm pro eius negotiis ad Apost. Sedem accessisset (reformationem vrgentem detulerant eum bis fratres ad Sedem Apost.) Eugenius cognita in secundo accessu eius prudentiâ, datâque Monachis licentiâ eligendi sibi Abbatem creauit illum Episcopum Albanensem: cui deinde Cardinalatu dato Danorum & Noruegiorum legationem commisit, qua gentes illas barbaras

conuertit ad Christum & optimè instituit: peruenięns Romam sub Anast. defunctoque illo proclamatus est communi consensu, reniténsque collocatus in Sede Apost. Constanter restitit S.P.Q.R. vrgenti pro libera ciuitatis administratione quam suadebat Arnaldus Brixiensis, rursum in Vrbem intrusus: cumque quidam ex sectatoribus Gerardum Cardinalem, dum iret ad Pontificem, vulnerasset ad interitum Pap. supposuit ciuitatem interdicto, quæ vsque ad quartam feriam maioris hebdomodæ penitus cessauit à diuinis. Tunc verò Senatores accedentes ad Papam iurarunt super Euangelia, quod Arnaldum eiusque fautores expellerent à finibus Romanis. Sicque data est absolutio. Adueniente autem Frideric. Rege Germaniæ pro coronatione, Arnaldus qui in exercitu Regis reperiebatur petitus est ad ignem, & cineres in Tiberim proiecti, ne stolidæ plebi corpus eius venerationi esset. Rex implet officium stratoris erga Pontificem, sicque admissus est ad pacis osculum, quod post pedum oscula denegatum ei fuerat ob non impensum, ad quod post examen teneri more Orthod. Imp. intellexit. Hæc Cod. v. Anno 1157. discordia orta est inter Papam, & Imp. Vide causas & litteras vltro citróque scriptas apud Radeuicum, lib. 1. c. 15. Guill. Rex Siciliæ Papã Beneuenti obsessum cogit ad expeditionem diplomatis concedentis, quòd in Sicilia non sit ius Appellationis ad Sedem Apost. nec Legationis ab eadem Sede mittendæ nisi ad petitionem

Regis hæredúmque ipsius. Rescidit hæc postea Innoc. III. Adrian. nec obolum erogauit in suos propinquos, adeò vt matrem reliquerit alendam eleemosynis Ecclesiæ Cantuariensis. Obiit Arignani morbo anginæ, vnde à schismaticis confictum Scomma, quod hauriens de fonte aquam musca inseparabiliter adhæserit gutturi eius: Sedit ann. quatuor, m. 8. dies 24.

1159 ALEXANDER III. Senensis, Rolandus Bandinel. dictus elegitur à 23. Cardinalibus assentiente pariter reliquo Clero, & populo Romano, quia ornatissimus omni genere virtutum habeatur.

SCHISMA XXII.

Tres Cardinales Octauianus tituli S. Cæciliæ, Ioannes tit. S. Martini, & Guido Cremensis tit, S. Calisti, Friderici Imp. studiosi dissentientes, Octauianum procaciter duo ex tribus nominarunt: is autem mantum à collo Alexandri violenter abstractum induit, quod cùm ab aliis ei ereptum esset, ipse aliud quod per Capellanum suum paratum haberi iam prouiderat, sumpsit, reseratisque portis Ecclesiæ B. Petri conductos milites introduxit operâ quorumdam Senatorum, qui ortui suo de Comitibus Tusciæ fauebant. Horum autem metu Episcopi & Cardinales in munitionem S. Angeli, quæ in Bossonis Card. Canerarij potestate erat, se se recipientes ibi nouem diebus ne possent exire,

exire,obsessi sunt ab Octauiani satellitibus.

Donec insurgente pro ipsis vniuerso populo, & in Octauianum conclamante, eundemque inuasorem & hæreticum proclamante, inde educti rursúmque per eosdem impios Senatores in arctiorem custodiam triduo inclusi,& ex ea pariter à nobilibus & populo erepti, cùm magna hominum frequentia in Vigilia S. Matthæi Nymphas non longè ab Vrbe peruenerunt, vbi consecratus & coronatus est Alexander : qui de communi consensu Octauianum si intra octo dies non rediret ad Eccl. vnitatem, illosque qui ei manus imponere præsumerent excomm. vinculo adstrinxit. Tradit autem Radeuicus Octauianum, qui *Victor* IV. nuncupatus est idipsum promulgasse in Alexandrum, & adhærentes, Informatur de omnibus Imperator apud Cremam existens, qui Concilium Papiæ indixit duosque Pontifices citauit:respondit Alex.non esse Imp. Conc. conuocare sine consensu Rom. Pontificis, aut eum ad Curiam suam tanquam potestatem in eum haberet, euocare. Damnatur in Conciliabulo Alexander, & probatur Victor, promulgatúrque Imperatorium edictum sub pœna exilij de adorando Victore.

Alexand. Anagniæ existens excommunicat Imperatorem, & subditos eius absoluit à iuramento fidelitatis, renouàtque sententiam in Octauianum, & complices. Legatos in varias Orbis partes mittit ad veritatem electionis suæ cognoscendam.Hincque om-

nes Reges suscipiunt eum: quos frustra tentauit Fridericus, qui cum cuncta ferè loca Eccl. Romanæ occuparet Alexander in Galliam solitum Rom. Pont. Asylum profectus, in appulsu suo ad Montem Pessulanum Legatum Saracenorum Principem à Mahometano Rege accepit. Anno 1162. Rex Franc. cùm Rege Anglorum stratores simul agunt Alexandro, pedites dextrâ læuâque frænum equi ipsius tenentes in ciuitate Turonensi: ipso autem mediante pacem inter ipsos restitutam fuisse testatur Robertus de Monte, qui vidit. Anno 1164. moritur Anti-Papa apud Lucam ciuitatem: hunc fleuit Alex. & Cardinales de obitu eius exultantes duriùs increpauit, eò quòd iactura animæ sit irreparabilis illo extincto.

SCHISMA. XXII

Ioan de S. Martino & Guido Cardin. Octauiani promotores statuerunt alium subrogandum: collectisque schismaticis, qui in funus venerant electus est ipse Guido dictusque Paschalis III. quem confirmauit mox monitus Imper. qui & iurauit super Euangelia se semper Alex. reiecturum: quare indicto Herbipoli conuentu, anno 1166. iuramentum manu propria super Sanctorum Reliquias publicè præstitit & à Prælatis & Principibus idem exegit; absentibus indictum cuiuslibet conditionis, quòd nunquam reciperent Rolandum, id est, Alex. vel eius successores à parte ipsius electos.

ſed Paſchalem eiúſque ſucceſſores. Hinc venit cum exercitu in Italiam intruſurus Paſchalem Romæ, & Alex. ibi agentem, vel occiſurus: aut eiecturus: ſed ſecretò elapſus eſt Alexander habitu peregrini Caietam, ibique reſumpto Papali habitu Beneuentum adiit. Ingens peſtilentia inuadit exercitum, & Fridericus ignominiosè eiicitur ab Italia per Longobardos ad hoc vnitos, & Papienſes. Interea agitur in Anglia B. Thomæ Cantuarienſis querela cum Rege Angliæ, pro qua componenda Alex. multum laborauit. Anno 1170. Emmanuel Imp. Conſtantinop. ſecundam ad Alex. legationem mittit, cum ingenti pecunia, rogans, vt cum iam Fridericus ob Schiſma aduerſus Eccleſiam Imperio priuatus eſſet, ipſum ipſi Emanueli reſtitueret: ſed Papa remiſſis cum ſuis muneribus Legatis, deſtinauit ad Imp. duos Cardinales, reſponditque ſe nolle vnire Imperium quod Maiores rationabiliter diſiunxerant, ſéque à Deo conſtitutum eſſe pacis, non diſſenſionis authorem. Moritur ex cancro Paſchalis.

SCHISMA. XXIII

Subrogatur à Schiſmaticis Abbas Strumenſis dictus Caliſtus, quem Frideric. approbauit.

Anno 1173. Alexander Signiæ exiſtens canonizauit ſolemni ritu S, Thomam Martyrem, miraculis frequentibus coruſcantem. Victus Frid. à Mediolanenſibus Alexandro

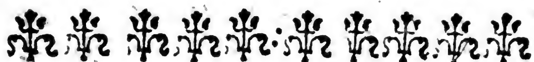
& eis contradico, & modò, & in antea me obediturum iuro: & promitto fidelitatem S.R.E. & Domino meo Alexandro, & Successoribus eius iustè intrantibus: ipsique seruiam absque omni malo ingenio, contra omnem hominem secundùm ordinem meum. Consilia eius quæ mihi scripto certo mandauerit, vel ipse commiserit, nulli hominum prodam, nec etiam pro periculo corporis, atque membrorum. Legatum Ecclesiæ Romanæ honorabo, & ducam, & reducam, & iuuabo expensis. Sic me Deus adiuuit, & hæc sancta Dei Euangelia.

In hoc Concilio delata fuit accusatio aduersus Scriptum Patri Lombardi Episc. Parisiensis, quòd malè sensisset de Christi humanitate, & in articulis fidei ab Ecclesia Catholica deuiasset, & singulariter, quòd asserueret Christum, secundùm quod homo, non esse aliquid. Pro qua Papa Alexander præcepit VVillelmo Senonensi Archiepiscopo, vt adscitis Suffraganeis suis vnà cum illis, & aliis viris religiosis & prudentibus, præscriptam doctrinam stu-

deret abrogare, & à Magistris scholaribus ibidem in Theologia studentibus Christum sicut perfectum Deum, sic & perfectum hominem, ac verum hominem ex anima & corpore consistentem præciperet edoceri; quod & ille nauiter impleuit. [In hac etiam Synodo damnata est hæresis Catharorum, VValdensium, & Albigensium. Vide Binium.

1181 LVCIVS III. Lucensis, Card. Episc. Ostiensis promouetur, in rebus agendis solertissimus. Nascitur in Vmbria Assisij S. Franciscus, filius Petri de Bernardone, anno 1182. Ortum est autem anno 1183. graue dissidium inter Papam, & Romanos ob Senatoris gradum, quem Papa fautorum suorum operâ supprimere tentabat: ipsi autem oculos eruerunt fautoribus, & Pontificem expulerunt. In cuius auxilium Imperatoris Cancellarius Arch. Moguntin. cum exercitu accurrens Romanos grauiter afflixit: sed ij veneno inficientes fontem, ex quo bibere consueuerat, ipsum cum plurimis aliis de medio sustulerunt, & acriùs Lucium persequi cœperunt: sed pacem composuit succurrentibus Principibus. Anno 1185. congressum habuit Veronæ cum Imp. Frederico, cui vrgenti, vt Schismaticè ordinatos dispensaret, respondit id non nisi in Concilio præstandum: & petenti instanter, vt

rionis, quo humiliatum ad pedes suos Imperatorem eius collum pede comprimendo dixerit: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem*, cui responderit ipse: *Non tibi, sed Petro, cui successor es, pareo*: iterúmque Pont. *Et mihi, & Petro.* Hoc abhorret ab Alexandri mansuetudine, neque tacuissent Scriptores illius æui. Rediit Romam Alex. rogatus: Anti-papa veniam petiit, húncque mansuetus Pont. benignè suscepit, & in Curia & mensa sua honorificè suscepit. Sedit Alex. dignissimè ann. 22.

Concilium Oecumenicum XI. Lateranense III. CCC. & X. Episcop.

Pro reformanda in fide & moribus Ecclesia contra hæreses Catharorum (quos VValdenses & Albigenses alij appellant) & schismaticos ab Antipapis ordinatos, celebratum anno Domini 1179. *tempore Alexandri Papa III. & Friderici Imperatoris I.*

Henricum filium coronaret, dixit, non posse simul duos regnare Imperatores, nec filium coronari, nisi pater deposuisset coronam. Prolabentibus in Palæstina rebus Christianorum, qui legationibus petebant auxilium; hoc proponens Papa moritur Veronæ, cum sedisset an.4.m. 2. & d.18.

VRBANVS III. Mediolanensis, Lambertus Cribellus dictus, suffragio 24. 1185
Cardinal. Veronæ existentium præficitur. Intrepidè arguit Fridericum de iniustè detento patrimonio Comitissæ Malthidis: De exuuiis Episcoporum morientium quas iniquè rapiebat: de stipendiis Abbatissarum, dum videlicet, sub prætextu malæ vitæ plurimas expellens alias non subrogabat, sed prouentus sibi vsurpabat. Hæc Imp. sustinebat, quia coronationem filij expectabat: quâ negatâ nisi ipse coronam deponeret, rediit in Germaniam: tentauit collecto Conuentu Pontificia, & Ecclesiastica iura vendicare sibi. Anno sequenti, Henricus Rex Germ. nuptias celebrat Mediolani, cum Regina Constantia, filia Rogerij Regis Siciliæ, amitâ verò VVillelmi tunc regnantis. Constantiam autem hanc Monialem fuisse, & ab Vrbano dispensatam ad nuptias fabula est, inde fortè excogitata, quòd asseruata fuerit in Monasterio, vt si deesset Regibus proles mascula, spes esset nubendi Regi cum dote Regni. Scriptores enim huius temporis, nihil habent de Monachatu Constantiæ, quem tamen ob nouitatem dispensatio-

nis expressissent. Anno 1187. Saladinus Babyloniæ Rex cœpit Hierosolymam 88. anno à possessione Gotifridi de Bullione, & Crucem Domini per duos dies in ostentum per ciuitatem fustigando portari fecit, quo tristi nuncio perculsus Vrbanns incidit in ægritudinem, & obiit Ferrariæ anno secundo, 35. diebus minus.

1187 GREGORIVS VIII. Beneuentanus patriâ, sequenti die subrogatur: mox pro subsidio Terræ sanctæ ad vniuersos Christi fideles litteras dedit, & ieiunium pro eodem indixit: sed secundo mense Pisis obiit.

1188 CLEMENS III. Romanus, post dies 20. eligitur, qui mox vrget expeditionem in Palæstinam & Indulgentiam confirmat, statuens, vt quicumque Crucem susciperet, de omnibus peccatis, de quibus pœnitens confessus esset, liber esset, & absolutus. Rex Franc. Angliæ, Comes Flandriæ depositis inimicitiis Crucem susceperunt. Indixit Philippus Rex, de consilio & assensu Episcop, & Baronum decimas in Gallia dictas Saladinas, ab omnibus soluendas, pro impensis expeditionis (excepits qui suscipiebant peregrinationem.) Fridericus Imp. delecto cum exercitu 150. millium armatorum terrâ, marique in Thraciam peruenit anno 1190. & post sæpè victos Turcas Soldanique prostratum Iconij incredibilem quadringentorum millium equitum exercitum (sub ductu S. Georgij, qui

frequenter ea peregrinatione visus est Imperatoris acies præcedere) cum vix eâ pugnâ sexcentos Frider. haberet equos, reliquis ob defectum pabuli extinctis, post captam opulentissimam ciuitatem Iconij à Duce Sueuiæ, fugataque eodem tempore ab Imp. alia ducenta millia equitum, post hæc, inquam, cum post prandium voluisset nando recreari ex aqua in conuallibus montiũ Armeniæ, casu inopinato submersus est. *Deplorandus obit. Frideric Imp.*

Anno 1189. VVilelmus Rex Siciliæ mortuus est absque liberis, Constantiâ nuptâ Henrico Regi Germaniæ, regni hærede relictâ. Sed Tancredus VVilelmi consanguineus vendicans sibi regnum bellum ciuile conflauit, nec Henricus potuit eum expellere. Tancredo inuestituram concessit more maiorum Clemens, de quo Panuin. scribit, quod discordias ab Innocen, II. hucusque cum S.P.Q.R. protractas composuerit, concessa Senatorum solita creatione, & loco Patritij retento Præfecto, seu Gubernatore Pontificio, vt prius. Sedit ann. tres, men. 3. d. 15.

CÆLESTINVS III. Romanus à *65.* annis Diaconus Card. electus est, & in vigilia Paschæ ordinatus est Sacerdos, ipsáque die Paschæ consecratus Papa. Posterâ autem die recepit ab Henrico Rege German. sacramentum, quòd iura Ecclesiæ seruaret illæsa, & quæ eius erant restitueret: hincque à gradibus introduxit eum in Eccl. S. Petri, & vnxit in Imperatorem, vxorém- 1191

que eius Constantiam. Notat autem Rogerius, quod sedebat Papa, tenens coronam Imperialem inter pedes suos, & Imperator inclinato capite, recepit coronam; Imperatrix similiter de pedibus Papæ, qui statim coronam deiecit in terram, significans quòd ipse potestatem eiiciendi eum ab Imperio haberet, si ille demereret: sed Cardinales statim arripientes coronam imposuerunt eam capiti Imperatoris. Hoc adhibitum fuit in cæremonia, quia Henricus successor, & filius erat Friderici, qui post idem acceptum ab Eccl. beneficium, de ipsa tamen adeò malè meruisset.

Narrat insuper Rog. Romanos cum Cælestino egisse, vt ab Henrico ante coronationem exigeret restitutionem ciuitatis Tusculanæ, quam obtentam, concessit eis: qui confestim illam ita destruxerunt, vt lapis super lapidem non remanserit, vlciscente tādē Numine ignominiam, qua Comites eius sæpiùs affecerant Sedem Apost. præter multiplices clades, & iniurias Romanis Ciuibus inde illatas. Anno 1192. ritu solemni canonizat S. Vbaldum Episcopum Eugubinum miraculis clarissimum, & anno 1194. S. Bernardum Hildensheimensem Episcopum, anno 7. ab eius obitu. 1193. Henricus V. cladem deplorandam infert Siciliæ, vinctósque omnes Primates, cum Rege puero, Regina vniuersoque thesauro, Episcopos & Arch. transfert in Germaniam. Quòd autem aduersus eum instaret apud Papam Rex Angliæ de restitutione facienda malè exacto-

rum,

rum, nec Papæ hanc imperanti obediret: excommunicatur. Sicque obiit 1197. & priuatus fuit ſepulturâ ſacrâ Cæleſtinus Siciliæ, Calabriæ, Apuliæ, quæ tanquam patrimonium S. Petri exhibitæ ſunt ei mortuo Henrico. Regem conſtituit Fridericum filium, exacto prius à Conſtantiâ, quod ipſa eum genuiſſet, iuramento ſuper Euangelia; increbuerat enim ſuſpicio Fridericum eſſe partum ſuppoſitum ob ætatem prouectam Reginæ. Confirmauit Ordinem militiæ Teutonicorum, in quo non niſi nobiles, iidèmque Germani admittuntur, ex inſtituto Henrici Imp. Sedit annos ſex, men. 9.

INNOCENTIVS III. patria Anagninus, de Comitibus Signiæ, exploſis ſenioribus Cardinalibus mutuò concertantibus, nouo exemplo ætatis iunior annorum 37. creatus eſt, renitens & lachrymans. Quòd autem tantummodò Diaconus eſſet, dilata eſt eius ordinatio in Presbyterum vſque ad Sabbathum quatuor temporum, 9. Cal. Martij (ab Idib. Ianuarij) & ſequenti Dominica in Rom. Pont. Conſecratur. Poſtridie verò Vrbis Præfectum ad ligiam fidelitatem recepit, qui vſque ad illud tempus iuramento fidelitatis Imperatori fuerat obligatus, & ab eo Præfecturæ tenebat honorem: paritérque ab aliis Baronibus circumquaque iuramentum fidelitatis recepit, & excluſis Iuſtitiariis Senatoriis ſuos ſtabiliuit per totum Eccleſiæ patrimonium, à quo tyrannos cenſuris, & armis expulit. Inueſtituram Regni Sici- 1198

liæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, cum adiacentiis dare Friderico nunquam potuit adduci, nisi remotis illis Capitulis, quæ ab Adriano extorserat VVillelmus, anno 1156. de Electionibus, Appellationibus, Legationibus, & Conciliis. Quibus derogabatur omnino iuri Pontificio, & Ecclesiasticæ libertati. Misit Legatos in Germaniam, ad liberandos captiuos præcipuè Ecclesiasticos. Ecclesiasticam & Monasticam curat disciplinam; pauperibus abundè subuenit separans in opus eleemosynæ integram prouentuum suorum Decimam. Totam Galliam hoc anno arctissimo conclusit interdicto, ita vt clausis Ecclesiis nusquam in cœmeteriis seplirentur corpora mortuorum, sed super terram seruarentur vbilibet insepulta: quia Rex Philippus legitimâ vxore repudiata, aliam superinduxerat, & sæpè commonitus acquiescere nolebat. Nullum itaque præter Baptismum, & morientium pœnitentiam, celebrabatur officium diuinum. Solutio autem interdicti, non nisi post biennium contigit resumpta à Rege Reginâ, Legatorum Apost. operâ. Insurgit Albigensium hæresis, contra quam 1209. Innoc. PP. annuente Philippo Rege Franciæ curat armari multa millia Orthodoxorum, ductione huius sacri belli datâ Simoni Comiti Monfortio.

1209 Hoc anno Ordinem *Sanctissimæ Trinitatis de Redemptione captiuorum* cōfirmatum esse ab Innocentio III. Papa constat ex eius de ea re constitutione data Viterbij XIV.

Calend. Iulij Indict. 12. Incarn. Dominicæ 1209. de quo agens qui postea eiusdem fuit generalis Minister, vt vocāt, Robertus Guaguinus Gallus ait authores eius *Ioannem de Mata* oriundum ex Prouincia Theologum Parisiensem & Felicem Anachoretam Vultsiensem postquam apud *Ceruum frigidum* Meldensis territorij solitariam diu vitam egissent, per quietem admonitos Rom. Pontificem conuenire à quo vitæ modum acciperent; cùm Innocentium adiissent cognouisse eum simili reuelatione fuisse diuinitus instinctum: & 5. Calend. Febr. ostensa Innocentio dum rem diuinam faceret visione Angeli candore multo fulgentis cæruleáque & rubenti cruce ad pectus insigniti ac cancellatis manibus duos captiuos tenentis Christianum vnum, alterum Maurum tanquam eos commutaret, hincque Pontificem ad visionis similitudinem Ioanni Felicique eorúmque in futurum sociis candidas vestes superaddita cruce quam Angelus ostendisset tribuisse: ac nouo ordini titulum *de Trinitate & redemptione Captiuorum* indidisse cum onere captiuos à malè credentibus Christianos liberans. Hæc Guaguinus, ipsa verò Innocentij Papæ de regula illius ordinis ante hæc facta constitutio data reperitur Romæ apud Lateranum 16. Ianuarij anno 1198. Innocentij I. quo & plerique authores eius ortum ponunt.

Concilium Gener. XII. Lateranen. IV.

Anno 1215. *celebratum est concilium Lateranense Kal. Nouembris omnium celeberrimum; cui videlicet interfuerunt cum Innocentio Papa, Archiepiscopi* 70. *Episcopi* 400. *Abbates* 12. *Priores Conuentuum* 800. *adfuere Patriarchæ Hierosol. & Constantinop. & Legati Alexandrini, atque Antiocheni, itémque oratores Imperatorum Orientis & Occid. Regum Galliæ, Hispaniæ, Hierusalem, & Cypri. Edita in eo fuere Decreta fidei Christianæ: doctrina & nomenclatura* Transsubstantiationis *panis & vini in Corpus & Sanguinem Domini in Sacrificio Missæ, confirmata est, Damnatus Libellus Abbatis Ioachim, in quo constituere videbatur quaternitatem in Dininitate contra fidem Orthodoxam. Canones quoque editi fuerunt de mori-*

bus reformandis. Damnata hæresis Albigensium, & confirmatus Simoni Manfortio Comitatas Tholosanus, qui in Concil. Monspessulano constitutus fuerat Princeps terræ, per expugnationem Albigensium hæreticorum conquisita, Actumque de recuperatione terræ sanctæ, pro qua emissi sunt per Europam, qui ad hoc Sacrum bellum hortarentur Fideles. Ordo Minorum quem iam Innocent PP. approbauerat iterum in hoc Concilio receptus & approbatus fuit petente eius institutione Francisco qui ad hoc eò venerat.

Innocentius III laudatissimus Pontifex, cùm scripsisset insigne volumen de Sacro Altaris mysterio & alia opera, & ædificasset amplissimum & ditissimum Xenodochium Spiritus Sancti Romæ, pro orphanis, peregrinis, & infirmis. Obiit Perusij Pontificatus anno 18. mens. 6. d. 28. Iste tamen talis tantúsque apud homines post mortem piè obitam apparuit Luitgardi sanctissimæ Virgini Deo sacratæ tum viuenti cinctus ingenti flammæ significauit se tres ob causas pœnis atrocissi-

mis usque ad diem iudicij addictum esse, quæ etiam æternis suppliciis ipsum iustissimè addixissent, nisi per intercessionem piissimæ matris. Dei tui monasterium extruxisset in extremis ipsum pœnituisset. Ita Thomas Cantipraten. Dominicanus qui in 3. illas causas ab ea Virgine didicit Bellarm. de gemitu columbæ lib. 2. cap. 9.

1227 HONORIVS *III.* Romanus, Cencius Sabellus dictus, à Cardinalibus primùm in Comitio reclusis (quia ob Italicas dissentiones verebantur ne protraheretur Sedis vacatio, hincque mos cœptus inclusionis Cardinalium, vt ex parciori cibo, ait Ciacon. matureretur electio) subrogatur post biduum Perusiæ: qui statim Romam se contulit, & approbauit ordinem S. Dominici, deinde verò 1223. Ordinem S. Francisci anno suo octauo ab Innocentio approbatum confirmauit. Albigensium & Tholosatum bellum mouetur: Fridericus Imperator dissidet cùm Papa, à quo ob occupationem ditionis Eccl. excommunicatur: sed à Ioanne Brenno Hierosolymorum Rege, qui Romam venerat auxilium petiturus contra Turcas, reconciliatus est Pontifici. Cui etiam idem Rex filiam suam Iolantam filio Friderici vxorem dedit, cùm dote Regni Hierosolymitani, vndè contigit, vt deinceps Reges Siciliæ se etiam Hierosolymorum

Reges dicant. Sedit ann. ferè vndecim.

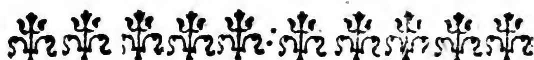
GREGORIVS IX. Anagninus nepos *In-* 11
nocentij Tertij dictus Vgolinus : vir doctissimus prosapiæ de Comitibus Signiæ eligitur. B. Dominicum, B. Franciscum, B. Elisabetham Regis Vngariæ filiam canonizauit: Fridericum anathemate innodat, terminum iuratum traiiciendi in Syriam prætereuntem, & interea ditionem Eccl. Rom. deuastantem : transit is tandem in Cyprum, & Sarracenis seditionibus intestinis occupatis recipit Hierosolymam aliasque Palestinæ ciuitates, cùm induciis in annos decem. Populus Romanus rebellat imponens vectigalia Clericis authore Annibale Senatore, qui antiquam in absentia Papæ Reipubl. libertatem affectat: sed inundat Tiberis & pestis & fames, paucique supersunt : hinc humiliatur populus, & supplex accersit Pontificem Perusiæ agentem. Anno 1232. Spoleti refert in Sanctorum album B. Antonium Minoritam, dict Paduanum ante completum annum, post obitum eius. Fridericus omnia turbat arte, bello, scriptis. Rauennam, & Exarchatum vsurpat : publicatur toto Orbe dissidium inter Papam, & Imperatorem. Hinc insurgunt factiones Guelphorum pro Papa, & Gibellinorum pro Imper. quibus omnes ferè *Italiæ* ciuitates ad multa sæcula vexantur, Româque nutare visa est, sed Papa cum consistorio nudis pedibus incedens in processione indicta, in qua deuotè ferebantur capita BB. Apostolorum

Petri & Pauli, populum ad deuotionem, & commiſerationem mouit; habitáque efficaci prædicatione, quâ eum in partes ſuas traxit, *I*mperatorem muros obſidentem fugauit. *I*ndicit Concil.Laterani : Fridericus terrâ marique vias præcludit, ac quoſdam Cardinales & Prælatos carceri mancipat, & per duos ferè annos detinuit. Id ægrè ferens Papa obit, cùm ſediſſet annos 14. men.5. Librum Deretalium adiuuante Raymundo Garcinonenſi compilauit. Ex deuotione ſepeliri voluit in habitu Fratrum Minorum.

1241 CÆLESTINVS IV. Mediolanenſis,poſt 30. dies ſubrogatur : eo autem poſt 18. dies defunćto vacauit Sedes viginti menſibus, donec captiui Cardinales cooperante Balduino Conſtantinop. *I*mper. qui in *I*taliam venerat, dimiſſi ſunt à Friderico. Hos ergo Anagniam à Melphi carceribus Romani Principes obuij honorificè deduxerunt, ibique :

1243 INNOCENTIVS *IV.* Genuenſis *I*uriſconſultus inſignis, amicus olim Friderici, à nouem Cardinalibus creatus eſt : quo renuntiato Fridericus dixit ſe optimum amicum Cardinalem *Sinibaldum* amiſiſſe, & acerrimum hoſtem Papam nactum fuiſſe, quod euentus rei declarauit : Tractatur per 4. menſes pax ineunda. Sed ſibi metuens Papa, cùm 7. Cardinalibus multiſque Prælatis ſoluit è ciuitate veteri,& Lugdunum petit, quem honorificè Ludoui-

eus *XI*. suscepit. Concilium generale indicit, in annum 1245.

Concilium Gener. XIII. Lugdunen. I.

Anno Christi 1245. Causa Friderici II. Imperatoris, expeditionisque in Terram sanctam suscipienda celebratum ab Innoc. Papa IV.

De hoc Concilio ita scribit Trithemius in Hisaurgiensi Chronico: Fridericus Imper. II. in Concilio Lugdunensi à Papa Innocentio citatus, & non comcomparens à Cæsarea maiestate deponitur & omni dignitate priuatur: qui tamen iniustam & friuolam habens hanc sententiam se quandiu vixit, per annos sex, Imperatorem gessit; & post depositionem sui Italiam & tantis malis Papam subiectosque illi populos afflixit, vt Pontificem viuere taderet: maxima enim partialitas populorum in Italia subsecuta est Guelphorum &

Gibellinorum ad exterminium se prosequentium, quæ per annos 260. non sine multorum sanguinis effusione durauit.

Rationes abdicationis Friderici hæ allatæ sunt: Quòd hostis esset Ecclesiæ: Quòd non bene de fide sentiret, quia Episcopos & Cardinales carceribus mancipabat, & Tunerti Regis fratrem Panormi baptizari petentem, ne id faceret minis deterruisset: Quòd Franciscanos complures combussisset, & non paucos Monachos & Clericos in Sicilia interfecisset; malúmque animũ in Papam missis his versibus declarasset:

Roma diu titubans, variis erroribus acta
Corruet, & mundi desinet esse caput.

Cui responsum:

Niteris in cassum nauem submergere Petri:
Fluctuat, at nunquam mergitur illa ratis.

Rescripsit Fridericus:

Fata volunt, stellæque docent, auiumque volatus,

Quòd Fridericus ego malleus orbis ero.

Cui responsum:

Fata volunt, Scr ptura docet, peccata loquuntur,

Quòd tibi vita breuis, pœna perennis erit.

Extant huius Concilij aliqua decreta in sexto Decretalium *: horum vnum, Quòd Cardinales galero rubeo deinceps vterentur, tanquam Cardinalatus insigni : quo significari voluit Papa paratos eis esse debere caput, & vitam offerre pro tuenda Ecclesia, si opus sit, eo maximé tempore quo Fridericus Sedem Apost vexabat.*

Actum deinde de bello Sacro, cuius Dux constitutus est S. Ludouicus Rex Francorum*: Qui nisi Concilio dignitatem robúrque præstitisset, turbasset illud armis Fridericus, vt ait* Æmilius *Cardinales* 12. *creauit Papa in Concilio, magni meriti viros. Ob præclara officia regiámque munificentiam à Rege Galliæ erga Sedem Apost. Innocentius Indulgentiam decem dierum concessit omnibus iis, qui quouis tempore pro*

Rege Christianissimo preces fuderint.

INNOCENTIVS exacto pene septennio Lugduni, Italiam, defuncto in Apulia Friderico 1250. repetit, & Perusij subsistit, vbi B. Petrum Veronensem Martyrem, & B. Stanislaum Episcopum Cracouiensem Martyrum festis adscripsit. Conradum filium Friderici Ecclesiæ aduersarium, qui ex Germania regnum Neapolitanum tuiturus venerat, excommunicauit: eo autem mortuo Neopolitani se dedunt Pontifici, qui ad eos accesserat, vbi & mortuus est: cùm scriptis clarus, & de litteratis bene meritus, sedisset ann. 11. mens. 5.

1254 ALEXANDER IV. Anagninus, familiæ de Comitibus Signiæ, consanguineus Innocentij III. & Gregorij IX. qui pileo eum insigniuit: electus est Neapoli à 14. Cardinalibus. Manfredum Friderici nothũ regnum Siciliæ occupantem anathemate & armis prosequitur. Electores imperiales auertit à nominando Conrado paternæ improbitatis hærede. Tunc captiuus in Ægypto, detinebatur S. Ludouicus Rex Francorum post ipsorum deplorandam stragem Papa propensus erat in religiosos, in quorum gratiam damnauit libros Gulielmi à sancto amore Emelinum tyrannum Guelphis & Venetis coniuratum & statum eorum occupantem compressit qui ex vulneribus mortuus est. Terræ sanctæ auxilia promouet: sed frustra, ob Genuensium & Venetorum inter

inter se altercantium prælia, & incursiones, & perniciem regni Hierosolymitani & Imperij Constantinop. B. Claram in album SS. Virginum retulit: obiitque laudatissimus, cum sedisset annos 7. men. minus.

VRBANVS IV. natione Gallus, patria Troyanus, patre Sutore veteramentario, sed animi indole nobilis: Viterbij tunc 1261
casu existens in curia, iam Patriarcha Hierosolymitanus, cum nouem tantum Cardinales superstites essent, & alter alteri cedere nollet, Iacobus Pantaleo renuntiatur omnium suffragio, Vrbanusque dici voluit. Cũ autem contra tyrannidem Manfredi omnia igne ferróque vastantem, & Romanos inducto suo Prætore quem Senatorem vocabant rebelles se tueri diffideret; Carolum S. Ludouici fratrem Prouinciæ Comitem & Ducem Andegauensem in Concilio Vrbeueti aduocandum, & Neapolis regno inuestiendum decreuit, Cardinale Legato ad eum misso. Creauit 14. Cardinales. Festum Corporis Christi instituit, occasione miraculi successi in diœcesi Vrbeuetana: dubitante enim post consecrationem de Realitate Sacerdote, scaturiuit sanguis ab hostia, qui totum intinxit corporale 1264. eius officium à B. Thoma Aquinate Theologiæ lectore in Conuentu suo Vrbeuetano approbauit. B. Richardum Ciscestrensem Episcopum canonizauit 3. die April. Collegium 12. Canonicorum Troyæ patriæ fundauit.

Obiit Perusij, cum sedisset ann. tres, mens. vnum.

CLEMENS IV. Gallus, S. Ægidiensis, dictus Guido Grossus, Fulcodij filius, Iurisconsultissimus, post vxoris à qua duas habuit filias decessum, secessit ad Chartusianos à quorum suscipiendo ordine obstitit, Rex Ludouicus prænoscens bono publico eum magis profuturum quem asciuit in Consiliarium & status ministrum. eiusque opera fœliciter per sex annos vsus est, variis interea dignitatibus Ecclesiasticis insignitum primo Archidiaconatu, moxque Episcopatu Podiensi seu Aniciensi, & post 7. menses Archiepiscopatu Narbonensi: deinde factus Cardinalis ab Vrbano IV. missus est Legatus in Angliam, pro pace inter eius Regem & Simonem Monfortij Comitem sanciendâ: cùm autem post Sedis vacationem quadrimestrem rediret ex Anglica legatione, creatus est Papa Perusij. Audiens autem vias interclusas à Manfredo, mendicantis habitu Perusiam accessit: inde euocatis Cardinalibus Viterbium venit. Interea Carolus Andegauensis iam antea ab Vrbano designatus Siciliæ & Neapolis Rex, Romam aduenit; vbi & Senator creatur, & à Legato Pontificis absentis Rex proclamatur, & inungitur cum vxore Beatrice, imposito annuo vectigali quadraginta millium aureorum. *Naucler. Blond Platina, Æmil.* Vno nobilique prælio ad Beneuentum vi-

ctor, & Regni poſſeſſor euadit. Carolus occiſo Monfredo, miſsóque in Tuſciam equitatu Florentiam, aliaſque ciuitates pulſis Gibellinis reſtituit Guelphis. Miraculis coruſcantem nuper defunctam Ediginem Poloniæ Duciſſam Sanctis adſcripſit. Raræ virtutis & exempli Pontifex, cùm in aliis, tum maximè in affectu erga conſanguineos: vni enim filiæ in Monaſterio collocatæ 30. tantùm libras dedit, alteri quæ conditionis ſuæ marito nupſerat, trecentas libras dotis nomine numerauit, & hac conditione, ne quid amplius peteret: nepoti tres præbendas habenti iniunxit dimiſſionem duarum qua placeret retentâ; cúmque de munificentia ad ipſum pulſaretur, reſpōdit ſe plus Deo, quàm carni debitorem eſſe. Imitatus inſtitutum Chartuſinum à morte vxoris abſtinuit carneis eduliis vſque ad obitum nec vnquam dimiſit cilicium, vnde merito Chartuſianis annumeratur cui flagrans non defuit affectus, & imitatio regularis. Sedit annos 3. menſes ferè decem.

GREGORIVS X. cùm ex diſcordia Cardinalium, quos duorum Regum præſentia Philippi Franciæ, & Caroli Neapolis vnire non potuit, vacatio Sedis protracta eſſet in trigeſimum tertium menſem; & inſtante Viterbienſi ciuitate, compromiſſio delata eſſet in ſex Cardinales, hac lege, vt intra triduum quinque vnum ex his ſex, vel quemuis extraneum renuntiarent: ſuadente Bonauentura Generali Fratrum Minorum 1271

electus est *Theobaldus* Archidiaconus Leodiensis, Placentinus, è Vice-comitum familiâ Mediolano olim pulsâ, in Syria tunc existens cum Eduardo primogenito Regis Angliæ, & in procinctu è Ptolemaide adeundi Hierosolymam, de cuius electione distichon illud:

Papatus munus tulit Archidiaconus vnus:
Quem Patrem Patrum fecit discordia Fratrum.

Accepto Nuntio Apuliam venit, cui obuius Carolus Rex ad Ceperanum deduxit: hincque Viterbium accessit, & Romæ consecrationem suscepit 27. die Martij 1272. moxque litteras de sua assumptione ad vniuersos Prælatos ac Principes scribens preces eorum expetiit ad rectam Pontificatus gubernationem quod pluribus solemne esse constat) curátque vt subueniatur terræ sanctæ, præbens ipse cæteris exemplum cùm ære Ecclesiastico quingentis conscriptis equitibus ac multis pedibus tres triremes à Venetis conduxit iis transmittendis, & validiora subsidia à Regibus Galliæ, Siciliæ, Venetis, Ianuensibus euincens prohibénsque sub anathemate & priuatione Ecclesiasticæ sepulturæ, ne arma, ligna, naues, reliquaque belli adiumenta Sarracenis diuenderentur, vel vllus eis fauor impenderetur. Anno 1273. celebrationem Oecumenicæ Synodi apud Lugdunum Galliæ indicit, quæ numerosissima notatur, cui ipse personaliter præfuit quindecim Cardinalibus Comitatus in-

ter quos S. Bonauentura Episcopus Albanensis Minorita, quem post reditum è Syria Greg. crearat Viterbij 1272. cum aliis quatuor viris insignibus, vt notat Vvading. in ann. qui, proh dolor, post 4. Sessionem obiit 15. Iulij scientia miraculisque clarissimus: huius exequias celebrauit Papa in Ecclesia Fratrum Minorum. Nota iam defunctum B. Thomam Aquinatem quem Pontifex euocabat ad Conc. vt Græcis opponeret, dum enim esset in itinere incidit in morbum lethalem in monasterio Fossæ Nouæ Ordinis Cisterciensis Diœcesis Tarracinensis nonis Martij ætatis suæ anno 50.

Concilium Gen. XIV. Lugdunense II.

Anno 1274. *Gregorius X. celebrauit Lugduni Concilium vniuersale, mille Patrum, & amplius, è quibus fuere Episcopi quingenti, præsidente ipso Gregorio Papa, adfuerūtque Græci & Tartarorum proceres aliqui, & Michaël Palæologus Imperator Constantinopolitanus cum magno comita-*

tu. Item solemnes Nuntij seu Procuratores Græcorum.

Actum ibi de erroribus Græcorum. Horum Procuratores coram Concilio, Symbolum Nycæni, & Constantinop. Conciliorum, Credo in vnum Deum *cecinerunt, & sine dubio, cum additamento* Filioque, *quod authoritate S. Leonis Papæ, anno 447. Episcopi Hispani primùm vsurparant in Concilio Toletano aduersus Priscilianistas, impiè asserentes Patris, & Filij, vnam eamdémque personam esse, & receptum fuerat anno 883. in Symbolo Fidei recitato in Concilio Arelatensi, sub Carolo Magno; & inductum Romano à Benedicto Papa VIII. anno 1014. & in Conciliis Ephesino, & IV. Synodo Act. 5. V. Synodo Act. vltima, VI. Act. 17. VII. Act. 7. in qua Symbolum cum hac additione,* Filiòque *legitur: & tamen hac Synodus maxima ex parte Græcorum fuit, quod itidem lectum fuit in Lateran. III. sub Innocentio III. anno 1215.*

Demonstrarunt itaque Procuratores Græci velle se credere, quod sancta Ma-

ter Romana & Orthodoxa Ecclesia credit & prædicat, scilicet, quòd Spiritus S. à Patre & Filio æternâ spiratione procedit, sicut declaratum est per promulgatam ibi Decretalem,

Fideli & deuota professione fatemur, quòd Spiritus sanctus æternaliter ex Patre & Filio, non tanquam ex duobus principiis, sed tanquam ex vno principio, non duabus inspirationibus, sed vnica inspiratione procedit. Hoc professa est, & hactenus prædicauit, & docuit Sacro sancta Romana Ecclesia Mater omnium Fidelium, & Magistra. Hoc habet Orthodoxorum Patrum atque Doctorum Latinorum pariter, & Græcorum incommutabilis, & vera Sententia, &c. Opera & studio S. Bonauenturæ vnio facta est Ecclesiæ Latinæ cum Græca 13, vice. Actum est de subsidio Terræ sanctæ dando, pro quo imposita fuit in eodem Concilio decima redituum Ecclesiasticorum omnium, exceptis dumtaxat Xenodochiorum & Orphanotrophiorum redditibus in vsū belli sacri ad sexcennium. Quæ decima quamuis studiosè exacta, & recepta

fuerit, non tamen est euidens, quæ vtilitas Terræ sanctæ, exinde fuerit procuratâ.

Leges item constitutæ sunt de forma electionis Summi Pontificis Nimirum, vt post decem dies, quibus mortuo Papa Cardinales expectantur, ij qui in Conclaui sunt, soli suffragia sua ferre possint: vtque cuiusuis Ordinis, & conditionis hominem in Rom. Pontificem creare possint: Et vt Cardinales non possint conclaui egredi, nisi ante Pontifice creato: vt venientes ante creatum Pontificem Cardinales etiam Conclaue ingredi possint, & dare suffragia: vt non liceat pacta inire, aut quicquam dare, aut polliceri pro suffragiis. Denique vt nemo haberi possit Romanus Pontifex, nisi duarum partium ex tribus Cardinalium in Conclaui præsentium suffragia tulerit.

Gregorius supposuit interdicto ciuitatem Florentiæ ob inde exactos Gibellinos quos ipse restituerat. Anno 1273. mandauerat Clemens Principibus Germanis, vt Imperatorem tandem crearent, nisi vellent imponi à se aliquem;

consensum est in Rudolphum Comitem Haspurgensem, armis & consilio potentem; túncque absentem in obsidione Basileæ, qui fuerat olim Magister aulæ apud Ostorarum Regem Bohemiæ, qui primò delatum Imperium recusarat, eò quòd longè potentiorem Imper. Romano se existimaret. Alphonsus Rex Capellæ, Gregorium apud Belliquadrum in ripa Rhodani conuenit, petiturus Imperium ad quod olim ab aliquibus Germaniæ Principibus electus fuerat: sed respondit Pontifex non magis æquum esse Germanos iura darè Hispanis, quam Hispanos imperare Germanis: ab Haspurg. genus suum ducit Greg. redit in Italiam, moritur Aretij in Tuscia 10. Ian. declinans à Florentia ob interdictum. Sedit annos quatuor, m.4. Sepultus est in Cathedrali Ecclesia S. Donati vbi & miraculis claruisse post mortem testantur Ptolom. Lucensis, S. Anton. Blondus & alij corpus eius hactenus integrum conseruatum est.

INNOCENTIVS V. Burgundus dictus Petrus Tarentasiensis, primus ex Ordine S. Dominici, Theologus insignis, eligitur: 117

qui dum pacem conciliat in Italia, Florentinos arma deponentes obsequenter absoluit ab interdicto, obit mense 5.

1276 ADRIANVS V. Genuensis, familiæ Flischi, nepos Innocent. IV. eligitur à 10. Cardinalibus, numero tunc 14. dumtaxat: obit 40. die nondum consecratus: Viterbij 18. Augusti.

1276. Vice-Dominus de Vice-Dominis, Placentinus, nepos Gregor. X. qui dictus fuit Gregor. X. qui fuit Minorita, deinde Archiepisc. Aquensis, ipsa die electionis suæ suprema dignitate, & vita functus est, ideóque non numeratur in serie Pontificum. Sed debet computari.

1276 IOANNES XX. (ab interserentibus Papissam XXI. ait Ciacon.) Vlyssiponensis in Lusitania, olim medicinæ peritissimus, coronatur Viterbij: qui rerum gerendarum minus aptus notatur, quia Anconitanos vassallos Eccles. à Venetianis ob tributa infestatos, non adiuuit: in hoc tamen laudandus, quòd studiosos inopes pecunia, & beneficiis promouit: ruinâ cubiculi recens constructi in Palatio Viterbij occubuit, men. 8. qui vitam sibi longam pollicebatur, cæterisque prædicabat, fortè vt Medicus qui seipsum curaturus esset, vel etiam vt Astronomus, inter ligna & lapides collisus incensus, sexta post die Sacramentis omnibus Ecclesiæ perceptis expirauit die 20 Maij, sepultúsque fuit Viterbij in Eccl. Cathedrali

S. Laurentij : repentini huius obitus varias varij aſſignãt cauſas. Lucenſis & alij tradunt quod conſtitutionem Gregorij X. in Conc. promulgatam de Conclaui quam Adrian. V. ſuſpenderat, penitus reuocarit, adeò vt ſine auſtera illius recluſione qui deinceps ei ſucceſſerunt Romani Pontifices creati ſint vſque ad Bonifacium VIII. qui conſtitutionẽ Gregorianam confirmans libro Decretalium ſexto inſeruit.

NICOLAVS III. Romanus, qui dicebatur Ioannes Caietanus S. R. E. Archidiaconus Cardinalis patria Romanus de familia Vrſina poſt ſex menſes creatur à 7. Cardinalibus,, tribus Gallis & quauor Italis qui ſoli ſupererant. Conſtitutio enim Conclauis nondum obſeruabatur, ſicque in nouo electione vix conueniebant Cardinales : quod animaduertentes Viterbienſes eos in Prætorio recluſere, illud cuſtodiente Carolo Rege Siciliæ. Sicque à Gallo Pontifice requiſito abſtinuerunt. Romæ conſecrationem Presbyterij, & Epiſcopatus iniit, móxque Carolum ab vrbis Præfectura abdicauit, quia neptim ſuam deſponſare dedignatus erat ob imparitatem conditionis, edicens, vt annua ea dignitas eſſet, nec Regiæ nobilitati conferretur. Sic Papa ſeipſum Senatorem perpetuum conſtituit, & Pro-ſenatores duos creauit. Romanam Rempubl. & Tuſcianam regulauit. Exarchatum, & Romagnam, aliáſque detentas Prouincias à Rodulpho Imp. requiſitas ob- 1277

tinuit. Venetis pacem cum Anconitanis imperiosè indixit. Amantissimus fuit Fratrum Minorum quorum duos elegit Cardinales. Missam deuotissimè celebrabat. Vrbem sacris ornauit ædificiis: multa constituit ad vtilitatem Ecclesiæ, vt in sexto Decretalium legere est. Imperium Romanum quadrifariam diuidere meditabatur prima portio Germania hæreditaria hærebat Rodulphi familiæ. Regnum Arelatense quod ab inimico Carolo abstrahere volebat filiò Imperatoris destinabat: de reliquo duos Reges domus suæ Vrsinos constituebat, vnum Longobardis Præfectum, alterum Etruriæ Dominantem, sic Gallos Neapolis & Siciliæ Dominos coërcebat, & à Germanis qui Alpes habitabant non timebat. Ad hoc autem facilius ineundum iam sollicitè suaserat Petro Aragonio vt repeteret regnum Siciliæ tanquam ius hæreditarium & dotale vxoris suæ Constantiæ. Apoplexia correptus obiit in Castello Soriano, cum sedisset annos 2. men. 9.

1281 MARTINVS II. dictus IV. (quòd duo Pontifices Marini recenseantur, sub nomine Martini) Gallus, Turonensis, post sex menses vacationis ob Vrsinæ & Carolinæ Regiæ factionis discrepantiam, & oppositionem duorum Cardinalium Vrsinorum, qui nouæ creationi obsistebant, tandem renuntiatur: qui Viterbij noluit consecrari, quia ob impetum in Cardinales interdicta erat à sacris, & sceleris fautores excommunicati;

nicati; sed Oruietum profectus consecrationem, & coronationem in Basilica S. Andreæ suscepit. Hannibaldus laqueum collo gerens genuflexus absoluitur, sicque composita factio. Carolum senatoriæ dignitati, cui perpetuò à Romanis designatus fuerat, restituit, lege decessoris abrogatâ anno 82. Paleologum Imp. Græcósque eius decreta Lugduni non seruantes excommunicat, nec non & Petrum Aragoniæ Regem, quia initâ suo interuentu pace cum Carolo Siciliæ ab illius inuasione non cessabat, quam occupauit classe paratâ, sub specie inuadendi Africam, Paleologo suppeditante aurum. Tuncque Vesperæ Siculæ factæ sunt, ipsis Siculis cõstituto tempore pulsationis campanarum ad Vespertinas preces, ipso die Paschatis qui fuit 30. Martij omnes tota Insulâ Gallos supra octo millia inermes, & nihil tale tali maximè die cogitantes, nullo ætatis aut conditionis discrimine trucidantibus, ipsásque à Francis prægnantes euiscerantibus, ne quid stirpis Franciæ superesset in Sicilia. Quo tempore Petrus Aragonius aduolans Rex Salutatus est Siciliæ. Martinus autem hoc audito ius regni paterni ei abrogat, quod tribuit Carolo. Valesio filio minori Regis Franciæ, ex sorore Aragonij, Perusiũ secedit ob tumultum Oruieti inter Guelphos & Gibellinos: ibi lenta febre correptus obit, & habitu Franciscano indutus sepelitur in Eccl. Cathedrali, cæcis, claudis & mutis ad eius sepulchrum sanitatem recuperantibus, Sedit annos 4. m. 1.

HONORIVS IV. Romanus, Perusij post 4. dies eligitur, hincque Romæ insignia suscipit, senio podagrâ & chiragrâ laborans, instrumentis ad hoc affabrè adaptaris Missam celebrabat: prudentiâ & consilio præpollebat, dictitans manus & pedes non imperare, sed caput. Habitauit in Auentino apud S. Sabinam hincque cæptus est mons habitaculorum constructione coli. Ordinem Carmelitarum non satis in Conc. Lugd. sub Gregor. X. comprobatum hoc anno confirmatum ab Honorio ponit Onuphrius in Chronico, & pallium album professoribus illius datum qui prius vtebantur chlamydibus ex albo panno latis fasciis pullis siue canusinis intertextis quæ oculis Christianorum minus gratæ erant, vnde in Gallia sacculos siue saccatos vocatos tradit Massonus ex Annalibus S. Victoris.

Ordinem quoque Seruorum nec non Eremitarum S. Augustini per id temporis Parisiis improbatos, & in Concil. Lugdun. ad maturiorem deliberationem relatos Honorius confirmauit. Sedit duos annos, sepultúsque parasceues die in basilica S. Petri, & inde postea ad Armælitanam Fr. Minorum in sepulturam maiorum suorum translatus. Sedit annos 2.

1288 NICOLAVS IV. Minorum Generalis dictus, Fr. Hieronymus Asculanus, primus ex Ordine S. Francisci renunciatus est Pontifex post decem menses vacationis ob

Cardinalium ægritudinem quam ingenerabant noxij flatus Austri quibus expositus est magna ex parte mons Auentinus quos solus noster Card. Asculanus remanens in loco insalubriori euasit illæsus, ope copiosarum prunarum quas tota æstate in cubiculo & habitatione cæterisque officinis suis continuo seruauit, biduo post electionem in Auentino coronatus est apud S. Petrum, sumpto nomine Nicolai IV. in memoriam Tertij à quo fuerat creatus Cardinalis. Mox Legatos mittit ad Alphonsum Regem Arragoniæ, vt cum eo de liberatione Caroli agerent. Orta seditione Romæ proficiscitur Reate, vbi sex Cardinales creat diuersorum Ordinum: reuersus sedet apud S. Mariam Maiorem quam reparauit. Sollicitè laborauit pro pace inter Principes Catholicos, & pro dilatatione fidei apud Tartaros, Slauos, audito autem calamitoso rerum Syriæ statu crucem prædicari iussit vbique, sollicitans Occidentales & Orientales Principes conuertere arma in Barbaros, ipse suo ære accitos 1500. milites misit in Syriam ad Ptolemaidis quam Soldanus obsidebat defensionem, sed inutiliter hincque Christianorum expulsionem à terra sancta deplorans. Obiit cum sedisset annos 4. mens. 1. sepultus in basilica S. Mariæ Maioris ob præclara eius gesta laudatissimus ab Annalistis.

CÆLESTINVS V. Cum ex discordia Cardinalium Sedes vacasset duos an- 1294

nos, menses tres, dies duos sic electus est; conuenerunt Perusium ad electiocem Cardinales. Latinus Card. Ostiensis fecit mentionem Petri de Murrhone, cuius sanctitas notissima erat & miraculis frequentibus attestata, confestim vnanimi omnium consensu, nec sine lachrymis die 5. Iulij renunciarunt eum Pontificem ac decretum electionis ad ipsum miserunt per Archiep. Lugdun. Episcopos Vrbeuerens. & Portuensem ac duos Apostolicæ Sedis Notarios rogantes, vt assensum præbere ac Perusium se conferre dignaretur: incolebat ipse eremum montis Murrhonis vbi monasterium construxerat sub regula S. Benedicti non longè à Sulmone ciuitate in Apulia, asperámque vitam & semotissimam ab omnibus negotiis vitam ibi ab ineunte ætate, ducebat: acceptis litteris suæ electionis ægerrimè tulit, fugámque tentauit, sed inopina & subita populi multitudine circumdatus, victúsque precibus Caroli Regis ac Latini Card. iudicium diuinum ei comminantium vix acquieuit. Aduocat ergo Cardinales vt veniant Aquilam Vrbem Aprutij ad quam deductus est à Carolis Patre & Filio Regibus Siciliæ & Hungariæ humili insedens asello (non enim induci potuit equo vehi, hancque simplicitatem comprobauit Dominus miraculo sanitatis ægro redditæ) consecratus ac coronatus est 4. Kalend. Septembr. præsentibus plusquam ducentis hominum millibus motis nouitate rei & sanctitate viri cui impositum meritò sit no-

men Cælestini. *I*nde Neapolim hortatu Caroli accedens creauit 12. Cardinales quorum 8. Galli duo sui instituti Monachi seu Cælestini quibuscum diuinarum laudum consueto exercitio, priuatim vacare solebat, defuncto mense Nouembri Latino Cardin. Ord. Prædicatorum, qui pondus Apostolicum sustinebat, cogitauit de abdicatione imparem se tanto oneri credens ipsique Cardinales secreta, deinde publica de eius abrogatione colloquia habuere, quia minus idoneum ad vniuersalis Ecclesiæ regimen iudicabant ex nimia facilitate & inconsulta effusione bonorum quæ eadem diuersis concedebat: abdicationem ad quam pronum Papam notauit Benedictus Card. Caietanus successioni inhians maximè promouit persuasionibus suis, nequaquam autem vaframentis vulgò decantatis immissa nimirum per arundinem voce quasi è cœlo demissa, vt *si saluus fieri vellet Pontificatu abiret*, id enim nullus antiquorum scribit, nec Cælestinus credendus est adeo rudis in discerendis spiritibus vt his se deludi passus esset, qui cum Angelis Dei frequenter conuersabatur, & spiritu Prophetico donatus erat.

Sic igitur persuaso Pontifice, facta constitutione licere Pontifici abdicare se dignitate, *cap. quoniam de renunt. in 6.* nec ad confirmationem in Papatu præualente Caroli Regis & populi obnisu, ob publicarum precum & processionum instituto. Abdicauit Cælestinus Neapoli in publico consisto-

rio 13. Decembr. deditque potestaten Cardinalibus subrogandi alium, statimque depositis ornamentis Pontificiis ad Cardinalium pedes consedit, qui regnarat mens. 5. dies 8.

1294 BONIFACIVS VIII. Anagnia Campaniæ ciuitate ex illustri familia Caietana Alexandri IV. ex nepte pronepos dictus Benedictus Cardinalis iuris callentissimus electus est summus Pontifex operâ maximè Caroli Regis qui accepto à Benedicto iure iurando de præstandis sibi auxiliis ad recuperandam Siciliam, Cardinales sibi amicos ad eius nominationem induxit qui vt iustæ Beneficentiæ & libertatis, spem omnibus faceret, Bonifacij, nomen assumpsit, Octaui vulgò dicti cùm VI. dumtaxat dicendus sit, reiectis duobus illegitimis inuasoribus Sedis. Romam progressus cùm apud plurimos malè audiret, quasi improbis artibus Pontificatum adeptus fuisset, vt omnem de sua integritate dubitationem tolleret antequam consecrationis & coronationis insignia susciperet sinceræ fidei professionem ac probi regiminis pollicitationem quam mox ab electione ediderat, in pleniori iam Principum aliorúmque hominum conuentu maiori solemnitate ad altare S. Petri obtulit, tumque coronatus est. Ne autem occasione Cælestini, cuius abdicationem multi vitiosam esse disputabant schisma excitaretur eum Bonifacius perquiri iussit, & perpetuæ custodiæ mandauit in arce Fumonis, vbi

multis incommodis afflictus ex ingenerato apoſtemate lateri dextro per aëris corruptionem ſuffocatus eſt 14. Kalend. Iunij poſt biennium, aurea cruce circa oſtium cellulæ in qua iacebat tota die mirabiliter in aëre pendente. Hunc 17. poſt annis Clemens V. canonizauit ob miraculorum præſtantiam. Bonifacius rebus gerendis manum admouens conſtabiliter quærit pacem inter Principes, conuenientibus ad ipſum Carolo Rege Siciliæ, legatis Philippi & Arragonenſis eos ad concordiam deduxit, hincque Caroli filij à Septennio obſides in Sragonia libertate donati ſunt. Varia edidit decreta Eccleſiaſtica anno 1297. Apoſtolorum & 4. Eccl. Doctorum feſtiuitates ſub officio duplici celebrari ſtatuit. Ludouicum Regem Franc. ob miraculorum præſtantiam in SS. Confeſſorum numerum retulit tertio Idus Auguſti apud vrbem veterem. Columnenſes ad exterminium vſque proſecutus eſt quoquo fugientes, ædes eorum in vrbe diſiecit, caſtella cepit & diruit, duos ei perduelles Cardinales Columnenſes deſtituit, ne autem inde cæterorum inuidiam aut Principum incurreret ſeueriſſimam ſanctionem tunc edidit in eos qui aliquem Cardinalem in aliquo lædere attentarent Sardiniam & Corſicam contulit Regi Aragonio Alberto Duci Auſtriæ poſt Adolphum ab imperio depoſitum, indeque in bello occiſum electo & petenti confirmationem bis terque repulſam dedit, eo quòd in legem maieſtatis deliquiſſet inſurgendo in dominum ſuum,

cúmque eius electionem inanem proclamaret tanquam homicidæ, exiit Papa in publicum ense cinctus, ac se & Pontificem & Cæsarem pronunciauit. Hocne anno 1299. sententiam arbitralem protulit in dissidiis Philippi Regis Franc. cum Rege Angl. Eduardo & Guydone Comite Flandriæ: ob iniunctam restitutionem Flandro Rex iratus exclamauit si vt primùm exissent induciæ inuasurum quæ supererant Flandriæ quod & fecit. Iubileum centesimo quolibet anno instituit quo plenam delictorum indulgentiam visitantibus limina Principum Apostolorum concessit; hocque primo 1300. ducenta millia hominum ex vniuerso orbe visa sunt quibus Romæ omnia necessaria affatim abundarunt. Interea ex prædictis odia germinabant inter Bonifac. & Regem Philipp. apud quem perfugæ Columnenses tutò agebant: sollicitat PP. Terræ sanctæ auxilia, vrget præ cæteris Philippum apud quem parum proficit, quòd bello Flandrico distractus, & pecuniis indigens, nec copias transmittere, nec collectas ad id operis decimas dare, aut alias in regno suo exigi (præter eas quas nuper PP. Carolo Regis fratri in Italiam euocato dari præceperat) permittere posse excusauit. Delegatur ad Regem Bernardus Appamiarum Episcopus, vt eum ad expeditionem orientalem compellat & vetet decimas ad ipsam inductas in alios vsus conuertere, agit is insolentiùs in Regem cui nisi pareat abdicationem à regno intentat, irascitur Rex eumque de plu-

ribus reum tradit in custodiam Archiep. Narbonensi, examinandum in speciali conuentu apud Siluanectum ad hoc celebrato in quo reus conspirationis cum Rege Arrag. & Comite, furi contra Regem habitus est. Significatur id Consistorio Romano: sæuit Papa & per delegatum contestatur si in omnibus iniunctis non pareat Rex, regnum ob contumaciam Philippi deuolui ad Sedem Apostolicam cui omnes Reges eorúmque regna subessent, litteræ Pontificiæ ereptæ fuere Archidiacono Narbonensi delegato,& per Atrebatensem Comitem in ignem coniectæ & combustæ, præsente nec impediente Rege,euasit Archid. cum Episcopo Apamiensi libertati tradito. Conuocantur trium regni Ordinum Comitia, conclamatur Bonifacius ob intentata aliâque obiecta crimina indignus Pontificatu, prohibetur extractio pecuniæ à regno; & ne quis Ecclesiastibus Romam accedat, deputatur Petrus Flotta Regis Consiliarius cuncto Pontifici significaturus, hinc asperiùs in Regem agit Papa, & vt potentem aduersarium ei apponeret Albertum, confirmat Imperatorem, huicque iussit inuadere regnum Franciæ, cuius Regem & Prælatus declarauit excommunicatos,eò progressa est tragœdia vt prouocatio ad Concilium Generale conuocandum facta in Conuentu Parisiis celebrato tradita Nogareto Consiliario intimanda Pontifici existenti Anagniæ mortem ei accelerarit. Seriem rei prætermitto satis euulgatam, sat sit monuisse captum fuisse pro-

priis in ædibus Bonifacium intrepidum, & à triduana custodia liberum sibique relictũ sine damno personali Romam cum manu valida Romanorum qui accurrerant progressum fuisse ad Concilium conuocandum in vltionem, quod mors ex iræ ardore morboso accita 35. die præuenit; sic infeliciter obiit qui prædecessorem suum Cælestinum & in primogenitum filium S. R. E. sæuitiam exercuit. Rem autem ita habuisse vt scripsi tectatur Villanius Florentin. lib. 8. cap. 63. qui tum viuebat & fortè videbat, & alij post eum quæ etiam Massonus ex antiquis monumentis collegit. Quod autem nõ parum ad Bonifacij excusationem & mortem piè obitam facit (contra quam multi tradiderunt se se dentibus dilaniasse) est, quòd trecentis post annis anno 1605. 5. *Idus* Octobr. corpus eius plane incorruptum, omnibúsque membris integrum repertum fuerit, vestibus quoque sacris quibus indutus erat omnino sanis; qua de re confectum est publicum instrumentum quod descripsit Bzouius tom. 4. Sedit Bonifacius annos 8. m. 9. d. 18.

13 **BENEDICTVS IX. dictus XI.** Taruisinus, Nicolaus Bocasinus ex Ordinis Prædicatorum Generalis factus Cardinalis subrogatur à 22. Electoribus Conclaue in Palatio Vaticano ingressis, audita assumptione Rex Philippus gratulatoriam ad eum scripsit epistolam per speciales Oratores qui decessoris in se acerbitatem refricarent, &

omnimodæ reuerentiæ ac deuotionis indicia beatitudini eius exhiberent cum iisdem regiis Oratoribus Antiſtites ſuos miſerunt exoratum tam eidem Regi quàm toti Eccleſiaſtico Ordini Academiæ, & vniuerſo populo ſacris interdicto gratiam Apoſtolicæ Sedis & reſtitutionem in integrum, quo factum eſt vt Benedictus Regem ſe per Oratores purgantem quòd nihil durius in Bonifacium ſtatuiſſet, quàm vt Concilium appellaret, hancque appellationem ei quocunque meliori modo ſignificaretur, nec ſe auctore vim factam contendentem Eccleſiæ reconciliauerit anni ſequentis Peruſij in Conſiſtorio præſentibus nunciis regiis; omnia & ſingula deceſſoris ſui in eum acta & quoſlibet proceſſus reſciderit, regnum interdicto liberauerit, priuilegia & quaſcumque libertates antiquas confirmauerit Eccleſiaſticos omnes, laicoſque à cunctis cenſuris abſoluerit (vno excepto Gulielmo denegaretur, cuius abſolutionem ſibi reſeruauit) denique omnia in priſtinum ſtatum reſtituerit, imò & interceſſione Regis Columnenſes veniam poſtulantes in gratiam receperit. Solitis in veſtibus pannoſis pauperculam matrem ſuam agnouit introductam quam ſericis, ornatam ſe agnoſcere diſſimularat, eámque deinceps honorificè habuit Legationes ab Oriente & à Tartaris recipit, dúmque impenſè pro vtilitate Eccleſiæ & Reipub laborat, moritur Peruſij ex veneno parato in oblatis ficubus dum menſæ accumberet quas vbi comedit in mor-

bum incidit. Sedit ſanctus & miraculis poſt obitum clarus menſes 8. dies 6.

1305 CLEMENS V. Burdigalenſis in Vaſconia *Raymundus Gottus* dictus, poſt vacationem 11. menſium tribus diebus minus, quia Conclaue in duas diuiſum erat partes: vna Italicum ambiebat Pontificem, qui acta Bonifacij tueretur: altera vrgebat pro amico Franciæ, & Columnenſium. Archiepiſc. Burdigalæ propoſitus, quaſi inimicus Regis, qui tamen ſecretò reconciliatus erat, & deuinctus Regi data fide, quòd promoueretur ad Sedem Apoſt. eligitur ſummo cum totius Conclauis applauſu, à quo electionis ſuæ nobilem recipit legationem. Viſitationi vacans Diœceſis, cunctos illicò ad ſe conuocat Cardinales, vt coronationi Lugduni ſuſcipiendæ adeſſent: affuere tres Reges Philippus Franciæ. Eduard Angliæ, Iacobus Arragoniæ, & Dux Britanniæ: dúmque celebri pompa per vrbem duceretur, murus quidam vetuſtate, & ſuperſtantis multitudinis onere procumbens multos oppreſſit, inter eos Ducem Britan. Carolum fratrem Regis debilitauit, & Pontifex ipſe adeo in turbam præceps deturbatus eſt, vt mitrâ excuſsâ pyropum pretioſum ſex mille aureorum amiſerit. Tranſtulit Sedem Apoſt. Auenionem, ob continuas ſeditiones Italicas, & vt Philippo gratificaretur, hæſitque ibi 70. & amplius annis; tribus miſſis Cardinalibus, qui res Romæ, & in Italia agerent, Clemens iſte ſex Auenione habuit

ſucceſſores

ſucceſſores Gallos, quorum vltimus Gregor XI. Sedem Romæ reſtituit anno 1376. Quæ Regi promiſerat ſeruauit; nam eum Eccleſiæ reconciliauit, decimas regni ad quinquennium conceſſit, & 12. Cardinales Francos creauit: Bonifacij VIII. conſtitutionem, qua declarabat regnum Franciæ in temporali ſtatu ſubiectum eſſe Pontifici; reuocauit. Nogareſium & Sciarrum abſoluit, negauit tamen Bonifacium damnare. 1308. Henricum Comitem Lutcemburgum ab Electoribus Francofurti Imperatorem Alberto (à fratris filio, cuius bona tutorio nomine diutiùs iuſto ob tinebat) occiſo ſubrogatum confirmauit ea conditione, vt intra biennium coronam Romæ ſuſciperet, & Italiam factionibus purgaret. 1310. Venetos quòd occupaſſent Ferrariam ſacris interdicit, eorúmque bona vbique terrarum primi occupantis decernit, excitatis etiam in eos ſacri belli militibus: à quibus victi Veneti veniam Auenione deprecantur per Franciſcum Dandulum ad pedes Pontificis, ad hoc ſub menſa in modum canis proſtratum: quâ ſic induſtriosè obtenta in Ducem Reipub. ſuæ promotus fuit. Eodem anno 1308. Ioannes Duns Scotus Franciſcanus, Doctor Subtilis dictus, moritur Coloniæ, ætatis ſuæ 33. cùm natus eſſet 1275. vt conſtat ex Epiphanio Guilelmũ Varronem, eiuſdem Ordinis Doctorem, habuit Magiſtrum, nequaquam Alexandrum Alenſem, vt falsò multi ſcripſere. Hanc tanti Doctoris commemorationem obſeruantia mea fraterna

præterire non debuit. Clemens Robertum Claudij filium Regno Neapolis inuestiuit, anno 1309. Obiitque apud Rupem Mauram Diœcesis Nemaulensis Pontificatus anno nono eius corpus translatum est Vzestam sterilem Vasatensis Diœcesis vicum in quo Clemens Ecclesiam in honorem B.Virginis frequentibus miraculis famosissimæ ædificauit.

Concilium Viennense Generale. XV.

Anno 1311. *Vniuersale Viennæ Concilium inchoatur mense Octobris, quod in sequentem annum durauit, præsidente Clemente PP. præsidentibus Regibus Francorum, Angliæ, & Arragoniæ, ac Patriarchis Alexandrino, & Antiocheno, Episcopis trecentis, præter Abbates & Doctores. In quo Bonifacius Papa VIII. à calumniis Philippi Regis Franc. absoluitur. Templarij extirpantur. Hæreses Petri Ioannis, qui animam rationalem formam esse humani corporis negabat, gratias & vir-*

tutes in Baptiſmo non infundi aſſerebat, Chriſtúmque adhuc viuentem fuiſſe lanceâ vulneratum, Fraticellorum & Dulciniſtarum, Beguardorum & Beguinarum *condemnantur : expeditióque pro* Terra Sancta *ſuſcipienda decernitur : plurimæque Conſtitutiones (quæ extant quinque libris Clementinarum in corpore Iuris Canonici) pro reformandis moribus Eccleſiæ promulgantur. De hoc Concilio ſic ſcribit S. Antonin. 3. parte Hiſt. tit. 11. cap. 3. Cùm Clemens vt ſatisfaceret promiſſioni factæ Regi Franciæ in ſua promotione, ſcilicet vt de delenda memoria Bonifacij ex Eccleſia cum Prælatis Concilij tractaret; quia Rex illum hæreticum fuiſſe probare intendebat: Concilium nullo modo aſſentire voluit : ſed contrarium declarauit, ſcilicet ipſum fuiſſe Catholicum, & indubitatum Pontificem. Verum quia ipſe fecerat proceſſus contra Regem Franciæ ad quietandum ipſum non valentem obtinere quod cupiebat, iniuſtum declarauit, & firmauit Decreto Concilij, quod quacumque de cauſa Rex offendiſſet Boni-*

duximus reseruanda, &c.

Iam in Gallia, & alibi multi anno super. excisi viuique combusti erant inter ipsos Iacobus Burgundus Ordinis Magister. De ipsis Otho Vsperg. in Chron. ait: Frideric. II. apud Acon. in Terra sancta multa sustinuit ex proditione Templariorum. *Platina:* Rescitum est, *inquit*, Templarios à nostris ad Sarracenos defecisse. *Bona eorum Clemens magna ex parte Equitibus Hierusalem, qui nunc Militenses dicuntur, adiudicauit, quâdam Regi concessâ.*

Hoc in Concilio constitutum est, vt Festum Corporis Christi celebretur feria quinta post octauam Pentecostes: statutum quoque, vt in præcipuis vniuersitatibus sint publici linguæ Hebraicæ, Chaldaicæ, & Arabicæ Professores ad conuersionem & instructionem earum nationum Infidelium S. Ludouicus filius Caroli II. Regis Apuliæ, & frater Roberti Minorita, & Archiep. Tholosanus canonizatur. Anno 1311. *precibus Regis Franciæ, & Siciliæ, Cælestinum V. sub nomine Petri à Mor-*

rone miraculis coruſcantem canoniza-uit. Rationem creandi Pontificis in Conclaui determinauit: obiitque Pontificatus anno 1. menſ. minus.

1316 IOANNES XXI. dictus XXII. Gallus, patria Cadurcenſis familia de Oſſa vel Deuſſa Patre Sutore veteramentario ſic aſſumptus eſt, mortuo Clemente Cardinales Carpentoractum conuenere ad deſignandũ ei ſucceſſorem, ſed mox in factiones diuiſi quod Aquitanici ſeu Vaſcones qui plures numero erant vnum aliquem ſuæ nationis, cæteri Galli Italis iuncti alium vel ſibi vel Eccleſiæ meliorem quærerent (quorum Princeps Neapoleo Vrſinus Archidius) & interea multa incommoda paterentur, eò quòd cibaria iis ſubtraherentur, & domus eorum diſſiparentur, hæc non ferentes Card. Vaſcones ignem in Conclaui poſuerunt; quo incenſa eſt magna pars ciuitatis: ſiue hoc vt aliis placitum, à familiaribus Cardinalium non minùs & ipſis inter ſe diſſentientibus factum fuerit, ſicque re infecta egreſſi ſunt ad finem menſis Iulij, & quamuis in id conſenſiſſent, vt præſcripto tempore in locum deſignatum rurſus conuenirent, nihilominus auctis vltro citroque per maleuolentium ſtudia odiis ac præterea de loco diſcordantes per diuerſas vrbes diſperſi, & ad Principum ac piorum virorum hortationes obſtinatè ſurdi, eo ſtatu per duos annos & aliquot menſes permanſerunt

non ſine graui Reipublicæ Chriſtianæ ſcandalo & incommodo. Ita Chronologiſtæ qui tunc viuebant, Bernardus Guidonis, Admaricus Augeri, & Auctor memorialis hiſtoriarum. Anno Chriſti 1316. Ludouicus Rex Franc. acciuit Lugdunum Gardinales tunc numero 23. per varia loca diſperſos, qui vbi ſpecie negotiorum regni aliorúmque priuatorum ſinguli ſeorſum aduocati (pactis tamen præmiis ne clauderentur, & vt de Lugduno liberè recedere quando libitum eſſet valerent) vbi aduenerunt, inuitos reluctanteſque in Conclaui apud Fratres Prædicatores præparato concluſit, minis adhibitis inde non receſſuros antequam de Pontifice conueniſſent. Diſſidentes tamen adhuc per 40. dies demum Neapoleone Vrſino authore facto compromiſſo de illo recipiendo quē Iacobus de Oſſa Epiſcopus Cardinalis Portuenſis nominaſſet, is eiuſdem Neapoleonis ſuaſu ſeipſum nominauit, factum comprobantibus Cardinalibus veritis, ne quem aliū minus ſibi gratum haberent, Pontifex renuntiatus eſt 7. Idus Auguſti & 6. Idus Septembr. coronationis inſignia ſuſcepit in Eccleſia Cathedrali aſſumpto nomine Ioannis & publicis ſcriptis edixit ſe Auenione moraturum, vt ſcirent omnes quo pergendum foret ad res cum eo tractandas, audiens plures Italiæ preceres Gibellinæ factionis ſe habere pro Vicariis Imperij, ſicque dominia ſua dilatare & Eccleſiaſtica occupare, conſtitutionem edidit menſe Aprilii qua declarans vacante Imperio eius iuriſdi-

ctionem regimen & dispositionem tam iure quàm consuetudine ad Papam deuolui omnino prohibuit, ne quis quacumque dignitate Ecclsiastica aut sæculi dignitate Patriarchali aut Regia fulgens, eiusmodi Vicariis seu cuiusuis alterius officij nomen quamdiu Imperium vacaret retinere aut vsurpare præsumeret sub pœna excommunicationis & interdicti in terras, Episcopatum Tolosanum latissimum & completissimum exemit à Narbonensi Metropolitano, & in Archiepiscopalem erexit constitutis ipsi propris suis terminis, & suffraganeis. B. Ludouicum Episcopum Tolosanum Ordinis Minorum catalogo Sanctorum adscripsit Auenione 1316. 7. Idus April. Clementis V. Constitutiones, vulgò Clementinas dictas, approbatas legi publicè in scholis iubet. 1319. instituit in Portugallia Ordinem Militarem ad resistendum Sarracenis pro defensione fidei, iisque assignat Templariorum in iis partibus bona. 1320. S. Thomam Aquinatem Sanctis adscripsit. 1322. Magno inito prælio in Germania inter Fridericum Austriacum, & Ludouicum Bauarum Imperij competitores, vincitur, capitur, & post triennij custodiam dimissus Fridericus moritur: hincque Ludouicus solus pro Cæsare se gerit, cui Papa 1323. iubet abdicare Imperium, & sequenti anno excommunicat, à quo ipse ad futurum Concilium prouocat. Hincque natæ multæ tragœdiæ. Obiicit enim Bauarus 36. articulos hæresis, Simoniæ, & enormium delictorum. Offen-

ſos à Pontifice ob promulgatam Conſtitutionem, cuius initium eſt: *Ad conditorem Canonum*, Franciſcanos, ex ipſis habet Marſilium Patauinum, Ioan. Andegauenſem, & Gulielmum Ocham Anglum qui acuit ſtylum in Papam; is autem anathemate obſtrictus æquè idem damnatus eſt à Schola Pariſienſi, exuſtique eius libelli. Ludouicus inuitatus à Gabellinis Lombardiæ ducit exercitium in Italiam. Mediolani coronâ ferreâ decoratur, & Romæ nouo ritu in Baſilica Vaticana coronatus eſt à 4. Romanis ciuibus Sciarra Columnenſi, & 3. aliis; habitóque poſtea Schiſmaticorum Conuentu Nicolaus Fabridanenſis, Auguſtinian. Ordinis, Apoſtata publicè ter excommunicauit Papam, & in fine ſermonis quem habuit quidam Abbas Germanus, lecta & publicata eſt Sententia depoſitionis Ioannis XXII. ob 36. articulos. Imperator autem promiſit inſtituendum in breui nouum legitimúmque Pontificem, hincque poſt duos menſes, ſcilicet in Maio congregat populum.

SCHISMA XXIV.

Anno 1328. Ludouic Bauarus Imp. eligi fecit in Conuentu Schiſmaticorum Romæ Pſeudo-papam Petrum de Corbaria Diœceſis Reatinæ in Vmbria, qui relicta vxore Ordinem Minorum S. Franciſci profeſſus erat: vide quæ notaui in Digeſti titulo de Eccl. Romana, fol. 1063. qui Nicolaus V. dictus eſt: & ſtatim 12. Cardinales creauit,

quos ſupellectili cuncta donauit, & regnauit annos tres, menſes 3. Ludouicus anno ſeq. redit in Germaniam deficiente iam ab eo ferè totâ Italiâ, quia vbique pro excommunicato proclamatus erat: Nicolaum autem commiſit tutelæ Facij Comitis Piſani, qui tranſmiſit eum in manus Ioannis XXII. ipſe autem poſtridie ab aduentu Auenionem in publico Conſiſtorio abiecit ſe ad pedes Pontificis, laqueo in collum inſerto veniam & vitam deprecatus: Papa prolixæ eius orationi ſua omnia commemoranti illachrymauit, & è terra ſublatum oſculatus eſt: vixit autem in Palatio Pontificio, ſub cuſtodibus neminem alloquens tres annos, ſepultúſque eſt in Eccl. Minoritata, cum habitu eedem. Ioannes compreſſo Schiſmate, nam abdicarunt Anti-cardinales, expeditionem in Agarenos promulgat, conceſſis Decimis Philippo Valeſio Franciæ Regi ad hanc expendendis. Malè audit ob euulgatam opinionem de receptaculis animarum, vſque ad corporum reſurrectionem. Sed 3. die Decemb. Bullam edidit quâ affirmauit animas beari in cœlo, aliâſque in inferno ab obitu cruciari, ſalutationem Angelicam quæter in die ſono campanæ deſignatur, induxit de impoſitione Annatarum, & frequenti beneficiorum permutatione ſordere fecit Eccleſiam. Orando autem, ſumptáque Euchar. obiit nonagenario maior, relinquens 17. milliones auri cuſos, & ſeptem non fabricatos, cùm ſediſſet annis 18.. m. 4. Carthuſiam Bompaſſi fundauit: iacet in Eccl. S. Mariæ de Domnis.

BENEDICTVS XI. dictus XII. Tholosanus, ex Monacho Cisterciensi, Cardinalis scientissimus, etsi ignobilis, & patre molitore, post 16. dies præficitur à 23. Cardin. reclusis in Conuentu Dominicanorum. Mox latas in Bauarum censuras confirmat vti vsurpatorem Imperij, quod vacans consequenter ad Sedis Apost. Episcopum credens deuolutum, Vicarios suos creauit Primates illos, qui dominationem ciuitatum in Italia captarant pendente bello, putà Gonzagam Mantuæ, Estensem Ferrariæ, Scaligerum Veronæ, alios aliarum: permisitque vt à iure Imperij abiret. Pacem componere inter Philippum Franc. & Eduardum Angliæ Reges tentauit in cassum: iste enim resiliit à fidelitate, quam iurauerat Philippo, atroxque intulit bellum pro iure regni in perniciem vtriusque gentis, cœpitque Anglus se Franciæ Regem scribere 1336. & armis liliatis vti. Decretalem edidit, quòd animæ nihil habentes expurgabile, vt decedunt, statim gaudeant Dei conspectu, & contrà sentientes pronuntiauit hæreticos. Indignos arcuit à beneficiis, dicens se nolle exornare lutum. 1338. Bauarus cum iniusto se anathemate innodatum quereretur, quòd nihil peccasset, & tamen eo solui quæreret, nec impetraret, detrectans conditiones; Conuentum habet Spiræ, in quo Imperatorem nemini subditum, sed omnes ipsi edicit, hocque Academiis docendum profert, Ocam & Dantis Poëtæ scriptis robo- 1334

ratum, sed Catholicis nonobstante vexatione Imperatoris erroneum: hincque reiecto Bauaro, Romani ad subiectionem Pontificis redeunt, quibus ipse concedit Senatoriæ dignitatis authoritatem, Pontificio nomine. Palatium Auenionen. magna ex parte construxit: beneficia per obitum vacantia reseruauit Sedi, cui multum congregauit, nequaquam parentibus, dicens, Papam non habere consanguineos. Optimè functus anno 7. m. 3. sepelitur in Cathedrali de Domnis, vbi & miraculis claruisse dicitur ab authore vitæ eius quam Bosquetus vulgauit & Henriquez in fasciculo SS. Ord. Cisterc.

1342 CLEMENS VI. Lemouicensis, ex familia Canillaca. primò Monachus Benedictinus, deinde Arch. Rothomagensis, & Card. ob innatam comitatem in omnes, & singularem doctrinam eligitur die 7. Conclauis in conuentu Dominicano, vbi coronationis insignia suscipit, moxque 10. Cardinales creat, & rogatus à Romanis & considerans paucos ad annum 100. peruenire sacrum Iubileum ad annum quinquagesimum reducendum indixit. Ludouicum Bauarum contumacem confirmatis censuris in eum latis omni dignitate & honore priuatum declarauit, mandauitque Electoribus vt se se ad alium Imperatorem designandum disponerent. Hoc interim anno 1343. Michael Generalis Minorum Cesenas peruicaciæ Imperatoris olim ardentissimus incentor Auenionem accedens data retractatione in

in ſcriptis quam PP. voluit eſſe formulam ſchiſmaticis pœnitentibus, veniam obtinuit, & 4. ab hinc annis pariter Guillelmus Oxam Clemens ſuſcipit curã Ioannæ, quam Robertus Rex Siciliæ illiberis hæredem regnorum ſuorum declararat, vtpote ex filio Carolo neptem, & coronari facit Neapoli per Cardinalem Aimerium, cui interim curam regni demandarat ob teneram eius & viri ſui Andreaſſi fratris Hungarorum Regis, cum autem anno 1345. quinto Kalend. Oct. Andreaſſus noctu ſtrangulatus fuiſſet, & culpa communiter in Ioannem deriuaretur, auditam auenione in pleno Conſiſtorio 1348. præſentibus Oratoribus Regis Hungariæ inſontem declarauit, & titulum Regium Ludouico filio Principi Tarentini Ioannæ ſecundo viro attribuit. Ita Villanius & Summuntius maxima charitate & ſollicitudine temporali & ſpirituali ſuccurrit calamitati temporis ſæuiſſima peſte infecti. Anno 1348. die 9. Iunij Clemens emit à Ioanna Regina ciuitatem Aueniomenſem cum omnibus eius iuribus pretio octoginta millium florenorum auri de Florentia contractum, approbante Ludouico ipſius viro, tunc adhuc titulum Comitis Prouinciæ gerente: antiqua Chronica referunt emptionem à Carolo Romanorum Rege, quod teneretur in feudum ab Imperio approbatam & confirmatam fuiſſe cum renuntiatione omni iuri feudo ac recognitioni quæ in eam Imperio competere poterat, qua de re extat aureum diploma datum

Gorlithij Kalend. Nouemb. ipsius anni. Hac seu alia pecunia instructis decem triremibus Ioanna cum Ludouico Neapolim redierunt. B. Iuonem Britonem decretalium Doctorem, paupérúmque Patronum dein testiarium Minoritam canonizauit. Potestatem fecit Regibus Franc. sub vtraque specie quandocumque id optarent communicandi, licet autem litteratissimus & prodigiosæ fuisset memoriæ, tamen & quod occupatissimus esset compendiorum fuisse auidissimum tradit Petrarcha. Obiit optimè functus annos 10. m. 7. traductus pro sepultura, vt viuens cauerat, ad Monasterium suum antiquum Casæ Dei in Aruernia.

1532 INNOCENTIUS VI. Lemouicensis Canonista maximus ex Episc. Claramont. & Card. Ostiensi renuntiatur 2. die inclusionis in Palatio Pontificio, & in Cathedrali expeditè coronatur, quia Ioãnes Rex Franc. properabat ad gratiam sibi procurandam: electionem maturarũt itaque Cardinales libertatis propriæ æmuli. Fuit is tamen Regi amicus, vitæ integerrimæ, Romanæ curiæ reformator, qui residentiam Prælatis iniunxit, & parsimonia ad pauperum subsidium. Menstrua Auditoribus Rotæ, & Iudicibus salaria constituit, ne muneribus corrumperentur, qui in victu domestico admodum frugalis fuit, in repetendis tamen quæ à tyrannis in Italia de bonis Eccl. Romanæ superioribus temporibus occupata fuerant largissimum se se præbuit misso ad id exe-

quendum legato Ægidio Aluari, Albornotio Cardinale regia ex ſtirpe, peritia militari inſigni; qui intra quinquennium, quà vi armorum, quà metu, quà ſuaſionum efficacitate cuncta amiſſa recuperauit, qui ingreſſus Italiam non inuenerat in toto dominio Eccleſiæ, vbi poſſet caput ſuum tutò reclinare niſi in Patrimonij Prouincia montem Flaſconem & in ducatu ſpoleti Montem-falcum, Franciſcum Baroncellum Romani Tribunitij inuaſorem per Nicolaum Rienſum, quem Rex Boëmiæ vinctum in eius manus remiſerat, Romam remiſſum deturbauit: vigente autem diſcordia Regem Cypri Senatorem, ſeu Tribunum præfecit. Carolum Imperatorem per Cardinales ad id delegatos Romæ coronauit, qui mox in Germaniam rediit, vti ſpoponderat. Carthuſiam Villæ-nouæ ædificauit in qua inhumatur, cùm ſediſſet annos nouem, totidémque menſes.

VRBANVS V. natione Gallus, patria Mimatenſis, dictus Guilelmus de Griſaco, Abbas S. Victoris Maſſilienſis, nec Cardinalis, nec præſens eligitur, legationem enim agebat in italia: accerſitur tacitâ electione eius, ne ab Italis detineretur: conſecratur Auenione in Cathedrali. Rex Franciæ Ioannes ſolutus ab Anglica captiuitate venit ad Vrbanum reuerentiæ cauſa, coram quo Papa expeditionem contra Turcas publicauit, quam Rex ipſe parauit, cum ipſa 1362

profecturus : sed cum prius in Angliam transmisisset, vt de obsidibus datis, & securitate pacis transigeret, morbo oppressus Londini diem clausit, succedente ipsi filio Carolo dicto *Sapiente*. 1364. Vrban. ann. 4. Romam petit, die 9. Iunij Viterbium peruenit, vbi die 4. Aug. Ægidius Siluarus Cardin. Legatus Apost. de Romana Eccl. in vindicandis bonis eius optimè meritus diem obiit, cuius obitum molestissimè tulit Vrbanus, cuius meritis id tribuit vt quicumque feretrum quo corpus eius Toletum in Hispania, vt testamento cauerat transferebatur, quantocunque spatio baiularent, eandem peccatorum veniam consequerentur, quæ anno Iubilæi visitantibus Vaticanam basilicam concedi consueuerat : toto itinere obuij populi cateruatim, se se ad id officij effudere quod & ipse Rex Castellæ Henricus eiusque Principes præstitisse traduntur.

Ferunt non apud Viterbium PP. suggestione quorundam Card. rationem administratæ Legationis, & collectorum vectigalium petiisset, ipse claues vrbium arciúmque à se recuperatarum vix capiente curru pro ratione obtulisse, eiusque animi magnitudinem constantiámque admiratum fuisse Pontificem, illoque laudato dixisse rem Ecclesiasticam non magno impendio receptam fuisse, eiusque parcitati gratias habendas.

Vrbanus vbi Romam peruenit 16. Octob. 1367. celebrauit in Altari S. Petri in quo à

tempore Bonifacij VIII. nemo celebrauerat: Aduolat Carolus IV. Imperator, exhibétque Papæ officium Stratoris, & in eius Missa Euangelium decantat. Aduenit, & Paleologus Imperator Constantinop. quem Vrbanus honorificè suscepit, & sæpè ad mensam admisit, & audiuit emittentem professionem fidei Romanæ ante aram S. Petri. Diligenter conquisiuit capita Apost. Petri & Pauli, quæ thecis argenteis inclusit, & solemniter in Altari maiori Lateranensi collocauit. Ad æstiuos calores declinandos Vrbeueti, & Montifiasconi magnifica successoribus ædificauit Palatia. Anno 7. 17. Kalend. Maij, Beatum Elzearium, qui Parisiis obierat 1323. ad cuius sepulchrum in Conuentu Fratrum Minorum Aptensis ciuitatis in Prouincia multa fiebant miracula, SS. Confessorum Catalogo solemniter adscripsit. Capitulum Canonicorum instituit in pagis Bedorisca, vbi mater eius quiescit, & Quesasco vicinis castro paterno *Grisaco*, prope vrbem Mimatum, cuius Ecclesiam reparauit. 1369. Româ redit Auenionem studio sedandi Anglicanum bellum: ibi morbo correptus ianuis patentibus Cameræ agonizat, vt transitus eius vitæ, homines de morte moneret: mandátque more pauperum corpus eius sepeliri in Cathedrali, hincque Massiliam ossa transferri in Eccl. S. Victoris, vbi fuerat Abbas. Miraculis clarus dicitur, factâque est instantia Clementi VII. de eius canonizatione: virgo creditus est;

nec vnquam dimisit habitum Cluniacensem, quem in Monasterio Diœcesis Mimatensis susceperat. Sedit ann. 8. m. 4.

GREGORIVS XI. Lemouicensis, Petrus Rogerius dictus, Comitis Bellefortis filius, Clementis VI. ex fratre nepos, ideóque ex stirpe Canillaci; Baldi Iurisperiti Perusiæ auditor insignis, factus à patruo Cardinalis 17. annum agens, in 35. creatur Pontifex, à 19. Cardin. in Palatio reclusis,
1370 coronatur in Cathedrali. Perseuerantibus *Bernaboue* & *Galeatio*. Vicecomitibus Mediolanensium crudelissimis tyrannis P.P. agit in eos censuris & armis. Anno 2. solemnitatem præsentationis B. Mariæ Virginis instituit, quam magnificè celebrauit in Eccl. Fratrum Minorum celebrato musicaliter officio quod Rex Cypri miserat. Anno 1376. 13. Septemb. contra consilium Consistorij dehortationem Regis Franc. & amicorum patrisque adhuc viuentis Auenione recessit cum Cardinalib. sex exceptis qui ibi remanserunt inter Italicum assumens cum 21. triremibus continuis sæuissimis agitatus procellis variisque locis diu detentus. Romam tandem peruenit 17. Ianuarij. 1377. Instituit officium de Inuentione & Exaltatione S. Crucis, & vt Natiuitas Virginis celebraretur cum vigilia & ieiunio, post eius in vrbem aduentum, defecerunt à promissis & obedientia Romani Florentini maximè qui obseruationem interdicti sustulerint, &

per vrbem agrumque palam & publicè in templis. Sacerdotes celebrare compulerint. Laudatissimus omnibus Romæ obiit summo vesicæ dolore, cui & Florentini, & si parum amici solemnes inferias dixerunt: refert porro Gerson lib. de examine doctrinæ parte 2. & ex eo Nauclerus ipsum in extremis positum, habentem in manibus sacrum Christi Corpus, protestatum esse coram omnibus, vt cauerent ab omnibus siue viris siue fœminis sub specie religionis loquentibus visiones sui capitis, quia per tales ipse seductus dimisso suorum rationabili consilio (de non referenda Sede Romani), se & Ecclesiam ad discrimen imminentis schismatis traxerat. Sedit annos 7. menses 3. d. 7.

VRBANVS VI. Neapolitanus familia Prignana nobili Archiepiscop. Barensis iam sexagenarius populo Romano cum fustibus & armis atrociter vrgente eligi Romanum saltem aut Italum à 16. Cardin. in Conclaui reclusis (erant enim in Ecclesia 1378
23. omnino, sexque remanserant Auenione quando Gregor. Italiam petiit, & vnus erat in Legatione Serazaniana) quorum 16. vndecim erant Galli, vnus Hispanus, 4. Itali metu mortis à seditione sibi instantis, nec data de meritis aut vitæ ratione alicuius eligendi facultate maturius deliberandi subito & ex abrupto nominatus est, ea credulitate quod si eam dignitatem intuitu idem-

nitatis Cardinalium acceptaret, breui tamen (quam coactam ac proinde nullam ignorare non posset electionem cùm omnibus interfuisset) dimissurus esset sic nominatum vrgentibus denuo Romanis coronarunt die 18. Aprilis in die Paschæ, qui cum non auderent in vrbe electionem eius impugnare consueta obsequia ei vti legitimo Pontifici præstiterunt, donec res suas Vltramontani ita disposuissent vt coniurationem inualiditatis meditatam possent absque periculo exequi, & certè Vrbanus inurbanus omnino asper & rigidus tam intempestiuè se præbuit aduersus Cardinales quos acerrimè de moribus publica in concione redarguit, interminatus seuerissimam animaduersionem vt videretur consultò, & data opera eos ad rebellionem & schisma incitare. Mense itaque Iunio specie vitandi æstus Romani Gallis maximè aduersi; Anagniam non quidem omnes simul sed singulatim diuerso tempore abierunt, & in fine mensis extiterunt tredecim Vltramontani, nam Ambiensis ex Legatione redierat, omnésque, excepto Petro de Luna, Galli. Ibi vt res ordine iudiciario fieret se se sisterunt coram Petro de Castro Arch. Arelatensi S.R.E. Camerario ac Iudice Ordinario pro tribunali sedente, & iuramento ac subscriptione firmarunt adstantibus multis Prælatis quæcumque in nominatione Arch. Barensis acta fuerunt ex metu mortis incusso facta fuisse ad sedandum populum, quare ter monuerũt

ipſum per religioſos & Prælatos, vt qui optimè noſſet ſe non eſſe legitimum Pontificem eam dignitatem deponeret, & non pateretur grauiſſimum ſchiſma in Eccleſia oriri, ſicuti & ipſe ter ad eos Oratores ſuos nobiles quoſdam, nec non tres Cardinales Florentinum, Mediolanenſem, & Vrſinum miſit, vt ad obſequium & concordiam redirent, cúmque fruſtra omnia fierent, & recenſi Cardin. monuiſſent eum de inſtanti ſchiſmate, demum Anagnienſes eoſdem tres qui cum Vrbano Tibure erant, citarunt ad nouum legitimum Pontificem ſede vacante eligendum; & Camerarius ipſi Vrbano diem dixit nominans eum Bartolo. Arch. Barenſ. vt ius ſuum tueretur & proceſſus contra ipſum habitos audiret. Hiſque præmiſſis iidem 13. Cardinales facientes, vt dicebant vltra duas partes Cardinalium in vrbe exiſtentium tempore obitus Gregorij XI. ſententiam in eundem Barenſem publicè promulgarunt vnà cum litteris ad vniuerſos fideles quibus poſt narrata quæ ſupra iurata vidimus de vi ſibi illata & Barenſis intruſione quem non Apoſtolicum ſed apoſtaticum & Antichriſtum nominabant, hortabantur omnes non adhærere ei aut eius dictis & mandatis obedire. Acciti poſtea fuere præfati tres Card. ſub ſpe Pontificatus cuilibet facta, ſi rem ſecretam haberent, veneruntque Fundos vrbem regni Neapolitani non procul à mari ad quam Anagnienſes receſſerant annuente Regina *Ioan-*

na quæ cum priùs toto animo fauiſſet Vrbano, copias armatas, cibaria, pecunias, aliáque neceſſaria abundè ſubminiſtrando cognito tamen, vt Summontius narrat cum intentione ſuos faciliùs euehendi tractaſſe iam de Carolo Dyrrachij Duce Reginæ Patruele in regnum intruendo auerſa ab eo eſt.

Communi ergo ſuffragio Robertus ex Comitibus Gebennenſibus Presbyter Card. renuntiatus eſt Papa die vltima Octobr. qui Clementis VII. nomen aſſumpſit, ſicque factum eſt ſchiſma pernicioſiſſimum 40. annorum, iure vtriuſque partis ita dubio & incerto manente, vt quælibet habuerit ſuos fautores Reges & regna, in quibus peritiſſimi Theologi & Iuriſconſulti nec non & ſanctiſſimi viri miraculis fulgentes, qui partem ſuam ſanctam aduerſam profanam aſſererent, vt notat S. Antonin, Itali, Ioanna excepta, Germani, Angli, Vngari ſtant ab Vrbano, Galli, Hiſpani, Scoti, Lombardi, Sabaudi Clementem ſequuntur, horrenda inde ſequitur rerum confuſio, Pontifices ſibi ipſis inuicem anathematibus & armis inſidiantur, & quod vnus ligat, alter ſoluit, quod vnus dat alter reſcindit, inde lites, rapinæ, cædes, &c. Clemens Fundis vbi aliquamdiu moratus eſt bellum cruentum per ſuos Britones & Vaſcones & alios Partiarios Vrbano Romæque infert, amiſſis copiis Neapolim menſe Maio petit, ſed ciuibus ſeditionem mouentibus in fauorem ciuis

ſui Vrbani, Italia ſecedit, & Auenionem ſe recipit cum ſuis & ſex quos Fundis crearat Cardinalibus, ſummo ab incolis & ſex qui remanſerant Card. gaudio exceptus Vrbanus cooperante ei B. Catharina Senenſi concitat Regem Hungariæ aduerſus Ioannam Reginam quam 1380. abdicat regno Siciliæ hanc Carolus Dyrrachinus ingratiſſimus ſuffocari iuſſit anno 1381. Superſedeo tragædiis infæliciſſimi huius temporis vtrique Pontifici ludendis vt ſuos continerent: vnum ex Gobelino qui Vrbano adſtabat, notabo eum anno 1389. inſtituiſſe feſtum Viſitationis beatiſſ. Virginis, & Iubileum ad 33. annum reduxiſſe intuitu paris numeri vitæ Chriſti, ex cuius vitæ omnes emanant indulgentiæ. Sedit infæliciter annos 11. m. 6. veneno vt creditur ſuffocatus.

Inſtitutio feſti Viſitationis B. Virginis.

SCHISMA XXVI.
41. *annorum.*

Sic electus Clemens Auenionem ſe recepit, hincque Ioanna comitatur cum Card. inde Schiſma, quod omnium duriſſimum durauit 40. annis, vſque ad Concil. Conſtant. Itali præter Ioannam, Germani, Angli, Vngari, Vrbanum; Galli, Scoti, Hiſpani, Inſubres, atque Allobroges, Clementem ſequuntur: vtrimque dilaceratur Eccleſia, labaſcit in Principes fides & iuſtitiæ vigor, ſerpunt hæreſes & ſuperſtitiones, vigéntque tyrannides. Vrbanus vindictæ intentus Lu-

douicum Hungariæ Regem impulit, vt fratris sui Andreasli, quem maritum suum dedespectum Ioanna strangulauerat, mortem vlciscatur: aduocat itaque Papa Carolum Durazzum ex Hungaria, qui armatus *Italiam* intrat. Romæ ab Vrbano Senator creatur 8381. & Rex Neapolis coronatur, indéque aduersus Ioannam Neapolim capit, ac toto regno potitur, mense Septembri, & suasione Ludouici Ioannam strangulat in eodem lecto quo fuerat Andreassus, & Mariam sororem Ioannæ capite plectit. Ludouicus Andegauensis, Caroli V. Regis frater (quem *Ioanna* spe prolis frustrata, 1346. Ludouico Tarentini Principis filio post Andreassi necem, nupta adoptarat) 1379. coronatus à Clemente 1383. armis regnum petit, & victus obiit. Vrbanus principatum Capuæ à Durazzo petit pro nepote, hócque negato, abdicat eum regno Noceræ, vbi Cardinales creat, & septem ex primis incarcerat. Obsidetur & capitur à Durazzo: liberatur à Raymundo Orsino, Comitis Nolani filio, & cum triremibus Genuæ hanc nauigat, & in itinere quinque ex captiuis Cardinalibus saccis insuit deiicitque in mare. Pontificatum infœliciter tenuit ann. 11. m. 6. Festum Visitationis 2. Iulij instituit, quo B. Virgo vnionem Ecclesiæ impetraret.

BONIFACIVS IX. Neapolitanus à 14.
1389. Card. qui Romæ tunc erant subrogatur, moxque Clementis erupit damnatio in eum

&

& sequaces vicissimque Bonifacij in Clementem m ssa epistola encyclica anno 2. ad vniuersos fideles in detestationem schismatis & exhortationem ad obedientiam Pontifici in Sede Romana sedenti præstandam, factáque legatione ad Carolum Franc. Regem, ad abdicandum Clementem; is autem cum ab vniuersitate Parisiensi vrgeretur ad aliquam propositarum Regi viarum vnionis amplectendam iracundia & anxietate correptus paucis post diebus nempe 16. Kal. Octob. apoplexia percussus diem obiit Auenione 1394. sepultúsque est in Eccl. B. M. de Donis, Bonifacius Annatas beneficiorum instituit: molem Adriani arce muniuit, & suo nutu Magistratus Romanos creauit, qui ab ipsis grande periculum incurrerat vt tantùm non occideretur Superstitionem Alborum qui lineis indulti totam Italiam peragrarant processionaliter crucem manu gestantes & cantantes, noctesq; in Ecclesiis indistinctè viri cum fœminis cubare sustulit eorum Pseudo-propheta qui flagitium detegerit & igni tradito. Notatur nimij affectus erga propinquos, commendatur quod mori potius elegerit, quam ad suasionem medicorũ calculo quo vexabatur liberari, si rem cum fœmina haberet. Sedit annos 15. mense minus:

Institutio Annatarum.

INNOCENTIVS VII. Sulmonensis qui dicebatur Cosmatus Melioratus, Camerarius S. R. E. subrogatur 15. die ab octo Cardin. Conclaue ingressis qui ante omnia

hoc se se iuramento astrixerunt, vt quisquis ipsorum renuntiaretur Pontifex liberè abdicaret, quoties alterius obedientiæ Papa (tunc erat Petrus de Luna Arragonius dictus Benedictus XIII.) idem faceret schismatis tollendi causa. Notandum enim est quod ab initio schismatis & deinceps agitabatur vbique qua ratione ac faciliori via posset illud extingui. Prædicatur Innocent. ornatus omnibus optimi Pontificis dotibus, hunc tamen exagitarunt Romani proceres statum libertatis recuperare quærentes, quibus mitis & pacificus complacere studuit, contigit autem 5. die August. congressum aliquem eorum qui ad regimen vrbis fuerant electi non successisse vt sperabant à Papa; hos in recessu Ludouicus *Melioratus* nepos audax & temerarius crudeliter interfecit vndecim numero absque vllo discrimine nocentium vel innocentium, cæteris fuga dilapsis. Hinc PP. penitus inscius miro dolore tactus & ànxius de graui commotione populi fugit Viterbium, rebus suis expilationi relictis. Anno sequenti pœnitentes Romani de iniuriis innocenti Innocentio illatis reuocant eum & integrum vrbis dominium tradunt quod diuturnum non habuit cum 8. Idus Nouemb. apoplexia mortuus sit, cùm sedisset annos duos, d. 21.

1406 GREGORIVS XII. genere patricio Venetiis ortus dictus Angelus Corarius, vel vt scripsit recens Pontificiæ historiæ

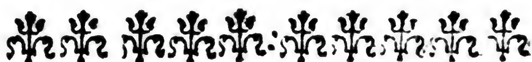
Compendiarius Gallus *Angelus Carriere* Card. tituli S.Marci electus est à 14. Conclauistis præmisso à singulis solemni voto, ac iureiurando super Dei Euangelia, vt in quem caderet electio Pontifici aduersario statim scriberet & inuitaret ad se inuicem abdicandum,procuraretque bona fide & sine vlla fraude omni via & modo vnitatem, quæ omnia quisque in libellum redegit & chirographis suis firmauit.

Gregor. electus renouauit votum & iuramentum priusquam coronaretur, vnde ex vtraque obedientia rescriptæ fuere litteræ, & missi nuncij,longa autem intercessit collusio mutua Pontificum contendentium. Gregor. contra fidem datam creauit Cardinales, hincque à primis deseritur, & Carolus Rex Franc. desciscit à Benedicto illudente, cúmque statutum colloquium Pontificum nihil profuisset, Cardinales vtriusque obedientiæ Pisas secessere, ibique Concilium fauentibus præcipuis orbis Christiani Regibus celebrarunt, vacante vt dicebant Sede, in duorum incertorum Pontificum dubio.

ALEXANDER V. Cretensis, ex Ordine Minorum,magnæ sanctitatis, & doctrinæ vir, Archiepiscop. Mediolanen. & Cardin. tit. SS. 12. Apostol. iam fermè nonagenarius, sic electus est: 1409

Cardinales vtriusque obedientiæ videntes negotium extirpandi Schismatis, paulatim ad nihilum reduci, & non solùm Gre-

gorium XII. ſed etiam Benedictum XIII. concordiam recuſare contra iuſiurandum, & fidem, in ipſorum electionibus datam; Gregorium quoque contra idem iuſiurandum, & fidem alios Cardinales, abſque vlla neceſſitate, & ipſis inuitis creare: hanc nacti occaſionem ab eo tunc Lucæ commorante recedentes Piſas petiere. Quod cum plerique adhærentium Benedicto vidiſſent, cæteris Gregorij Cardinalibus, qui Piſis erant ſe ſe adiunxerunt, ibique indixerunt Concilium.

Concilium Piſanum Oecumenicum.

Anno 1409. *Piſis congregati, Cardinales* 23. *Patriarchæ* 3. *Archiepiſcopi & Epiſcopi* 300. *Monaſteriorum Præfecti* 280. *Theologi & Legati Principum Europæ, Gregorium XII. & Benedictum XIII. Pontifices, tanquam periuros, Schiſmaticos, & Schiſmaticorum fautores, & colluſores publico omnium Decreto, nonis Iunij à Pontificatu deiecerunt, hincque Ale-*

xander V. Cretensis ex ordine Minorum magnæ sanctitatis & doctrinæ vir Arch. Mediolanen. & Card. tituli SS. 12. Apostolorum dictus Petrus Philaretus 20. die post præfatam abrogationem subrogatus est. Sessione 19. 15. Iunij & Alex. V. nuncupatus quem verũ & legitimè electum fuisse Papam dubitare non licet, nam tempore Schismatis cùm non est certus Pontifex perinde est, ac si nullus omnino esset, tuncque Ecclesia seu Concilium eum ex facultate sibi à Christo data eligit, alioquin deseruisse eam videretur si multis dubiis & incertis pro summis Pontificibus se gerentibus obedire teneretur, hinc in breui sine dubio destruẽnda.

Sessione 20. Alexander reuocauit & nullos declarauit omnes & quoslibet processus confectos & sententias latas toto tempore Schismatis & in iis quomodolibet comprehensas personas aut communitates absoluit, & in integrum restituit Ladislaum ditionem Ecclesiæ, & Tusciam deuastantem regno Neapolis priuauit, & Ludouico Andegauensi competere declarauit approbante

Concilio, quo soluto Bononiam se contulit, vbi morbum incidens Cardinales ad se venientes hortatus ad concordiã, approbatisque rursum actis Pisanis venenato clystere vt fama est, obiit, nulla facta promotione, laudatus communiter de liberalitate in pauperes, ita vt nihil sibi relinqueret, vnde per iocum dictitabat se diuitem Episcopum, pauperem Cardinalem, mendicum Papam fuisse. Sedit menses decem, dies 8.

1410 IOANNES XXII. dictus XXIII. Neapolitan. Legatus existens Bononiæ Card. Cossa dictus; subrogatur à 17. Conclauistis 17. die Maij consecratus in Basilica S. Petronij 25. mensis, quod autem armis magis aptus quam religioni agnosceretur Bononiam enim & plures ciuitates à tyrannis occupatas recuperauerat, multi de eius assumptione scandalum passi sunt & Platina, Naucierúsque violenter creatum asserunt quippe qui armatos milites tum in vrbe, tum in agris pro statione haberet subsidia mediæ decimæ exegit à Gallia, passus repulsam ab vniuersitate Parisiensi petitionis decimarum, vacantiarum beneficiorum, spoliorúmque Sacerdotum defunctorum, quæ iure diuino, naturali, Canonico & ciuili summo Pontifici & Cameræ Apostolicæ deberi contendebat, misso ad exactionem Arch. Pisano

Romam ingressus exactiones auxit. Sigismundum Hungariæ Regem eligendum Imperatorem commendat Electoribus, hac ratione sibi hominis gratiam aucupans, & ad sui Pontificatus protectionem præparans. Crucem publicari fecit anno 1412. aduersus Ladislaum Regem Siciliæ statum Ecclesiæ armis & seditionibus infectantem, & Gregorium XII. sub sua tutela Caietæ conseruantem, pace autem composita Ladislaus abiecit Gregorium qui Ariminum se recepit apud Carolum Malatestam veterem amicum illius ciuitatis Dominum.

Interea ab omnibus Christianitatis partibus, quæ tres simul Pontifices ferre non poterant prouocatur ad tollendum schisma.

Cōcilium Constantien. Oecumenicum.

Anno Christi 1414. tollendi causa Schismatis indictum Concilium per Ioannem XXIII. Constantia in continuationem Pisani inchoatum est; 1. Nouembris & magna Patrum constantia Sigismundique Imperatoris zelo & patientia celebratum est tribus

annis & sex ferè mensibus per 45. Sessiones. Huic interfuere vna cum Ioanne Patriarcha 4. Cardinales 29. Archiepiscopi 47. Episcopi 270. & cum his Abbatum, Priorum, aliorúmque Ecclesiasticorum ac Doctorum maximus numerus præter Principum, Procerum, Comitum, & Oratorum multitudinem, ita vt aliquando inuenta sint vno eodémque tempore Constantiæ, 30. vel 40. millia equorum ex quibus numerum hominum colligere possis. Post aduentum Imperatoris venerunt etiam nuncij Angeli Carriere nempe Gregorij XII. & Petri de Luna seu Benedicti XIII. quorum aliqui erant Cardinales qui permissi sunt ingredi cum pileo rubro, non tamen vt admissi fuerint in consortium cæterorum donec facta est Sess. 4. 4. Iulij 1515. Gregorij renunciatio per Carolum de Malatestis, quia autem nondum aduenerat Imperator, & expectabantur Antistites plures & Regũ Oratores: dilatata est Sessio secunda vsque ad mensem Martij anni sequentis, appulit tamen Imp. vna cum vxore sua & Regina

Bosnensi ac Duce Saxoniæ, in vigilia Natiuitatis noctu moxque ingressus Ecclesiam legit in habitu Diaconi *Euangelium ad Missam Pontificis. Sessio 11. die 2. Martij celebrata est in Ecclesia Cathedrali, in ea Ioannes sedens in Cathedra ante altare conuersus ad Concilium ibidem congregatum professus est, spopondit, promisit, vouit ac iurauit (tot enim diuersis verbis rem firmauit) Deo, Ecclesiæ, & Concilio dare pacem Ecclesiæ per viam suæ simplicis cessionis Papatus, eámque reipsa implere, si & quando Petrus de Luna, Benedictus XIII. & Angelus de Carriere, Gregorius XII. in suis obedientiis nuncupati, Papatui quem pretendebant per se vel per procuratores suos crederent, atque etiam in quocunque casu cessionis vel decessus. Qua de re confecta est Bulla. Die autem 20. Febr. aufugit dissimulato habitu Scasusium oppidum Friderici Austriæ Ducis 4. milliaribus constantia distans, & inde discessit Lauffemberg, postea Friburgum, inde Brisacum ad flumen Rheni, spe, ait Niemus in eius*

vita, tractandi cum Duce Burgundia, cuius terræ aliquæ non longè aberant, de sui ipsius abdicatione ex Germania ad Ciuitatem Auenionensem, conducta iam ad hoc valida armatorum manu qua tempus opportunum opperiebatur, rediit tamen Friburgum vbi legati Synodi eum conuenerunt.

Seß. 3. confirmatum est Concilium ne ob fugam aut absentiam Ioannis aut aliorum quorumcunque Prælatorum dissolueretur.

Seß. 4. publicatum fuit Decretum de potestate Concilij supra Papam quod Ioan. Turrecremata Card. lib. 2. de Eccl. cap. 99. de ipso Constantiensi tantùm pro extirpatione Schismatis collecto, & vnione ac reformatione Ecclesiæ in capite & membris, intelligendum propugnat, non de quocunque vniuersali Concilio.

Seß. 12. 29. Maij celebrata lecta est sententia depositionis Ioannis à Papatu & absolutionis omnium Christianorum ab eius obedientia cum prohibitione, ne quis ampliùs eum Papam nominaret, aut ei tanquam Papæ quo-

cunque modo adhæreret, eúmque sub custodia Sigismundi Imp honestè custodiendum statuit Concilium, reseruatis sibi aliis pœnis. quibus pro ipsius criminibus plectendus foret, suo tempore declarandis. Quam sententiam Ioannes publico instrumento ratam habuit die vltima Maij puréque simpliciter ac liberè Papatui cessit & renuntiauit, depositis omnibus ornamentis Papalibus, quæ à quinque annis quindecímque diebus habuerat. Vacauitque Sedes vsque ad nouam delectionem 2. annos, 5. menses, dies 10.

Sess. XIII. 15. Iunij examinatus per nationum deputatos Episcopos & Doctores, error asserens Laicos debere necessariò Sacramentum Eucharistiæ sub vtraque specie panis ac vini sumere, posseque communicare etiam post Cœnam vel aliàs non ieiunos, reprobatus est, & publicatum Synodi Decretum definiens standum esse introductæ Ecclesiæ consuetudini, vt à conficientibus sub vtraque speci e, à Laicis verò sub panis dumtaxat susciperetur, cùm firmissimè credendum sit integrum Chri-

sti Corpus & Sanguinem, tam sub specie panis quàm sub specie vini veraciter contineri, licet in primitiua Ecclesia fideles vtraque in specie communicarent, ad euitanda enim pericula & scandala quædam ex effusione, aut vini horrore abstemiis ingrati, laudabiliter talis inducta fuit consuetudo in solida specie panis communicandi, & pro reuerentia à ieiunis tantùm nisi in casu necessitatis à iure vel Ecclesia concesso. Asserentes oppositum
1342 præmissorum, aut in vtraque absque licentia communicantes, esse arcendos tanquam hæreticos ac grauiter puniendos.

Sess. 14. 4. Iulij Carolus de Malatestis lecto Syngrapho Gregorij purè, liberè ac sinceré procuratorij sui virtute renuntiauit & cessit iuri titulo & possessioni Gregorio in Pontificatu E. R. competenti, eámque renuntiationem Concil. admisit & collaudauit cantato Hymno Te Deum; confirmata autem prius fuerant quæ Greg. in administratione sua ritè gessisset, & recepti fuere Cardinales eius obedientiæ qui sex nume

numerantur, ipseque Gregorius septimus in cæterorum consortium creatus L gatus Marchiæ Anconitanæ, & declaratus Card. Episcopus Portuensis secundusque post Pontificem, mortuus est autem Recanati post biennium anno 1417. cum ab electione sua sedisset annos quinque m. 11. quibus detraxeris annos duos menses 6. dies 5. à priuatione Pisana.

Sess. 15. Ioannes Hus damnatur & crematur, damnatur etiam impia assertio de tyranni nece cuilibet permissa, hæreticusque declaratur quilibet assertor doctrinæ tam erroneæ in fide & moribus.

Sess. 16. die Iouis 11. deliguntur comites itineris Sigismundi ad Regem Arragoniæ, & Petrum de Luna quò eum ad cessionem inducerent exemplo Ioannis & Gregorij, sed duplici facto congressu inter ipsos de via cessionis, re infecta ob multiplicia Petri subterfugia delusiones & ambiguitates, omnes recesserunt. Petrus sibi ab Imperat. Regeque Arragonio timens aut timere fingens se se Paniscolam oppidum fir-

missimum regni Valentini ad maris oram rupi impositum proripuit. Interea dum expectatur Hispanorum accessus & Sigismundi reditus Patres in suis Congregationibus cognoscunt de variis causis.

Sess. 21. *die penult. Maij* 1516. *Hieronymus de Pragua, qui anno superiori hæresim abiurarat, eandem resumit obstinatissimus, ideo damnatur & comburitur.*

Sess. 29 *die* 8. *Martij* 1517. *centesima à citatione contra Petrum de Luna Decreta, accusata est eius contumacia, & statutæ aliæ citationes.*

Sess. 27. 26. *Iulij cui interfuit Imp. redux lecta est definitiua sententia ipsius depositionis & absolutionis omniũ ab eius obedientia.*

Sess. 41. *Cardinales ex triplici obedientia* 20. *vnà cum selectis è quinque nationibus triginta Electoribus ingressi Conclaue tertio post die nempe Iouis* 11. *Nouemb. elegerunt in summum Pontificem* Odonem de Columna *Romanum Diaconum Cardinalem qui in honorem S. Martini in cuius festo ele-*

ctus fuit Martinus *dici voluit hoc nomine,* Quintus *ingenti omnium lætitia collocatus in solio: quia tandem pax reddita Ecclesiæ celebratur 40. anno schismatis à duobus iam annis inchoato per creationem Clementis dicti septimi aduersus Vrbanum VI. quanquam non omnino possit dici sublatum schisma quandiu substitit Petrus de Luna & successor eius Clemens VIII. dictus, qui semper aliquam obedientiam habuerunt ex protectione Regis Arragoniæ Martino V. infensi ob denegatam inuestituram regni Neapolis, vixit autem Petrus vsque ad extremum Nouembrem anni 1424. qui mense Septemb. anni 1349. electus fuerat, unde quod transierit annos Petri, Antonin & alij pro illegitimo haberi volunt; nemo enim etsi iuuenis vidit hactenus dies Petri de Fuxo Cardinalis Ordinis Minorum, qui solutis in iterata sua legatione difficultatibus inter Martinum Papam & Alphonsum monuit successorem Benedicti XIII. Clementem VIII. dictum ad abdicationem factam 26. Iulij anni 1428.*

hincque Episcopum Maioricarum pro aliqua compensatione creatum.

1431 MARTINVS V. ex consensu omnium nationum electus in Concilio Constant. consecratur Episcopus, & coronatur ab Episcopo Cardin. Ostiensi Gallo adstante Conc. & Imperatore mox legatum mittit ad Petrum de Luna, qui respondet nequaquam posse abdicare. Sess. 45. Concilij omnia & singula Decreta Synodi fidem concernentia approbauit, & Florentiam secessit vbique egit totum annum & maiorem partem sequentis 1420. donec status vrbis Romæ pacificus esset. Interea ad ipsum venit è Germania Balthazar Cossa olim Ioan. XXIII. qui custodiendus datus fuerat Comiti Palatino, pretio triginta milliū aureorum carcere exemptus & 14. die Iunij publicè ad pedes Martini procumbens lachrymabundus eum vt Pontificem verum & vnicum professus & veneratus est, ratificans quæcumque in Concilio acta fuerant, collachrymantibus ad hæc adstantibus, & tantam fortunæ mutationem commiserantibus. Hūc PP. Card. Episcopum Tusculanum collegij Decanum creauit cæteris propius assidentem ei ob memoriam Papatus, vix autem sex mensibus vixit honorificentissimè, sepultus procurante Cosmo medice quem Platina & Sabellicus scribunt thesauro eius ita ditatum vt ditissimus omnium apud Italos deinceps sit habitus. Romam secedens erigit Florentiam in Archiepiscopatum ab aduen-

tu eius mutata est facies vrbis, & pristino sensim restituta culmini, ita vt verus Patriæ parens nuncupari, & summus Pontifex dictus sit, & quia ex decreto Constantien. quolibet decennio Conc. Generale celebrari debebat specialiter vero quinto anno à Constantiensi, cuius locum designaret PP. ipse Papiam determinauit, sed ob pestem grassantem genus translatum inchoatur sub eius Legato Iuliano Cæsarino Card. interea Martin. obit Romæ cùm sedisset annos 13. m.3. d.12. eius sepulchro æneo legitur hoc elogium: TEMPORVM SVORVM FOELICITAS.

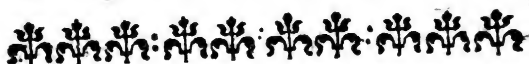
EVGENIVS IV. Venetus Episc. Senensis Presbyter Cardin. suffectus est à 14. Card. qui tunc in vrbe erant qui antequam in Conclaui parato in Sacrario S. Mariæ super Mineruam septo à militia vsque ad Plateam Rotundæ ad electionem procederent, statuerunt & iurarunt certos articulos vt in posterum poneretur in litteris Apostolicis *de consensu fratrum nostrorum*, non solùm vt priùs *de consilio*, vt Papa non posset creare nouos Cardinales absque consensu antiquorum atque vt medietas patrimonij Ecclesiastici esset ipsorum Cardinalium, cæterùm fuit Eugenius magnus planè corpore & animo vir cultus diuini & Christianæ Religionis dilatandæ præcipuus zelator, vt scribit S. Antonin, qui multas præsumptiones & insidias vitæ iniustas æquanimiter & excelso animo tulit decessoris instituto ad- 1431.

hærens Concilium Basileæ indixit, cui Legatum addixit Iulianum Cardinalem qui sessionem primam celebrauit anno 1431. die 14. Decembr.

Spondanus luculenter scribit acta Conc. Basileensis ex MS Parisiensis Collegij Nauarrici & MS Bibliothecæ Regiæ, quoniam verò res fuit Octodecim ferè annorum infinitis implexa difficultatibus (Concilio stabilito moxque dissoluto per Eugenij Decretum, tum per aliud metu schismatis redintegrato, iterumque annullato cum omnibus actis suis, dein admisso rescissis vtrinque quæ Conc. contra Papam, & ipse contra Conc. statuerat. Ad quæ aduerte non esse reprehensibile si secundum varietatem temporum statuta quoque varientur humana) Lectorem pro totius negotij serie percurrenda, nescio an ex eius prolixitate & diuersitate tædio afficiendum, mihi enim integrum non fuit in iis immorari, enucleandis remitto ad ipsum accuratissimum Annalium eminen. Baronij continuatorem Spondanum, cuius si copiam non habeat nouerit Basileam generasse basiliscum, id est schisma produxisse, lata sententia depositionis à Papatu aduersus Eugenium (reclamantibus Regum & Principum Oratoribus) & obnixè petentibus, vt pro bono pacis differretur processus contra Guy, qui Concilium iustis de causis ea maximè quod Græcorum vnio cum Ecclesia Latina sperabatur qui Basileam accessuri non erant Ferrariam, transtulerat, indéque post sessiones sexdecim Flo-

rentiam ob pestem traductum & absolutum 9. sessionibus. Ex sessione autem 33. Basileensi promulgatæ fuerant tres assertiones, veritates fidei nominatæ.

Quòd Concilium est supra Papam & quemlibet alterum immediatè habens potestatem in Christo. Quòd Papa non possit Concilium legitimè congregatum, sine eius consensu, vel pro sua authoritate dissoluere, aut in aliud tempus prorogare, aut de loco ad locum transferre. Quòd prædictas assertiones pertinaciter impugnans hæreticus est. Hac ergo ex translatione Eug. contumax conuictus vnitatis & pacis Ecclesiæ perturbator, periurus schismaticus, à fide deuius, pertinax, hæreticus, inutilis & damnosus ad administrationem Romani Pontificis proclamatus est, & ab aliquo numero Patrum Basileensium depositus, & Sedes Apostolica declarata vacare, cui sessione 38. 3. Kalend. Nouembr. 1439. obseruatis conclauium ritibus datus est per 26. vota tertio scrutinio Electus in summum Pontificem, imò Antipapam, Amedeus Dux Sabaudiæ, qui renuntiato Ducatu primogenito filio suo vitam eremiticam ducebat in Ripaliæ diœcesis Gebennensis solitudine, & Felicis V. nomen assumpsit.

Concilium Florẽtinum Generale XVI.

Anno 1438. *præsidente personaliter Eugenio IV. Papa, celebratum est Concilium Florentiæ, cui præter* 141. *Episcopos interfuerunt Ioannes VIII. Palæologus Græcorum Imperator, cum Demetrio fratre, Peloponensi Principe, Iosepho Patriarcha Constantinop. Bessarione Trapezuntino Episcopo Nicæno, Isidoro Thessalonicensi, Archiepisc. Ruthenorum, aliisque magni nominis ex Oriente Antistitibus, & doctis viris. Ibique post multas disputationes de Processione Spiritus sancti, de Purgatorio, de fœlicitate Beatorum iam Sanctis concessâ de Primatu Rom. Pontificis, eiusdémque super omnes Ecclesias potestate, receptáque horum omnium Romana, & Orthodoxa doctrina, concessóque, quòd ad Transsubstantiationem parum referret, siue in*

azymo, siue in fermentato Sacramentum Eucharistiæ conficeretur, tandem non tantùm Græcorum cum fide Latinæ Ecclesiæ, sed etiam Armenorum (quibus Symbolum Constantinop. Concilij, cum illa additione, Filióque, declarandæ veritatis gratiâ, & vrgenti necessitate rationabiliter appositâ, aliisque fidei Romanæ instructionibus datum est,) vnio stabilita est. Et Bessarion, & Isidorus doctissimi in Latinis pariter, ac Græcis litteris Cardinalatio pileo donati sunt, quòd Ecclesiarum concordiæ præcipui promotores fuissent.

Eugenium Romam reuersus, post multas reuolutiones pacem init, cum Alfonso Aragonio, quem Neapol. Regni legitimum dicit hæredem, sub tributo annuo octo millium vnciarum auri, & promissione, quòd Marchiam Anconitanam, à Francisco Sfortia occupatam restitui Eccles. Romanæ curaret. Nicolaum Tolentinum Augustinianum, miraculis clarum Sanctis annumerat, anno 1444. Æneam Siluium, qui Scriba Concilij Basileen. fuerat, excipit Legatum ab Imperatore

dium passa est trecentorum hominum ex mula exterrita, quæ calcibus & impetu multos exturbans, cum ipsis & tribus equis suffocata fuit. Hoc anno 1450. Bernardinum Senensem Minoritam Sanctis adscribit. Anno 1452. Fridericum Imperatorem Romæ coronauit. Anno sequenti Constantinopoli à Mahomete capta penitus concidit Imperium Græcorum, sub Constantino Helenæ filio ad portam occiso, quod fuerat primitus institutum ab eius vrbis dedicatione facta à Magno Constantino, & perdurarat 1122. annos. Ac dehinc Orientis Imperium penes Turcas, & Ottomanos fuit. Græci permissu Mahometis eligunt Patriarcham Constantinop. Gennadium Scholarium, qui rursum Græcos à Latina Hierarchia retrahit, & sic deinceps Schismatici perdurant. Nicolaus verò Papa titulum Patriarchæ Bessarioni concessit, qui eum ad obitum vsque retinuit: sicuti & alij deinceps à Latinis Romæ creatis, tam illis, quàm aliarum Sedium Patriarchalium Orientalium Titulares Prælati. Hinc afflictus Papa tandem pacem preficit Italiæ inter Principes & Respubl. solis exclusis Genuensibus. In patrimonio B. Petri plurimas, ac mitissimas arces opportunis locis erexit. Laudatissimus decessit è vita anno Sedis 8.d.19.

CALIXTVS III. Valentiæ in Hispania, *Alphonsus Borgia* dictus, omnium tēporis suis Iurisconsultissimus, Alfonsi Regis olim Consiliarius, eligitur per accessum 1455

Scrutinio, quia Alanus Card. Auenion. inclinantia in Bessarionem suffragia auertit, hæc loquutus: Lati. Eccl. Papam Græcum dabimus, & in capite libri Neophitum collocabimus? Nondum barbam rasit Bessario, & nostrum caput erit? Quæ indigentia Eccl. Latinæ, quæ virum non reperit dignum, nisi ad Græcos recurrat: assumátque eum qui heri & nudius tertius fidem Romanam impugnauit? quid scimus, an vera eius conuersio? Inito Pontificatu animum conuertit Calistus ad delendam Turcicam Gentem & legem, quo se voto adstrinxerat si promoueretur, vt prædixerat B. Vincentius conciuis quem Sanctorum Festis annumerauit hoc anno, 29. Iulij. Sexdecim triremium classem ad maritima hostium deuastanda loca parauit sub Ludouico Card. Patriarcha Aquileiensi, & ad hoc, fœdus iniuit cum Regibus Persiæ, Armeniæ, Tartariæ, quorum legationes suscepit. Anno seq. Mahometes Belgradum, Hungariæ famosam ciuitatem, ab Hunniade defensam obsidens cum ingenti exercitu, & stupendis machinis, vulneratus fugatur cæsis 50. militibus Turcis: ob quam victoriam Papa instituit Festum Transfigurationis, quo die 6. Augusti prælium commissum est, huiusque Officium composuit. Canonicos sæculares restituit Laterani in gratiam Romanorum, ex quibus 18. assumpsit, repulitque Regulares; quos Eugenius IV. subrogarat, Regnum Siciliæ ad ius, Ecclesiæ Rom. deuolutum mortuo Alfonso sine legitimo hærede declarauit,

uit,

trauit, paránsque arma ad repetitionem, obiit anno 3. m. 4.

PIVS II. Senensis, antea dictus Æneas Siluius Picolomineus, à Calisto Card. qui à Nicolao fuerat creatus Episc. Senensis, vir eruditus, & industrius, creatus est à 18. Conclauistis. Eius gesta hæc habe ex elogio, quod tumulo eius in Basilica S Petri, & Sacello S. Andreæ, Franc. Cardinalis Senensis, nepos insculpsit. Pius II. Pont. Max. Conuentum Christianorum Mantuæ pro fide habuit. Oppugnatoribus intra, atque extra Italiam restitit: Catharinam Senensem inter Sanctas Christi retulit: Pragmaticam in Gallia abrogauit: Ferdinandum Aragonensem in Regnum Siciliæ cis fretum restituit, Rem Ecclesiæ auxit: Fodinas tum primum inuenti aluminis apud Tolfam instituit: Cultor iustitiæ & religionis. Vadens in bellum, quod Turcis indixerat, classem paratam, & Ducem Venetorum commilitones habuit Anconæ, vbi decessit, cum sedisset annos sex. Breuis Pontificatus ingens gloria, restitit pro tuitione iuris Ecclesiastici Francorum Regi, Ducem Austriæ qui Cardinalem Cusa captiuum detinebat, excommunicauit. Archiepisc. Moguntiæ ob singulares opiniones Ecclesiæ incongruas deposuit, pariterque Arch. Beneuenti ob lacessitam iurisdictionem Apostaticam abrogauit, & Episcopum Teronen Legatum suum in Anglia, quia limites commissionis excesserat. Senas patriam suam in Metropo- 1458

lim erexit ſubmiſſis ei 4. Epiſcopis viciniorisbus Mantuæ agens decretum promulgauit 1450. appellationes ad futurum Concilium à iudicijs Apoſtolicæ Sedis erroneas & inanes declarauit pœna execrationis in omnes quacumque dignitate fulgentes, qui ea deinceps vti auſi fuerint, & interdicti in communitates præter cenſuras in reos majeſtatis & hæreticæ prauitatis inflictas. Hoc poſt modum reiterato decreto Iulius II. 1509. Venetos & Bentiuolos Bononiæ oppreſſores à Pontificis iudicio ad futurum Concilium appellantes tentauit coercere.

PAVLVS II. Venetus, ex ſorore nepos Eugenij, qui pileo eum donauit à 12. ſuffragiis electus in ſcrutinio, per acceſſum ſubitum 4. votorum aſſumitur communi applauſu. Mox Officiales Abbreuiaturæ expunxit, inter quos Platina Cremonenſis, quem ob ideo aculeatam Epiſtolam carceri mancipauit: qui quò ſe honeſto titulo de hac iniuria vlciſceretur, vitas Pontificum præfectus Bibliothecæ Rom. à Sixto IV. deſcripſit, variis locis Paulum pungens. Refert illum humanitatis ſtudia ſic odiſſe, vt eius ſtudioſos vno nomine hæreticos appellaret. Anno 2. Georgium Podiebracium Boëmiæ Regem, ob hæreſim quam profitebatur regno priuat, illudque donàt Mathiæ Regi Hungariæ.

Canonicos Regulares denuò in Lateranum induxit reiectis ſecularibus, & ſatisfactione datâ S.P.Q.R. iuramento adſtrinxit,

quod non permitterent eiici Regulares, aut admitti sæculares. Rebus Italiæ compositis, intelligens Rhodiorum militum Ordinem labascere ob inopiam, aduocat Romam Magistrum cum primoribus, qui Romæ obiit, cuius loco suffecit Carolum Orsinum. Cardinales & Episcopos tenuioris fortunæ, ac nobiles domo extorres, virgines, viduas, & ægrotos subsidio, & liberalitate subleuato habebat de more. Statuit Iubileum à Bonifacio VIII. primùm centesimo quoquo anno institutum à Clemente VI. ad quinquagesimũ ab Vrbano V. ad 33. reductum à Nicolao verò V. ad iuxta Clementis constitutionem quinquagesimo anno celebratum; deinceps singulis vicenis quinis annis in perpetuum celebrari incipiendo à proximo septuagesimo quinto.

Ludos publicos magnificentissimos & epulum lautissimum instituit vt narrat Platina quorum pretium fuisse aitPallia octo cursum senum, adolescentum, iuuenum, Iudæorum, equorum, equarum, asinorum, bubalorum seorsum ab arcu Domitiani via publica vsque ad ædes S. Marci quas Pontifex à se splendidè ædificatas habitabat. Qui idem hactenus retenti sunt ad oblectationem populi in carnis priuio. Sumptuosissimus notatur, & regnum, siue Pōtificiam Mitrā gemmis pretiosissimis exornauit. Publico Decreto Biretam coccineam Cardinalibus reseruauit, quibus etiam assignauit pannum eiusdem coloris, quo equos sternerent. Peponum, & fructuum vsu ita delectabatur, vt

cum die 28. Iulij 1471. habito consistorio cœnasset hilariter, & duos melones ipsa die comedisset, humore aqueo apoplexiam faciente suffocatus repentinè obierit, cum laudatus regnasset annis septem 2. diebus minus.

1471 SIXTVS IV. Saonensis, familiæ Rucrensis, ex Generali Ordinis Minorum S. Francisci, ob doctrinæ & prædicationis donum à Paulo II. Cardinalis, secundo Scrutinio à 18. Conclauistis assumitur, & 8. Kalend. Septembr. ante fores Vaticani coronatur: dúmque ad Lateranum in lectica portatur, tumultu exorto, dum quidam Romani ab equitibus Pontificiis premerentur, vitæ periculum incurrit, saxis, seu casu, seu ex composito appetitus. Mox in Galliam, Hispaniam, Germaniam, de consensu Patrum Legatos pro concordia inter Principes stabilienda creauit: & quartum classi, quam in Turcam præparabat præfecit, singulis in mensem quingentis ducatis ad expensas constitutis. Minoritis, & Prædicatoribus interdixit de Conceptione B. Virginis altercari: Eius Festum, Præsentationis B. Annæ, Iosephi, Francisci, aliis annumerauit, 4. Kalend. Septembr. anni 1473. constitutionem edidit de reductione Iubilei ad 25. annum, & celebrauit in confirmationem Paulinæ, ne verò occasione Indulgentiarum ab ipsis Pontificibus concessarum diuersis Christiani orbis Ecclesiis retardaretur concursus ad Vrbis Ecclesias tempore Iubilei visitandas,

& anni celebritas minueretur, omnes illas exteras Indulgentias, & peccatorum remissiones vbicumque, quomodocumque, & quibuscumque concessas suspendit, nec quandiu suspensæ forent alicui suffragari voluit, præterquam Ecclesiarum vrbis quas in suo robore persistere decreuit.

Hoc anno 6. Kalend Iunij primùm confirmauit regulam & Ordinem Minimorum, restituitque intermissam deuotionem Rosarij, atque Psalterij Beatiss. Virginis à S. Dominico olim introductam S. Bonauenturam, qui obierat Lugduni anno 1274. quò tardiùs eò gloriosiùs canonizauit, festúmque ipsius inter festa Palatij Apostolici recensuit. Priuilegia concessa quatuor Mendicantium Ordinibus confirmauit, & auxit. Concurrentibus quinque Prædecessorum Pont. creditoribus, gemmas à Paulo relictas vendi voluit pro solutione, cum in ærario non nisi quatuor millia aureorum inuenisset. Nemo in subleuandis calamitosis promptior, & erga Magnates magnificentior, quippe qui multos Principes Christianos à Turcis pulsos suis sedibus, aluit suis sumptibus. Bibliothecam in Vaticano toto orbe celebrem (cui præfecerat Platinam) aduectis ex omni Europa libris consttuxit, constituitque prouentus, quibus libri quotannis emerentur, & Librarij sustentarentur; Ferdinando Regi Siciliæ censum remisit, equo tantùm phalerato sibi annuè retento, quòd successor vti damnosum Sedi Roman. reuocauit. Vrbem pontibus, fontibus, ædificiis ornauit, & vt de

Augusto dicebatur, lateritiam inuentam reliquit marmoream: sed ad hæc, palatina Officia pretio exposuit, vectigalia auxit, & consanguineos indulgentiùs ampliauit. In habitu Minoritano sub Pontificio cum 10. tantum candelis sepeliri voluit in plano solo, cum regnasset an. 13. dies 4.

1484 INNOCENTIVS VIII Genuensis dictus *Ioan Baptista Cibo*, filius Aronis Cibo, qui fuit Vice-Rex Neapolitan. & Romæ Senator, eligitur Patrum 20. votis, vir humanissimus, sed parcus: Vrbem à dissidiis Magnatum, & prædonibus purgauit. Bellum habuit cum Ferdinando Siciliæ, qui reduxit censum regni ad annuum censum viginti mille ducatorum tribuit anno suo 8. 1492. *Catholici* titulum Ferdinando & Isabellæ Regibus, qui Granatam vrbem maurorum Metropolim post duram octo mensium obsidionem deditione acceperat, qui titulus vt esset etiam proprium & hæreditarium consequentibus Hispaniæ Regibus Alexandrum VI. concessisse tradunt Mariana & Baron. anno chronolog. 738. cùm longè ante Clodoueus à S. Remigio, & subsequentes Reges Francorum à Pontificibus & Concil. ornati fuissent titulo Christianissimi, vt in Gregorio III. epistola ad Carolum Martellum, anno 740. missa notaui. Leopoldum Ducem Austriæ cognomento Pium, miraculis clarum ad instantiam Friderici III. Imperat. canonizauit. Toto eius Pontificatu vbertas annonæ, & tranquillitas Romæ

viguit, cùm homicidas & ſiccarios omni ditione Eccleſiaſtica pellendos curaret. In Baſilica S. Crucis inuentus eſt Romæ *Titulus* S. Crucis in pariete occluſus, cum triplici lingua inſculpta ipſi tabellæ, anno 1492. Iouius ſcribit Innocentium accepiſſe hoc anno ferrum lanceæ, quo Chriſti latus confoſſum fuit, dono Baiaſethis Turcarum Imperat. Ciacon. hoc ita contigiſſe narrat: Gemez, qui & Zizimus frater Baiaſethis victus in Bello Pruſæ decertans pro Imperio, confugit ad Magiſtrum Rhodij Petrum d'Aubuſſon, eiúſque conſilio ad Papam pro ſubſidio à Chriſtianis implorando: inde Magiſter donatus fuit Pileo Cardinalitio, pompa ſolemni excipitur Romæ, ſed in Conſiſtorio publico ad Papam deductus, nequaquam ipſi flectere genu, pedéſve deoſculari, vt ſolet, adduci potuit. Baiaſethes autem pro fratris ſuſtentatione annuatim ſoluit 40. mille aureos, & ferrum ſacræ haſtæ, quò Pontificem fratri gratum faceret, dono miſit. Non me latet Blondum ſcripſiſſe, Balduinum Imperatorem Conſtantinop. dediſſe anno 1236. Venetis in pignus lanceam, ſpongiam, & partem S. Crucis, quæ quidem non multò poſt redempta à S. Ludouico Rege, Pariſios delata fuerint; at de lancea nequaquam conſentio, cum hæc Romæ aſſeruetur, viderimque ipſe ego. Innocentius adoleſcens nobili Neapolitanæ nupſit, ex qua liberos aliquot ſuſcepit, duos iam ſuperſtites: vni nomine Franciſco Cibo nupſit Magdalena filia Laurentij Medicis.

ditissima: consensit Laurentius spe Pilei conferendi Ioanni filio suo annorum 13. qui fuit PP. Leo X. origo Serenissimæ illius domus.

Theodorinam vxorem dedit Gerardo Vsumari, Genuensi, quos magnis opibus euexit; biennio ante decessum lethargo oppressus 20. horis sine arteriarum motu immobilis fuit, & pro mortuo habitus; cúmque de successore conueniretur, subitò viuus apparuit, tandem eodem correptus morbo accubuit, cùm sedisset annos 8. mense minus, & 3. diebus.

1492 ALEXANDER VI. Hispanus, Valentinas, *Rodericus Borgia* dictus, Calisti III. auunculi materni respectu, qui Borgiæ nomen, & insignia gentilitia cum Cardinalatu ei dederat, ex Gente Lenzolia orto, aliquot Cardinalium ambitione corruptorum opera dicitur esse creatus, habuit enim 22. suffragia de 28. Conclauistis. de quo *Corius in sua hist. part.* 7. scribit ingressum eum esse in Pontificatum mansuetè vt bouem (bos erat eius insigne) administrasse vt leonem. In Alexandro vitia æquabant virtutes: inerant námque ingenium, eloquentia, lenitas, & patientia qua aduersarios deuinciebat, & nunquam negotia voluptate omittebat. Mulieribus erat addictus, ex quibus Vannociam Romanam in minoribus constitutus, quasi vxorem habebat. Ante Pontificatum tres filios, & duas filias habuit. Primum Ducem Gandiæ fieri procurauit, qui

nocte vagans Cæsaris fratris insidiis interfectus, & in Tyberim proiectus fuit, cum simul apud matrem Vannociam cœnassent, conniuente ad fratricidij scelus Alexandro, qui ab efferato filio vim metuebat. Godefridum minimum natu Principem Squillitanum fecit. Cæsarem Borgiam, Cardinalem creauit, qui suffectus in locum primogeniti, atque Dux Pontificij exercitus iam factus, renunciato Cardinalatu Carlotam de Albreto Ludouici XII. Francorum Regis propinquam, duxit vxorem; cui Valentia pro dote data fuit, vnde Dux Valentinus dictus est: & Regis Gall. patrisque auxilio, maximum in Italia sibi parauit Imperium. Æmiliam omnem præter Bononiam, eiectis, partimque necatis antiquis Dominis in suam potestatem redegit. Ducatum Vrbinatem extorsit, & totam Italiam (cuius Regnum ambiebat hoc assumpto elogio, *aut Cæsar, aut nihil*) vexauit instigante patre, qui in profusiones eius ærarium Eccles. profudit: sicque pater cum filio nati in Italiæ exitium videbantur, cum nunquam in Vrbe libertas minor Romanorum, nec maior extiterit Sicariorum licentia. Annum Iubileum celebrat 1500. Cardinales 53. creauit toto Pontificatu, quorum 18. Hispani erant. Præcones Euangelij in Insulas noui Orbis detectas à Christophoro Columbo mittendos iniunxit Ferdinando Regi Hispaniæ, cui sub hoc onere earum concessit possessionem, quæ centum leucis vltra Insulas Hesperidas ad Promotorium Viride iacerent, cæteris Re-

gi Lusitano relictis. Cum ditiores aliquot Cardinales conuiuio ad vmbrosum Vaticani fontem exceptos necare veneno instituisset, vt eorum bona sibi, aut filio Cæsari vendicaret, errore pincernæ, vterque ex vase vini toxicati hausit, quo exquisitis antidotis decumbit, & conualescit Carolus, sed occumbit Papa, anno sedis 11. d. 8.

1503 PIVS III. Senensis, *Pij II.* ex sorore nepos, à 37. Cardinal. electus est, fugato priùs Valentino, qui ex veneti morbo vtcumque conualescens, Vaticanum, & molem Adriani aggeribus, & 12. millibus armatorum circumdederat, vt Patres ad sua vota in creatione compelleret. Fleuisse dicitur Pius ad hæc in coronatione verba depromi solita, cùm stuppa concrematur, *Sanctissime Pater sic transit gloria mundi*. Valentinum Pont. pedes deosculaturum Vrsini veteres iniurias vindicaturi adoriuntur in Vaticano, cædúntque aliquos eius milites. Hunc in Arce recludit Papa, & 26. die Pontificatus ex mortifero cruris vlcere, non sine suspicione illiti veneni obiit.

1503 IVLIVS II. Sauonensis, Xisti IV. ex fratre nepos, Iulianus de Ruere antea dictus, olim Nouitius Minoritanus in Conuentu Perusij, 37. suffragiis assumitur, licèt Alexander monuisset excludendum à Papatu, sed nemo, vt aiunt, Successorem suum occidit. *Iulius* præter omnium opinionem Valentino in Arce detento indulget, restitu-

tis munitionibus Cesenæ & Forli: qui Neapolim secedit, ibique ob quandam molitionem à Consaluo captus, mittitur vinctus in Hispaniam; inde aliquando ex Arce incarceratus euadens, & ad Regem Nauarræ transiens, in bello tandem *ex Cæsare Nihil factus* occubuit, & Pampelonæ traductus sepelitur.

*I*ulius ardens recuperandi, quæ ex ditione Sedis Apost. occupabantur à Venetis, bellum mouet contra ipsos anno 1506. & auxilio Regis Francor. Ludouic. XII. Bononiam recipit; postea absoluit Venetos, quos horribili Bulla promulgarat anno 1609. hostes Christianissimi: super omnia autem timebat à potentia Galli, qua Cardinalis Ambosiæ Sedis Apostol. promoueretur: sed eo defuncto 1510. totus esse non desistit in expulsione Regis ab Italia, ideo causas exquirit, quòd Ludouic. Alphonsum Ducem Ferrariæ protegat, cuius statui Papa inhiat. Rege non dimoto ab hac protectione, Papa sibi deuincit Ferdinandum Regem Hispan. cui sub annuo censu confert regnum Neapolis, inaudito Rege Galliæ, cui Alexander VI. partem regni concesserat quod iniquum cum videretur Iulius ad artes conuersus pronuntiauit beneficium Pontificium irritum censeri redditum dupliciter, Honorario vectigali ab eo Rege nunquam oblato, & fœdere cum Ferdinando absque Pontificis venia facto, dignum videlicet abdicatione facinus quasi non idipsum si peccatum est, non peccasset Ferdinandus. Sic placuit

cuit Iulio censum debitum Sedi Apost. imminuere commutatum in repræsentationem equi albi quolibet triennio & odio in Ludouicum Franc. Regem concepto æquitati illudere. Cumq; suscitata in cassum aduersus Genuam Gallis addictam expeditione per Venetorum classem & exercitum terrestrem Veronaque frustra oppugnata Galli artis & conatus Papæ eluderent Ferrario eorum ope diligenter adiuta Ludouicus 12. Rex conditiones pro gratia eius obtinenda proposuisset, eas reiecit nisi penites à Patricinio Ferrariensis, & à possessione Genuæ abstineret. Verteuitque incumbendum in expugnationem Ferrariæ. Hincque Alfonsium Ducem, & Gallorum exercitum censuris, dirisque supposuit, quo autem Gallis Ferrariæ adiuuandæ facultas adimeretur mirãdulum, quæ in Regis clientela erat, prius expugnauit, in cuius obsidione Ducem ipsemet egit obequitando vt tormenta aptè disponerentur, vrgens, cuius indignitatis Pontificiæ ad expuguandum obscurum oppidum Christiani Principis innocui, vix pœnam euasit cum in tabernaculo suo duo ex suis domesticis tormenti pila cæsi fuere.

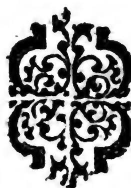
Ad hæc agitur de Concilio incundo ex Decreto Conc. Constantiensis, instantque Maximil. Imp. & Ludouicus Rex tres Card. suo nomine, & sex aliorum quorum se mandatum habere asserebant. Illud Pisis inchoandum Kalend. Septemb. indixerunt quod post 3. sessiones translatum est Mediolanum, vbi sessione 8. Iulius ab omni tam in spiritualibus,

tualibus quàm temporalibus Papali administratione ſuſpenſus declaratus eſt, addit verò Ripamontius in hiſt. Eccl. Mediol. contineri in Vrbis Annalibus Bernardinum Caruaias Hiſp. Card. S. Crucis Papam fuiſſe appellatum ſub nomine Martini, fortè id tantum Decretum fuit inter factioſos & in publicum non erupit, hocque tenent Hiſtoriographi.

Interea Iulius in Concil. Lateran. quod auſpicatus erat nonis Maij 1512. irritat Piſanum, additis de more cenſuris contra aſſiſtentes, adhærentes, conſentientéſve directè vel indirectè, & ſeſſ. 3. regnum Franciæ vniuerſum ſubiecit interdicto, nundináſque fieri ſolitas Lugduni in ciuitatem Gibennenſem tranſtulit. Sed iamdiu ad præcautionem anno 1510. ad medium Sept. omnes Galliæ Antiſtites iuſſu Regis Aurelis congregati, deinde Turonis octo articulos contra Pontificem concluſerant, eique denunciarant, quorum vltimus erat ſi Pontifex non ſeruato iuris ordine publicet aliquas cenſuras contra Principes ſibi reſiſtentes, eorúmque ſubditos & fæderatos vtrum eis parendum ſit, Reſponſum fuerat eiuſmodi ſententiam nullam eſſe, nullóque iure ligare. Hoc tamen prætextu Ferdinandus Rex Hiſp. Regnum Nauarræ cui ab antiquo inhiabat occupauit, ſumma iniquitate in Ioannem Regem, cuius coniugis Catherinæ Albetranæ proprium & hæreditarium erat regnum, dato enim quod Ioannes Ludouico ſchiſmatico adhæſerit, condemnatio viri

non potest coniugem adeóque minus proprium eius irretire regnum.

Iulius in cõsueto aduersus Regem Franc. ardore persistens totus erat in impediendo, ne quod ille meditabatur Mediolanensem Principatum recuperaret, eóque processisset, ait Guicciardin. lib. 11. vt ad Regem Angliæ contra illum ácriùs concitandum, Decretum Concilij nomine composuisset, quo titulus *Christianissimi* in eum transferretur, Rexque spoliaretur Regia dignitate & regnum prædæ daretur, Sed Deus Iulij & orbis misertus ex hac vita eum subduxit nono Kalend. Martij post 5. sess. celebratam.

Concilium Gen. XVII. Lateran. V. CXIV. Episcoporum.

Anno 1512. *Iulius Papa II. Concilium Oecumenicum inchoauit, die* 10. *May, ad extirpationem Schiſmatis, quod Piſano Conciliabulo propagatum fuit, ad Eccleſiæ & Romanæ Curiæ reformationem, Chriſtianorum Principum bello inter ſe mutuò digladiantium concordiam, Pragmaticæ ſanctionis abrogationem, & expeditionem contra Turcas ſuſcipiendum. Cùm autem Papa legitimè conſtitutus nulli Iudici, præterquam Deo ſubiectus ſit, & à nemine iudicari poſſit, erraret, qui crederet Iulium hocce indixiſſe Concilium primariâ intentione, vt declinaret Iudicium Piſani; cuius mandata quæ ſub Maximiliani Imper. promulgauerant, Schiſmatici, Maximil. ipſe reuocauit, atque irrita reddidit; con-*

Gg 2

silio auxilióque promouens istud, quod Sessionibus 12. absolutum est : quinque sub Iulio, qui 25. Februarij obiit, anno 1513. & septem sub Leone X. Huius autem Sessione 2. lecta est Bulla condemnationis, & reprobationis Concilij Pisani, omniûmque Actuum eius. Quartâ Pragmatica Sanctio abrogatur. Quintâ, definitum est Simoniacam Rom. Pontificis electionem nullam esse, ipsique electo nihil iuris, vel authoritatis conferre. Cætera consule. Absolutum est Concilium 16. Martij, anno 1517. Iulius contra maiorum consuetudinem primus omnium barbam prolixam aluit ad maiorem reuerentiam intuentibus incutiendam, idque successores imitati sunt. Vir fuit excelsi animi : bellica gloria Pontifici, vt dicitur, indecora clarus : intrepidus assertor ditionis Ecclesiæ, bellicosus vltra morem prædecessorum, quos baculo Pastorali B. Petri satis vsos fuisse dicebat, iamque sibi assumendum B. Pauli ensem : Obiicientibus autem dictum Christi Petro : Mitte gladium tuum in vaginam : *respondebat id impera-*

tum ei post in ipso factam percussionem.

Fuit ædificiorum, singularium imaginum & famosorum pictorum cultor. Sedit annos 9. m. 3. d. 12,

LEO X. Florentinus annorum 30. votis 25. electus, cuius assumptionem expectanti populo Cardinalis de more renuntians ait: Pontificem habemus Leonem X. vigeant, valeántque iuniores: Coronatur 11. die Aprilis singulari pompa, eodèmque vectus equo quo à Gallis in Rauennæ prælio captus fuerat, vt veterem fortunæ acerbitatem cumulo præsentis lætitiæ compensaret, quæstoribus per viam spargentibus argenteam aureàmque pecuniam. Legatos expediuit hortatores pacis generalis. Restituit Cardinales Galliæ factionarios à Iulio explosos, qui ad Liburnum capti Florentiæ asseruabantur. Symodum Lateranensem à sexta Sessione absoluit, cuius, octauæ aduenientes Ludouici Regis Franc. legati reiecto Pisano Concilio adhæserunt isti; sicque redintegrata est pax inter Papam & Regem, vt notat Guicciard. Anno 1515. mortuo Ludouico sine mascula prole Franciscus Valesius dux Engolisinensis regno subrogatur. Qui mox Mediolanum recuperaturus in Italiam veniens, Heluetios ad Marignonum memorabili prælio quod toto biduo 13. & 14. Septembris durauit, cæcidit ac fugauit, atque ita Mediolanum recepit, Maximilia- 1513

no Sfortia duce, in Galliam relegato.

Deinde Pontifex, & Rex conuenientes Bononiæ 10. Decembr. pactionem ineunt de pragmatica Sanctione, quæ fuerat stabilita in Concilio Basileæ, abolenda in Gallia; ac viciſſim de nominatione ad Beneficia, quæ antea erat penes Canonicos, ad Regem deriuanda: itémque de Annatis cæteríſque Capitulis in libellum illum relatis, quem *Concordatum* dixerunt, de quo vide Rebuffum. Anno 1517. finem habet Concil. Lateranum, inchoatum 1512. in quo cum decreta fuiſſet Expeditio contra Turcas, (quorum Imperat. Solimus in dies creſcens, Syriam occuparat, & totam Ægyptum,) & ad hoc Leo PP. per Orbem Chriſtianum Cruciatam cum Indulgentiis promulgaſſet: eius promulgationis munus in Germania, cùm Archiepiſcop. Moguntinus Ioanni Tetſellio commiſiſſet, id vſque adeo moleſtè tulit Ioannes Staupitius, Auguſtinianorum per Germaniam Vicarius Generalis, ac Martinus Lutherus eiuſdem Ordinis Vitembergæ Lector Ordinarius, qui id muneris ſperauerant; vt confeſtim Lutherus in ipſas Indulgentias propoſitis vltimo Octobris concluſionibus debacchari cœperit. Ex hoc principio ortæ innumerabiles hæreſes, quæ Orbem hactenus turpiſſimè inquinarunt. Frãciſcus Rex impetrat à Pontifice canonizationem S. Franciſci de Paula. Carolus V. Rex Hiſpan. eligitur Imperator. Vna promotione. 31. Cardinales creauit Leo; quem non ſine veneni ſuſpicione,

alij ex nimio de Gallorum è Mediolano expulsione concepto gaudio obiisse dicunt. cum splendidus, & in suos immodicè propensus sedisset ann. 8. men. 9. minus 10. diebus.

ADRIANVS VI. Traiecta capitali Holandiæ oriundus, atque ex Theologo Louaniensi, & Caroli Imperatoris præceptore factus Cardinalis. cum absens in Hispania Cæsaraugustæ Proregem ageret, eligitur Romæ 9. Ianuarij in Pontificem, qui nomen non mutauit, sed retinuit proprium Adriani Sexti dicti. Romam appulit mense Septembr. ibique coronatus est. Duces Vrbinatem & Ferrariensem redintegrauit in statibus suis sicque à bello compescuit adiunxit se vnioni iuratæ ab Imp. & Potentatibus Italiæ pro exclusione Gallorum ab Italia & occlusione aditus Regni Neapolis quem Cardinalis Soderinus aperiebat, qua de causa carcere eum mulctauit, Ferdinandi fratris Caroli V. Legatus morositatis eum arguit, & tarditatis in expeditione rerum specialiter in apparandis copiis auxiliaribus aduersus Solimanum qui insulam Rhodij occupauit in die Natalis Christi 1522. & aduersus Lutheranos, sicque eum affatus est Beatissime Pater Fabius maximus Rempub. Rom. cunctando conseruauit, timeo ne Christianam pessundes temporizando. 1522.

S. Antoninum Archiepiscop. Florentiæ. & S. Bennonem Germanum canonizauit. Aditum imperitis ad beneficia occlusit, abro-

gans plura officia à Leone vendita. Reformationem Cleri cogitans, obit Anno 1. mense 8. d. 13. cùm 6. Septemb. facultatem dedisset Regibus Hispaniæ legendi Episcopos, & præsentandi.

1523. CLEMENS VII. Florentinus, Leonis X. consobrinus, cuius tempore Papale ouus sustinuit, eligitur à 39. Cardinalibus: Iubileum celebrat anno 1525. ea saltem rememorabilem, quòd rusticanorum irruptio in Germania, qui propter onera quibus se nimiùm grauari querebantur, diffidere cœperunt à Dominis suis, prætextu libertatis Euangelicæ (gladio Gedeonis concesso ipsis à Deo, ad Christi regnum, aiebant, instituendum, & pœnas de Magistratibus, & Principibus Christianis repetendas) partim vi partim dolo compressa est 150. miilibus ipsorum occisis. 25. Februarij Francisco Rege Galliæ, dum Papiam obsidet capto sub occiso equo, & triplici accepto vulnere; indéque Hispaniam naui ducto, Papa cum Imperialibus transigit auro multo persoluto, hàcque conditione vt Rheggium Sedi restitueretur. Cæsare autem pacta hæc non probante, videt Parmensem ac Placentinum agrum ab inspectato Hispano hoste depopulatum, & ideo cum liberato iam Rege Francisco, Venetis, ac Longobardis fœdus

à Luthero prædicatæ.

1526 contra Carolum init 1526. pro tuenda Italica libertate: superadditur causa, quòd in Hispania Carolus cauisset edicto, vt Senatus Regius Pontificia diplomata examina-

ret. Interea Columnenses qui stabant à Cæsare, cristas erigunt, t Vaticanum aggrediuntur & diripiunt. Clemens dilabitur in arcem, pacem componit: sed indecoro rupto fœdere, spretóque quem dederat Neapolim misso obside, Cæsarianis bellum infert, sæuitque in Columnenses Carolus Borbonius Connestabilis, qui 1523. defecerat à Rege ad Carolum Imper, copiarum eius in Italia ductor, Florentiam diripere parans, cùm fæderati aduersus Imperatorem obstitissent 40. millium hominum conuerso agmine Romam inuadit 1527. 5. Maij, & dum inter primos conscendit murum, ictu sclopi occiditur, capta tamen vrbs, templa spoliata, omniáque sacra profanata graui dedecore Religionis, ac Pontifex in Adriani mole obsessus in potestatem hostium deditione venit; quem ad durissimam capitulationem reductum, Rex Franc, cum Anglicano, communi sumptu Papam liberaturi parant exercitum. Mittitur Odetus è Fuxo, Comes Lautrecius copiis Præfectus, cui õnia prosperabant. Carolus ergo timens ab inuasione regni Neapolitani, mandat solui Papam è detentione, imposita solutione 350. millium ducatorum, quibus conquirendis dicitur venalem pileorum exhibuisse honorem; condicta autem libertatis die, Papa timens ab Hispanorum astu custodes suos elusi, assumptóque mercatoris habitu, nocte elapsus venit Oruietum, Ludouico Gonzaga comitante. Amicitiam renouat cum Carolo; cúmque Bononiæ coronat Imperatorem 24. Feb.

cuius auxilio Florentiam obsidet, & capit, huicque pronepotem suum Alexandrum præficit Ducem primum. An. 1634. Henricum Regem Angliæ, ob diuortium Catharinæ eius coniugis, atque ipsius Pontificis authoritatem deiectam, post longas moras, & diu frustra expectatam pœnitentiam publicè anathematizat: Rex autem publicis Comitiis mense Nouemb. decretum promulgat, quo se caput Ecclesiæ Anglicanæ pronuntiat, pœnâ capitis statuta in eos qui Pontificis Rom. authoritatem in ea agnoscerent; sibique eo nomine Beneficiorum annatas, & decimas persolui iubet: qui aduersus Lutheri doctrinam conscripto libro, anno 1521. á Leone X. insignem titulum *Defensoris fidei* consequutus fuerat.

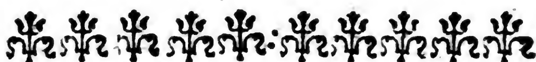
Legatos à Dauide Æthiopiæ Rege, obedientiam præstantes Sedi Apostol. suscipit Clemens, sicque per aduersa & prospera iactatus obit anno 2. minus 55. dieb.

1534. PAVLVS III. Romanus, dictus Alexander Farnesius, à 35. Conclauistis assumitur: dúmque coronatur in Vaticano, Romani iuuenes in area sequestris pugnæ ludo perequitarant: hincque Paulus Capitolij priuilegia auxit. Caroli V. expeditionem Tunetanam duodecim triremibus muniuit, huncque triumphantem expugnato Tuneto Romæ excipit anno 1538. interea autem Franciscus Mediolanum à Carolo vsurpatum expugnaturus venerat: pridie autem quàm Carolus Româ recederet, vehemen-

tem habuit publicam orationem Hiſpano idiomate,in qua ſuam in Gallos indignationem aperuit, omnia diſſidia commemorans, quæ inter Hiſpanos Auſtriacæque domus Principes, & Gallos interceſſerant, eáque in aggrauatione hæc dixit: *Ne Franciſcus ſe imparatum inopinato aduentu comprimi queratur, ei bellum iam modò denuncio*; ſicque excanduit, vt ad duellum eum prouocauerit: quo audito Paulus de Sede ſurrexit, placidòque ſermone deliniuit, & Legatis regiis ſilentium indixit, incipientibus reſpondere. 1538. Apud Niciam in prouincia conuenientes menſe Maïo Paulus Imperatorem, & Regem Franc. vnire tentauit, vt tamen inter ſe viderent impetrare non potuit, quiſque enim ſeparatim cum Papa egit; inducias tamen ad decennium obtinuii, & matrimonium Alexandri Farneſij nepotis ſui cum filia naturali Imperatoris vidua Alexandri Medices concluſit. Regreſſo verò Pontifice ad ſua, Imperator in Hiſpaniam rediens occaſione tempeſtatis, qua iactatus eſt, cùm Rex propè eſſet ad Aquas Mortuas, in mutuum veniunt conſpectum & colloquium: ac poſt aliqua de rebus ſuis vtrimque agitata,amicè digrediuntur, verbo tenus,nam recruduit bellum eorum.

Paulus anno 1537. OEcumenicum Concilium Mantuæ indixit: ſed cum hæc ciuitas,niſi ſub certis conditionibus à dignitate Sedis Apoſt. alienis non concederetur, Vincentiam vrbem copioſam Veneti obtulerunt; reluctantibus autem Germanis, qui

locum ſuſpectum proteſtantur, nec fore Concilium liberum, ac legitimum, niſi celebraretur in Germania; nouo edicto Pontificis Epiſcopi Tridentum conuenire iubentur, locum commodum, liberum, omnibúſque nationibus opportunum: deſignatique ſunt Legati Pontificis tres Cardinales, qui diutiùs aduentum Epiſcoporum Tridentini morati ſunt, ſed nouis exortis bellis res ſucceſſum non habuit. 1540. confirmauit Societatem Ieſu. Parentes Ducatu Parmæ & Placentiæ donauit.

Sacroſanctum Tridentinum Concilium OEcumenicum, & Generale.

Anno 1545. *Conuenientibus tandem Epiſcopis, Archiepiſcopis, Prælatis, & Doctoribus ciuitatem Tridentinam, in finibus Italiæ & Germaniæ, inchoatur Concilium* 13. *Decembris Die, ſub Legatis Pauli Papæ Tertij, tum aduerſus hæreſes Lutheranorum, aliorúm*

aliorúmque Nouatorum, tum ad Christianorum omnium, tam Clericorum, quàm laicorum mores reformandos; quod aliquoties intermissum, demúm finem accepit anno 1563. *sub Pio Quarto, cuius fuere Sessiones* 25. *Magna interim exoriuntur bella in Germania. Post quæ anno millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo. Imperator Comitia celebrat Augustæ pro pace Religionis & Reipublicæ: in quibus actum, vt omnes se se Tridentino Concilio submitterent, & interim formula quædam certa continens capita doctrinæ ac cæremoniarum, iis per Germaniam obseruanda conceditur, vsque ad definitionem Concilij, quæ inde* Interim *nuncupata est: quæ anno sequenti ex iisdem Comitiis Augustanis promulgata, non tamen ab omnibus accepta est. Quinimò* Bellum Andiophoristicum, *inde inter eorum Doctores ortum de Adiaphoris, vt vocabant, hoc est cæremoniis, ac ritibus externis, ex deliberationibus an & quomodo formula* Interim *recipienda esset.*

Concilium Trident. ob eius cœli insalubritatem, & bella Germanica Bononiam transfertur, ac magno rerum detrimento, & piorum dolore cursus eius retardatur: molestè etiam Pontifice ferente, quòd Carolus V. Imp. sibi tantum sumpsisset in proponendo Interim: *facta autem Sessione 7. & translationis Decreto edito, Sessione 8. 9. & 10. de prorogatione celebratis Bononiæ, Paulus III. perspicax in explorandis hominum studiis, & sensibus, nam simulato rei quam probabat dissensu, animum cuiusque scrutabatur, creatis 71. Cardinalibus, è vita discessit. Sedis an. 15. d. 18.*

IVLIVS III. Aretinus, dictus *Ioannes Maria de Monte.* post altercationem duorum mensium à 49. Card. eligitur: qui olim Clementis VII. datus obses Germanis, & raptatus per euaporarium tubum funibus eleuatus, à Pompeio Columna liberatus fuerat, & post alia officia decessoris Legatus præsederat in Conc. Trident. Iubileum celebrauit: nouo edicto reuocat Episcopos ad instaurandum Conc. mense Maij, misso Marcelo Crescentio Card. Legato, sub quo 11. Sessio incœpta, & in 13. in qua actum erat de Sacramento Eucharistiæ, decreta

est prorogatio, & ex decreto datus saluus conductus Protestantibus. XVI. autem quæ habita est 28. April. 1552. VI. & vltima sub Iulio, suspensum fuit Conc. per biennium ob exorta bella. Iulius Philippum Regem Hispan. filium Caroli V. inuestiuit Regno Neap. Simonem Sulaka electum Patriacham Assyrium, qui ad confirmationem petendam venerat, pallio post doctam fidei suæ confessionem donauit, & Viatico ad regressum. Sedit quietæ vitæ, & hilaris æmulus, annos quinque, dies 47.

MARCELLVS II. Bellarmini Auunculus Montepulcinus in Tuscia, eligitur à 39. Cardin. nomen non mutat, dictus primò *Marcellus Ceruinus*: magnæ integritatis vir, qui accessum in Curia parentibus suis interdixit, duorumque nepotum, qui erant Romæ, visitationes congratulatorias suscipere noluitDum multa de ipso sibi promittit Ecclesia, sublatus est apoplexia 21. die. 1555

PAVLVS IV. Neapolitanus, *Ioan. Petrus Caraffa* dictus, à 44. Cardin. sufficitur, qui octo annis sub Ferdinando Catholico, & Carolo Imper. in Hispania sacelli Regij Sacerdos fuerat: Presbyterorum Theatinorum Ordinis ante susceptum Pileum Auctor, & alumnus: vir antiquæ Ecclesiasticæ seueritatis, & propositi tenax, qui hominum studia promereri non curaret, nec pecuniæ esset cupidus: qui Archiepiscopatum Teatinum, & Brindisinum ante Cardinalat. res- 1555

puerat: oblato tamen à Paulo III. honore pilei Archiep. 2. sibi vendicauit, iisque fruens induxit Paulum ad instituendum Tribunal Inquisitionis. Multa in vrbe optimè instituit: Hebræos in locum singularem coëgit, hósque pro distinctione croceo pileo vti voluit. S.P.Q.R. sibi multis beneficiis deuinxit, cui ipse statuam marmoream in Capitolio erexit, centùmque Nobiles ad custodiam assignauit, quos Paulus equestri titulo sublimauit. Bellum graue cum Philippo Catholico suscepit, auocatis Galliæ, & Heluetiorum præsidiis. Seuerus fuit àduersus deuiantes à fide, hincque Moronum Cardinalem, & Thomam Stanfelium Episcop. Cauensem quasi reos hæresis coniecit in vincula: cùm autem Moronus Antonium Michaëlem Gisllerium Inquisitorem hæreticæ prauitatiss iudicem nollet agnoscere, quem se minorem dicebat; illicò eundem fecit Cardinalem tit. S. Gabinæ. Conscripsit formam Fidei ab Episcopis profitendam, antequàm confirmarentur. Translationem Imperij in Ferdinandum Regem Hungariæ & Boëmiæ, fratrem Caroli, iam olim electum, quam anno 1558. præstitit Carolus in Comitiis Francofurd. noluit approbare, vti se inconsulto factam: hincque Martinum Gusmanum Ferdinandi Legatum, vti Imperatoris noluit agnoscere, cùm tamen eum priuatum perhumaniter exciperet. Cæterum dum vitiis seueriùs puniendis intentus est, moritur, & execrationem populi incurrit, qui insignia Caraffia & statuam

deiecit (cuius caput per triduum circa Vrbis vicos prouoluitur) domúmque Inquisitionis tumultuans incendit, & incarceratos liberauit. Pontificatum tenuit annis 4. menses 3.

PIVS IV. Mediolanensis, Mediceus, post 4.mens. & dies 7. subrogatur, ob morum benignitatem. Populo indulget, confirmat Imperium Ferdinando, Moronum absoluit, & Stanfelium: nepotes Pauli Ioannem Ducem Paliani, & Carolum Caraffam Cardinalem ob reatus Vrbe ab auunculo iamdiu expulsos, è vita primum securi, alium in carcere laqueo sustulit. Accitos nepotes honoribus auxit: Concilium Tridentinum resumit 14. Febr. atque frustra expectatis Protestantibus, quæ restabant examinanda, à 17. Augusti ad 4. Decembris. Statuta scribuntur ab omnibus, scilicet 4. Legatis Cardinalibus, & 2. aliis. Patriarc. 3. Arch. 25. Episcopis 168. Abbatibus 7. Procuratoribus absentium 39. Generalibus Ordinum 7. sicque finem habuit, confirmauitque omnia Pius IV. cum 26. Cardinalibus Romæ 1563. 7. Kalend. Febr. Pontificatus sui anno quinto. Melitæ obsidioni per Mustapham Præfectũ Turcici ingentis exercitus, commeatum, & subsidium misit: plura ædificia instaurauit, vnde exhausto ærario vectigalia imposuit, Montes Pietatis constituit. Præcedentiam legato seu Oratori Regis Galliæ, nonobstante publica contestatione Hispani, adiudicauit, optiméque functus obiit anno 6. minus d. 16. 1560

1566. PIVS V. Alexandrinus in Longobardia, *Anton*, *Michael Gislerius* dictus, Ordinis Prædicatorum, patre opilione, nolens & recusans assumitur votis 49. à cuius electione cum audisset timere Romanos, dixit: *Fidamus in Deo, quo authore ita nos geremus, vt grauior Romanis nostra mortis quàm electionis sit mœror:* Ideóque nomen Pij assumpsit. Cõstitutionem Innocentij III renouauit, qua Medicos ab ægrotorum visitatione, qui post 3. diem conscientiam non expiassent, arcebat. Copias auxiliares Carolo IX. Regi Franc. contra Sectarios bellanti 1569. misit, cuius victoriæ non parum contulerunt. Hoc anno Angliam proscribit, ac Reginam Elizabetham anathematizat. Sequenti Cosmam Mediceum Ducem Florentiæ, Senarum & Pisarum, *Magni Ducis Etruriæ* titulo honestat, non sine aliqua aliorum Principum obtrectatione. Iubileum pro concordia Regni Galliæ & Ecclesiæ, à Deo deposcenda concessit. Breuiarium, & Missale, & libros Rituales ad Conc. Tridentini Ordinationem promulgauit. Ferdinando Toletano res in Belgio pro Rege Hispan. strenuè gerenti, auream ex more Rosam transmisit: fœdus cum Philippo Catholico. ac Venetis init contra Selimum II. Dux summus expeditionis imperauit Ioannes Austriacus filius naturalis Caroli V. cui additus Legatus Ludouicus Requesenius magnus Commendator Castellæ, triremium Hispan. ductor, Genuensium Ioan. Andreas

Doria, Pontificiarum Marc. Anton. Columna, die 7. Octobris 1571. memorabili habitâ pugnâ in sinu quem *Lepanthicum* vocant, clarissimam victoriam reportarunt; quâ 180 Turcarum triremes intra quinque horas captæ, 20. submersæ, 20. combustæ, cæsi hostes caprique ad 25. millia, liberati Christiani à seruitute ad 20. millia, occisus summus hostium Dux Hali Bassa, ac duo eius filij capti. Id vnum ad fœlicitatis Christianæ cumulum defuit, quòd Vchiali insignis pirata Calaber, qui tunc Algeriæ Prosultanus erat, dextro Christianorum cornu vexato cum non paucis triremibus euasit, cùm segniùs eum Andreas Auria insequeretur, vnde breui classem reparauit. Pius triumphum decreuit Columnæ redeunti. B. Thomam Aquinatem pro quinto Ecclesiæ Doctore promulgauit, tria millia scuta annui redditus applicauit sancto officio Inquisitionis. Dumque Principes sollicitat ad nouam expeditionem in Turcas calculi dolores patienter sustinens, hac voce, *Domine adauge dolorem, & da patientiam*, obiit ann. 6. m. 3. d. 23.

GREGORIVS XIII. Bononiensis, *Hugo Boncompagnus* dictus, Legum scientia clarissimus, votis 52. succedit. 15. mille aureos, qui in populum spectatorem Pontificiæ inaugurationis solent dissipari, religiosis locis impertiuit, adiectis 20. millibus, partim in egenos ad vsus vitæ, partim in matronas honestiores ad ampliorem dotem 1572.

distribuendis. Reges Gall. & Hispan. monuit per Oratores de insectando Turca, ideóque summa celeritate militem, atque pecuniam ipse expediuit in eum, qui iam classem reparauerat: sed solitis procrastinationibus agendi tempore elapso, Veneti tarda Hispanorum auxilia incusantes, sequenti anno rupto Christiano fœdere, pacem cũ Turcis redintegrãt, solutis mulctæ nomine, præter Cyprum, & alia loca in Illyrico deperdita, trecentis aureorum millibus, magnâ Reipubl. & Christiani nominis infamiâ. Propagationem Christianismi promouet, fundans & dotãs 23. Collegia in diuersis Orbis partibus, quorum 5. Romæ exstant. Iubileum aduenarum commodo luculenter parato celebrat anno 1575. Viam quæ Lauretum ducit, magno sumptu depressis montibus, & subtectis conuallibus constrauit. Porticum in Vaticano Palatio ornatissimam absoluit: vallum in Adriani mole refecit, Sacellum, quod à se, & inductis Nazianzeni reliquiis Gregorianum dixit, magnificè construxit: Bononiam patriæ memor Archiepiscopatu aliisque beneficiis insigniuit: Calendarium variis erroribus obnoxium, ac labantem Festorum rationem, iuxta veterem Nicænæ, & Alexandrinæ Synodi normam restituit anno 1582. demptis è mense Octobri eiusdem anni, decem diebus, à 4. ad 14. & Æquinoctio verno deinceps diei 21. mẽsis Martij assignato, Epactisque ad Lunæ mutationes designandas in aurei numeri locum substitutis, datis insuper hac de re

certis regulis æternùm duraturis. Vide Tractat. meum de Computo, fol. 647. Anno 1585. trium Iaponiæ Regum Legatos, qui triennium impenderant in nauigatione, ad pedes suos, & Ecclesiæ inobedientiam præstantes suscepit. Plenus meritis, variáque elogiorum commendatione, cui accessit statuæ erectio. Obiit ann. 12. mens. 11. minus 3. dieb.

SIXTVS V. de oppido Montaldo in Marcha Anconæ oriundus, *Felix Perretus* dictus, humili parentela natus, Minorum Conuentual. professus anno suo 16. 4. ab ingressu, ibique lauream, nec non Vicariatum Generalem consecutus, & à Pio V. subinde Episcopatu S. Agathæ, consequenter & Pilei honore sublimatus, 41. Patrum suffragio, nullâ penè disceptatione præuiâ renuntiatur Pontifex, cui similem vix reperire est: iustitiæ admodùm cultor, ita vt malis omnibus penè inexorabilis fuerit, cuius formidine incussâ nulla latrocinia, cædes, rapina, vagique ac adulterini concubitus in Vrbe committerentur, vel commissa publicarentur: erâtque contentiosis commune effatum, *Memento Sixtum adhuc viuere.* Multa paucis insinuantur in erecta ei in Capitolio æneâ statuâ: SIXTO V. PONT. MAX. OB QVIETEM *publicam, compressa Sicariorum exulúmque licentia, restitutam;* ANNONÆ *inopiam subleuatam;* VRBEM *ædificiis, viis, aquæductu illustratam,* S.P.Q.R. Sed quid ipsa Ecclesia non proferet, cui pro 1585

Terræ ſanctæ recuperatione theſaurum quinque milliorum aureorum reliquit, cùm iam tria aureorum millia in ſingulos annos Archiconfraternirati Confaloniæ, ad redimendos è ſeruitute Turcica Chriſtianos cõſignaſſet, Regem Nauarræ & Principem Condeum anathematizauit ob hæreſim quam profitebantur, diſſidium habuit cum Rege Francorum ob repudiationem nuntij Apoſtolici Archiep. Nazarethani quem ſibi ſuſpectum cauſabatur Rex, eumdémque poſtea excommunicauit ob necem Cardinalis Guiſiæ Bleſis ſuo mandato illatam. Sacellum in honorem Dominici præſepij à fundamentis erexit. Fabricam Beat. Petri promouit, & fornicem, vel vt vocant Copulam, quæ vulgò nunquam abſoluenda putabatur, abſoluit, deſudantibus in ea in dies ſexcentis operariis, obeliſcum altitudinis 72. pedum ingenioſa arte erexit in platea S. Petri. Lauretum & Montaltum ciuitates effecit, Epiſcopioque ſublimauit. S. Bonauenturam Doctorem Eccleſiæ numero adiunxit, & ſub eius nomine Collegium Romanum in Conuentu ſui Ordinis, annuo cenſu dotatum fundauit. B. Didacum ſolemniter canonizauit. Vulgatam Bibliorum Latinam editionem incredibili ſtudio ad natiuam reduci puritatem, reductamque typis produci iuſſit. Diem Mercurij fauſtum habuit, quo natus mundo, Ordini datus, Generalatu donatus, Epiſcopatu conſecratus, purpura inſignitus, Pontificatu ſublimatus, & 27. Auguſti, 1490. defun-

ctus, Sedis an. 5. m. 4. d. 3.

VRBANVS VII. Romanus, de familia Genuensi Castagneorum, vnanimi 47. Card. suffragio præficitur, ob eminentes eius dotes, à quibus tota Italia experimento legationum, quas obierat, non parum sperabat: Assumptionem ei prædixerat Sixtus: dum enim Cardinal. Cartagno mensæ eius paucis ante obitum diebus accumberet, & inter bellaria, pira inferrentur, ipse vnum aut alterum diuisit, quæ cùm putida comperisset, hilari ore, En, ait, posthac pyra fastidio erunt, vt castaneæ pro deliciis apponantur. Pyrorum nomine seipsum, qui de Pyrettorum familia in gentilitio stemmate pyra ostendebat, per Castaneas dictum Cardinalem, qui & nomen & arborem clypeo suo aptauerat. Quare celebratis Sixti exequiis Castaneus Pyrreto successor electus est: sed ante coronationem obiit, die 12. ab electione. 0951

GREGORIVS XIV. Mediolanensis, dictus *Nicolaus Sfondratus*, post longas Conclauis fluctuationes duobus mensibus protractas, tandem Supremus Pastor designatur: moxque à coronatione, summa munificentia suorum animos demulcere cœpit, Vrbem penuria subleuans: Cardinalibus quibus res erat angustior, singulis mille aureos distribuit: iisque qui ex Regulari professione assumpti erant, qui nigris antehac pileis vtebantur, purpureos tam præ- 1590

ſentibus, quàm futuris conceſſit, húncque talem 4. adſtantibus impoſuit manu propriâ. Viros aliquot illuſtres in Purpuratorum conceſſum coaptauit, in quibus Odoardus Farneſius. Nepotem S, Sfondratum, fratrem Camilli iam Pileati S. R. Eccleſ. Generalem nominauit, cúmque in Gallias aduerſus Hugonottarum factiones miſit cum exercitu; in quod bellum præter 40. millia ſuo peculio impenſa, quinquies inſuper centena aureorum millia abſumpſiſſe perhibetur, Iubileum pro fœlici Pontificatus inauguratione promulgauit. Quadrageſimâ carnis eſum pauperibus, in publica inopia herbas more pecudum aſſumentibus indulſit & cum labilis eſſet temperamenti 7. menſe enixus à matre, iamque ſeptuagenarius, obit menſe 10. Sedis, die 10. Panuinius notat Sixtinum theſaurum euanuiſſe, vnde mala audiuit Gregor.

1591 INNOCENTIVS IX. Bononienſis, dictus Ioan. Anton. Fachinettus. ſummæ integritatis & experientiæ, præcedenti electione acceptabilis, iam acceptatur: mox que animum laxandæ annonæ adiecit, rerumque pretia imminuit: Coacto Conſiſtorio multa prudenter pro Reipub, ſtatu decernenda propoſuit; inter alia, vt numeroſus auri theſaurus in arce Sedis, vſui neceſſario aſſeruaretur: verùm non multò pòſt, cùm altá mente res maximas meditaretur, obit poſt duos menſes.

CLEMENS

CLEMENS VIII. Florentinus, *Hippolitus Aldobrandinus* dictus, omnium suffragio expetitus, curam Pastoralem Rom. Ecclesiæ suscipit, cuius pondus à promulgatione Iubilei auspicatur. Peregrinis Romæ excipiendis hospitium, & mensam adiunxit, veteri instituto. Acie immissa Banditos, cæde & rapinis Latium infestantes compressit. Anno 1594. in Aprili B. Hyacinthum Dominicanum Sanctorum Catalogo inseruit solemni ritu: qui & absolutionem anno sequenti dedit Henrico IV. Regi Franc. eam per Legatos enixè petenti, abiuratâ iam hæresi, factâque Religionis auitæ professione in Vrbe Sandionisiana 25. Iulij an. 1593. Pacem inter Potentissimos Hispaniarum & Francorum Reges conciliat, quæ in vrbe Veruinci firmata fuit 2. Maij 1598. quo anno Clemens Ferrariæ Ducatum Ecclesiæ Romanæ feudum (mortuo iam, anno superiori, Duce Alfonso Estensi, absque liberis) censurarum vi & armorum minis vindicat, & eiusdem Ecclesiæ patrimonio adiungit; eâque de causa ipse post illius deditionem eò proficiscitur. Anno 1600. Iubileum celebrat: affluentibus peregrinis liberalitatis, & humilitatis opera impendit, pecuniis eos subleuando, accumbentibus ministrando, pedes lauando, confessiones audiendo. Cardinales aliosque Prælatos ad hæc eadem præstanda, verbo & exemplo egregiè inuitando: adeò vt non pauci ex hæreticis, qui Romam spectatum vene- 1592

rant, his visis se se Eccl. Catholicæ addixerint.

Cùm verò anno sup. matrimonium, quod inter Regem & Margaritam Valesiam sub Carolo IX. contractum fuerat, declarasset de consensu partium irritum & nullum, tum propter consanguinitatem de qua nulla sufficiens extitisset dispensatio, tum propter alias allatas & probatas causas, promouet; ratúmque, & legitimum declarat matrimonium ab Henrico cùm Maria Medicea Francisci olim Magni Etruriæ Ducis initum, quorum nuptias legatus Aldobrandinus Lugduni celebrauit. Romæ 1601. S. Raymondum Pennafortium Dominicanum canonizat: cúmque Ecclesiam sanctissimè gubernasset, obiit anno 13. & 33. diebus.

1605 LEO XI. Florentinus, dictus *Alexand. Medices*, Cosmi Ducis Etruriæ consobrinus, ad Ecclesiæ vniuersalis gubernium assumitur: sed mortem ex morbo in cœremoniis inaugurationis suæ apud S. Ioan. Lateran. concepto, obit 25 die ab electione.

1605 PAVLVS V. Romanus, *Camillus Burghesius* dictus, Antonio Burghesio sio Aduocatorum consistorialium Decano progenitus, viua omnium, penes quos huius rei stat summa, voce acclamatur Petri successor. Pontificalis regiminis exordia sumit à subleuatione annonæ, & diminutione pretij rerum venalium, & immunitione vectigalium. Familiam suam ita insti-

tuit, vt nulla re magis quàm singulari modestia & vitæ sanctimonia à vulgaribus discerneretur, cui & victus cultusque parcimoniam adhibuit. De graui illa controuersia, quæ sub Clemente agitata fuerat de Gratiæ Diuinæ auxiliis, & libero arbitrio inter Dominicanos & Iesuistas, ita sanxit, vt vtrisque donec aliud decerneretur liberum esset suam in Scholis modestè tueri, sed sine damnatione alterius partis. Cum Venetis lis orta ob leges ab iis latas, quibus in Ordinem Ecclesiasticum sibi petestatem arrogarent, ac fundos, prædia, & alia stabilia bona addici Ecclesiis vetarent; nec moniti cùm satisfacere recusarent, promulgat in eos interdictum; & dum rursus, nec in hoc Pontifici ab Ecclesiasticis obediri volunt, aliquot Religiosi Ordines è Veneta ditione discedere eligunt: inter quos fuere Patres Soc. Iesu, quos licet postea re composita interuentione Regis Christianissimi, & ministerio Francisci Cardinalis Ioeusij, admitti noluerunt Veneti. Anno 1608. retulit in Sanctorum numerum B. Franciscam nobilem Romanam viduam, crebris miraculis illustrem. Anno 9. legationem, & obsequium suscipit à Rege Persarum Xâ Abâ: & 10. S. Borromeum Cardin. & Arch. Mediolanensem SS. Confessorum albo solemniter adscribit. 15. Legatos Iaponenses ab Idate Rege Voxu Sedi Apost. submissos excipit. Sedit dignissimè annis quindecim, mens. 9.

1621 GREGORIVS XV. Bononienſis Alexand. Ludouiſius dictus, variis antea legationib. fœliciter functus, aſſumitur; moxque ad ſupprimenda diſſidia electioni irrepentia Conſtitutionem de forma, qua deinceps legitimè fieri debeat, nouam edidit. Miſſiones de fide propaganda induxit. *Iſidorum* agricolam Hiſpanum, qui vixit ante 450. & ampliùs annos, *Ignatium* inſtitutionem Soc. Ieſu, Franciſcum *Xauerium* Soc. eiuſdem Indiarum Apoſtolum, *Tereſiam* Fundatricem Carmelitarum diſcalceatorum, ac *Philippum Nerium* Auctorem Cõgregationis Oratorij vnâ & eadem celebritate anno 1622. 12. Martij canonizauit. Bullam Apoſtolicam dedit erectionis Archiepiſcopatus Pariſienſis, anno 1622. 13. Kalend. Nouembris. Decretum Pauli amplians edixit, ne etiam in priuatis ſermonibus, & ſcriptis Deipara aſſeratur concepta in peccato originali, neque alio nomine in Officio & Miſſa, quam conceptionis vterentur Clerici: tumultus Italiæ ſedauit Regum Franc. & Hiſpaniæ in valletelina. Ferdinandum II. Imperatorem ſuſcitauit aduerſus poteſtates Germaniæ quorum Palatinatus Rheni tranſlatus fuit ad Maximilianum Ducem Bauariæ. Sigiſmundo Regi Poloniæ de Oſmano Turca victori auxilium præbuit. Sicque functus explet duos annos, & men. 5.

1623 VRBANVS VIII. Senenſis, dictus Maffeus Barberinus, quamuis omni modo

declinet ab assumptione, promouetur iuxta normam Gregorianam: anno sequent. dat Carolo Gonzagæ Duci Niuerniensi, posteaque Principi Mantuæ & Montisferrati, confirmationem Ordinis equitum Gloriosæ Conceptionis Immaculatæ Virginis, ipséque accepit de manu Pontificis habitum, & Crucem Ordinis: quæ postea Cardinalis Sforsa, nomine Pontificio contulit aliis Viris primariis. Iubileum celebrat: obicésque viarum ab exercitibus Valletelinæ, Pedemontij & Genuensium, filium Regis Poloniæ maiorem natu non morantur, quin Romam inuisat: qui Papæ gratia speciali, Christi vultum, & lanceam manibus attingere permittitur: quod Paulus III. Carolo V. Imperat. concesserat anno 1626. Intelligens frequentissimum esse in Iaponia Martyrium, litteras ad illud hortatorias misit Christianis Iaponensibus. 1628. Iubileum indicit ad res componendas inter Principes Christianos, qui dimicabant in diuersis Europæ partibus. Aquileiensem Patriarchatum contulit Veneto; quod Imperatori Ferdinando nominationem prætendenti displicuit; & Albertus Perler Germanus Augusto à consiliis, in aula Pontificia testato reclamauit, statimque Roma discessit. 29. *Beat. Andream Corsinum* nobilem Florentinum, professum Carmelitam, inde Episcopum Felusanum, Sanctorum albo inscribit post 254. annos ab eius obitu: cum ab Eugenio IV. obtinuissent Florentini 1441. vt eius festum Florentiæ celebraretur. Congratula-

torias Ludouico XIII. Regi Franc. scripsit litteras de Rupella hæreticorum & rebelliũ asylo capta, obstructo per medias vndas Oceano vrbem alluente, longo & mirabili aggere lapidum, vt Anglicanum auxilium impediretur, edixit in publico Consistorio Cardinales Eminentiæ titulo cohonestandos. 1630.10.Iunij Ecclesiam Vaticanam pluries renouatam à Pontificibus & auctam consecrauit, Regulares à facienda confessione deputato à superioribus dumtaxat confessario exemit, & eligendum concessit, vetuit exponi in locis sacris imagines illorum quos Ecclesia non probauit sanctos. Sedit 21.an.

1644. INNOCENTIVS X. Romanus, dictus Pamphilius, 57. votis electus, hoc vnum inter alia memorabile fecit: Ecclesiam Dei prauarum opinionum erroribus purgauit, & Iansenismum latè grassantem extinxit miro modo, vt vidère est in Constitutione, quam edidit 1653. anno 9. Pontificatus sui, nouem dies agonizauit quod populis imputabat diuinæ vindictæ de nimia in rerum administratione cõcessa facultate sorori suæ Olympiæ inde minus pia, factæ.

Regnauit in throno Petri, annos 10. menses 3. dies 22. defunctus 7. Ianuarij anni 1655.

1665 ALEXANDER VII. Senensis *Fabius Chisius* dictus, post tres menses Conclauis eligitur 7. die April. à 65. Cardinalibus, quorum resolutioni pro viribus obstitit, neque consensum requisitus dedit, quin prius

in lachrymas effusus Deum in oratione consuluisset, à qua surgens dixit se vocationi diuinæ nolle repugnare, moxque Cardinalium adorationem ex more suscepit, ducentesimus quadragesimus secundus Papæ hoc anno 1663. regnans; hincque Cardinalis Triuultius cum cæremoniarum magistro ad vltimam Palatij fenestram populo præstolanti se exhibens proclamauit, *Annuntio vobis gaudium magnum*, habemus Papam Eminentissimum & Reuerendissimum D. Chisium; qui sibi nomen imposuit Alexander VII Tot ipse, & tanta sanctitatis, & contemptus mundi testimonia dedit, vt ab aduersariis Ecclesiæ laudatissimus habeatur, & ad oscula pedum eius frater Regis Dannermarci fortuitò existens Romæ affectuosè ierit. In pompa inaugurationis sarcophagum mortis memor in cameram suam induxit: specialem curam pauperum suscepit, in quorum subsidium pecuniam, quæ in die Assumptionis parentibus mitti solebat, erogauit.

Anno Domini 1657. die 5. Martij, Clericos Congregationis Doctrinæ Christianæ in Gallia à statu Regulari amouit, quem possidebant in vim vnionis cum Clericis Regularibus de Somascha, non obstantibus Innocentij Papæ X. litteris in forma Breuis die 30. Iulij 1647. & die 30. Augusti 1652. ac die 16. Nouembris 1654. respectiuè expeditis.

Ad hoc autem exequendum Eminentissimum S. R. E. Cardinalem Grimaldum,

Archiepiſcopum Aquenſem, Commiſſarium Apoſtolicum deputauit, qui Generale Capitulum præfatæ Congregationis Doctrinæ Chriſtianæ Auenione in domo S. Ioannis veteris, authoritate Apoſtolica conuocauit, menſe Iulio, eiuſdem anni: & iuxta tenorem Breuis Apoſtolici inhibuit, ne de ſtatu Regulari quouis modo à Sede Apoſtolica obtinendo ageretur, quoniam hanc petitionem Congregatio Romana ſuper negotiis Congregatioms ſæcularis Clericorum ſtabilita, ſemel atque iterum cenſuit eſſe omnino reiiciendam. Sicque relaxatis votis quilibet eiuſdem Cangregationis Doctrinæ Chriſtianæ ſine ſcrupulo poteſt ad ſæculum remeare, aut ex legitimâ causâ, per diſcretos domus accuratè examinatâ, reiici poteſt.

Confirmauit Bullam ab Innocentio X. de damnatione Ianſeniſmi editam, & declarauit ſenſum Cornelij Epiſcopi Iprenſis, in propoſitionibus à ſancta Sede damnatis, reprobum omnino fuiſſe. Hincque euulgata eſt hæreſis Ianſeniana, licèt ipſe Cornelius Ianſenius perſonaliter non ſit damnatus, quia ſanctæ Sedis Romanæ iudicio ſe ſubmiſit. Elogia tamen, quæ tumulo præfati Epiſcopi inſculpta fuerant: VERVS INTERPRES DIVI AVGVSTINI, GRATIÆ DIVINAE CATHOLICVS DEFENSOR, & familia expungi fecit, non obſtante Canonicorum Iprenſium reſiſtentia.

Reginam CHRISTINAM Suediæ, limina BB. Apoſtolorum Petri & Pauli viſitan-

tem ſuſcepit magnificentiſſimo apparatu; hâncque poſt eiuratam, in qua adoleuerat hæreſim, Sacramento Confirmationis, ſeu *plenitndine Chriſtiani* conſignauit.

Vnde Clerus Gallicanus Pariſiis congregatus Maieſtatem eius ibidem appellentem congratulatoriâ oratione ab eloquentiſſimo Epiſcopo pronuntiata mirificè collaudauit, id inter alia obſeruando, quòd *tantam ac talem Heroinam videre reuerentia erat, & innumeris loquentem linguis audire, miraculum*: Quam ipſamet Gratia cæleſtis in eius ad fidem Catholicam conuerſione triumphans, ſingulare effecerat miraculum.

Pontifex nepotem ſuum Legatum Auenionenſem creauit, & pro ſtabilienda inter Chriſtianos Principes pace non modicè laborauit: imò ad arcendum communem Chriſtianitatis hoſtem annuos impendit ſumptus: aſſiduiſque vacat pietatis operibus pro ſancta Dei Eccleſia, quam vtinam ad longos annos regat. Propenſior in eius primogenitum filium Ludouicum XIV. Francorum Regem Chriſtianiſſimum, ne longius excurrat exortum diſſidium, amore, non armis conterendum.

Qui poßint eligere Papam & quomodo.

QVÆSTIO ſexta articuli 37. qui eſt de Pontifice Romano in digeſto noſtro fidei profert decem & ſeptem mutationes in forma eligendi Pontificem Romanum factas intra tempus 1159 annorum vſque ad electionem Alexandri III Senenſis creati eodem anno 1159. à 22. Cardinalibus, cui tres diſſentientes dederunt Antipapam Victorem IV. nuncupatum, à quo Fridericus Imperat. ſtetit, eoque mortuo alium, & alium ſucceſſiuè ſubrogauit, ſed anno 1177. abiurauit ſchiſma & pacem dedit Eccleſiæ petens ab Alexandro veniam in ſolemni conſeſſu Venetiis habito. Hinc Concilium œcumenicum celebratum eſt 1179. Laterani 310. Epiſcoporum, in quo inter alia ſtatutum fuit vt non habeatur. Romanus Pontifex qui non à duabus Cardinalium partibus eſſet electus, Totum autem ius eligendi deuolutum fuiſſe ad ſolos Cardinales excluſo populi & Cleri interuentu conſtat ex electione quem ij ſoli fecerunt Cæleſtini II. anno Chriſti 1143. quod iam Nicolaus II. anno 1059. in Conc. Laterano eorum potiſſimùm eſſe edixerat, inde verò

ad cæteros quos siue iura siue consuetudo admisissent. Romanus autem populus rebellans aduersus Innocentium II. 1141. excommunicatione mulctatus fuit, & ab electione Papæ omnino exclusus.

Ius ergo eligendi Papam habent soli Cardinales à Petro per Alexandrum III. de consensu Concilij Generalis datum, consequenter à Christo qui B. Petro dixit, *Pasce oues meas.*

QVOMODO.

Ritus eligendi hodiernus talis est.

DEfuncto Pontifice cadauer exponitur in Ecclesia S. Petri triduo quo finito sepelitur. Per nouem autem dies Cardinales & Prælati constituunt Capellas & Missam celebrant, vltimo habetur Oratio funebris, & die decima Ministri Conclauis eliguntur.

Die vndecima vnus Cardinalium Missam celebrat de Spiritu sancto, & pronuntiatur Oratio de eligendo Papa, deinde ordinatur processio ad Conclaue cantando *Veni Creator spiritus*, è qua non egrediuntur Cardinales donec electus sit Papa, quod superest diei huius, relinquitur populo cui fas est perlustrare Conclaue, circa vesperam vnus ex cursoribus vrbanè expellit populum clamando *Extra omnes*, moxque à Magistris cæremoniarum clauditur ad intra de mandato

Qui poßint eligere Papam & quomodo.

QVÆSTIO ſexta articuli 37. qui eſt de Pontifice Romano in digeſto noſtro fidei profert decem & ſeptem mutationes in forma eligendi Pontificem Romanum factas intra tempus 1159 annorum vſque ad electionem Alexandri III Senenſis creati eodem anno 1159. à 22. Cardinalibus, cui tres diſſentientes dederunt Antipapam Victorem IV. nuncupatum, à quo Fridericus Imperat. ſtetit, eoque mortuo alium, & alium ſucceſſiuè ſubrogauit, ſed anno 1177. abiurauit ſchiſma & pacem dedit Eccleſiæ petens ab Alexandro veniam in ſolemni conſeſſu Venetiis habito. Hinc Concilium œcumenicum celebratum eſt 1179. Laterani 310. Epiſcoporum, in quo inter alia ſtatutum fuit vt non habeatur. Romanus Pontifex qui non à duabus Cardinalium partibus eſſet electus, Totum autem ius eligendi deuolutum fuiſſe ad ſolos Cardinales excluſo populi & Cleri interuentu conſtat ex electione quem ij ſoli fecerunt Cæleſtini II. anno Chriſti 1143. quod iam Nicolaus II. anno 1059. in Conc. Laterano eorum potiſſimùm eſſe edixerat, inde verò

ad cæteros quos siue iura siue consuetudo admisissent. Romanus autem populus rebellans aduersus Innocentium II. 1141. excommunicatione mulctatus fuit, & ab electione Papæ omnino exclusus.

Ius ergo eligendi Papam habent soli Cardinales à Petro per Alexandrum III. de consensu Concilij Generalis datum, consequenter à Christo qui B. Petro dixit, *Pasce oues meas.*

QVOMODO.

Ritus eligendi hodiernus talis est.

DEfuncto Pontifice cadauer exponitur in Ecclesia S. Petri triduo quo finito sepelitur. Per nouem autem dies Cardinales & Prælati constituunt Capellas & Missam celebrant, vltimo habetur Oratio funebris, & die decima Ministri Conclauis eliguntur.

Die vndecima vnus Cardinalium Missam celebrat de Spiritu sancto, & pronuntiatur Oratio de eligendo Papa, deinde ordinatur processio ad Conclaue cantando *Veni Creator spiritus*, è qua non egrediuntur Cardinales donec electus sit Papa, quod superest dici huius, relinquitur populo cui fas est perlustrare Conclaue, circa vesperam vnus ex cursoribus vrbanè expellit populum clamando *Extra omnes*, moxque à Magistris cæremoniarum clauditur ad intra de mandato

Cardinalis Camerarij & ad extra per Principem Sauelli cui hoc ius competit & præficiendi custodes ad ianuam & ad rotas ostiarias ciborum quibus explorandis deputatus erat Prælatus qui quolibet die mutabatur.

Quilibet Cardinalis habet duos famulos inclusos qni Conclauistæ dicuntur; includuntur enim ad commune seruitium Magister cæremoniarum, Sacrista, Medicus, Pharmacopola, Chirurgus, Faber lignarius, muralis Structor, adsunt & alij circiter viginti famuli, vt reliqua munera vilia exequantur quæ passim in Conclaui occurrunt.

Cellulæ Cardinalium ligneæ sunt, vnicamque quilibet habet more Capuccinorum parcissimique sunt luminis, nam per diem necessariæ sunt lucernæ pro lectura, quia obducta est fenestra cancello lineo.

Post clausuram Conclauis Decani seu capita trium classium Cardinalium quæ sunt Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, vna cum Magistro cæremoniarum & Camerario, qui internas Conclauis habent claues, totum diligenter cum facibus visitant, ne fortè quis intus lateat.

Die duodecima peracta Conclauis clausura quæ à Gregorio X. constituta fuit in Concil. Lugdunensi anno 1274. inchoatur electio, sic manè celebratur Missa de Spiritu sancto, in qua communicant omnes Cardinales. Hæc autem electio tribus modis fieri potest iuxta constitutionem Gregorij XV. & Vrbani VIII. scilicet via inspirationis, via

compro

inſpirationis, via Compromiſſi & via ſcrutinij & acceſſus.

Primus modus eſt dum Cardinales abſque vlla præuia lite vel conteſtatione vna voce eligunt Papam, talis autem electio vt ſit valida debet fieri poſt publicationem clauſuræ Conclauis, & intra eiuſdem muros oportet etiam vt fiat nullo diſcrepante Cardinali, & non præceſſerit propoſitio eligendi aliquem in particulari,

Secundus modus & via Compromiſſi qui aſſumitur tunc maximè cum vix conuenire poſſunt, tuncque vnum vel plures eligunt quibus totam ſuam tradunt authoritatem, vt quem admiſerint ſit electus: hoc verò ius traditur in ſcripto ſelectis Compromiſſariis ex quibus nemo ſibimetipſi ſuffragari poteſt: oportet etiam vt his per diem conueniant.

Tertius modus eſt via ſcrutinij & acceſſus cuius author fuit Alexander III. in Concil Lateran. 1179. debet autem habere valida electio duas tertias partes ſuffragantium, v. g. ſex de nouem, ſcrutatio autem bis in die fieri ſolet, manè poſt Miſſam ſemel, & veſperè ſemel poſt hymnum *Veni Creator.*

Scrutinium fit modo ſequenti Magiſter cæremoniarum ponit tot ſchedulas in diſco ſupra menſam coram altari quot ſunt Cardinales, idémque facit pro acceſſu, hæque vacuæ ſunt, deinde eliguntur tres Scrutatores & tres infirmarij hoc modo.

Tot ponuntur in crumena pilæ ſeu orbi-

culi lignei quot ſuntCardinales in Conclaui; orbiculi autem perforati ſunt in medio in quo ſchedula membranea reponi debet, tum Diaconus Cardinalis poſtremus tres orbiculos accipit in crumena, & ij qui educuntur incluſi cenſentur Scrutatores. Iterum tres globulos educit, & ij quorum nomina incluſa reperiuntur: cenſentur infirmarij.

His peractis ſinguli Cardinales ſeruato ordine dignitatis accipiunt ſchedulam in diſco Scrutinij, & recedentes iuxta menſam ſcriptioni aptatam ſcribunt ſinguli ſua nomina & nomen illius quem eligunt Pontificem hoc modo & formula; Ego Cardinalis Barberinus eligo in ſummum Pontificem Reuerendiſſimum Dominum meum Dominum Cardinalem Chiſi, ſigillo munitur, ſchedula, & in inferiori parte eius ponitur ſententia Scripturæ ſacræ; ad libitum interim tres Scrutatores ſupradicti ſtant erecti ad menſam illis paratam, ad quos accedens Cardinalis ſuam fert ſchedulam ſigillo munitam, manu digitiſque erectis hæc dicens, teſtor Chriſtum Dominum qui me iudicaturus eſt, me eligere quem ſecundum Deum iudico eligi debere, & quod idem in acceſſu præſtabo. Quæ verba in tabella quadam ab omnibus videnda ſcripta ſunt iuxta altare, facto iureiurando ponit ſchedulam ſupra patenam Calicis qui eſt ſuper altare, & recondit eam in Calice, tum cum grauitate & modeſtia recedit.

Si quiſpiam Cardinalium vſque ad altare accedere nequit tertius ſcrutator aſſumpto

diſco ſchedulis repleto vadit ad ipſum qui capit vnam ſchedulam, cui ſecretò ſuffragiũ ſuum inſcribit, ſuoque ſigillo munit & porrigit ſcrutatori preſtito iureiurando, vt ſupra,qui talem ſchedulam refert ad altare,& recondit eam in Calice, vt ſupra Cardinales ægroti viſitantur per infirmarios in cellulis ſuis vota eorum relaturos hoc modo.

Infirmarij itaque primò capiunt à ſcrutatoribus pixidem in ſuperiori parte perforatam, quæ ſeram habet & clauim : hanc ipſi primò aperiunt coram omnibus vacuam viſuris tum claudunt, & clauim ſuper altare reponunt. Infirmarij deferunt pixidem cum diſco argenteo in quo ſunt ſchedulæ tot quot ſunt Cardinales infirmi ad quos accedunt, qui ſingulariter vnam depromentes ſchedulam ſuo replent ſuffragio & iureiurando immittunt pixidi : quod ſi hæc præſtare nequeat æger eligit quem vult, vt vicem ſui gerat taliſque erectus obligatur ſeruare ſecretum : hinc infirmarij vadunt ad Sacrarium, & ſcrutatores aperta pixide proiiciunt ſchedulam in Calicem.

His expeditis primus ſcrutator concutit Calicem vt miſceantur ſchedulæ. Tum tertius ſcrutator numerat illas ponendo in alio Calice (quorum numerus ſi peccet in exceſſu vel in defectu comburuntur) deinde primus ſcrutator capit vnam ſchedulam ex Calice illam aperit & legit dando poſtea ſecundo ſcrutarori, & is tertiò legendam, iſte autem alta voce legit & enuntiat ſuffragium.

Interim ſinguli Cardinales notant nomi-

natum in catalogo Cardinalium quem habent.

Quòd si fortè duæ sint schedulæ ita annexæ vt præsumantur latæ ab vno, si idem legatur in vtraque censentur pro vnico suffragio, si verò variè pronuntient, & pro diuersis supponant tunc comburuntur, scrutinium tamen semper est in bona forma expedita suffragiorum publicatione; tertius scrutator schedulas omnes filo interserit cum actu, recitatque reponens sub altari.

Accessus sequitur dum scilicet non sufficit scrutiniũ pro electione, fit autem quoad schedulas & publicationem sicut scrutiniũ; nemo autem applicare sibi potest proprium suffragium in scrutinio aut in accessu.

Cúm autem accessus sit iterata suffragatio votum non potest dari nisi illi Cardinali qui saltem vnum habuit in scrutinio, quod quidem votum seu suffagium non potest dari illi per Cardinalem qui iam dedit in scrutinio.

Infirmarij deferunt ad singulos ægrotos tabellam in qua continentur data vota cuilibet etiam deferunt schedulas accessus vt videant procedi canonicè in electione.

Scrutatores conferunt schedulas scrutinij filo ligatos cum schedulis accessus ritè examinantes, num idem sit sigillum & scriptura, & tertius scrutator publicat alta voce suffragia collecta in accessu. Inscriptio schedulæ talis est: Ego Cardinalis N. accedo R. Domino meo Domino Cardinali N.

Post computum suffragiorum ille qui ha-

bet duas partes ex tribus censetur canonicè electus Papa.

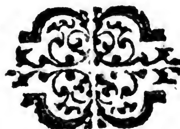
Si plures habeant duas tertias votorum, vel plures tunc nulla est electio, & inchoatur iterum. Constituuntur etiam per sortem tres Cõmissarij qui faciunt examen schedularum scrutinij & accessus, & vocantur hac de causa Recognitores postquam recognitionem siue sit electio, siue non, comburuntur schedulæ omnes.

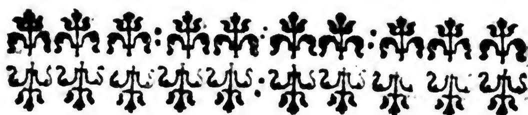
Ad exactam omnium prædictorum ordinum, qui expressis habentur in Bulla de electione summi Pont. Gregorij XV. edita anno Domini 1621. confirmata ab Vrbano VIII. anno 1625. obseruationem contrauenientes incurrunt excommunicationem absolutè reseruatam Papæ.

Electo Papa eminentissimo Cardinale Fabio Chisi Senensi post multiplicata scrutinia duo Cardinales cum Decano rogarunt eum si electionem sui acceptaret qui consulto Deo per orationem respondit affirmatiuè, & nomen Alexandri VII. assumpsit, moxque Papalibus paratus indumentis, deductus ante altare, & ibi sedens super cathedram suscepit salutationem vulgò adorationem Cardinalium illum in pedibus, manibus & genis deosculantium, effringitur Conclaue, acclamatur, in iubilo vbique viuat Alexander VII. post aliquot dies coronatur, & possessionem capit Episcopatus qui est in Ecclesia Sancti Ioannis Lateranensis.

NOTA vacasse Sedem Apostolicam in-

terdum paucis diebus, quia decessori mox dabatur successor, interdum verò pluribus mensibus, v. g. post Sixtum II. *vndecim mensibus & dimidio*, post Ioannem *III. decem*, post Pelagium *II. septem*, post Gregorium I. *quinque*, &c. interdum vacasse anno integro imò & pluribus annis, vt ex serie temporum & scriptoribus Eccresiasticis videre est, v. g. post Sabinianum anno 604. *anno integro*, post Honorium anno 622. *anno & septem mensibus*, post Martinum I. *anno & duobus mensibus*, post Agatonem I. *anno & quinque mensibus*, post Leonem *II. anno*: post Paulum *I. anno & mense*: post Nicolaum *I. annis octo & septem mensibus*: post Clementem IV. *annis duobus & nouem mensibus*: post Nicolaum *IV. annis duobus & tribus mensibus*: post Benedictum *IX.* dictum *XI. anno & mense*: post Clementem V. *annis duobus & tribus mensibus.*

INSTITVTIONES PONTIFICIÆ.

Anno Chriſti 45.

SANCTVS Petrus inſtitutus à Chriſto ſupremus Eccleſiæ ſuæ Paſtor & Pontifex, Romanam Eccleſiam omnium totius orbis Principem & Matrem inſtituit ex quo Sedem ſuam ibi fixit anno Chriſti nati 45. Claudij Imperatoris *III.* quam non mutauit, ſed propria morte crucis conſecrauit. Hinc Petri in Pontificatu ſucceſſores Primatum eius hæreditarunt, hocque iure varias pro ſacro regimine ſanxerunt inſtitutiones.

Linus conſtituit vt mulier velato capite 70
in Eccleſiam introiret (quod pro futuris ab illo temporibus intelligendum crediderim) nondum enim Chriſtiani habebant Eccleſias aut publica ad cultum diuinum loca. Ordinationes Preſbyterorum, Diaconorum, qui Rom. Eccleſiæ inſeruirent fecit, nec non Epiſcoporum quos ad exemplum Petri in varias Prouincias euangelizandas miſit.

Cletus ordinauit in vrbe 25. Preſbyteros. 81
Primus in litteris vſus eſt iis verbis, ſalutem

& Apostolicam benedictionem.

93 Clemens multa scripsit de constitutionibus Apostolicis, Petri formam consecrationis Eucharisticæ quæ hodie obseruatur, tradidit.

103 Anacletus construxit super corpus Petri memoriam siue Ecclesiam, constituit quòd Sacerdotes non sacrificent soli, sed testes adhibeant, idque non vbique, sed in locis Deo sacris. Exixit Episcopum à tribus Episcopis consecrari, & ne clerici comam nutriant.

112 Euaristus titulos seu domos fidelium cultui Diuino mancipatas in quibus Synaxes fiebant diuisit Presbyteris & Diaconis, qui Regionarij Cardinales in Concli. Romano anno 325. nominatl reperiuntur.

131 Alexander I. Aquam lustralem ab Apostolis inductam decreto suo confirmauit, aliósque ritus, vt de aqua vino consecrando immiscenda in Calice quod à Christo manauit, vt docent SS, Patres.

132 Sixtus I qui se vniuersalis Ecclesiæ Episcopum in Epistola inscripsit, decreuit ne vasa sacra ab aliis quàm à sacris Ministris tangerentur, & vt populus caneret hymnum *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth*, Sacerdote Missam incipiente, quod iampridem erat in vsu.

142 Telesphorus numerum dierum quadragesimalis ieiunij qui variè obseruabatur in Oriente & Occidente determinauit, statuit etiam cantari tres Missas in die Natali Christi, & vt ante sacrificium diceretur hymnus

Gloria in excelsis Deo, &c. 154

Higinus traditionem Apostolicam de susceptoribus seu Patrinis in Baptismo baptizandum præsentantibus corroborauit decreto. Clerum composuisse, & gradus distinxisse vel illustrasse dicitur. 158

Pius Apostolorum traditionem de Paschate die Dominica celebrando firmauit ad corrigendas hactenus iudaizantes Ecclesias. Primus notatur qui Romæ templum consecrauit, Thermas Nouati dictum, domum scilicet Pudentis Senatoris, Patris Nouati & Timothei, & virginum Pudentianæ & Praxedis ad quam Petrus primò receptus fuit.

167 Anicetus addidit decreto Anacleti, vt Clerici caput desuper in modum spheræ radant; cauit à paucioribus quàm tribus, ne consecraretur Episcopus, Metropolitanus autem ab omnibus suffraganeis Episcopis ordinaretur.

Soter decreuit vt non sacrificent Sacerdotes nisi ieiuni & duobus præsentibus sibique respondentibus; mulieres etsi Diaconissas aut Monachas arcuit à Ministerio incensi, & à contactu vasorum sacrorum id cautum fuit, quia Montani secta fœminas sacris ministeriis immiscebat. In malum vergentia iuramenta & incautè non seruanda, definiuit. 175

Eleutherus scripsit Galliæ Prouinciis nulles escas superstitiosè refutari debere, quoniam Deus vniuersas ad cibos tribuit fidelibus suis Math. 15. & Act. 10. iam tranquillabatur Christianismus. 179

Victor Asianas Ecclesias excommunicauit, quòd Pascha celebrarent 14. Luna, quacunque accideret die quæ vsque ad Concil. Nicænum permanserunt in schismate, decreuit Baptisma conferri quocunque loco vel momento à quouis viro aut muliere in necessitate, licet daretur tantum ex ritu Ecclesiæ in Paschate vel Pentecoste.

203 Zephirinus promulgauit edictum de recipiendis mœchis pœnitentibus, inde obstrepentem Tertullianum anathemate mulctauit. Decreuit quod Calices & Patenæ essent vitreæ, quod diu obseruatum fuit. Indixit omnibus Christianis si 12. vel 13. annum attigerint communicare in festo Paschatis.

221 Callistus quatuor anni tempora cum ieiunio obseruanda ex Apost. traditione edixit, ædificauit Ecclesiam S. Mariæ trans Tiberim, prohibuit matrimonia inter consanguineos.

226 Vrbanus fecit vasa argentea pro sacro ministerio vitreis exclusis, statuit vt oblationes fidelium, hæreditates agri non vendantur, sed relinquantur Ecclesiis quibus Episcopi præsunt, cuius sit Clericis dispensare fructus pro exigentia, nondum enim dona erant priuata.

233 Pontianus præponi iussit Missæ *Confiteor*, vniuersos fideles docuit per epl. quòd venerandi sint Secerdotes, quoniam ore proprio conficiunt corpus Christi, & populis tradunt, edixit cantari Psalmos in Ecclesiis die ac nocte.

237 Anterus docuit licitas esse mutationes

Episcoporum, si vtilitas communis aut necessitas id exigat.

Fabianus coronata martyrio vxore electus constituit quotannis confici chrisma, ætatem 30 annorum ad ordinationem Presterij determinauit, & vt fideles ter in anno communicent, in Pasch. Pentecost. Natali, vetuit illiteratos Sacerdotes celebrare Missam, iniunxit fidelibus oblationem panis & vini singulis Dominicis faciendam. 238

256 Lucius mandauit eligi continentes Ministros altaris, iisque prohibuit contubernia, & frequentationes cum mulieribus.

Stephanus ex sola authoritate Traditionis definit contra decretum Concilij Charthaginensis à Cypriano indicti non rebaptizandos qui à quacunque hæresi ad Ecclesiam venirent, statuit Leuitas non vsurpare sacras vestes extra Ecclesiam. 257

Dionysius scripsit de Parochiarum diuisione, tamque data per Galienum Imp. pace vel auulsis in Valeriani persecutione Presbyteris & Episcopis vel aliis loca assignasse. 270

Felix statuit Missas celebrari super sepulchra Martyrum; hinc interpretes Apoc. 6. docent altare fuisse sepulchrum. 273

Eutichianus decreuit excommunicandos Christianos qui vitium ebrietatis vitare noluerint, confirmauit vsum benedicendi super altare fruges, v. g. fabas, vuas, &c. iussit sepeliri Martyres cum dalmatica purpurata ta. 275

Caïus statuit ex Apost. Traditione, ne quis episcoparetur nisi ministrasset consue- 284

to tempore in singulis Ordinibus.

304 Marcellus quiescente paululum persecutione Diocletiani & Maximiani, qui se abdicarant, constituit 25. titulos in vrbe, & quasi Diœceses propter Baptismum & pœnitentiam multorum qui conuertebantur ex Paganis, & propter sepulchra Martyrum.

309 Eusebius decreuit celebrari in panno lineo consecrato ab Episcopo excludens sericum aut tinctum: definiuit Sacramentum Confirmationis perficiendum à solis Episcopis, nec ab aliis in principio quàm ab Apostolis peractum.

311 Melchiades vetuit ieiunium die Dominico, erogationem panis benedicti instituit in symbolum vnionis inter fideles.

315 Siluester ritum Consecrationis templorum instituit, decreuitque vt à solo Episcopo Chrisma conficeretur, vt Diaconi vterentur Dalmaticis in Ecclesia, & palla linostima ad læuam, tempus exercendi susceptos Ordines præscripsit, primúsque vsus est mitra phrygia.

336 Marcus instituit vt post Euangelium in Missa decantetur à Clero & populo symbolum Nicænum.

336 Iulius restitutor Athanasij è Sede sua ab Arrianis expulsi amplexus est disciplinam Monasticam Romæ adhuc incognitã, quam S. Marcella aliæque fœminæ consectari cœperunt.

367 Damasus instituit dici *Gloria Patri*, &c. in fine cuiuslibet Psalmi, & Alleluia vsurpari extra tempus Paschale Symbolum Concilij

cilij constantinop. enucleans diuinitatem Spiritus sancti, dicendum edixit in Missa cui à Florentino superadditum est, quod & à filio procedit Bibliorum editionem quam Hieronymus iussu suo edidit, approbauit hincque vulgatæ LXX. interpretum successit.

Siricius Statuit symbolum Constant. decantari loco Nicæni Monachos ad Clerum accersiri, & ad ordines promoueri decreuit, & vt non celebretur Baptismus quàm in Pasch. & Pentecost. 385

Anastasius statuit vt ad Euangelium starent Sacerdotes, quod & omnibus qui essent in Ecclesiis, iniunctum est. 398

Innocentius statuit conferri Baptismum paruulis, primum lego qui excommunicarit Imperatorem & vxorem eius, scilicet Arcadium & Eudoxiam vexantes Chrysostomum hos post humilem excusationem absoluit, Arsacium tamen quem in Archiepiscopis produxerant exauctorauit. 402

Zosimus vetuit ne serui aut spurij reciperentur in Clerum definiuit tempus interstitiorum circa Ordines sacros Cælestium & Pelagium hæreticos circa peccatum originale quod negabant, & gratiam Christi quam exagitabat, concessit Parochiis licentiam benedicendi cereum Paschalem quam maiores duntaxat basilicæ iamdudum habebant, vigebat tunc vsus cantandi omnes Missas. 417

Cælestinus insurgentes innouatores qui Clericis nouum indicebant vestitum, eosque palliatos renibusque præcinctos, ex cap. 12. 423

Lucæ volebant, coërcuit iubens retineri quem à maioribus accepissent.

440 Leo adhibuit in Missa sanctum sacrificium immaculatam hostiam tunc ex miraculo vsurpatum est Trisagion.

467. Simplicius vetuit Clericos recognoscere beneficium Ecclesiasticum à Laicis, interdixit Episcopum malè diuidentem redditus Ecclesiasticos.

483 Felix III. Constituit ne Ecclesiæ non nisi ab Episcopis consecrarentur.

492 Gelasius decretū edidit de Primatu Eccl. Romanæ, vtriusque Testamenti libros ac Doctorum scripta Ecclesiastica authentica discreuit ab ambiguis & apocryphis Ordinum collationem à mense Decembri 4. temporum Sabbatis attribuit, præfationes ad Canonem Missæ edidit.

498 Simmachus in Concilio Palmari arcet Laicos etsi Reges ab electione Pontificis, edicitque non alienanda Ecclesiastica bona. Consultus anno 502. à Cæsario Episc. Arelatensi, respondet possessiones dari posse ad tempus Clericis, hincque origo beneficiorum Eccles.

535 Agapitus ritum expiandi catholicè quæ hæretici polluerunt induxit, nam omnes templi ædes, & altaris sedisque velamina Anthimi Episcopi quem hæreticum comperiit infecta flatibus Catholicis eluit precibus.

577 Pelagius II. Vetat assumi nomen Oecumenici Patriarchæ aut Episcopi, quod Ioan. Arch. Constantinop. sibi arrogabat, docet-

que illud soli Papæ conuenire ex priuilegio Petri vna cum iure conuocandi & firmandi Concilia generalia.

590 Gregorius seruum se seruorum Dei appellare instituit, Cantum plenum, stationes, processionem in Ramis & Purificatione, induxit, priuilegia & exemptiones concessit Monasterio Classensi quod à Diœcesano Episcopo Rauennæ dura pati cogebatur. Anno 606 Phocas Imp. sanciuit Vniuersalis nomen decere dũtaxat Romanam Ecclesiam tanquã caput omnium solique Papæ congruere.

604 Sabinianus Officij Diuini distinctiones pulsu campanæ diu & noctu præsignari voluit, cum antea Clerus nisi sciotericis horologiis aut clepsidris vteretur.

615 Deus-dedit, iussit susceptores in Baptismo propriorum liberorum abstinere à copula carnali. Secundum in Clero instituit peragendam Missam singulis diebus, vnde patet vnicam prius dici solitam.

617 Bonifacius V. confugientes ad Ecclesias, ne vi retrahi possent sanciuit Eduino Regi Anglorum scribens, præfatur se seruum seruorum Dei.

641 Theodorus, Pyrrhum Patriarcham Constantinop. relapsum in hæresim damnat & deponit, accedensque ad sepulchrum S. Petri de sanguine Christi ex calice distillato in atramentum depositionem Pirrhi excommunicati conscripsit, quo ritu 8. Synodus vsa est in Photium.

655 Vitalianus cantum Ecclesiasticum ad Organorum consonantiam ordinauit exem-

plum Dauidis secutus.
669. Adeodatus Monasterium Turonēse Sancti Martini exemit à potestate Episcopi.
683 Leo II. Sanciuit dandum gratis pallium Archiepiscopis, Baptismum quolibet die conferendum statuit.
688 Sergius adiunxit Missæ *Agnus Dei* ter decantandum, Litanias B. Virginis in 4, eius festis decantari statuit.
726 Gregorius II. ob promulgatum edictum Leonis Isauri Græc. Imperatoris, vt sacræ imagines vbique delerentur init fœdus cum Francis vocans in Italiam Carolum Martellum quem Christianissimum filium appellat.
747 Zacharias consultus à Proceribus Galliæ transfert regnum à Childerico in Pipinum cui & nominationem Episcoporum pro vacantibus Galliæ Ecclesiis concessit.
787 Adrianus in 7. Generali Conc. quod Niceæ Bithyniæ habuit cultum sacrarum imaginum stabiliuit, & Symbolum recitatum fuit cum hac professione de Spiritu sancto, *qui ex Patre Filioque procedit*, Bullas quæ primo sigillabantur cera plumbo muniri constituit.
803 Leo III. Missam celebrans pronuntiauit Carolum magnum Romanorum Imperatorem & vnxit. Supplicationes trium dierum ante Ascensionem instituit, progressus ex Gallia quo conuenerat Carolum, in Germaniam canonizauit solemni ritu S. Suuibertum Confessorem: notatur celebrasse Missam septies & nouies in die pro implorando

auxilio diuino ob vexationes quas tempore Papatus sui patiebatur.

Leo IV. Laicos ab ingressu presbyterij, 847
dum Missa celebratur decreto edito arcuit, qua de re Ambros. olim Theodosium Imp. arguit, Octauam Assumptionis Deiparæ celebrari iussit, Crucem quam ex more antiquo Subdiaconus ante equum Papæ ferre solet renouatam auro & gemmis ornauit.

Benedictus III. Immediatè Leonis IV. 855
explosa Papissæ fabula succedit, constituitque vt Pontifex intersit Sacerdotum funeribus quod ipse obseruauit.

872
Ioannes VIII. Absoluit Ludouicum II. à iuramento quod coactus præstiterat incarceratus Adelgiso Duci Beneuenti, restituit Hincmarum in Episcopatum suum Laudunensem, permisitque ei excæcato Missam celebrare. Concessit indulgentiam imitantibus aut occisis pro Ecclesiæ defensione.

Adrianus III. Constituit ne in electione 884
aut consecratione Papæ expectaretur authoritas Imp.

Stephanus VII. Sacrilegus in cadauer 897
Formosi decessoris sui quos ordinauerat gradu deposuit, iterumque ordinauit, quod detestatum postea fuit sub Ioan. IX. in Synodo, vetitúmque ne descendente Papa Patriarchium expilaretur.

Ioannes X. Confirmauit electionem pue- 925
ri quinquennis filij Comitis Aquitaniæ electi in Archiep. Rhemensem delegans interim munera pastoralia Episcopo Suessioni, quod Ingens fuit malum.

934 Ioannes XI. coactus concessit in carcere quod Patriarchæ Constantinop. absque Papæ permissu vtantur pallio, hincque mos inoleuit, vt & Episcopi Græciæ omnes iis vtantur.

955 Ioannes XII. 16. annorum primus mutauit nomen quo vocabatur Octauianus, vt audiret fuit homo missus à Deo &c.

995 Gregorius V. Electores Imperij instituit in Conc. Rom. non determinando numerum, nam defuncto Ottone omnes feudatarij Principes Imperij per 200. annos elegerunt Imperatorem VII. autem determinati fuere in Lugdunen. Concilio Oecumenico sub Innocent. IV. 1245.

1041 Benedictus IX. Casimirum Monachum Cluniaci Diaconum dispensauit, vt hæreditarium susciperet regnum Poloniæ, & Matrimonium iniret pro generandis successoribus.

1073 Gregorius VII. Renouauit in Conc. Rom. decretum de continentia Clericorum, ita neglecta in Germania, vt ferè omnes Sacerdotes essent coniugati.

1086 Victor III. Decreuit pœnitentiam & cõmunionem deberi potius omitti quàm ab hæreticis vel schismaticis suscipi, ex voto enim seu affectu communicamus Deo inuisibiliter.

1088 Vrbanus II. Indicit in Conc. Claramontis in Aluernia Cruciatam quæ trecentos mille Christianos transmisit in Africam. Officium Deiparæ induxit.

1120 Calistus II. Contulit Primatum super 7.

Prouincias Archiep. Viennæ, & vt eis uices papæ ageret, inde assumptus fuerat.

Adrianus *IV*. Obsessus Beneuenti à Guil- 1157
lelmo Rege Siciliæ cogitur dare diploma, quod in Sicilia non sit ius appellationis ad Papam, nec Legationis à Sede mittenda, nisi ad petitionem Regis hæredumque ipsius. Id abrogauit Innocent III.

Alexander *III*. post humiliatum Frideri- 1159
cum Imp. habet Conc. Oecumenicum Lateran. in quo statuitur vt non habeatur Papa, qui à duabus Cardinalium partibus non esset electus.

Vrbanus III. dicitur dispensasse Constan- 1185
tiam filiam Rogeris Regis Siciliæ Monialem ad nuptias cum Henrico Rege Germaniæ, Scriptores huius temporis nihil habent de hoc Monachatu ; Constantia mortuo 1189. Guillelmo Rege Siciliæ hæreditauit regnum, hoc autem Tancredus sibi vendicauit armis, habuitque à Clemente III. inuestituram anno 1189.

Honorius III. Primus ab inclusione Car- 1223
dinalium electus, Perusiæ confirmatum ordinem S. Francisci ab Innocent. III. approbauit.

Vrbanus *IV*. Festum Corporis Christi in- 1264
stituit.

Bonifacius *VIII*. inito Papatu primus pro- 1294
fessionem fidei fecit. Festos indixit dies Apostolorum, & quatuor Ecclesiæ Doctorum, Hieronymi, Ambrosij, Augustini, Gregorij, iubileum instituit centesimo quolibet anno.

1305 Clemens V. Qui Sedem transtulit Auenionem suppressit in Conc. Viennæ Templarios, festum corporis Christi feriæ 5. post Octauam Pentec. addixit & creationem Papæ faciendam in Conclaui constituit.

1310 *I*oannes XX*II*. Bullam emisit qua animas beari in cælo, aliásque damnari ab ipso obitu affirmauit, idque successor Benedicti *XI*. fidei esse determinauit.

1342 Clemens *VI*. Qui Auenionem emit à Regina *I*oanna iubileum ad 50. annos reduxit.

1364 Vrbanus V. Conquisita diligenter capita B. Petri & Pauli Apost. thecis argẽteis inclusit, & in altari maiori Lateran. collocauit. B Elzearium canonizauit Romæ.

1376 Gregorius X*I*. restituit Romæ Sedem Apostolicam.

1389 Bonifacius *IX*. Annatas seu annuos redditus vacantium Beneficiorum indixit ob bellum aduersus infideles, id iam singulari constitutione ediderat *I*oan. 22.

1438 Eugenius *I*V. in Conc. Florentino quod contra Basileense conuocarat. Declarauit parum referre ad transsubstantiationem azymus vel fermentatus panis & iure additum fuisse in Symbolo Constantinop. *filioque procedit*.

1456 Calistus *III*. Festum Transfigurationis 6. die Augusti instituit, eiusque Officium composuit.

1465 Paulus *II*. Regnum seu Mitram Pontificiam gemmis pretiosissimis exornauit, publico decreto birretam coccineam Cardina-

libus referuauit, quibus etiam assignauit pannos eiusdem coloris, quibus equos sternerent.

Sixtus *IV*. ex ordine S. Francisci interdixit altercari de Conceptione B. Virginis, festum eius, & Præsentationis B. Annæ, *I*osephi, Francisci aliis annumerauit, Bonauenturam canonizauit, priuilegia mendicantium confirmauit, iubileum ad 25. annum reduxit. 1475

*I*ulius *II*. Post durum cum Ludouico X*II* Rege Francorum dissidium habet Laterani Concil. in quo abrogatur pragmatica sanctio & simoniaca Papæ electio nulla omnino declaratur. 1512

Paulus *III*. inchoauit Conc. Tridentinum, quod sub Pio IV. finem 1563. accepit, intra illud tempus bella Germaniæ induxerunt Carolum V. *I*mp. pro Religionis & Reip. pace, ad promulgandam quandam formam interim dictam, quæ bellum generauit adiaphoristicum, id est, de ritibus externis. 1545

Paulus IV. instituit tribunal inquisitionis. Hebræos in locum singularem coëgit, & pileo croceo vti voluit. 1555

Pius V. Breuiarium Missale, & libros rituales ad Concilij Trident. ordinationem promulgauit, B. Thomam Aquinatem declarauit quintum Ecclesiæ Doctorem. 1566

Gregorius XIII. Calendarium variis erroribus obnoxium ac labentem festorum rationem restituit iuxta veterem Nicenæ Synodi rationem & normam demptis è 1582

menſe Octobri, hoc anno decem diebus à 4. ad 14. & aſſignato deinceps Æquinoctio verno die 21. menſis Martij.

1585 Sixtus V. Vulgatam Bibliorum Latinam editionem ad natiuam puritatem reduxit & promulgauit.

1590 Gregorius XIV. Purpureos pileos conceſſit Cardinalibus de clauſtro aſſumptis, qui hucuſque nigris vſi erant.

1595 Clemens VIII. Abſolutionem dedit Henrico Regi Franc. poſt auitæ Religionis profeſſionem, declarauitque de conſenſu partium irritum matrimonium Henrici cum Margareta Valeſia ſub Carolo IX. contractum, hincque Rex Mariam de Medicis duxit.

1610 Paulus V. Controuerſiam de gratia & libero arbitrio inter Dominicanos & Ieſuiſtas compreſſit, ſic vt quiſque à parte ſua ſtaret ſine damnatione aduerſæ ſententiæ.

1621 Gregorius XV. Conſtitutionem de forma electionis Papæ nouem edidit miſſiones de fide propaganda induxit, vetuit ne in priuatis ſermonibus & ſcriptis B. Virgo aſſeratur concepta in peccato originali, & ne alio nomine quàm Conceptionis vterentur Clerici in Miſſa & Officio.

1627 Vrbanus VIII. Ordinem Conceptionis Immaculatæ B. Virginis dedit Carolo Gonzagæ Duci Niuernenſi cum habitu ſingulari, & cruce quem Cardin. Sforza dedit nomine Papæ primariis viris. Vetuit exponi imagines in locis ſacris eorum, quos Eccleſia ſanctos nō edixit, Cardinales titulo eminentiæ donauit.

Innocentius X Ianſeniſmum latè graſſantem extinxit. 1653

Alexander VII. Clericos Congregationis Doctrinæ Chriſtianæ in Gallia amouit à ſtatu regulari, profeſſorúmque vota relaxauit. Senſum Cornelij Epiſcopi Iprenſis in quinque propoſitionibus à Sede Apoſt. damnatis declarauit reprobum, hincque euulgata eſt hæreſis Ianſeniana, licet Ianſenius non ſit perſonaliter damnatus, quia ſe ſubmiſit iudicio Sedis Apoſtolicæ. 1657

Breuis Pontificatus aliquot dierum.

SIſinius dies 20. vixit in Sede Petri.
Theodorus 20.
Leo V. 40.
Valentinus 40.
Stephanus III. dies 3.
Vicedominus ipſa die electionis defunctus eſt.
Damaſus II. dies 23.
Cœleſtinus IV. 18.
Adrianus V. 40.
Pius III. 26.
Marcellus II. 22.
Vrbanus VII. 12.
Leo XI. 25

Triginta duo Pontifices annum non compleuerunt.

DOnus menſes vixit tres. Bonifacius totidem. Seuerinus, Gregor. VIII. Inno-

cent. IX. duos. Sabinium, Ioan. XVI. Cælestinus II. Innocent. V. Cælestinus V. Hi quinque menses quinque Romanus 4.

Diuturnus, vigesimum excedens annum aut attingens notatur in quinque Pontificibus post Petrum qui Sedem tenuit annis 24. mensibus 11. diebus 12. cuius dies nemo hactenus vidit.

Siluester vixit annis 22. mensib. 11.
Adrianus annis 23. mens. 10. dieb. 17.
Leo III. annis 20. m. 5.
Alexander III. annis 22.
Vrbanus VIII. annis 21.

Paschalis II. Innoc. III. Ioan. XXIII. ad 18. peruenerunt. Gregor. II. Ioannes X. Eugenius IV. ad 16. Iulius I. Simplicius, Symmacus, Bonifacius IX. & Paulus V. decimum quintum annum assequuti sunt, aliqui tertium decimum.

Anno Christi.	*Pontifices ætate non prouecti.*
931	Ioannes XI. Sergij III. ex Scorto Marozia filius 20. annorum.
955	Ioannes XII. annorum 16.
1033	Benedictus IX. puer 10. annorum.
1198	Innocentius III. annorum 37.
1370	Gregorius XI. annorum 35.
1389	Bonifacius IX. annorum 30.
1513	Leo X. annorum 30.

Inititi

Inuiti & renitentes electi.

Anno Christi.

CLemens antiquus Petri & Pauli discipulus ordinatus à Petro sibi in Pontificatu successor recusauit ex humilitate Lino & Cleto, qui Coadiutores seu Chorepiscopi Petro fuerunt, locum cedens, quem iis defunctis suscepit. 93

Bonifacius inuitus & reluctans consecratur. 419

Benedictus III. diu reluctatus. 855

Gregorius abscondit se in spelunca, egressus in habitu dissimulato. 590

Gregorius IV. Latebras quærens assumitur. 817

Paschalis II. è latebris eductus subrogatur, & anno 1112. in Conc. Rom. se abdicauit depositis mitra & manto quæ monitus est à Patribus resumere. 1099

Adrianus II. Ab omnibus experitus cum exquisitis excusationibus subterfugisset post obitum Leonis IV. iterumque post Benedicti IV. consecratur nonagenario maior. 867

Honorius II. post 7. dies se abdicauit, & denuo electus fuit. 1124

Gelasius renitens & inuitus creatur. 1118

Cælestinus III. se omnino abdicauit eremum repetens. 1294

Innocentius III. renitens & lachrymans. 1198

Nicolaus V. Reluctans & meliorem suadens electionem. 1447

Pius V. nolens & recusans assumitur. 1566

Gregorius VII. Reluctans, & ideo assen- 1073

ſum Regis Germaniæ requiſitum impediens per nuntios.

1086 Victor III. Vi electus poſt 4. dies egreſſus Roma, dimiſit inſignia Pontificatus, nec reſumpſit niſi poſt annum.

Intruſi Pſeudopontifices, ſeu ſchiſmata facientes.

Anno

254 NOuatianus contra Cornelium legitimè electum.

354 Felix qui poſtea defuncto Liberio ſedit legitimè.

367 Vrſicinus contra Damaſum.

419 Eulalius contra Bonifacium.

498 Laurentius contra Symachum.

530 Dioſcorus contra Bonifacium II.

536 Vigilius qui poſtea legitimè ſedit defuncto Siluerio.

688 Theodorus & Paſchalis contra Sergium.

768 Conſtantinus Laicus intruſus à fratre Toto.

824 Zinzinus contra Eugenium II.

855 Anaſtaſius Presbyter contra Benedictum III.

891 Sergius Diaconus contra Formoſum.

964 Leo Protoſcrinarius contra Benedictũ V.

995 Epiſcopus Placentinus dictus Ioannes XV. contra Gregorium V.

1044 Siluester dictus III. contra Benedictum IX.

1061 Cadalous Epiſc. Parmæ contra Alexandrum II.

1080 Guibertus Epiſc. Rauennas contra Gregorium VII.

Albertus & Theodoricus & Siluester contra Paschalem II. 1099

Mauritius Burdinus Arch. Bracarensis contra Gelasium II. 1118

Petrus Leonis contra Innocentium II. 1130

Guido Card. contra Alexandrum III. cui & Abbas Strumensis dictus Calixtus se opposuit. 1159

Petrus de Corbario Franciscanus dictus Nicolaus V. intrusus ab Imperat. contra Ioannem XXII. 1316

Robertus Card. Gebennensis contra Vrbanum VI. subsequenter & Petrus de Luna dictus Benedictus XIII. & eo defuncto, in Aragonia Ægidius munio. 1378

Felix Sabaudiæ intrusus à Concilio Basileæ contra Eugenium IV. qui postea cessit Nicolao V. Eugenij successori, sicque cessauit 26. & vltimum schisma. 1447

Vexati & infaustè habiti Pontifices, prætermissis triginta primis S. Petri successoribus quos fidei Christianæ prædicatio aut propagatio martyres effecit sicut annuo recolit honorè S. Mater Ecclesia.

Recenseo illos quos infœlix & calamitosus euentus Pontificia de Sede in varias detrudit ærumnas.

IOannes I. detruditur Rauennæ in carcerem vbi ex pædore & inedia iussu Theo- 523

rici Regis mori coactus est.

553 Vigilius cæsus ac fune collo tractus per Constantinopolim carceri mancipatur, demum in exilio deportatus est.

649 Martinus traditur asportandus in Orientem, agit annum in insula ærumnosè seminudus & catenis onustus per Constantinop. tractus est, & per sex menses in carcere detentus inde in Chersonesam relegatus obit.

726 Gregorius II. Vi & dolo perquisitus ad necem à Leone Imp. qui Legatos eius mori in exilio coëgit.

768 Constantinus quem frater eius Toto hominem laicum per vim intruserat depositus est & inclusus in Monasterium à quo per milites tractus excæcatus fuit.

799 Leo III. elinguatur crudeliter cæsus & exoculatur à Paschali Primicerio & Campulo Adriani decessoris nepotibus ob Leonis electionem inuidia tabescentibus.

879 Ioannes VIII. malè audit, & contumeliosè Papissa dicitur ob mollitudinem animi qua ad legationem & preces Basilij Imper. Photium in Sedem Constantinop. reintrusum confirmauit, inde fœmina non vir qui euirato Photio non restiterit, nuncupatur.

898 Stephanus VII. sacrilegus in cadauer decessoris sui Formosi quod extractum digitis quibus benedicere moris est, mutilauit, detrusus in carcerem, strangulatur.

907 Leo V. post dies 40. expellitur, & detrusus in Monasterium à Christophoro familiari suo mœrore obit.

907 Christophorus inuasor post 7. menses de-

turbatur à Sergio & in Monasterium detruditur.

Ioannes X. Suffocatur inclusis ceruiculi faucibus, quia victoriam de expulsis ab Italia Sarracenis sibi arrogabat. 928

Leo VI. detrusus in carcerem moritur. 928

Ioannes XI. Sergij III. ex Scorto Marozia filius detrusus in carcerem, cogitur Alberico petita concedere. 932

Stephanus IX. Facie deformatus crebris ictibus impetitus in Alberici tumultu, abstinet à publico congressu. 939

Ioannes XII. post octo annos Sedis deponitur à 963. Episcopis ad id ab Ottone Imp. conuocatis. Sede autem resumpta percussus in temporibus dum vxore cuiusdam viri extra Romam oblectatur, perit. 963

Ioannes XIII. amandatur in Campaniam à Rothfredo Præfecto vrbis. 965

Benedictus VI. post 15. menses detruditur in carcerem & strangulatur à Bonifacio Diacono Cardinale Sedis inuasore quem Benedictus VII. coëgit abire. 972

Ioannes XIV. post 3. menses fame perit detrusus in Castellum S. Angeli ab iniquo Bonifacio qui eum mortuum spectandum exposuit pro foribus. 984

Bonifacius sacrilegus inuasor post 4. menses morte repentina percussus à Deo, confossus est lanceis & nudus per pedes tractus, insepultus, abiectus est. 984

Ioannes XV. infectatus à Tyranno Crescentio occupante munitionem S. Angeli, cogitur secedere in Tusciam, inde tamen ab 985

eodem honorificè reuocatur ex timore Ottonis.

995 Ioannes XVI. ex Episc. Placentino eleuatus ad Petri Sedem à Crescentio Consule aduersus Gregorium V. Ottonis Imp. consanguineum auribus manibusque truncatus exoculatur ab Ottone.

1033 Benedictus IX. decemnis introductus, de multis criminatus expellitur post 2. annos, restitutus & cunctis inuisum se probans, Sedem remisit quam pluries inuasit.

1045 Gregorius VI. post 19. menses exauctoratur ab Henrico Rege Germaniæ sub prætextu transactionis pecuniariæ.

1055 Victor II. proditoriè tentatur venenum haurire immissum Calici à Subdiacono ministrante, sed Deus obstitit ne biberet, & detexit authorem.

1086. Victor III. Henrici Imp. schismatici & Antipapæ insidiis veneno propinato in Missa obit Cassini.

1099 Paschalis II. detinetur in arctissima custodia 61. diebus ab Henrico Imp. sic extorquente inuestituras.

1118 Gelasius *II*. distrahitur de Sede, pugnis ac calcibus cruentatur à Cincio Frangipane Henrici *Imp*. sectatore, & in domum reductus catenatur.

1144 Lucius *II*. conans depellere Romanos à Capitolio, incerto inde lapidis ictu percussus obiit.

1181 Lucius *III*. tentans supprimere gradum Senatoris expellitur à Romanis, qui fautoribus eius oculos eruerunt.

Ioan.XX. ruina cubiculi recens ſtructi in Palatio Viterbij occubuit menſe octauo. 1276

Bonifacius VIII. in lecto decumbens apprehenditur, & à Sciarra Romano de familia Columna percuſſus alapa, & Romam perductus à Nogarato intimatè ei appellationem ad Concilium ex parte Philippi Regis Franc. feruore iræ caput muro concutiens obit. 1294

Ioannes XXII. ignominiosè tractatur Romæ à Ludouico Bauaro qui depoſitum eum euulgat & excommunicatum, opponitque Antipapam. 1328

Ioannes XXIII. poſt quinque annos Sedis proceſſatur & deponitur à Concilio Conſtantienſi, traditus Ludouico Bauaro Duci cuſtodiendus in Caſtro munitiſſimo, in quo per triennium captiuus detentus eſt. 1415

Clemens VII. in Adriani mole obſeſſus à Carolo V. Imp. non ſoluitur niſi datis 350. millibus ducatis, quibus conquirendis Cardinalitium venalem exhibuit pileum. 1526

Pontifices qui Galliam pro aſylo habuerunt.

CLodoueus Rex Franciæ factus Chriſtianus anno Chriſti 484. miſit Hormiſdæ Pontifici Romano anno 514. coronam auream geminis ornatam in obſeruantiæ ſuæ & deuotionis teſſeram erga Sedem

Apostolicam. Anno 726. Gregorius II iniit fœdus cum Francis mittens ad Car lum Marcellum legatos cum muneribus sacris clauium sepulchri, & cathenarum S. Petri eique Romanum Consulatum obtuli, si cum auxilari exercitu Italiam veniret.

731 Gregorius III. decessorem imitatus diuersis epistolis implorat opem Martelli quem pluries filium suum Christianissimum compellat, cui post Deum plenè confidit.

752 Stephanus III. recurrit ad Pipinum, & petiit vt mitteret qui ipsum Pontificem deduceret in Gallias, quod protinus fecit.

772 Adrianus I. aduocat Carolum magnum.

799 Leo III conuenit in Gallia Carolum.

816 Stephanus V. conuenit Ludouicum.

876 Ioannes VIII. accersit Carolum caluum.

1088 Vrbanus II. secessit in Gallias & Cruciatam promulgauit in Conc. quod Claramonti habuit.

1099 Paschalis II.

1118 Gelasius II.

1130 Innocentius II.

1147 Eugenius III.

1162 Alexander III.

1247 Innocentius IV.

1305 Clemens V. transfert Sedem Auenione, ad declinandas Italiæ seditiones: hanc prististinum in locũ retulit Greg. XI. anno 1378.

Pontifices malè affecti in Galliam,

1277 Nicolaus III. Carolum Andegauensem abdicauit præfectura vrbis, & Vrsinos

ſuos Reges creare in imperio Romano meditabatur, vt Gallos Siciliæ & Neapolis Dominos coërceret.

Bonifacius VIII. Anagninus diſſidet acriter à Philippo Rege tum ob iniurioſas vtrimque literas, de iure Eccleſiæ & regni ſcriptas, tum ob Epiſcopum Apamiæ à Rege traditum in cuſtodiam ob quæ PP. Regem excomunicat, & Regnum Alberto Auſtriacæ domus electo Imperatori inuadendum offert. 1294

EPISTOLARVM TENOR. Anno 1300

Ex Hiſtoriographo Iacobo Charrono & aliis.

Epiſtola Bonifacij Papæ VIII. ad Philippum Regem Francorum.

BOnifacius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Philippo Francorum Regi.

Deum time, & mandata eius obſerua, ſcire te volumus quod in ſpiritualibus & temporalibus nobis ſubes, Beneficiorum & prebendarum ad te collatio nulla ſpectat, & ſi aliquorum vacantem cuſtodiam habeas, vſumfructum earum ſucceſſoribus reſerues, & ſi quædam contuliſti collationem haberi irritam decreuimus, & quatenus proceſſerit reuocamus: aliud credentes fatuos reputamus. Datum Laterani quarto Nonas Decembris Pontificatus noſtri anno ſexto.

Responsio hæc est Regis.

PHilippus Dei gratia Rex Francorum Bonifacio se gerenti pro summo Pontifice salutem modicam siue nullam,

Sciat tua maxima fatuitas in temporalibus nos alicui non subesse, aliquarum Ecclesiarum & præbendarum vacantem collationem ad nos iure regio pertinere & percipere fructus earum contra omnes possessores nos vtiliter tueri, secus autem credentes fatuos reputamus atque dementes. Datum Parisiis 303.

1503 Iulius II. Saonensis supponit interdicto regnum, quod primo occupanti confert. Indulgentiam concedit cuiuis Francum enecanti. Gallos vi & dolo explodit ab Italia.

1515 Leo X. Florentinus nimio gaudio de Gallorum à Mediolano expulsione creditur obiisse.

1521 Adrianus VI. Hollandus liguatur cum Imperatore, & partiariis ad exclusionem Gallorum ab Italia & regno Neapolis, Cardinalem Soderinum carcere mulctat, quia eis aditum aperiebat.

1663 Alexander VII. Paternum affectum suum à Regno Galliæ subtraxisse notatur porrectas sanctitati suæ à Rege Christianissimo supplicationes solitus, ait Rex querulus, excludere: maximo autem inter vtrumque dissidio ansam dedit D. Marius sanctissimi Domini nostri frater Romanæ vrbisGubernator iniuriosè aggressus vt fama

est, illustriss. Oratorem Regium in cuius curru emissarij illius domesticos aliquot Oratoris occiderunt. Obstupuit ad tantum nefas Roma ipsa; Gallia autem præcauens sibi accinxit se bello inferendo, hucusque tamen ad pacem attemperato. Interea audiuit & euulgauit doctrinam sacræ Facultatis Theologiæ Parisiensis circa authoritatem Papæ, quam Decanus Facultatis Parlamento protulit, cuius hæ sex sunt propositiones.

Sex propositiones sacræ Facultatis Theologicæ Parisiensis circa Potestatem Papæ.

PRimò, non esse doctrinam Facultatis summum Pontificem aliquam in temporalia Regis Christianissimi auctoritatem habere; imò obstitisse Facultatem etiam iis qui indirectam tantummodo voluerunt esse illam auctoritatem.

Secundò esse doctrinam Facultatis quòd Rex Christianissimus nullum omnino agnoscit, nec habet in temporalibus superiorem præter Deum, eámque esse antiquam doctrinam à

qua nunquam recessura est.

Tertiò, doctrinam Facultatis esse, quòd subditi fidem & obedientiam Regi Christianissimo ita debent, vt ab iis nullo prætextu dispensari possint.

Quartò, eandem Facultatem non probare neque probasse vnquam propositiones vllas Christianissimi Regis auctoritati, aut germanis Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus, & receptis in Regno Canonibus contrarias: verbi gratia, quod summus Pontifex deponere possit Episcopos aduersus eosdem Canones.

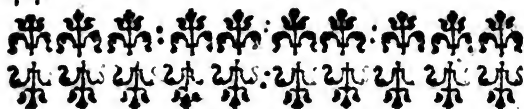
Quintò doctrinam Facultatis non esse, quòd summus Pontifex sit supra Concilium Oecumenicum.

Sextò, non esse doctrinam nec dogma Facultatis, quòd summus Pontifex nullo accedente Ecclesiæ consensu sit infallibilis.

Declaratio istius Doctrinæ per totum Regnum euulgata & recepta est cum iteratis prohibitionibus ei quoquo modo contradicendi verbo aut scripto priuato aut publico sub pœnis grauissimis & exemplaribus in Arrestis 22. Ianuarij, & 14. Aprilis anni

anni 1662. à Parlamento Parisiensi iniunctis.

Parlamentum autem Prouinciæ Phocencis iura Coronæ & Dominij Francici in Ciuitatem Auenionis & Comitatum Venaissinum iuridico formato processu expēdere & examinare; iussum, sententia & Arresto solemni dato & pronuntiato, Typisque dato Aquis-sextiis die 26. Iulij 1663. summum Pontificem à possessione ciuitatis Auenionis & totius Comitatus Venaissini explosit, quia hæc de antiquo dominio Regio semper extitisse probatissimum fuit, inseparabilia vtique & inalienabilia, & à præscriptione libera, vt euincunt probationes in Arresto adductæ, contra quas illustrissimus Vicelegatus Auenionensis personam S.D.N. Papæ repræsentans, quinquies à Curia citatus opponere non habuit: quare præfata ciuitas & Comitatus restituta & incorporata sunt Francicæ Coronæ, salua obligatione restituendi Apostolicæ Sedi pretium quod Clemens VI. in contractu emptionis soluerat olim serenissimæ Ioannæ Reginæ Neapolis & Prouinciæ Comitissæ. Rexque Christianissimus Ludouicus XIV. in realem possessionem missus per deputatos Protopræsidem Aquensem & Præsidem dictum de Forbin, octoque Consiliarios, & ab incolis supremus eorum Dominus & Rex solemni præstito hominio admissus Auenione, & in toto Comitatu die 28. Iulij 1663.

PROPHETIA
S. MALACHIÆ Archiepiscopi.

ADducitur hic à quibusdam Scriptoribus Ecclesiasticis *Prophetia*, vt vocant, *de Romanis Pontificibus*, successores Innocentij II. vsque ad finem mundi per certa symbola designatos prænuntians, authore inquiunt sancto Malachia Monacho Bercorensi inde Archiepiscopo Ardmacensi in Ibernia, qua Sede humilitatis causa post aliquot annos se abdicauit anno Domini circiter 1137. & Dunensi Episcopatu contentus in eo vsque ad finem vitæ permansit, defunctus anno 1148. die 2. Nouembris: charus in vita S. Bernardo Abbati Clareuallensi cuius ad ipsum tres extant in operibus suis Epistolæ annotatæ 311. 316. 317. ex quo nouimus S. Malachiam inter alia singularia charismata dono Prophetiæ claruisse.

An autem hæc quæ circumfertur Prædictio de futuris Pontificibus Romanis sit S. Malachiæ.

Hocque concesso. An sit diuina aut di-

uinis accendenda vel æquiparanda, quæ fidem exigat quis audeat citra temeritatem asserere! cùm Sedes Apostolica cuius solius est oracula dare & credenda proponere, sensum suum super his non aperuerit.

Et quidem vnde deprompta emerserit prætensa hæc de fututis enunciatio nemini, quod sciam, in comperto est, nequidem Scholiastes & commentator illius R. P. Ciaconius Ordinis S. Dominici qui hanc euulgauit. Symbola quæque in Chronologia sua Pontificum interpretatus ex ingenij sui vbertate, nequidem is hoc sciuit, quod silentio non obuoluisset, ne iniustus veritatis detentor audiret apud litteratos, hosque maximè quibus ex eius scriptis innata est prurigo scribendi de hac, vt aiunt, Prophetia quales citantur Arnoldus Vuionus lib. 2. de arbore vitæ cap. 40. Boucher Doctor Theol. Archidiaconus Tornacensis in corona sua mystica typis dato 1623. Thom. Messinghanus Irlandorum Parisiensi Collegio Præfectus, in suo Sanctorū Iberniæ florilegió Angelus Mantiques Ordinis Cisterciensis in Chronico suo: noluerit ergo, imò nequiuerit Ciaconius authorem exprimere aut indigitare, debebat saltem originem producti & diffamati istius Vaticinij notare, aut vnde illud ipse eruisset aperire, an ex manuscripto S. Malachiæ aliquóve eius commentatore, vel à famosa quadam bibliotheca, de quibus omnibus tacendo os cæteris occludit, mihique aperit ad concludendum, quòd si in subiecto Papali Pa-

pa dubius censetur nullus ; quæ de longissima Pontificum serie obtruduntur ab incerto & incognito Vaticinatore fictitia ruinosa apocrifa, & nullius momenti sunt, saltem apud cordatos & probati ingenij & authoritatis viros.

Dato autem ex suppositionis indulgentia conclamato authore S. Malachia quid inde ! num dicta scriptave illius nobis erunt veluti cognominis Malachiæ Prophetæ vltimi Canonica oracula , vt tertius decimus inter paruos. Hybernus iste Præsul computetur, cùm prior egerit de substitutione sacrificij noui in Ecclesia Christi, iste vaticinetur de substitutione sacrificantium.

Res apud Orthodoxos indubitata: hunc de quo est quæstio Malachiam sublestæ esse fidei , & nullo modo Canonicæ in hoc Vaticinio , idque probo variis conuincentibus argumentis , si enim Paulus 1. Thess. 5. dixit *Prophetias nolite spernere*, adiunxit *omnia probate*.

Primum, Pseudopontifices quos Deus & Ecclesia reprobant inseruntur Ordini Pontificum à sancto Spiritu electorum. Ergo Prædictio hæc non est à Deo , nec dicas hos designari schismaticos, nam obseruo illud bis tantum præsignari , primò vbi dicitur *Coruus schismaticus* anno 1328. Secundò , vbi habetur *schisma barcinonicum* 1424. Præcesserant Schismatici duo an. 159. contra Alexand. III. & subsequu-

tus Amedeus Sabaudiæ 1439. hi non præſignantur.

Secundum, cæci & obtuſi vident contortas, violentas, & plerúmque aberrantes à Scopo interpretationes Ciaconij, vnamque earum diuerſis nominibus & gentilitiis applicari, & ad inſtar veli nautici ad ventum contorqueri; adde mutationi obnoxia eſſe Magnatum inſignia & cognomina, vt in aliquibus videre eſt, Alexandro III. cuius familia *Bandineli* poſtea *Paparòna* dicta eſt Sixto IV. qui à Sabaudo Magnate cognomen & arma impetrauit. Alexandro VI. de gente Lenzolia cognominato cum inſignibus Borgiæ per Caliſtum III. eius auunculum, quale ex duobus cognomen & ſcutum obiicitur Symbolo quis reuelabit! vt interpretationem affixam admittamus.

Tertium, prænuntij Symbolorum caracteres debent deſignare Pontificem futurum qualis ſit ante promotionem, non qualis in Sede futurus eſt, iam enim effectum ſuum ſortita eſt prædictio, plures autem Ciaconij interpretationes de moribus in motibus ſubſequutis loquuntur.

Adde, quòd ſeries & Ordo imò vninomiorum numerus non legitur in hiſtoricis fixus, qui vel ab omiſſione vel ſupputatione ſchiſmaticorum variat, verbi gratia, in Ioanne, Benedicto, Martino, Leone, &c. hinc Symbola locum mutant & perſonam, ſic fruſtranea eſt elucidatio.

Quartum mihi ponderosissimum, Prædictio hæc concutit Euangelium, & oppugnat Christum in illo docentem *de die Iudicij*, seu fine mundi *nemo scit neque filius hominis*, scilicet vt reuelet. At ex 29. futuris post Alexandrum VII. Pontificibus per totidem Symbola præsignatis quorum nullus videbit dies Petri, quo enim priuilegio vltimi primos superarent? Colligeretur præfixum tempus iudicij. Dato enim cuilibet decemnali Pontificatu superessent tantùm trecenti anni vsque ad finem mundi, quem longè tardius euenturum infero ex nondum absoluto vel vno circulo aliquorum orbium cœlestium, quos à sua creatione vnicum saltem perfecturos gyrum formæ suæ naturali conuenientem (si plures non conceduntur motus completi) credibile esse quis non autumet?

Quintum, stabilita credulitate vel tantilla fide de cœlesti origine huius Prophetiæ per S. Malachiam deprompta aut quemuis alium refunditur in suffragantes grauissima obligatio perquirendi, & diligentissimè examinandi obuium quid portendat Symbolum, & quem de conclaui designet, quod maximam ingereret confusionem scrupulis implexam, id autem alienum est à reuelatione diuina seu Prophetia qua vt docet S. Thomas 2. 2. q. 17. instruimur in fide & in nostris operibus gubernamur: pro varietate capitum tot essent præmeditati sensus Symboli cuius veritas vnde aucupanda non constat.

Quis, verbi gratia, ex Symbolo *Gens peruersa* Borghesium cuius insignia draco & aquila, præsentiet?

Ad hæc opponi solet obseruata Symbolorum ad electos congruentia, quæ à cœlo dumtaxat haberi potest, hancque quis non videt in æui nostri Pontificibus Vrbano VIII. Innocent. X. Alex. VII.

Resp. delusoriè, id afferri, extrinsecum enim est personæ indicandæ, quòd tali vel tali die assumatur ad thronum, quodque in decursu vel fine Põtificatus hæc aut illa definiat Innocentius: Nec Alexandri regnantis scutum ex sex impressis montibus hunc prænotat, ad quid enim supra lucebit stella aut ramos extendet quercus? Si Fabius Chisius dicatur Custos Romæ quæ septicollis est, vnde Symbolum habet *Montium Custos*, ex defectu vnius montis corruit Prædictio.

Dico præterea Dæmonem sagacissimum esse in futurorum præuisione colligenda, obseruantissimumque propensionum hominum & coniuncturæ rerum, earum etiam quæ à libero pendent arbitrio: multa itaque prænuntiat quæ ipse Deo permittente ita disponit & moderatur vt prædictioni coaptentur aut coaptata reputentur ob varias & amphibologicas voces & Symbola quibus illudit hominibus. Vt quid autem summum omnium Pontificem Christum post duodecim sæcula statum Ecclesiæ suæ Catholicæ motu proprio aperuisse Prælato Hyberniæ credamus? quem

cælauit dilecto suo Ioanni cui Apocalypsim dedit. Quod ergo gratis & sine fundamento dicitur Prædictionem hanc de summis Pontificibus esse S. Malachiæ Archiepiscopi Iberniæ, hancque obseruatione & fide dignam, nego cum bona venia secus credentium ne dixerim delirantium.

1143 ANno 1143. Cælestinus II. designatur futurus Pastor ouilis Dominici, Petrique successor hoc Symbolo quod prodidit oraculum Sancti Malachiæ, *Ex Castro Tiberis.*

Interpres eius R. P. Ciaconius laconicè se hic habet. Cælestinus II. *Typhernas* quod vt intelligatur præsupponendum est Cælestinum primò nuncupatum Guy de Castello, Castellum autem seu ciuitatem Typhernas sitam esse ad ripam Tiberis. Vix autem cordatus Lector annuet huic interpretationi quam textui vim inferre constat; non enim probatur Castrum Tiberis genuinè dici *Typhernas* cum vniuersale restringat ad singulare, plura enim castra ad ripam Tiberis constructa quis ignorat? Et si patrium solum Calisti *Typhernas* dicat Ciaconius prophetat ipse, adde oraculum istud alteri Pontifici inde oriundo coaptari posse, offendens ergo in ipso limine Ciaconius mihi nec aliis magnus erit Apollo;

Lucius II. cuius Symbolum Propheticum, *Inimicus expulsus.* 1144

Glossarius ait sic præsignari, ex Bonononiensi prosapia *Caccianimici.* At in electione sua nullum fuit obstaculum aut hostilis oppugnatio, ipseque à rebellantibus Romanis vexatus & quasi expulsus non potest dici inimicos expulisse.

Eugenius III. Pisanus habet pro prænuntio Symbolo, *Ex magniondine montis.* 1145

Licentiosè vertit Ciaconius *Mentis*, quia ex magnitudine illius cùm non esset de gremio purpuratorum assumptus est ad thronum Petri. Quæro quo iure deprauatur Scriptura Prophetica, cuius apex & iota mutari non potest quin tota corruat, quis quæso hominum corpus in spiritum mutabit, & de monte mentem & intelligentiam concinnabit.

Anastasius IV. *Abbas Suburranus.* 1153

Abbas fuerat S. Ruffi, hunceque Onuphrius lib. 2. Epitomes dicit de regione *Saburra*, seu de vico Romano *Sauorna*, non autem de familia Saburræ. Leuissima est hæc interpretatio & ventis hanc concutientibus pondus non facit; nam Anastasius in electione sua de Canonico regulari erat Episcopus Cardinalis S. Sabinæ.

Adrianus IV. *de Rure albo.* 1153

Ciaçonius exponit vilis natus in Anglia quæ vocabatur olim Albion ob ro-

ſas albas quibus abundat ; vel quia Adrianus erat Epiſcopus Albacenſis. Peto autem quo iure Epiſcopatus pro rure ſumatur , & albus color pro expreſſione loci ſeu regionis.

1159 Victor IV. Antipapa aduerſus Alexandrum III. *Ex tetro carcere.*

Hæreat hic interpres, qui vt ſe expediat recurrit ad titulum intruſi Octauiani quem dicit fuiſſe S. Nicolai in carcere Tulliano, antiquiores autem hiſtorici agnoſcunt titulum S. Cæciliæ.

1164 Paſchalis *III.* Antipapa, *Via transtiberina.*

Inſequitur hic interpres tranſgreſſionem Antipontificis qui declinans à legibus Eccleſiæ tranſiliat. At id quid de Tiberino itinere? Si via Tranſtiberina ſumi debet pro inordinata electione : ergo de omnibus Antipapis idem pronuntiandum erit nullo ſpecialiter deſignato.

1170 Caliſtus Antipapa, *de Pannonia Tuſcia.*

Exponit Ciacon. Caliſtus tertius in Alexandrum Antipapa Hungarus natione, Epiſcopus Cardinalis Tuſculanus , nullum hic video ænigma , ſed perſonæ deſignationem per initatos caracteres , quod poſt rei euentum nemo non cognoſcit.

1159 Alexander III. *ex Anſere Cuſtode.*

Nodus hic Gordianus quem nec ipſa Alexandri poteſtas diſſoluit, ſolertiores enim

interpretes hærent post rei euentum in adaptando hoc Symbolo Cardinali Rolando Bandineli Senensi, cuius familia postmodùm *Paparona* dici voluit, quasi *Pauarona*. Suffragantibus 23. Cardinalibus tribus tantum schisma facientibus electus est Alexander in Custodem Ecclesiæ, qui cum electoribus se recepit ob tumultum in munitionem S. Angeli in qua per nouem dies obsessus fuit ab Octauiani satellitio. Papa autem quasi Anser Capitolij Custodes excitauit, & Octauianum quasi alium Brennum obsidentem Capitolium excussit & fugauit, hocque ex euentu familia eius dicta est paparona quasi pauarona, fortè autem Symbolum id innuit.

Lucius III. *Lux in Ostio.* 1181

Ciaconius exponit, Lucius III. Lucensis Cardinalis Episc. Ostiensis Symbolum respondet patriæ, Luca enim denominatur à luce, & sic omnes Lucences dicentur Lux aut Lucij iique in Ostio si Ostium inhabitent, aut inde aliquid habeant.

Vrbanus III. *Sus in cribro.* 1185

Interpres dicit, Vrban. III. Mediolanensis familia cribella quæ suem pro armis gerit, congruit hoc stemmati gentilitio, si sola hæc familia suem assumpserit, quæ Cardinalem aut Ecclesiasticum insignem protulerit, quod nec apud Italos obseruabitur.

Gregorius VIII. *Ensis Laurentij.*

1187 Prophetat hic spiritu humano Ciacon. Gregor. VIII. Cardinalis Sancti Laurentij cuius insignia enses falcati, quo iure interpres pro vno ense plures accingit emblemati! quod vnum pro titulo gestat. Numerus hic nec augendus nec minuendus est.

Clemens III. *De Schola exiet.*

1188 Appositè legit interpres Clem. Romanus de domo *Scholares* dicta at æquiuocum est nomen, Schola multò plura quam familiam singularem pronuntians.

1191 Celestinus III. *De Rure Bouensi.*

Ciaconus reddit de familia Buensi. At Bullarium Romanum hanc à bubonibus nominat, & Onuphrius legit *Bubona* discrepant non parum termini isti.

1198 Innocentius *III.* *Comes Signatus.*

Erat de domo Comitum Signiæ, hocque dato Symbolo se eligendum præsensit, quasi *designatus Comes*, hincque ipse in scrutinio apposuit schedulæ suæ suffraganti *fac mecum Domine signum in bonum.* Concedo quidem personam indigitari. Sed in conclaui potuit alius esse Comes; plures enim in Italia hoc præfulgent honore.

1216 Honorius III. *Canonicus de Latere.*

Interpres vertit H. III. familiâ Sabellâ Canonicus S. Ioannis Lateranensis quasi verò Lateranum sit latus.

Greg. IX.

Gregorius IX. *Auis Ostiensis.* 1227

Interpres, G. familia Comitum Signiæ Episc. Card. Ostiensis, cuius insignia Aquila nigro & rubeo variegata. Sic designari personam obseruat; at auis est vox generica, nihilque commune habet cum Cardinalatu Ostiensi.

Cælestinus IV. *Leo Sabinus.* 1241

Interpres Clem. IV. Mediolanensis cuius insignia *Leo* Card. Episc. *Sabinus* animal gentilitium cum titulo Cardinalatus fauent Ciacono prophetanti ad libitum.

Innocentius IV. *Comes Laurentius.* 1243

Interpres Innoa. IV. domo Flisca Comes Lauaniæ Cardinalis S. Laurentij in Lucina. Insto Papam nunquam vocatum Laurentium qui ante promotionem dictus est Sinibaldus de Flisca, transeat ergo metonymia qua titulus Cardinalitius denominet titularem. Forsan præuidit Malachias ardentem Innocentij zelum quo Federico II. Imp. animosè restitit & Cardinales ad hoc rubeo pileo donauit, & inde cum flammis ferróque cedere nescium prænominauit Laurentium.

Alexander IV. *Signum Ostiense.* 1254

C. exponit A. IV. de Comitibus Signiæ Episcop. Card. Ostiensis. Hoc quadrare potest in similes titulares, & si pro Signia aut signiensi ponitur signum, voces desinunt esse signa conceptuum. Signum

equidem lethale fuit PP. aduersus Manfredum in quem Episc. oppugnantem anathemata mouit.

1261 Vrbanus IV. *Troyæ in Gallia natus.*
Si nullum Trecensem habeat Conclaue ab isto, prænotatur PP.

1264 Clemens IV. *Draco depressus.*
Interpres elucidat Clem. IV. cuius insignia Aquila vnguibus Draconem tenens, loquela hæc est stemmatis tacente interprete & quouis alio moralia expositoria ingerente ex vita Clementis.

1271 Gregorius X. *Anguinus vir.*
Interpres Gregor. X. familiâ Mediolanensi Vicecomitum quæ anguem pro insigni gerit. Transeat euentus hæc declaratio Prophetam obtestor non posse dici anguinum & vafrum qui in Syria existens nec de Papatu cogitans; assumptus fuit Lugduni ex Archidiaconatu Leodiensi.

1276 Innocentius V. *Concionator Gallus.*
Addit interpres, *Ordinis Prædicatorum*, ludit autē prænuntius in Symbolo,& fallitur in natione cùm Tarentasiensis, Burgundus aut Sabaudus potius quàm Gallus fuerit.

1276 Adrianus V. *Bonus Comes.*
Ciacon. Adrian. V. Ottobonus, familia Flisca ex Comitibus Lauaniæ, ex medietate nominis inditi & qualitate originis coagulatur Symbolum *Bonus Comes*, hoc

autem plures afficere posse patet.

Omittitur Vicedominus post electionem ipsa die defunctus, qui non debet omitti: fuit Minorita & Archiep. Aquensis.

Ioannes XXI. *Piscator Thuscus.* 1276

Risum mouet litteratis insulsa hæc Prædictio de Medico Vlisipponensi, qui licet fuerit ante Papatum Cardinalis Tusculanus nequaquam tamen Thuscus fuit neque piscator.

Nicolaus III. *Rosa composita.* 1277

Ciac. N. III. familiâ Vrsinâ quæ rosam in insigni gerit dictus compositus nullam hic proponit interpres doctrinam. Huic Ordo Minorum bonus odor fuit, mihique iste Pontifex odorifera rosa.

Martinus IV. *ex Telonio liliarci Martini.* 1281

Ciacon. subscripsit Martin. IV. cuius insignia lilia Canonicus & thesaurarius Sancti Martini Turonensis. Crediderim adiectiuum liliacei ad distinctionem Ecclesiarum Sancti Martini positum potius quam ad prænotanda insignia Papæ, Turonensis enim Ecclesia præ cæteris liliata dicitur, quia vrbs Regia & Sedes Regum fuit.

Honorius IV. *Ex rosa leonina.* 1281

Recurrit enodatio ad familiam Sabellam Honorij cuius insignia rosa à Leonibus gestata.

1288 Nicolaus IV. *Picus inter escas.*

Nihil hic habet Ciacon. præter regionis seu Piceni & Patriæ Ascoli mentionem. Ego autem non capio pronosticum istud pro Generali Minorum assumpto, neque enim Picenus seu ex Marcha Anconæ dici potest Picus, neque vrbs Ascoli Esca neque Pontifex iste solus inter escas, *Qui potest capere capiat.*

1294 Cælestinus V. *Ex eremo celsus.*

Transeat Symbolum sicut in breui transiuit celsitudo Pontificia, qua se abdicauit post quinque menses.

1294 Bonifacius VIII. *Ex vndarum benedictione.*

Interpres exponit Bonif. VIII. vocatus Benedictus Caietanus cuius insignia vndæ. Ex nomine mutuatur benedictionem, & ex cognomine vndas; vix capio quod huic nomen proferat benedictiones, cùm tot eodem insigniti pessimè audierint, & iste peius habeatur ab Historicis de quo vulgo dicitur intrauit vt vulpes, regnauit vt leo, mortuus est vt canis, tum dato quod familia ista Hispana dicta sit Caëtana à Caieta vrbe mari adiacente Bonifacius erat Romanus.

1303 Benedictus XI. *Concionator Patereus.*

Silet hic interpres postquam dixit Fr. Nicolaus Ordinis Prædicatorum: dicam alludi cognomini Bocasinus, nam eloquentia

claruit, aliisque mentis dotibus quæ ex Generalatu ad summum Pontificatum euexere: forsan qui B. Nicolai de Patara nomen præferebat sortitus est ab oraculo per metonymiam cognomen *Patereus*.

Clemens V. *De fessis Aquitanicis.* 1305

Interpres exponit C. V. natione Aquitanicus cuius insignia fessæ erant: vanam faciunt prædictionem, qui Burdegalum cuius erat Clemens Vasconiæ recensent.

Ioannes XXII. *De sutore osseo.* 1316

Demonstratiuum & non propheticum est Symbolum ponit enim ob oculos Iacobum Ossam Sutoris filium Cadurcensem Lugduni creatum, vbi stirps vulgo cognita.

Nicolaus V. Antipapa, *Coruus Schismaticus.* 1328

Interpres habet N. V. qui vocabatur frater Petrus de Corbario contra Ioann. XXII. Antipapa Minorita. Hoc est historiam adducere, & Symbolum, quod vnicuique Pseudopontifici potest assignari præterire: ad plenam historiæ notitiam vide nostrum digestum fidei, fol. 1063.

Benedictus XII. *Frigidus Abbas.* 1334

Interpres exponit B. XII. Abbas Monasterij Fontis frigidi Diœcesis Narbonensis. Pleniùs dicam Monachum hunc Cisterciensem verè frigidum fuisse Abbatem qui parentes non fouerit cuiusque erat sententia, *si mei non fuerint Dominati, tunc immaculatus ero.*

1342 Clemens VI. *De Rosa Attrebatensi.*

Interpres habet C. VI. Episcopus Attrebatensis cuius insignia rosæ. At istud gentilitium nihil habet commune cum Episcopatu vt rosam, ne dicam rosas denominet domus Canillaceæ.

1352 Innocentius VI. *De Montibus Pammachij.*

Interpres subscribit Innoc. V I. Cardinalis S. Ioannis & Pauli tituli Pammachij, cuius insignia sex montes: alluditur ad patrium locum dictum mons in Lemouicensi solo vel ad eius Episcopatum Claromont. simulque ad Cardinalatus titulum diffusior mihi videtur metonymia hæc qua nomen tituli sacri transfertur ad gentilitium.

1362 Vrbanus V. *Gallus Vicecomes.*

Quæratur ad hoc Oedipus quod enim affert Ciacon. Vrban. V. Nuncius Apostolicus ad Vicecomites Mediolanenses extraneum est, delegatio enim ad aliquem non transfert qualitatem eius ad Nuntium: nec vllo modo Guilelmus de Grisaco Abbas S. Victoris Massiliensis dici potest Vicecomes.

1370 Gregorius XI. *Nouus de Virgine forti.*

Interpres sic legit Gregor. XI. qui vocabatur Petrus Belfortis Cardinalis S. Mariæ Nouæ, agnosco metalepsim seu transsumptionem vnius rei ad aliam ex consequentia colligendē aut ex conuersione, *fortis de Virgine Noua* personam ad titulum Cardina-

tus transferendo. Rem expressius tangam si dixero Gregorium deuenisse nouum Pontificem ex resolutione referendi Romam Petri Sedem quam suasit Catharina Senensis virgo fortis.

Clemens VII. Antipapa, *De Cruce Apostolica.* 1378.

Interpres habet Clem. V I I qui fuit Presbyter Cardinalis X I I. Apostolorum, cuius insignia *crux* non aperitur Symbolum declarando simpliciter insigne Clementis ex stirpe Comitum Geneuæ, vt sic enim non est crux Apostolica seu tituli 12. Apostolorum. Sed schisma in Clemente cœptum & per 50. circiter annos Auenione prolongatum vera fuit crux Sedis Apostolicæ.

Benedictus XIII. Antipapa, *Luna Cosmedina.* 1393

Petrus de Luna Arragodius Diœcesis Sarragocæ, Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Cosmedin cuius gentilitium Luna quam in instabilitate imitabatur pacem, & vnionem Ecclesiæ modo requirens modo impediens contra præstitum iuramentum.

Clemens VIII. successor Benedicti in schismate, *Schisma Barcinonicum.* 1424

Benedicti duo tantum superstites Cardinales subrogant Ægidium Munionem Canonicum Barcinonensem. Constat autem recusasse nomen dignitatis hancque impellente Alphonso Rege Aragoniæ suscepisse, & post 4. annos abdicasse quare applicatur

Symbolum quòd cum Clemente, cessarit schisma.

1378 Vrbanus VI. *De inferno pragnanti.*

Interpres referat Vrban. VI. Neapolitanus natus in vico qui dicitur infernus. Non hic stat summa ænigmatis: quæro quid parturiat iste infernus per Bartholomeum Prignanum, odia, vindictas immanes, immersionem quinque Cardinalium saccis inclusorum, &c.

1389 Bonifacius IX. *Cubus de mixtione.*

Interpres legit Bon. IX. de familia Tomacella Genuensi cuius insignia cubi. Quæro vnde extracti & qua mixtione solidantur.

1404 Innocentius VII. *De meliore Sydere.*

Ciacon. subscribit Innoc. 7. vocatus Cosmas de melioratis patria Sulmonensis in regno Siciliæ cujus insignia sydus: sæpe iam vidimus domum & gentilitium enucleare Symbolum tantisper obscuratum.

1406 Gregorius XII. *Nauta de ponte nigro.*

Interpres habet Greg. XII. Venetus dictus Angelus de Carrerio Commendatarius Ecclesiæ Nigri Pontis. Quæro cur nauta quæve relatio nautæ ad præfecturam Ecclesiæ: Modernus Chronologista Gallus nuncupat hunc *de Carriere*, mouet ergo me cognominis idemtitas vt eius symbolum enucleem: nautam dico quia Venetiæ mari immersæ ciues suos sic facit compellare sæpius assidentes nauigiis quàm terræ quorum

numerus intra septa ciuitatis mille quadringenta excedit, quibus canales obeundo quadrigentis & quinquaginta Pontibus distinctos necesse est vt quisque nauticam calleat, sicque Venetus N uta dicitur, iste autem prænunciatur de Ponte nigro fortè ob pontem adiacentem Palatio suo sic dictum.

Alexander v. *Flagellum solis.* 1409
Interpres legit Alex. v. ex Creta Græciæ ex Ordine Minorum Archiep. Mediolan. & Cardin. tituli 12. Apostolorum cuius insignia sol: addam ego solis huius septem radios esse flagellum terræ, vnde Dauid de viro à Deo protecto ait, S*ol non vret te.*

Ioannes xxiii. *Ceruus Syrena.* 1410
Interpres habet Ioan. xxiii. Diaconus Cardinalis S. Eustachij qui cum ceruo depingitur Legatus Neapolitanus. Capiat qui poterit intentum Prophetæ, dato enim quod Cardinalitius titulus per ceruum innuatur vox hæc non concordat Syrenæ nisi dicamu ingenium Baltasaris Cossæ indicari, qui quasi ceruus fugit à Concilio Constantiensi, ne promissis & fidei datæ de abdicando Papatu ad exterminium schismatis stare cogeretur, retractus autem studio Sigismundi Imperatoris & Concilij loquebatur quasi Syrene, fallebat tamen, ideoque formato in eum processu depositus fuit.

Martinus v. *Corona veli aurei.* 1417
Ciacon. legit Mart. v. familiâ Columnâ Cardinal. S. Georgij ad velum aureum. Iun-

go coronam auream familiâ titulo Cardinalitio sic quadrat symbolum.

1431 Eugenius IV. *Lupa cælestina.*

Interpres habet Eug. IV. Canonicus antea regularis Cælestinus & Episcopus Senensis. Nihil hic eruitur à stemmate. Canonicatus congregationis S. Georgij in Alga sub habitu Cælestino cum homusia & pelle lupina vel alia in signum humilitatis & solitudinis assignata, vt moris est symbolum semiaperit.

1439 Felix V. Antipapa, *Amator crucis.*

Interpres subscripsit F. V. qui vocabatur Amedeus Dux Sabaudiæ cuius insignia crux, quæro cur amator crucis non ideo tantùm, quia consignato Ducatu Comiti Geneuæ Ludouico primogenito suo secessit in solitudinem Ripaiiæ Diœcesis Lauzanæ, sed quia inde à Concilio Basileensi adductus & declaratus Papa, cessit ob amorem crucis Nicolao V. & renuntiauit.

1447 Nicolaus V. *De modicitate Lunæ.*

Interpres legit N. V. Lucensis de Sarsana humilibus natus parentibus. Luna quæ Diœcesi nomen confert vrbs fuit æquata solo ex cuius ruinis facta est Sarsana, vt scribit Auiti tomo 3. Cosmographiæ. Inde natus N. est de modicitate Lunæ.

1455 Calistus III. *Bos pascens.*

Interpres C. III. Hispanus cuius insignia bos pascens: Alphonsus Borgia Iute-

consultissimus loca maritima Turcarum depastus est.

Pius *II.* *De capra & Albergo.* 1458

Ciacon. P. *II.* Senensis qui fuit à secretis Cardinali Capronico & Albergato. Quam extrinsecum sit hoc ad promotionem supremam quæ sic prænuntietur quis non videt!

Paulus II. *De Ceruo & Leone.* 1464

Interpres sic haber Paul. *II.* nobilis Venetus qui Ecclesiæ Ceruiensis commendatarius fuit, & Cardinalis tituli S. Marci, itaque ex Cardinalatu & Diœcesi coaptatur symbolum.

Sixtus IV. *Piscator Minorita.* 1471

Ciacon S. IV. Piscatoris Genuensis filius Franciscanus genus & ordo verificāt symbolum eius qui per singularem eloquentiam in prædicando piscator fuerat amicitiæ nobilissimæ familiæ in Sabaudia Roboreæ seu du Roüere quæ gentilitia sua & cognomen ei transmisit.

Innocentius VIII. *Præcursor Siciliæ.* 1484

Interpres Innoc. VIII. ex nobili familia Genuensi *Cibo* vocatus Ioannes Baptista, & vixit in curia Alphonsi Regis Siciliæ nomen Baptismi & famulatus id eponunt, omnes ergo qui baptista dicentur præcursores erunt.

Alexander VI. *Bos albanus in portu.* 1492

Ciacon. Alex. VI. Rodericus Borgia di-

ctus ex materno suo auunculo Calisto III. qui ex gente Lensolia ortus erat Episcopus Cardinalis Albanus & Portuensis. Itaque ex cognomine & gentilitio Borgiano, bos, & ex duobus Episcopatibus, cætera, bos equidem lasciuiens qui in Italiæ desolationem, vt nothos suos exaltaret natus visus est.

1503 Pius III. *De paruo homine.*
Ciacon. P. III. de familia Piccolomini addit Onuphr. in Epitome breuis Pontificatus 26. dierum, sed ingens gloria, non ergo paruus homo qui & nepos P.ij II.

1503 Iulius II. *Fructus Iouis iuuabit.*
Interpres Iul. II. ligur seu Saonensis cuius insignia: quercus Iouis arbor. Apertius expono *I*ulius nepos erat Sixti IV. fuitque Nouitius Minorita Perusiæ. Sixtus iuuit ad promotionem vel iste designatus per quercum iuuabit Ecclesiam bona eius recuperando ab occupantibus, & Gallos ab Ecclesia explodendo, à quorum potentia timebant Principes Italiæ.

1513 Leo X. *De craticula Politiana.*
Ciacon. Leo X. filius Laurentij Medices, & scholaris Angeli Politiani. Puerile hoc dico qui ad Grammaticam recurrit & colludit in nomine Parentis. Abecedarium sapit.

1522 Adrianus VI. *Leo Florentius.*
Ciacon. Adrian. VI. Hollandus Florentini filius cuius insignia Leo, quæro cur Leo

prænun

prænuntietur qui nomen Baptiſmi retinuit, & nihil minus fuerit quam Leo timiditatis inculpatus.

Clemens V*II.* *Flos pilei ægri.* 1523
Ciacon. Clem.VII. Florentinus de domo Medicea cuius inſignia pilæ & lilia : ægrè poſt iſtud enucleari licet retrocedas ad Iulianum Mediceum occiſum in Eccleſia S. Reparatæ, qui Clementem vtero Matris adhuc incluſum reliquit tanquam florem Patris metonymice per pileum ægrum repræſentati. Hoc commentus eſt P. Gorgeu Minimus.

Paulus III. *Hyacinthus Medicorum.* 1534
Interpres legit Paul. III. Farneſius qui lilia pro inſignibus geſtat, & fuit Cardinalis SS. Coſmæ & Damiani : cærulea ſex Farneſiorum lilia ex imitatione naturali pro hyacintho vſurpantur, & ad Cardinalitium titulum SS. Medicorum traducuntur an congruè viderit lector.

Iulius III. *De Coronna Montana.* 1550
Interpres habet Iulius III. antea vocatus Ioannes Maria de Monte cognomen & gentilitium trium montium duabus lauri coronis cinctorum, pronoſticum confirmat.

Marcellus II. *Frumentum floccidum.* 1555
Ciacon. M. II. cuius inſignia ceruuus & frumentum flocci dum, quòd citius exaruerit Pontificatus eique 21.die.

1555 Paulus IV. *De Fide Petri.*
Neapolitanus ex familia Charafe, id est chara fides sic designatur, qui Petri Sedem occupabit, & charafis.

1560 Pius IV. *Æsculapij Pharmacum.*
Ciac. P. IV. Mediolanensis ex familia Medicea vocatus Angelus Medices. Peritissimus medicinæ & ex Medicea gente ortus absoluit Conc. Tridentinum quod pro Pharmaco salutis spiritualis agnoscitur.

1566 Pius V. *Angelus nemorosus.*
Interpres P. V. Michael vocatus natus in oppido *Boschi* quasi verò si vocaretur Gabriel &c. non diceretur Angelus.

1572 Gregorius XIII. *Medium corpus pilarum.*
Ciacon. G. XIII. cuius insignia, *medius Draco* Cardinalis creatus à Pio IV. qui pilas in armis gestabat. Quid quæso influunt Symbolo discretiuo aliena insignia.

1580 Sixtus V. *Auis in medietate signi*
Interpres S. V. qui axem in medio Leonis gestat, quid hæc significent, enarrent Minoritæ qui eum ab aratore Felice Perreto natum in oppido montulco susceperunt & sublimarunt, & vt stellam polarem in medio Ecclesiæ inconcussum viderunt.

1590 Vrbanus VII. *De rore cœli.*
Interpres Ioan. Baptista Castanneus, qui fuit Archiep. Rossonanensis in Calabria, vbi

manna colligitur Principatus in quo habetur iste Archiepiscopatus Rossona vocatur, non sapit mihi calebrese hoc prognosticum, neque profuit ros Vrbano defuncto die 12.

Gregorius XIV. *De antiquitate vrbis.* 1590
Explicat hic Ciaconius dicens G. XIV. Senatoris Mediolanensis filius dictus Nicolaus Sfondratus. Insulsum videtur hoc prognosticum cùm Roma quæ tot protulit Pontifices sit antiquior Mediolano 359. annis duntaxat ante Christum fundato, & opera S. Barnabe religione imbuto 17. post Christum.

Innocentius IV. *Pia ciuitas in bello.* 1591
Alludit Symbolum ad tempus electionis Roma enim partiaria Hispanicæ linguæ aduersus Galliam & Regem Nauarræ Henricum IV. copias militares suppeditabat, quia de pietate & religione prætexebatur bellum.

Clemens VIII. *Crux Romuleo* 1592
Hippolitus Aldobrandinus à stirpe Romuli per primum familiæ Christianum descendere notatur, si ergo crux designet Hippolitum florentinum non hæreo in Romuleo.

Leo XI. *Vndosus vir.* 1605
70. ætatis suæ anni 27. diebus Papatus immersi sunt Alexander Mediceus filius Octauiani, consobrinus Cosmæ magni Etruriæ Ducis in mediterraneo potentissimi, cum

eadem habeat insignia consanguinei qualitatibus indicari potest & dici vndosus vir.

Paulus V. *Gens peruersa.*

1505 Camillus Borghesius Senensis laudabiliter regnauit 16. ferè annis, currit, ergo simbolum per antiphrasim vt lucus quòd minimè luceat neque insignia draco & aquila, etsi animalia feralia magis enucleabunt.

1621 Gregorius XV. *In tribulatione pacis.*
Ex Bononiensi antiqua Ludouisia familia punicei scuti tribus lemniscis seu vittis aureis obliquè diffindit, historia temporis declarat prognosticum, bellantibus enim inter se Ducibus Carolo Emmanuele Sabaudiæ; & Ferdinando Mantuæ intermixtoque Philippo III. Rege Hispaniæ Paulus V. Archiep. Bononiensem Alexand Ludouisi negotiatorem pacis delegauit ad Oratores Franciæ & Hispaniæ,qui ex fælici euentu Cardinalatum à Paulo obtinuit, & toto Pontificatu bellum viguit in omnibus fere partibus Europæ.

1623 Vrbanus VIII. *Lilium ex rosa.*
Maffeus Barberinus Florentinas eius insignia tres apes aureæ in scuto cæruleo insedere solent apes liliis & rosis, & succum exprimere quo nutriuntur ad satietatem,vnde dicuntur metonymice lilium & rosa; Sicutque auro & melle nutritur, inde dulcis & mel nuncupatur. Similiter Vrbanus ex affabilitate innata lilium & rosa prænuntiatur. Adde quod rosam lilio annexuit dispensando Henrietam filiam Franciæ liliis designatam

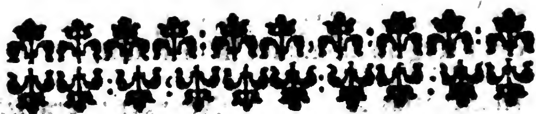
vt rosam, id est Angliæ Principem postmodum Regem assumeret in maritum.

Innocentius X. *Iucunditas crucis.* 1644

Ioan. Baptista Pamphilus Romanus decima quarta Septembris qua Exaltationis sanctæ crucis festum celebratur electus à 58. suffragiis hinc verificatur symbolum quod confirmant insignia quæ habent in rubeo fundo columbam argenteam ramum oliuæ ore ferentem tribus liliis adhærentibus totidem fasciis. Prænuntiauit columba Noë cessasse aquas diluuij & iram Dei, quare qui tale habet gentilitium rectè præsignatur iucunditas Crucis, adde Innocentium definiuisse esse de fide quod meritum & iucunditas crucis quantum est ex redemptore Christo ad omnes prorsus homines se extendat sic exploso Iansenismo. Crux iucundatur.

Alexander VII. *Montium Custos* 1655

Fabius Chisi Senensis stellam sex montibus irradiantem cum quercu in armis gestat.

Subſequentia Symbola vſque ad finem mundi.

SYdus Olorum.
De flumine magno.
Bellua inſatiabilis.
Pœnitentia glorioſa.
Raſtrum in portu.
Flores circumdati.
De bona Religione.
Miles in bello.
Columna excelſa.
Animal rurale.
Roſa vmbriæ.
Vrſus velox.
Peregrinus Apoſtolicus.
Aquila rapax.
Canis & coluber.
Vir Religioſus.
De balneis Etruriæ.
Crux de Cruce.
Lumen in Cœlo.
Ignis ardens.

Religio depopulata.
Fides intrepida.
Paſtor Angelicus.
Paſtor & Nauta.
Flos florum.
De medietate Lunæ.
De labore Solis.
Gloria Oliuæ.

In perſecutione extrema S.R.E. ſedebit Petrus Romæ qui paſcet oues in multis tribulationibus quibus trāſactis Ciuitas ſepticollis diruetur, & Iudex tremendus iudicabit populum ſuum.

Summa 111. De quibus ſymbola præſignauit S.Malachias, è quibus 29. futuri reſtant.

Hanc Chronologiam omnino ſubiicio S. R. Eccleſiæ, & pedibus S.D.N. Alexandri VII.

FINIS.

Symbolum quòd cum Clemente, cessarit schisma.

1378 Vrbanus VI. *De inferno prægnanti.*
Interpres referat Vrban. V I. Neapolitanus natus in vico qui dicitur infernus. Non hic stat summa ænigmatis: quæro quid parturiat iste infernus per Bartholomeum Prignanum, odia, vindictas immanes, immersionem quinque Cardinalium saccis inclusorum, &c.

1389 Bonifacius *IX.* *Cubus de mixtione.*
Interpres legit Bon. I X. de familia Tomacella Genuensi cuius insignia cubi. Quæro vnde extracti & qua mixtione solidantur.

1404 Innocentius VI*I*. *De meliore Sydere.*
Ciacon. subscribit Innoc.7. vocatus Cosmas de melioratis patria Sulmonensis in regno Siciliæ cujus insignia sydus: sæpe iam vidimus domum & gentilitium enucleare Symbolum tantisper obscuratum.

1406 Gregorius XI*I*. *Nauta de ponte nigro.*
Interpres habet Greg. XI*I*. Venetus dictus Angelus de Carrerio Commendatarius Ecclesiæ Nigri Pontis. Quæro cur nauta quæve relatio nautæ ad præfecturam Ecclesiæ: Modernus Chronologista Gallus nuncupat hunc *de Carriere*, mouet ergo me cognominis idemtitas vt eius symbolum enucleem: nautam dico quia Venetiæ mari immersæ ciues suos sic facit compellare sæpius assidentes nauigiis quàm terræ quorum

numerus intra septa ciuitatis mille quadringenta excedit, quibus canales obeundo quadrigentis & quinquaginta Pontibus distinctos necesse est vt quisque nauticam calleat, sicque Venetus Nauta dicitur, iste autem prænunciatur de Ponte nigro fortè ob pontem adiacentem Palatio suo sic dictum.

Alexander v. *Flagellum solis.* 1409

Interpres legit Alex. v. ex Creta Græciæ ex Ordine Minorum Archiep. Mediolan. & Cardin. tituli 12. Apostolorum cuius insignia sol: addam ego solis huius septem radios esse flagellum terræ, vnde Dauid de viro à Deo protecto ait, *Sol non vret te.*

Ioannes xxiii. *Ceruus Syrena.* 1410

Interpres habet Ioan. xxiii. Diaconus Cardinalis S. Eustachij qui cum ceruo depingitur Legatus Neapolitanus. Capiat qui poterit intentum Prophetæ, dato enim quod Cardinalitius titulus per ceruum innuatur vox hæc non concordat Syrenæ nisi dicamu ingenium Baltasaris Cossæ indicari, qui quasi ceruus fugit à Concilio Constantiensi, ne promissis & fidei datæ de abdicando Papatu ad exterminium schismatis stare cogeretur, retractus autem studio Sigismundi Imperatoris & Concilij loquebatur quasi Syrene, fallebat tamen, ideoque formato in eum processu depositus fuit.

Martinus v. *Corona veli aurei.* 1417

Ciacon. legit Mart. v. familiâ Columnâ Cardinal. S. Georgij ad velum aureum. Iun-

go coronam auream familiâ titulo Cardinalitio sic quadrat symbolum.

1431 Eugenius IV. *Lupa cælestina.*
Interpres habet Eug. IV. Canonicus antea regularis Cælestinus & Episcopus Senensis. Nihil hic eruitur à stemmate. Canonicatus congregationis S. Georgij in Alga sub habitu Cælestino cum homusia & pelle lupina vel alia in signum humilitatis & solitudinis assignata, vt moris est symbolum semiaperit.

1439 Felix V. Antipapa, *Amator crucis.*
Interpres subscripsit F. V. qui vocabatur Amedeus Dux Sabaudiæ cuius insignia crux, quæro cur amator crucis non ideo tantùm, quia consignato Ducatu Comiti Geneuæ Ludouico primogenito suo secessit in solitudinem Ripaiiæ Diœcesis Lauzanæ, sed quia inde à Concilio Basileensi adductus & declaratus Papa, cessit ob amorem crucis Nicolao V. & renuntiauit.

1447 Nicolaus V. *De modicitate Lunæ.*
Interpres legit N. V. Lucensis de Sarsana humilibus natus parentibus. Luna quæ Diœcesi nomen confert vrbs fuit æquata solo ex cuius ruinis facta est Sarsana, vt scribit Auiti tomo 3. Cosmographiæ. Inde natus N. est de modicitate Lunæ.

1455 Calistus III. *Bos pascens.*
Interpres C. III. Hispanus cuius insignia bos pascens: Alphonsus Borgia Iure-

consultissimus loca maritima Turcarum depastus est.

Pius *II.* *De capra & Albergo.* 1458

Ciacon. P. *II.* Senensis qui fuit à secretis Cardinali Capronico & Albergato. Quam extrinsecum sit hoc ad promotionem supremam quæ sic prænuncietur quis non videt!

Paulus II. *De Ceruo & Leone.* 1464

Interpres sic haber Paul. *II.* nobilis Venetus qui Ecclesiæ Ceruiensis commendatarius fuit, & Cardinalis tituli S. Marci, itaque ex Cardinalatu & Diœcesi coaptatur symbolum.

Sixtus IV. *Piscator Minorita.* 1471

Ciacon S. IV. Piscatoris Genuensis filius Franciscanus genus & ordo verificāt symbolum eius qui per singularem eloquentiam in prædicando piscator fuerat amicitiæ nobilissimæ familiæ in Sabaudia Roboreæ seu du Roüere quæ gentilitia sua & cognomen ei transmisit.

Innocentius VIII. *Præcursor Siciliæ.* 1484

Interpres Innoc. VIII. ex nobili familia Genuensi *Cibo* vocatus Ioannes Baptista, & vixit in curia Alphonsi Regis Siciliæ nomen Baptismi & famulatus id eponunt, omnes ergo qui baptista dicentur præcursores erunt.

Alexander VI. *Bos albanus in portu.* 1492

Ciacon. Alex. VI. Rodericus Borgia di-

ctus ex materno suo auunculo Calisto III. qui ex gente Lensolia ortus erat Episcopus Cardinalis Albanus & Portuensis. Itaque ex cognomine & gentilitio Borgiano, bos, & ex duobus Episcopatibus, cætera, bos equidem lasciuiens qui in Italiæ desolationem, vt nothos suos exaltaret natus visus est.

1503 Pius III. *De paruo homine.*

Ciacon. P. III. de familia Piccolomini addit Onuphr. in Epitome breuis Pontificatus 26. dierum, sed ingens gloria, non ergo paruus homo qui & nepos Pij II.

1503 Iulius II. *Fructus Iouis iuuabit.*

Interpres Iul. II. ligur seu Saonensis cuius insignia: quercus Iouis arbor. Apertius expono *I*ulius nepos erat Sixti IV. fuitque Nouitius Minorita Perusiæ. Sixtus iuuit ad promotionem vel iste designatus per quercum iuuabit Ecclesiam bona eius recuperando ab occupantibus, & Gallos ab Ecclesia explodendo, à quorum potentia timebant Principes Italiæ.

1513 Leo X. *De craticula Politiana.*

Ciacon. Leo X. filius Laurentij Medices, & scholaris Angeli Politiani. Puerile hoc dico qui ad Grammaticam recurrit & colludit in nomine Parentis. Abecedarium sapit.

1522 Adrianus VI. *Leo Florentius.*

Ciacon. Adrian. VI. Hollandus Florentini filius cuius insignia Leo, quæro cur Leo

prænun

prænuntietur qui nomen Baptismi retinuit, & nihil minus fuerit quam Leo timiditatis inculpatus.

Clemens VII. *Flos pilei ægri.* 1523

Ciacon. Clem. VII. Florentinus de domo Medicea cuius insignia pilæ & lilia : ægrè post istud enucleari licet retrocedas ad Iulianum Mediceum occisum in Ecclesia S. Reparatæ, qui Clementem vtero Matris adhuc inclusum reliquit tanquam florem Patris metonymice per pileum agrum repræsentati. Hoc commentus est P. Gorgeu Minimus.

Paulus III. *Hyacinthus Medicorum.* 1534

Interpres legit Paul. III. Farnesius qui lilia pro insignibus gestat, & fuit Cardinalis SS. Cosmæ & Damiani : cærulea sex Farnesiorum lilia ex imitatione naturali pro hyacintho vsurpantur , & ad Cardinalitium titulum SS. Medicorum traducuntur an congruè viderit lector.

Iulius III. *De Coronna Montana.* 1550

Interpres habet Iulius III. antea vocatus Ioannes Maria de Monte cognomen & gentilitium trium montium duabus lauri coronis cinctorum, pronosticum confirmat.

Marcellus II. *Frumentum floccidum.* 1555

Ciacon. M. II. cuius insignia ceruuus & frumentum floccidum , quòd citius exaruerit Pontificatus eique 21. die.

1555 Paulus IV. *De Fide Petri.*

Neapolitanus ex familia Charafe, id est chara fides sic designatur, qui Petri Sedem occupabit, & charafis.

1560 Pius IV. *Æsculapij Pharmacum.*

Ciac. P. IV. Mediolanensis ex familia Medicea vocatus Angelus Medices. Peritissimus medicinæ & ex Medicea gente ortus absoluit Conc. Tridentinum quod pro Pharmaco salutis spiritualis agnoscitur.

1566 Pius V. *Angelus nemorosus.*

Interpres P. V. Michael vocatus natus in oppido *Boschi* quasi verò si vocaretur Gabriel &c. non diceretur Angelus.

1572 Gregorius XIII. *Medium corpus pilarum.*

Ciacon. G. XIII. cuius insignia, *medius Draco* Cardinalis creatus à Pio IV. qui pilas in armis gestabat. Quid quæso influunt Symbolo discretiuo aliena insignia.

1580 Sixtus V. *Auis in medietate signi*

Interpres S. V. qui axem in medio Leonis gestat, quid hæc significent, enarrent Minoritæ qui eum ab aratore Felice Perreto natum in oppido montulco susceperunt & sublimarunt, & vt stellam polarem in medio Ecclesiæ inconcussum viderunt.

1590 Vrbanus VII. *De rore cœli.*

Interpres Ioan. Baptista Castanneus, qui fuit Archiep. Rossonanensis in Calabria, vbi

manna colligitur Principatus in quo habetur iste Archiepiscopatus Rossona vocatur, non sapit mihi calebrese hoc prognosticum, neque profuit ros Vrbano defuncto die 12.

Gregorius XIV. *De antiquitate vrbis.* 1590
Explicat hic Ciaconius dicens *G.* XIV. Senatoris Mediolanensis filius dictus Nicolaus Sfondratus. Insulsum videtur hoc prognosticum cùm Roma quæ tot protulit Pontifices sit antiquior Mediolano 359. annis duntaxat ante Christum fundato, & opera S. Barnabe religione imbuto 17. post Christum.

Innocentius *IV.* *Pia ciuitas in bello.* 1591
Alludit Symbolum ad tempns electionis Roma enim partiaria Hispanicæ linguæ aduersus Galliam & Regem Nauarræ Henricum IV. copias militares suppeditabat, quia de pietate & religione prætexebatur bellum.

Clemens VIII. *Crux Romuleo* 1592
Hippolitus Aldobrandinus à stirpe Romuli per primum familiæ Christianum descendere notatur, si ergo crux designet Hippolitum florentinum non hæreo in Romuleo.

Leo XI. *Vndosus vir.* 1605
70. ætatis suæ anni 27. diebus Papatus immersi sunt Alexander Mediceus filius Octauiani, consobrinus Cosmæ magni Etruriæ Ducis in mediterraneo potentissimi, cum

eadem habeat insignia consanguinei qualitatibus indicari potest & dici vndosus vir.

Paulus V. *Gens peruersa.*

1505 Camillus Borghesius Senensis laudabiliter regnauit 16. ferè annis, currit, ergo simbolum per antiphrasim vt lucus quòd minimè luceat neque insignia draco & aquila, etsi animalia feralia magis enucleabunt.

1621 Gregorius XV. *In tribulatione pacis.*

Ex Bononiensi antiqua Ludouisia familia punicei scuti tribus lemniscis seu vittis aureis obliquè diffindit, historia temporis declarat prognosticum, bellantibus enim inter se Ducibus Carolo Emmanuele Sabaudiæ; & Ferdinando Mantuæ intermixtoque Philippo III. Rege Hispaniæ Paulus V. Archiep. Bononiensem Alexand Ludouisi negotiatorem pacis delegauit ad Oratores Franciæ & Hispaniæ, qui ex fælici euentu Cardinalatum à Paulo obtinuit, & toto Pontificatu bellum viguit in omnibus fere partibus Europæ.

1623 Vrbanus VIII. *Lilium ex rosa.*

Maffeus Barberinus Florentinas eius insignia tres apes aureæ in scuto cæruleo insedere solent apes liliis & rosis, & succum exprimere quo nutriuntur ad satietatem, vnde dicuntur metonymice lilium & rosa; Sicutque auro & melle nutritur, inde dulcis & mel nuncupatur. Similiter Vrbanus ex affabilitate innata lilium & rosa prænuntiatur. Adde quod rosam lilio annexuit dispensando Henrietam filiam Franciæ liliis designatam

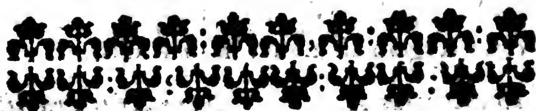
vt rosam, id est Angliæ Principem postmodum Regem assumeret in maritum.

Innocentius X. *Iucunditas crucis.* 1644

Ioan. Baptista Pamphilus Romanus decima quarta Septembris qua Exaltationis sanctæ crucis festum celebratur electus à 58. suffragiis hinc verificatur symbolum quod confirmant insignia quæ habent in rubeo fundo columbam argenteam ramum oliuæ ore ferentem tribus liliis adhærentibus totidem fasciis. Prænuntiauit columba Noë cessasse aquas diluuij & iram Dei, quare qui tale habet gentilitium rectè præsignatur iucunditas Crucis, adde Innocentium definiuisse esse de fide quod meritum & iucunditas crucis quantum est ex redemptore Christo ad omnes prorsus homines se extendat sic exploso Iansenismo. Crux iucundatur.

Alexander VII. *Montium Custos* 1655

Fabius Chisi Senensis stellam sex montibus irradiantem cum quercu in armis gestat.

Subſequentia Symbola vſque ad finem mundi.

SYdus Olorum.
De flumine magno.
Bellua inſatiabilis.
Pœnitentia glorioſa.
Raſtrum in portu.
Flores circumdati.
De bona Religione.
Miles in bello.
Columna excelſa.
Animal rurale.
Roſa vmbriæ.
Vrſus velox.
Peregrinus Apoſtolicus.
Aquila rapax.
Canis & coluber.
Vir Religioſus.
De balneis Etruriæ.
Crux de Cruce.
Lumen in Cœlo.
Ignis ardens.

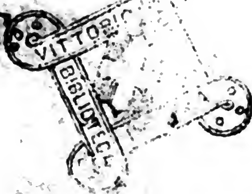
Religio depopulata.
Fides intrepida.
Paſtor Angelicus.
Paſtor & Nauta.
Flos florum.
De medietate Lunæ.
De labore Solis.
Gloria Oliuæ.

In perſecutione extrema S.R.E. ſedebit Petrus Romæ qui paſcet oues in multis tribulationibus quibus trāſactis Ciuitas ſepticollis diruetur, & Iudex tremendus iudicabit populum ſuum.

Summa 111. De quibus ſymbola præſignauit S.Malachias, è quibus 29. futuri reſtant.

Hanc Chronologiam omnino ſubiicio S. R. Eccleſiæ, & pedibus S.D.N. Alexandri VII.

FINIS.

APPROBATIO Doct. Parisiensium.

PERMISSIO.

FR. ANTONIVS PAGY Are. & sacræ Theologiæ Doctor iu Prouincia S. *Ludo*uici Fr. Minorum Conuent. Minister Prouincialis & Cõmissarius Generalis, R. P. F. FRANCISCO CARRIERE eiusdem Prouinciæ Diffinitori perpetuo, Pœnitentiario Apostolico, Regisque Christianissimi Concionatori.

Cúm iamdudum Typis mandaueris *Digestum fidei Catholicæ*, cum supplemento *Chronologiæ Papalis*, quam sub

commodiori volumine contractam expeti vox ſit publica. Præſentium tenore tibi eam in nouam contrahere formam nouiſque additionibus amplificare, & quouis meliori modo perficere non ſolùm concedimus, ſed & ad meritum obedientiæ ſalutaris iniungimus. Datum Arelatij die 8. Maij 1663.

Fr. ANTONIVS PAGY
Prouincialis & Commiſſarius
Generalis.

Fr. NICOLAVS DE VADE
Secretarius Prouinciæ.

APPROBATIO Doctorum.

R. P. F. Francisci Carriere *Historiam Chronologicam Pontificum Romanorum* legimus, nos infra scripti facultatis Parisiensis Doctores Theologi, nihilque in ea deprehendimus quod veræ fidei ac probis moribus non sit consonum. Actum Lugduni die sexta Septembris 1663.

F. CYRILLVS MOREL
Carmeli Lugdunensis Prior

F. ELIAS VIAL.

LICENTIA.

VIsa Doctorum Approbatione, hanc *Historiam Chronologicam Pontificum Romanorum*, Typis mandari concedimus. Lugduni die sexta Septembris 1663.

DE NEVFVILLE
Vic. Generalis.

CONSENSVS
Procuratoris Regij.

VIsa Doctorum Approbatione, non intercedo Regis causa ne Liber cuius Titulus est, *Historia Chronologica Pontificum Romanorum* imprimatur, & in lucem edatur ab H. BOISSAT & G. REMEVS huiusce Ciuitatis Bibliopolis, cum prohibitionibus omnibus aliis in hoc casu fieri solitis. Datum Lugduni die sexta Septembris 1663.

VIDAVD.

FIat iuxta consensum Procuratoris Regij die 6. Septembris 1663.

DE SEVE.

